

Plenum

Onsdag 29.9.2021 kl. 9.59—20.38

7. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022

Regeringens proposition RP 146/2021 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet, alltså senast 1.11.2021. Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 28.9.2021.

I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 8—26 på dagordningen. — Debatten fortsätter nu med ministrarna Haavistos och Skinnaris anföranden. — Minister Haavisto, varsågod.

Debatt

10.04 Ulkominiisteri Pekka Haavisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjan muodostaa ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassamme. Näitä arvoja edistääkseen Suomi pyrkii jäseneksi YK:n ihmisoikeusneuvostoon kaudelle 22—24.

Ulkoministeriön toiminnan päämääränä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa ja Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Pariisin ilmastopöytäkirja ja kestävän kehityksen tavoitteet määrittävä Agenda 2030 antavat perusteet lähivuosien kansainväliselle yhteistyölle ja Suomen toiminnalle. Globaalit haasteet, kuten ilmastomuutos, pandemiat ja teknologisen kehityksen murros, vaikuttavat toimintaympäristöömme itenäisinä ilmiöinä. Suurvaltojen keskinäiset suhteet ovat muuttuneet nopeasti vaikeuttaen merkittävästi yhteistyötä sääntöpohjaisessa kansainvälisessä järjestelmässä ja heikentäen osaltaan myös Suomen ja Euroopan lähialueiden turvallisuutta. Kansainväliset yhteistyörakenteet, mukaan lukien YK-järjestelmä, kärsivät erilaisista vastakkainasetteluista. Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustaminen ja kehittäminen uusia tarpeita vastaaviksi on entistä vaikeampaa. Koronapandemian myötä eriarvoisuus on lisääntynyt ja hauraat valtiot ovat entistä hauraampia.

Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava sekä turvallisuusyhteisö. Kiinan nousu globaaliksi toimijaksi on muuttanut suurvaltadynamiikkaa. Sen keskiössä on Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen kilpailu globaalista johtoasemasta.

Afganistanin tilanne ja sen seurannaisvaikutukset tulevat pysymään kansainvälisen yhteisön asialistalla pitkään. Afrikan merkitys EU:n naapurina ja strategisena kumppanina kasvaa. Kehittyvät maat ovat merkittävä osa kansainvälistä ratkaisua kestävän kehityksen

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

saavuttamiseksi. Venäjä hakee merkittävämpää asemaa, mikä heijastuu myös Itämeren turvallisuustilanteeseen. Arktisen alueen geopoliittinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys kasvaa. Suomi toimii puheenjohtajana Barentsin euroarktisessa neuvostossa kaudella 21—23.

Pohjoismaat säilyvät Suomen lähimpinä yhteistyökumppaneina. Laaja-alainen pohjoismainen yhteistyö onkin epävakaa kansainvälisessä toimintaympäristössä yhä tärkeämpää. Suomi toimii ensi vuonna Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön varsinaisiin toimintamenoihin esitetään 263 miljoonaa euroa.

Edustustoverkon merkitys Suomen ja suomalaisten turvallisuudelle ja hyvinvoinnille on kiistaton. Edustustoverkon toiminnan vahvistamista jatketaan myös ensi vuonna. Tavoitteena on kahden uuden edustuston avaaminen. Tänä vuonna avataan edustustot Senegalin Dakariin ja Qatarin Dohaan. Vuonna 22 avattavien edustustojen sijaintipaikat päätetään myöhemmin.

Osana hallituksen toimia osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi oleskelulupia käsittelevän henkilöstön määrää lisätään lupaprosessien nopeuttamiseksi. Lisäksi edistetään kansallisen pitkäaikaisen viisumin, niin sanotun D-viisumin, käyttöönottoa sekä luodaan digitaalinen Virtual Finland -palvelualusta, joka mahdollistaa integroidut palvelut Suomeen tuleville yrityksille, työntekijöille ja opiskelijoille. D-viisumin käyttöönotto nopeuttaisi ja sujuvoittaisi erityisasiantuntijoiden ja startup-yrittäjien maahantuloprosessia omalta osaltaan ja siten tehostaisi työperäistä maahanmuuttoa. Esitys on tärkeä, koska se helpottaa omalta osaltaan työperäisen maahanmuuton toteutumista. Samalla luodaan myös pohja, jolla kansallinen D-viisumi voidaan tarvittavien selvitysten jälkeen laajentaa myös tutkijoihin ja opiskelijoihin.

Arvoisa puhemies! Konfliktinesto, rauhanvälitys ja -rakennus ovat Suomen ulkopoliittikan vahvistuvia painopisteitä. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Suomi jatkaa myös aktiivista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan. Suomen kansainvälisten kriisinhallintatehtävien painopisteet ovat Libanonissa ja Irakissa, mutta Suomi osallistuu operaatioihin myös Kosovossa, Afrikassa ja Välimeren alueella. Siviilihenkilöstön osallistumisen lisäämistä kriisinhallintaan jatketaan ja siviilikriisinhallintaan ehdotetaan tässä budjetissa 18,5 miljoonaa euroa. Sotilaalliseen kriisinhallintaan palkattua henkilöstöä arvioidaan vuonna 22 olevan enimmillään 400 henkilötyövuotta ja siviilikriisinhallintaan arvioidaan palkattavan vuonna 22 noin 135 asiantuntijaa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ministeri Skinnari.

10.09 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri toi omassa puheenvuorossaan kattavasti esiin edustustoverkon merkityksen Suomelle ja perustelut verkoston laajentamiselle. Laaja edustustoverkko ja aktiiviset edustustomme ovat keskeisiä myös viennin edistämiseksi. Ulkoministeriö tukee suomalaisten yritysten vientiponnisteluja ja on palkannut 20 edustustoon kansainvälisen liiketoiminnan asiantuntijan kolmeksi vuodeksi. Maailmalla kysytään nyt erittäin paljon suomalaisia ratkaisuja ja suomalaista osaamista, erityisesti vihreän siirtymän ratkaisuja. Siksi kaikki voimat tarvitaan tulokselliseen vientitoimintaan.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Me rakennamme paraikaa myös digitaalista infrastruktuuria osaajien ja ulkomaalaisten yritysten maahantulon tueksi. EU:n elpymisvälinerahoituksella käynnistämme Virtual Finland -palvelualustan kehittämisen, joka mahdollistaa digitaaliset palvelupolut Suomeen tuleville yrityksille, työntekijöille ja opiskelijoille. Näillä toimilla tuemme osaavan työvoiman saatavuutta ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

Suomen talous, työllisyys ja hyvinvointi ovat jatkossakin riippuvaisia ulkomaankaupasta. Siksi juuri nyt, elpymispakettien osuessa ajallisesti markkinoiden avautumiseen, on oikea aika panostaa viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen. Ulkoasiainhallinnon sektorilla tämä on selkeästi yksi kärki ensi vuoden budjetissa.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti tilanteesta, johon Suomi kehitysyhteistyöllään osaltaan vastaa. Koronapandemian vaikutuksesta ensimmäistä kertaa 30 vuoteen köyhyys maailmassa lisääntyy. Useiden maiden niin sanottu graduoituminen alemmalta kehitystasolta eteenpäin on uhattuna, ja lukuisat köyhät konfliktimaat ovat ajautuneet aiempaa suurempiin vaikeuksiin erityisesti Afrikassa. Tällä kaikella on maailmanlaajuisia vaikutuksia myös Suomeen. Taloudellinen elpyminen kotimaassa ja kehityksen tukeminen kansainvälisesti ovat tästä näkökulmasta toisiaan täydentäviä tavoitteita. Kehityspolitiikan ylivaalikautisen selonteon keskustelussa maiden keskinäisriippuvuus nousi hyvin esiin.

Kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen avulla edistetään vakautta ja hyvinvointia kehittyvissä maissa, mikä parantaa kansainvälistä turvallisuutta ja vähentää epäsäännönmukaista muuttoliikettä. Muun muassa naisten ja tyttöjen oikeudet, koulutus sekä monenkeskisen järjestelmän tukeminen näkyvät painotuksina myös ensi vuonna. Lisäksi talouden perusedellytysten vahvistaminen, mukaan lukien työpaikkojen luominen, on välttämätön elementti yhteiskuntien pitkäjänteisessä vakauttamisessa.

Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan ensi vuonna olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,3 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,49 prosentin osuutta bruttokansantulosta. Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 706 miljoonaa euroa sitoumusvaltuuksien ollessa 596 miljoonaa euroa vuoden 22 jälkeisille vuosille. Valtuuksilla rahoitetaan esimerkiksi Unicefin innovaatiotoimintojen sijoittumista Suomeen.

Ensi vuoden talousarvioesityksessä Suomen ilmastorahoituksessa raportoitava osuus on noin 184 miljoonaa euroa ja Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen avoimuutta tullaan lisäämään.

Humanitäärinen apu on noin 85 miljoonaa euroa, ja tarpeet ovat suuremmat kuin koskaan aiemmin. Finnfundin pääoman korottaminen ja kehitysyhteistyön finanssisijoitukset ovat tämän vuoden tasolla. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön rahoitusta on suunniteltu pitkäjänteisesti, mikä näkyy ensi vuoden budjetissa noin 10 prosentin kasvuna. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten turvaaminen on paitsi tärkeä tavoite itsessään myös edellytys Suomen muiden kehitys-, ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden saavuttamiselle.

Kiitän vielä lopuksi eduskuntaa hyvästä vuoropuhelusta selonteon lähetekeskustelussa ja odotan myös tänään vilkasta debattia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt niitä edustajia, jotka tahtovat tähän vilkkaaseen debattiin osallistua, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan sitä V-painiketta. — Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Tuomioja.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

10.14 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on niitä harvoja tilaisuuksia, jolloin täysistunnossa voimme keskustella ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Ja vaikka ulkoasiainvaliokunta on hyvin aktiivinen ja saa tietoa ja voi keskustella ulkoministerin ja -ministeriön kanssa, niin olisi etsittävä keinoja, joilla me saisimme myöskin koko salin enemmän osallistumaan tähän keskusteluun.

On helppo yhtyä ministeri Haaviston näkemykseen kansainvälisestä tilanteesta ja siitä, mitkä ovat Suomen toiminnan ja tavoitteiden painopisteet, mutta haluaisin kysyä ja nostaa esiin kysymyksen siitä, missä on Euroopan unioni, koska nimenomaan EU:n panosta nyt tässä kansainvälisessä tilanteessa tarvittaisiin. Kriisinhallinnasta tulemme puhumaan varmaan puolustuspäätöksen yhteydessä, mutta EU:n kyky tehdä poliittisia aloitteita ja toimia on selvästikin rajoittunut. Me tiedämme, että on muutama jäsenmaa, jotka blokkavat esimerkiksi YK:ssa toiminnan, ja sen vuoksi olisikin hyvä, jos pystyisimme edistämään sitä, [Puhemies koputtaa] että pääsisimme rakentavan pidättäytymisen kautta siihen, että EU pystyy myöskin toimimaan, vaikka kaikki eivät ole siinä valmiita olemaan mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kanerva.

10.15 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä myös hallitusaition näkemyksiin ulkopoliittikan kuvasta 99-prosenttisesti, kuten edustaja Tuomiojakin, jonka näkemys EU:n roolista on myöskin helppo allekirjoittaa. Mutta eräs huomionarvoinen seikka, josta toivoisin, että hallitus pikkuhiljaa kykenisi linjaamaan oman käsityksensä, on se, että Suomen asema kansainvälisen politiikan toimijana ja vaikuttajana riippuu keskeisesti myös siitä, miten me asemoidumme pohjoisessa Euroopassa kahdella sektorilla: sekä diplomatiassa että sotilaallisessa uskottavuudessa. Tältä osin olen vähän jäänyt odottelemaan hallituksen linjausta siitä, millä tavoin hallitus aikoo nyt todellisuudessa suhtautua siihen, että Suomi isännöisi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin 50-vuotisjuhlia — ei niinkään juhlia, vaan sitä prosessia, joka sitä edeltää ja joka siihen [Puhemies koputtaa] huipentuisi. Sen vuoksi toivoisin, että ulkoministeri voisi hieman linjata sitä, kuinka pitkällä tämän asian myönteisen valmistelun osalta ollaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tavio.

10.17 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kysyisin ulkoministeri Haavistolta tässä yhteydessä tietoa eduskunnalle siitä, paljonko käytettiin rahaa Afganistaniin. Julkisuudessa on arveltu sinne menneen jopa miljardi euroa veronmaksajien rahaa. Tehän olette aiemmin tätä rahankäyttöä aatepohjaltanne täällä puolustaneet, pitäneet sitä ilmeisesti kovinkin hyvin käytettynä rahana. Se saa toki pohtimaan, onko näiden muiden kehitysyhteistyöhankkeiden ja -projektien rahankäyttö yhtä hyödyllistä. Ja mikä kehitysyhteistyön tarkoitus sinänsä on: onko tarkoitus saada aikaan semmoista hetken helpotusta vai ihan pysyvää muutosta? Afganistanin osaltahan voidaan todeta, että operaatio ei ollut erityisen onnistunut, vai oletteko siitä eri mieltä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

10.18 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kriisinhallinta on keskeinen osa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tämä Afganistanin operaatio

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

on nyt päättynyt, ja sen lopputuloksen nyt tiedämme. Tätä analyysia varmasti käydään kansainvälisesti ja kansallisesti meillä laajemminkin, ja sen johtopäätökset tulevat aikanaan.

Tuossa meidän ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa linjaamme painopistettä nyt Afrikkaan, ja oikeastaan kysyisinkin ensiksi ulkoministeri Haavistolta siitä. Mitä kustannuksellisia vaikutuksia sillä on, että meidän kriisihallintaamme tullaan ohjaamaan sinne, ja kuinka se vahvistaa Suomen roolia Afrikassa ja meidän ulkopoliittista rooliaamme Euroopassa, että olemme mukana Afrikan kriisinhallintatehtävissä.

Kysyisin ministeri Skinnarilta kehitysyhteistyön määrärahoista. Afganistaniin on noin 30 miljoonaa euroa näitä vuosittain mennyt, ja nyt tämä raha on tavallaan jäädytetty ja tavallaan vapautettu. Kysyisin nyt: mihin tätä resurssia ollaan ohjaamassa? [Puhemies koputtaa] Toivoisin malttia siihen, niin että tämä ohjautuisi oikealla tavalla oikeisiin kohteisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

10.19 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myöskin tasa-arvon ja seksuaalioikeuksien edistäminen on tärkeä osa Suomen ulkopolitiikkaa, ja Suomen rooli näiden asioiden puolustamisessa on maailman tyttöjen ja naisten kannalta erittäin tärkeä. Tarve seksuaaliterveyspalveluille ei katoa humanitaarisissa kriiseissä. Kuitenkin vain alle 1 prosentti kaikesta maailman humanitaarisesta avusta kohdistuu seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin. Otetaan esimerkiksi tämä Afganistanin tilanne, jossa Talebanin valtaannousu ja sen seurauksena kehitysyhteistyömäärärahojen jäädytys on ajanut monet naisten ja tyttöjen terveyden ja turvallisuuden puolesta työskentelevät järjestöt todella ahtaalle. Siellä onneksi edelleen toimintaa on, ja esimerkiksi YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA jatkaa siellä tätä elämää pelastavaa työtä. Kysyisin ministereiltä kuitenkin: miten turvataan ja varmistetaan seksuaaliterveyspalveluiden saavuus humanitaarisissa kriiseissä yleisesti ja ehkä nyt spesifisti juuri Afganistanissa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Biaudet.

10.21 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että perussuomalaisen maailmalta eristäytymisen aatepohja, tällainen ääriationalistinen aatepohja, näyttää vahvistuneen uuden puheenjohtajakauden aikana. Mielenkiintoista.

Kysyisin molemmilta ministereiltä liittyen Afganistaniin mutta myöskin kehitysyhteistyöhön. Naisjärjestöjen Keskusliitto piti maanantaina mielenkiintoisen pienen seminaarin, jossa meillä oli täällä olevia afganistanilaisia nais-, ihmisoikeuspuolustajia. Pidimme yhteyttä myöskin Kabuliin ja Kabulissa oleviin. Heidän näkemyksensä oli, että yksi syy, mistä johtuu tällainen epäonnistuminen, on se, että kuitenkin kansainvälinen yhteisö ei pitänyt riittävää yhteyttä, mitä tulee naisiin ja osallistumiseen kansalaisyhteiskuntaan. Tavaltaan tällainen epäonnistuminen tietenkin horjuttaa koko luottamusta meidän kriisinhallintakykyihimme, eli vaikka meillä on hyviä kehittämistapoja, [Puhemies koputtaa] niin kysyisin juuri sitä, millä tavalla voitaisiin nyt turvata se, että luottamus säilyy [Puhemies huomauttaa ajasta] ja voimme turvata ihmisoikeuspuolustajien aseman. Ja vielä yksi kysymys ministeri Skinnarille... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnilalla puheenvuoro.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

10.22 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan tuohon Etyj-asiaan, mistä edustaja Kanervakin piti puheenvuoron. Presidentti Niinistöhän on peräänkuuluttanut Helsingin henkeä, joka siis juontaa juurensa vuodelta 75, ja 2025 tulisi 50 vuotta kuluneeksi siitäkin. Ulkoministeriön olisi hyvä huomioida tämän jatkojalostuksessa myös se, että olemme siinä mielessä onnellisessa tilanteessa, että nythän Etyjin apulaispääsihteeri Yrjölä on tosiaan suomalainen ja sitten pääsihteeri Schmid myös kävi tapaamassa ministeri Haavistoa. Käsitykseni mukaan ulkoministeriöllä itsellään ei ole Etyjin suhteen minkäänlaista resurssia olemassa. 2025 lähestyy hyvin nopeasti, ja toivoisin aktiivisuutta, jos haluamme tänne huippukokouksen, kuten presidentti Niinistö on esittänyt ja mitä parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta on myös omalta osaltaan edistänyt. [Puhemies koputtaa] Kun kysymyksessä on kuitenkin hallitustenvälinen asia, [Puhemies: Aika on täynnä!] niin tähän tarvitaan toimia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskinen.

10.23 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta viime vuonna toivoi ja edellyttikin, että kansainvälistä kehitysyhteistyötä koskevat rahankäytön jaottelut olisivat hiukan tarkemmat tuossa budjetissa, erityisesti monenkeskisen kehitysyhteistyön osalta, ja näyttää siihen suuntaan kehitetynkin tätä. Erityisen suuri tarve on saada lisää ohjausvaikutusta Euroopan unionin kasvaneisiin kehitysyhteistyövaroihin tällä monivuotisella rahoituskaudella ja tietoa siitä, miten siihen voidaan Suomea vaikuttaa ja miten ne ponnistelut yhdistetään Suomen kehitysyhteistyövarojen käyttöön. Tästä olisin kysynyt: Onko suunnitteilla, että jäsenvaltioiden yhteistoiminta juuri tämän kasvavan kehityspanoksen käytössä ja suuntaamisessa olisi tiiviimpää? Ja miten sitä voitaisiin ehkä jatkossa myös tarkemmin selostaa [Puhemies koputtaa] yhdessä kansallisten kehityspanostusten käytön kanssa tässä budjetissa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pelkonen.

10.24 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Panostukset esimerkiksi Suomen edustustoverkon vahvistamiseen ja työvoiman saatavuuden tukemiseen ansaitsevat kiitosta. Kiitosta ei sen sijaan voi antaa kehitysrahoituksen osuudesta, joka ensi vuonna tippuu alle 0,5 prosenttiin bkt:stä eli kauas 0,7:n tavoitteesta.

Huolissani olen erityisesti entuudestaan haavoittuvassa asemassa olevista maailman tytöistä. Tiedämme, että koronapandemian vaikutukset ovat erityisen vakavia konfliktialueilla, joilla ihmisoikeudet ovat jo muutenkin hyvin hauraalla tasolla, ja on hälyttävää, että erityisesti tyttöjen mahdollisuus koulunkäyntiin on vähentynyt. Miten tämä on huomioitu? Eli miten Suomi kansainvälisesti tunnettuna tasa-arvon puolestapuhujana aikoo edistää nimenomaan tyttöjen ja naisten aseman parantamista maailmalla?

Ja mitä kuuluu tälle pitkään ja paljon puhutulle tavoitteelle, kehitysrahoituksen polulle kohti sitä 0,7:n tavoitetta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

10.25 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla on ehkä vähän ivallisestikin puhuttu, että tämä hallitus on tämmöinen maailmanparantaja-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

hallitus, mutta mielestäni juuri nämä momentit, mistä juuri tänään puhutaan, ovat niitä maailmanparantamisen hyviä asioita, mitä tämä hallitus nyt edistää: niin sotilaallinen kuin siviilikriisinhallinta, kehitysyhteistyö, diplomatia, ylipäänsäkin se, mikä Suomen rooli maailmalla on ja miten me haluamme sitä vahvistaa. Edustaja Kanerva toi kysymyksensä hyvin esiin myöskin sen, miten niitä konkreettisia toimia halutaan jatkossa erityisesti tässä suurvaltapolitiikassa edistää.

Mutta kysymykseni koskee hiukan samaa kuin edustaja Savolan, liittyen Afrikkaan ja erityisesti Ranskan aktiivisuuteen. Ranskahan on ollut erittäin aktiivinen Suomen suuntaan, mutta muutenkin nyttien, ja siellä valmistautuvat presidentinvaaleihin. Miten arvioitte suhteessa Ranskaan ja sitten vastaavasti ajatellen Saksan aikaa nyt vaalien jälkeen, miten EU ja ulkopoliittinen keskustelu tulevat muodostumaan, mistä niitä kumppaneita nyt sitten haetaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

10.26 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistan on yksi maailman turvattomimmista paikoista, ja maan turvallisuustilanne ja humanitäärinen tilanne olivat erittäin heikkoja jo ennen Talibanin nopeaa vallankaappausta. Monien YK-järjestöjen näkemys on, että seuraavan vuoden aikana Afganistania uhkaa todella kurja taloudellinen kehitys ja suuri humanitäärinen kriisi. Myös Afganistanin ihmisoikeustilanne on jo entuudestaan heikko ja ihmisoikeuksien toteutuminen täysin vaakalaudalla. Meillä suomalaisilla on kansainvälinen solidaarinen vastuu auttaa näitä ihmisiä, jotka ovat tahtomattaan joutuneet hätään. Humanitääristä apua tarvitaan välittömästi, mutta sen perille saattaminen voi olla vaikeaa. Minkälaista apua, ulkoministeri Haavisto, Suomi on antamassa, ja millä tavalla tässä haasteellisessa tilanteessa tullaan toimimaan, että apu saadaan perille? Ja millä tavalla Suomi aikoo myös edesauttaa sitä, että yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa konsulipalveluita saadaan laajennettua, jotta perheenyhdistämisä voitaisiin helpottaa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Östman ja sen jälkeen ministereille mahdollisuus vastata.

10.28 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteensä 37 maata boikotoi viime viikolla järjestettyä Durbanin julistuksen toimintaohjelman 20-vuotisjuhlailaisuutta, sillä vuoden 2001 konferenssia leimasivat antisemitistiset ja Israelin vastaiset kannanotot. Tästä syystä EU-maista yli puolet, muun muassa Ruotsi ja Tanska, jättäytyivät kokouksesta pois. Miksi Suomi päätti osallistua Durbanin julistukseen ja juhlatilaisuuteen? Elokuun puolessavälissä taas ICHR piti Gazassa konferenssin, johon osallistui kolme terroristijärjestön edustajaa. Suomen edustusto Ramallahissa kertoi samalla viikolla aloittaneensa yhteistyön ICHR:n kanssa ja rahoittavansa yli puolella miljoonalla eurolla tätä organisaatiota. Toivon tällä kertaa vastausta siihen, miten tämä yhteistyö edistää rauhaa ja ihmisoikeuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Haavisto, 3 minuuttia.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

10.29 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta ja kysymyksistä.

Ensin edustaja Tuomiojalle: Nostitte esille tavallaan tämän ikuisuuskysymyksen, miten saataisiin EU:ssa sellaisia aloitteita ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, joissa kaikki olisivat mukana, taikka saataisiin rakentava pidättäytyminen aikaan. Olen kanssanne täysin samaa mieltä, että tähän pitäisi päästä, koska EU on osittain halvaantunut juuri sen vuoksi, että joudutaan toimimaan konsensusperiaatteen pohjalta näissä tilanteissa. On ehkä joitakin tilanteita, kuten Afganistan, joissa on helpompi löytää se yhteisymmärrys, mutta on ollut kiusallisen paljon tilanteita, joissa esimerkiksi EU-maat ovat erimielisiä YK-pöydässä ja näkevät tilanteen eri lailla.

Edustaja Kanerva ja jotkut muut nostivat esiin Etyjin vuoden 25 valmistelut. Nämä ovat sillä tavalla menossa, että käymme konsultaatiota eri maiden kanssa vuoden 25 puheenjohtajuudesta. Toistaiseksi emme ainakaan tiedä, onko muita siitä kiinnostuneita kuin Suomi. Etyjissä päätöksenteko menee niin, että pitäisi aikaisemmat puheenjohtajuudet päättää ensin. Vuosi 24 on sellainen, josta käydään keskustelua, ja aikaisin vaihe on Tukholmassa joulukuussa pidettävä kokous, jossa sitten voitaisiin vuoden 25 puheenjohtajuus vahvistaa. Mutta on tärkeää myöskin miettiä Helsingin henki -kokousta ehkä vähän erillään siitä. Tasavallan presidentti on nostanut ajatuksen, että voitaisiin esimerkiksi Kiina-yhteistyötä miettiä, suurvaltayhteistyötä tämän osalta, ja on hyvä sitten vähän omilla raiteillaan miettiä myöskin jopa Etyjiä laajempaa kokonaisuutta. Suomella on valmius Etyjin puheenjohtajuuteen vuonna 25, tämän juhluvuoden aikana.

Täällä tuli kysymyksiä myöskin Afganistanin tilanteesta, ja kehitysyhteistyöministeri varmasti vastaa näiden määrärahojen käytön osalta. Kun olin YK:n yleiskokousviikolla, siellä käytiin erittäin paljon keskustelua siitä, mitkä riskit tässä tilanteessa ovat. Kansainvälinen yhteisö on vetäytymässä. Talebanin talous voi mennä huntingolle hyvin nopeasti. Maasta voi uudestaan tulla oopiumin tuotantomaa, asekaupan maa, rikollisuuden maa, jopa terrorismia suosiva maa. Sen takia on erittäin tärkeää, että säilytämme jollain tavalla otteen Afganistaniin, ja parhaiten se tehdään varmasti YK-järjestöjen kautta tässä tilanteessa. Hyvin monet YK-järjestöt ovat ilmoittaneet, että aikovat siihen maahan jäädä, ja minusta on tärkeää, että näitä järjestöjä tässä tapauksessa tuetaan.

Afrikan kriisinhallinnasta oli useampi kysymys. Tällä hetkellä valmistaudutaan siihen ajatukseen, että voitaisiin Sahelin kohdalla myöskin Suomea toimia, olla mukana raketinamatassa rauhaa sille alueelle, ja Mosambikin osalta on katsottu, voidaanko olla koulutusoperaatioissa siellä mukana. Mielestäni nämä olisivat aika luonnollisia lähtöpisteitä Suomelle Afrikan kriisinhallinnassa yhdessä EU- ja YK-toimijoiden kanssa.

Edustaja Östman kysyi, miksi olimme Durban-prosessin kokouksessa. Olimme siellä — emme ministeritasolla vaan virkamiestasolla — sen vuoksi, että pidämme kuitenkin tärkeänä itse Durbanin julistuksen teemaa, rasisminvastaista työtä. Sen, että sitä foorumia on väärinkäytetty muihin tarkoituksiin, kuten antisemitismin tarkoituksiin, tietenkin tuomitsemme jyrkästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Haluaako ministeri Skinnari vastata?

10.32 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Tuomiojan kysymykseen EU:n roolista näin kehityspolitiikankin näkökulmasta: Se on erittäin keskeinen. Eurooppalainen yhteisö, joukkue, team Europe, on

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ottanut roolia, ja tietysti erityisesti Euroopan sisällä koordinaation tärkeys ja myös Pohjoismaiden kesken koordinaation tärkeys on erittäin tärkeää, aivan kuten kaikilla muillakin politiikan lohkoilla. Mutta kuten ulkoministeri sanoi, meidän pitää pystyä parempaan, meidän pitää olla kokonaisvaltaisempia, meidän pitää olla ratkaisukeskeisempiä sen sijaan, että teemme asioita yksittäisissä siiloissa.

Edustajille Tavio, Savola ja Hyrkkö Afganistan-kysymyksiin liittyen: Suomi on tehnyt pitkäjänteistä työtä niin Afganistanissa kuin muuallakin, ja nyt tietysti puhumme kehitysyhteistyöstä, joka on keskeytetty toistaiseksi, mutta samalla äärettömän suuresta humanitäärisen avun tarpeesta. Humanitäärisen apuhan aina perustuu tarpeeseen, se ei ole poliittista tukea sinänsä. Suomi tukee kahdenvälisesti eri tahoja, naisten ja tyttöjen oikeuksia, ihmisoikeuskomissiota, eri järjestöjä, terveyspalveluita, koulutusta, mutta totta kai monenkeskinen yhteistyö on tässä keskiössä eli YK-järjestöt ja siellä UN Women, UNFPA eli meidän keskeiset kansainväliset kumppanit, luotettavat sellaiset, Unicef keskeisessä roolissa — eli hyvin tunnettuja, monenkeskisiä toimijoita, hyvin tunnettuja kansainvälisen järjestön toimijoita, joilla on juuri se paikallinen osaaminen, mitä nyt tarvitaan. Tässä aivan kriisin keskelläkin Suomi teki nopeasti päätöksiä: 3 miljoonaa euroa kanavoitiin UN-HCR:lle tähän välittömään tilanteeseen. Seuraamme koko ajan tilannetta yhdessä kollegoiden kanssa, miten löytää ne tehokkaimmat kanavat tehdä etenkin nyt humanitääristä työtä. Ja totta kai kehitysavun jatkoa tarkastellaan ja mahdollisesti katsotaan myös sitä, voidaan-ko tehdä sisäisiä siirtoja kehitysyhteistyön ja humanitäärisen välillä.

Edustaja Koskinen kysyi kaiken kaikkiaan kehitysyhteistyöbudjetin jaottelusta mutta erityisesti EU:n yhteistoiminnasta, sen kehittämistä. Tämä rahoitusarkkitehtuurin kehittäminenkin on, voisiko sanoa, ollut Ranskan ja Saksan käsissä. Nyt se etenee, hyvä näin, ja näemme siitä myös tuloksia.

Edustaja Ovaskalle: Afrikka kaiken kaikkiaan, ranskankielinen Afrikka — ulkoministeri kuvasi uuden lähetystön avaamisen, mitä voi sanoa historialliseksi. Mutta totta kai Saksa ennen vaaleja ja niiden jälkeen tulee olemaan tässäkin keskeisessä roolissa.

Arvoisa puhemies! Ehkä lopetan tähän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Guzenina.

10.36 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallituksen toimin on ylläpidetty vastuullisesti myös koronaviruksen aikana suomalaisen yhteiskunnan vakautta. Hyvinvointivaltiomme arvon näkeminen, maailman onnellisimpiin kansoihin kuuluminen ja kiistatta upea luontomme ovat kilpailuvalttejamme, kun houkuttelemme tänne osaavaa työvoimaa, ja sitä todellakin kipeästi tänne tarvitaan. Meidän maineemme on hyvä, mutta byrokratiamme on hankaloittanut osaajien panoksen saamista yhteiskuntamme kestävyysvahvistamiseksi. Tästä kansallisesta D-viisumista olisi ministereiltä hyvä kuulla lisää. Miten näette sen vaikutuksen, kuinka nopeasti voimme odottaa tuloksia? Tarvitsemme tänne myös kansainvälisiä yrityksiä, investointeja. Miten voimme hyödyntää tämän Suomen hyvän maineen myöskin heidän houkuttelemisekseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

10.37 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit avauspuheenvuoroissaan käsitelivät arvopohjaista ulkopoliittikkaa, sääntöpohjaista kansainvälistä

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

yhteistyötä ja järjestelmää. Toisaalta taas on nähty, että sääntöjä voidaan tulkita uudelleen hyvin nopeastikin, eli on sopimukset, mutta sitten niiden tulkinta muuttuu esimerkiksi silloin, kun poliittiset voimasuhteet muuttuvat. Näin on nähty EU:ssa, mutta näin voi käydä myös muissa kansainvälisissä yhteisöissä. Nyt kysyisin: missä määrin tästä ongelmasta Suomen näkökulmasta keskustellaan ulkoministeriössä, ja miten siihen oikein varaudutaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Virolainen.

10.37 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunta on useana vuotena kiinnittänyt huomiota edustustoverkoston riittävyteen ja laajuuteen [Eduskunnasta: Aiheellinen huoli!] ja myös kehitysyhteistyörahojen riittävyteen. Edustustoverkosta annan teille kiitosta mutta kehitysyhteistyön rahoituksesta moitteita. Tämä hallitus on sitoutunut kehitysyhteistyön rahoituksessa 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta, ja hallitusohjelmassa vielä luvataan tehdä uskottava polku tälle rahoitukselle. Perusteluina on pohjoismaiseen viitekehykseen kuuluminen ja turvallisuusneuvoston jäsenyyden hakeminen vuosille 29 ja 30. Ruotsissa on viisinkertainen rahoitus, Norjassa nelinkertainen, Tanskassa kaksinkertainen. Kehityspoliittisen selonteon yhteydessä, ministeri Skinnari, lupasitte tehdä kaikkenne, jotta uskottava polku saadaan aikaiseksi. Uskon siihen, että teette kaikkenne, mutta kysyn: millä aikataululla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hassi.

10.39 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Haavisto määritteli hyvin Suomen ulkopoliitiikan arvopohjan. 30 vuotta sitten, kun Neuvostoliitto romahti, Suomessa ja aika laajalti vallitsi sellainen usko, että juuri tämä länsieurooppalainen arvopohja on maailmassa etenemässä, mutta tällä hetkellä tilanne on toinen: tämän arvopohjan alue maailmassa on kapenemassa. Afganistanin tilanne on siitä akuutti esimerkki, mutta muutenkin demokratian ja ihmisoikeuksien ja kansalaisvapauksien asema maailmassa on heikkenemään päin. Tässä tilanteessa on tärkeää, että Euroopan unioni toimii yhtenäisenä muun muassa Kiinan ja Venäjän suuntaan ja [Puhemies koputtaa] että pidämme myös käytännössä kiinni näistä arvoista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo.

10.40 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Ovaskaa, kun hän puhui maailmanparantamisesta positiiviseen sävyyn. Tästä on tullut vähän sairas yhteiskunta mielestäni, kun maailmanparantaminen on tällainen pilkkatermi ja halveksunnan kohde.

Olisin kysynyt ministereiltä: miten näette Suomen ja EU:n politiikan johdonmukaisuuden? Toki joku Afganistan ja Lähi-itä ovat ääriesimerkkejä siitä, kuinka länsi on itse sotinut ja aseistanut, rahoittanut terroristeja vuosisatoja ja sotkeutunut sinne syvälle. Mutta paljon arkisempi asia, jossa mekin olemme mukana, on se, jos ajatellaan vaikka EU:n valtavia kalastuslaivastoja, jotka vievät länsiafrikkalaisilta kalat ja suitsivat heidät köyhyyteen, ja sitten kun he lähtevät hakemaan ruokaa, heidät halutaan laittaa leireille ja heitä halveksutaan elintasopakolaisina. Kuinka me saataisiin johdonmukaisuutta, että tämä EU:n

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

sinänsä hyvää tarkoittava kehityspolitiikka saadaan läpileikkaavaksi myös muille politiikan sektoreille?

Kiitän myös kokoomusta. On todella hienoa, [Puhemies koputtaa] että täällä kokoomus haluaa lisää rahaa kehitysyhteistyöhön. [Puhemies: Nyt on aika päättynyt!] Toivon, että se näkyy myös teidän vaihtoehtobudjetissanne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

10.41 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen kehitysyhteistyöpolitiikkaa leimaa tekopyhyys. Pelkäätekö te perussuomalaisia, vai mistä tämä johtuu? Te olette hallitusohjelmassa sitoutuneet tähän 0,7 prosenttia bruttokansantuotteesta -rahoitustavoitteeseen, ja meillä oli myöskin parlamentaarinen ryhmä, jossa jokainen puolue oli mukana ja kaikki muut perussuomalaisia lukuun ottamatta sitoutuivat siihen, että vuoteen 2030 mennessä tämä kehitysyhteistyörahoitus tulee olemaan 0,7 prosenttia bkt:sta, mikä tarkoittaa 600 miljoonan euron nostoa vuositasolla. Kun tätä kirjaa lukee, täältä ei löydy sitä 600:aa miljoonaa, mikä vaadittaisiin, että mentäisiin aikataulusa. [Välihuutoja] Oletteko tekemässä sen seuraavalle vuodelle mahdollisesti? Kysyisin tätä, kun meitä perussuomalaisia haukutaan siitä, että me ei olla valmiita sitoutumaan tähän 0,7:n tavoitteeseen, vaikka todellisuudessa te ette ole valmiita sitoutumaan siihen. Luvut eivät löydy täältä. — Kiitos. [Jukka Gustafsson: Siinähan sitä tekopyhyyttä oli!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

10.42 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annan kiitosta siitä, että tämä D-viisumi nyt etenee ja myöskin on näitä panostuksia edustustoihin. Mutta haluaisin kuitenkin tuoda esille sen, että tämä työvoimapula on tällä hetkellä niin suuri, että vaikka meillä tietysti toisten momenttien kohdalla mietitään sitä, mitä voidaan tehdä sille kotimaisesti, niin meillä on niin huutava pula ei pelkästään erityisosaajista ja startup-yrityksistä vaan ihan maataloustyöntekijöistä, rakennusalan työntekijöistä, teollisuuden, palvelun ja hoiva-alan ihmistä, että meidän täytyisi nyt ihan eri tasolle mitoittaa tämä järjestelmä, jotta meidän lähetystöissä esimerkiksi Ukrainassa, Filippiineillä, Intiassa — sellaisissa paikoissa, joista olisi tulijoita ja sellaisia, jotka täällä työllistyisivät ja täällä pärjäisivät — järjestelmä saataisiin oikeasti toimimaan niin, että tämä prosessi toimii. Nyt kun ollaan näitä uusia edustustoja perustamassa, niin otetaanko tämä näkökulma siinä huomioon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari — edustaja Kalmari on poistunut. — Edustaja Kemppi.

10.43 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön osalta tämä budjetti tuntuu varsin tasapainoiselta. Nähdäkseni esityksessä painottuvat Suomen edustustoverkko, työvoiman saatavuus ja kriisinhallintakonfliktin esto sekä kehitysyhteistyö. Viitaten ajankohtaisiin keskusteluihin nämä ovat selvästi oikeita valintoja.

Tällä edustustoverkolla, josta edustaja Satonen ehti jo mainita, on keskeinen merkitys suomalaisten turvallisuudelle sekä toivottavasti enenevissä määrin myös viennin ja kaupan edistämiseksi. Edustustoverkon toiminnan vahvistamista jatketaan ja avataan kaksi uutta edustustoa. Se on juuri näin, että edustustojen lukumäärän kasvattamisen rinnalla

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

yhtä tärkeää on se, että olemassa olevat edustustot ja niiden kunto turvataan. Ajoissa korjatut kiinteistöt ovat kustannustehokkaampia kuin kalliit vuokrakiinteistöt.

Haluaisin kysyä siitä, kun edustustojen toiminnassa on tapahtunut myös rakenteellista uudistusta tähän viennin edistämisen suuntaan. Miten tämä on lähtenyt [Puhemies koputtaa] edustustoissa liikenteeseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Piirainen.

10.45 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun aletaan pikkuhiljaa selvittää tästä koronatilanteesta ja ruvetaan katselemaan kansainvälisiä toimintoja, niin olisin kysynyt ministeri Skinnarilta: Millä tavalla tämä näkyy? Mitä toimia on nyt suomalaisten yritysten pääsemiseksi kansainvälisille markkinoille ja siihen liittyvään toimintaan? Tämä on kumminkin erittäin tärkeää, että me saadaan myös sieltä kasvua aikaiseksi ja tulee uusia työpaikkoja ja mahdollisia uusia innovaatioita. Tähän jos ministeri pystyy vastaamaan, niin kiitän tästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

10.45 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kehitysyhteistyön rahoista kokonaisuutena vähenee noin 35 miljoonaa, mikä on noin 3 prosenttia. Olisin kysynyt: Mihin tämä vähennys tarkalleen kohdistuu? Miksi on päädytty tähän ratkaisuun, vaikka parlamentaarinen ylivaalikautista rahoitusta pohtinut ryhmä pääsi lähes yksimielisyyteen rahoituksen nostamisesta 0,7 prosenttiin? Nyt tämä esitys kyllä on vähän kylmiä pyyhkeitä meille, jotka siinä ryhmässä istuimme.

Erityinen kiitos siitä, että kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön tulee lisää varoja noin 10 prosenttia. Tämä on varmasti iloinen uutinen ja rohkaisee kansalaisjärjestöjä yhä parempaan omaan työhön ja sen kehittämiseen. Siitä kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kauma.

10.46 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Afganistanin tilanteesta. Nyt tietysti se, millä tavalla se tilanne lähtee kehittymään, nähdään vasta tulevien viikkojen ja kuukausien kuluessa, mutta paljon on merkitystä sillä, miten naapurimaat kykenevät ottamaan vastaan ihmisiä, jotka sieltä lähtevät liikkeelle. Esimerkiksi Tadžikistan on ilmoittanut, että tällä hetkellä siellä on noin 3 000 henkilöä Afganistanista tulleina ja että he pystyisivät ottamaan vastaan 100 000 pakolaista Afganistanista, mutta vain siinä tapauksessa, että he saisivat siihen taloudellista apua. Kysyisin teiltä, ministeri: onko näissä budjettivaroissa varauduttu siihen, että mahdollisesti joudutaan tukemaan näitä naapurimaita Afganistanin tilanteen takia?

Ja toinen kysymys: Oleskelulupaprosesseihin ollaan, hyvä niin, laittamassa lisää rahaa, että niitä pystytään kehittämään. Yksi ongelmahan meillä on se, että uusintahakemuksia pystytään tekemään määrätön määrä, jopa viisi kertaa ja enemmänkin. Onko teillä tarkoitus puuttua tähän prosessiin sillä tavalla, [Puhemies koputtaa] että sen kestoa voitaisiin merkittävästi lyhentää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Suomela.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

10.48 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilisen keskustelun aikana hieman ihmettelin, miten vielä tällaisen globaalin pandemian jälkeen osa meistä vaikuttaa vaativan Suomen kääntymistä sisäänpäin. Me kaikki toivottavasti toivomme, että tämä pandemia päättyy mahdollisimman pian, mutta tämän varmistaminen on hyvin haastavaa niin kauan kuin rokotuskattavuus maailmalla ei ole riittävä. Tämän tähden olisinkin ministereiltä kysynyt: Mitä toimia Suomi ja EU voivat vielä tehdä, jotta rokotuskattavuus varmasti maailmalla etenee?

On ollut hienoa kuulla edistysaskeleista esimerkiksi rokotuslahjoitusten suhteen, mutta riittävätkö nämä lahjoitukset? Miten voimme vielä varmistaa, että rokotteet saadaan varmasti myös toimitettua perille ja annettua ihmisille paikan päällä? Tiedän, että tässä on ollut välillä puutetta muistakin tarvikkeista kuin itse rokotteista. Ja toisaalta, mikäli nämä lahjoitukset eivät riitä, mikäli muita keinoja tarvitaan, niin onko tarvittaessa valmiutta tarkastella esimerkiksi patenttioikeutta uudestaan, jotta varmasti voimme toimia niin, [Puhemies koputtaa] että saamme tämän pandemian kitkettyä koko maailmasta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

10.49 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän hallituksen, sanotaanko nyt näin, suorittamat vetovoimatekijät kolmansiin maihin nähden ovat kunnossa, mutta kysyisin ministereiltä: mitä tehdään sen eteen, että eurooppalaista työvoimaa saataisiin houkuteltua niihin tehtäviin Suomessa, missä sitä tarvitaan? Elikkä Helsingissä, hyvänä esimerkkinä, on kutsuhuuto useilla kolmansien maiden kielillä esimerkiksi meidän perusterveydenhuollon pariin, mutta mitä tehdään sen eteen, että Euroopan 400—500-miljoonaisesta reservistä saadaan tänne se työvoima eikä meidän tarvitse hakea moniosajia sitten ympäri maailmaa? Mitkä ovat ne toimet tänään, ja mitkä ne ovat tulevaisuudessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

10.50 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi huomio ja yksi kysymys.

Huomio: Tämän ulkoasiainministeriön hallinnonalan pääluokka, 1,3 miljardia, on melko tarkasti tasan 2 prosenttia koko budjetista. Se ei tietenkään ole rahallisesti paljon, ja pienessä maassa ulkopoliitiikan painoarvo on tietenkin moninkertainen tähän verrattuna. Tämä on meille itsestäänselvää, ja pyrimme konsensukseen ulkopoliitiikan päälinjoista.

Mutta sitten se kysymys. Tässä on noussut kehitysyhteistyön määrärahat esille, ja kysyisin ministereiltä: eikö olisi parempi, että tämä budjetoitaisiin ilmiöpohjaisesti? Nythän me löydämme sen budjettikirjan sivulta 142, jossa on lueteltu eri pääluokkien yhteenlasketusti tämä 1 271 miljoonaa, joka on juuri hieman alle sen 0,5:n, mutta niin kuin eräässä edeltävässä kysymyksessäkin viitattiin, tästä ulkoasiainhallinnon pääluokasta me löydämme tämän 706 miljoonaa euroa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Zyskowicz, ja sen jälkeen on ministereillä taas mahdollisuus vastata.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

10.51 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! Afganistanissa on tällä hetkellä hyvin vaikeassa ja myös vaarallisessa tilanteessa ihmisiä, jotka ovat Suomen kansalaisia tai jotka ovat Suomen kansalaisten perheenjäseniä tai jotka ovat työskennelleet Afganistanissa Suomen ja suomalaisten hyväksi. Kysyn ulkoministeriltä: Mitä olette tekemässä, jotta voisimme näitä ihmisiä auttaa? Tiedän, että kaikkia yksityiskohtia ette varmasti voi ymmärrettävistä syistä kertoa, mutta mielelläni kuulin ja kuulisimme siitä, mitä olette tekemässä näiden ihmisten hyväksi.

Toinen huomio liittyy Hongkongiin. Aivan liian vähälle huomiolle on jäänyt se, miten Kiina kaikkien sopimusten vastaisesti on hyvin lyhyessä ajassa onnistunut kukistamaan sen, mitä Hongkongin demokratiasta ja sananvapaudesta oli vielä äskettäin jäljellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Haavisto, 3 minuuttia.

10.52 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos taas hyvästä keskustelusta ja hyvistä kysymyksistä. — Jos lähdän aivan tuolta loppupäästä, edustaja Zyskowiczin kysymyksestä siitä, mitä vielä tehdään Afganistanissa: Me pidämme ja pyrimme pitämään huolta heistä, joille tämä evakuointilupaus on annettu ja jotka tietävät, että heidät sieltä tullaan evakuoimaan. Etsimme heidän osaltaan reittejä, mahdollisuuksia heitä auttaa mahdollisimman pian. Sitten olemme nyt käynnistäneet valmistelun siitä, että perheenyhdistämisprosessit lähtisivät nopeammin liikkeelle niin, että meillä mahdollisesti tällainen tilapäinen konsultointi voitaisiin käynnistää esimerkiksi Islamabadissa, jonne ainakin osa näistä ihmisistä pääsee haastatteluihin. Ja myöskin Teheranin aktivoimista tässä suhteessa tutkitaan, niin että perheidenyhdistämisprosessit menisivät nopeammin eteenpäin. Eli tässä.

Täällä oli myöskin kysymyksiä tästä kansallisesta D-viisumista: Sehän liittyy osittain lupaukseen tällaisesta nopeasta 14 vuorokauden kaistasta, että saataisiin erityisasiantuntijat ja startup-yrittäjät mahdollisimman nopeasti Suomeen. Edustaja Guzenina muun muassa kysyi tästä. Nyt tämä D-viisumin ensimmäinen osa, joka on tuotu eduskuntaan esityksenä, koskee näitä ryhmiä, ja toisen osan valmistelu on käynnistynyt. Se koskisi tutkijoita ja opiskelijoita, jolloin tämä D-viisumi voisi olla hyvin laajasti käytössä ja helpottaisi tätä painetta.

Täällä myöskin edustaja Satonen ja muut kysyivät, mitä muuta on tehty tämän työvoiman saannin eteen. Lähettiläpäivien yhteydessä esimerkiksi kiinnitettiin huomiota meidän lähetystöjen resursseihin ja toimintatapoihin juuri näissä mainituissa maissa, muun muassa Filippiineillä ja Ukrainassa, jotta ehkä nyt vähän siitä koronamoodista, joka lähetystöissä saattoi olla päällä ja jossa jouduttiin terveysturvallisuussyistä rajoittamaan näitä haastatteluajkoja ja muuta, siirryttäisiin aktiivisesti tähän moodiin, että kun työvoimaa Suomessa tarvitaan, niin päästäisiin näissä haastatteluissa eteenpäin. On myöskin annettu ohje, että lähetystöt pyytävät heti resursseja pääkaupungista, jos tässä tulee joitakin pullonkauloja. Myöskin näiden uusien, perustettavien lähetystöjen osalta nämä uudet tarpeet tässä vahvasti otetaan huomioon.

Edustaja Hassi ja edustaja Zyskowicz, kuvasitte itse asiassa tätä laajaa ulkopolitiikan haastetta Kiinan ja Venäjän ihmisoikeuskysymysten suhteen. Mainitsitte, edustaja Zyskowicz, Hongkongin ja näin poispäin. Olemme lähteneet siitä, että ennen kaikkea EU-pöydässä olisi hyvin tärkeää, että saisimme aktiivista politiikkaa näissä kysymyksissä aikaan

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ja olisimme siinä osana, jolloin myös se vaikuttavuus olisi kaikkein suurinta, kun EU näissä pystyisi ottamaan yhteisiä kantoja, ja siihen olemme pyrkineet.

Ehkä vielä aivan viimeinen: Edustaja Suomela kysyi rokotesolidaarisuudesta, rokotekeksymyksistä. Varmasti myöskin kehitysyhteistyöministeri siihen vastaa, mutta otan yhden näkökulman: Tapasin Intian ulkoministeriä Jaishankaria, joka mainitsi, että Intiassa tehdään AstraZeneca-rokotetta ja Euroopan maista vain osa hyväksyy tämän Intiassa tehdyn rokotteen, kun Intiasta matkustetaan esimerkiksi Euroopan suuntaan. Olisi tärkeää, että näissä löytyisi yhteisiä standardeja, ja myös, että Suomi avaisi näitä, kaupallistenkin syiden takia, sellaisiin maihin, joissa rokotteet ovat käytössä. Kuulin myös Senegalin ministeriltä, että Senegal aloittaa oman rokotetuotannon tällaisella lisenssillä, ja sekin on tärkeää varmaan Afrikan maiden kannalta. Eli näitä prosesseja kannattaa seurata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Skinnari.

10.56 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä rokoteasiasta ulkoministerin jälkeen. Keskustelin muun muassa Yhdysvalloissa presidentti Bidenin kaupallisen edustajan Katherine Tain kanssa siitä, jos ja kun Yhdysvallat itse avasi tämän keskustelun, miten he haluavat tässä edetä. Me Suomessa, me Euroopan unionissa olemme valmiit keskustelemaan, mutta odotamme jatkotoimia. Etelä-Korea on ollut aktiivinen. Voi sanoa, että oikeastaan kaikki toimijat ovat ilmoittaneet halukkuutensa löytää ratkaisuja, mutta kysymys on kapasiteetista, osaamisesta, ei pelkästään patenteista. Sen takia esimerkiksi Euroopan komission ja komissaari Urpilaisen aloitteellisuus esimerkiksi kolmen rokotelinjaston tekemisestä Afrikkaan on erittäin tervetullut, ja Suomi on siinä omalla osaamisellaan monella tavalla mukana, koska eihän pandemia ole ohi ennen kuin se on ohi koko maailmassa.

Edustaja Kemppi nosti esiin ulkomaanedustustojen merkityksen Suomelle. Se on juuri näin. Se on läsnäoloa, se on sitä jokapäiväistä arjen tekemistä, maakuvan tekemistä. Se on myös ulkopoliittikkaa, kehityspoliittikkaa, mutta erityisesti kauppaa, ja juuri nyt tässä pandemian jälkivaiheessa on erittäin tärkeää, että Suomi on läsnä ja Suomi tekee ja Suomi näkyy oikealla tavalla.

Edustaja Piirainen kysyi, mitä me sitten teemme, mitä nyt juuri tapahtuu. Voi sanoa, että nyt meillä on täysi vauhti päällä kaikissa lähetystöissä mutta myös täällä Helsingissä ja toivottavasti myös maakunnissa ja kunnissa ja kaupungeissa, koska nyt pitää mennä, nyt pitää saada Suomi liikkeelle, koska maailmanmarkkinoita jaetaan nyt kovaa vauhtia. Tätä työtä teemme yhdessä yritysten kanssa, kuuntelemme heidän tarpeitaan erittäin tarkkaan, ja ehkä ei enää koskaan palaa se vanha aika, että on aikaa suunnitella todella kauan. Nyt pitää tehdä juuri sitä, mitä juuri nyt tarvitaan, ja sitä me teemme.

Sitten edustaja Tynkkynen ja edustaja Peltokangas. Ensin Peltokankaalle työvoiman saatavuudesta Euroopan sisällä: Viime viikolla keskustelin juuri Portugalissa Lissabonissa tästä aiheesta, ensi viikolla Ranskassa, Saksassa. Tämä on meidän kaikkien yhteinen haaste. Me kilpailemme yhdessä osaajista, ja totta kai kilpailu on erittäin kovaa. Siinä tietysti Suomen vahvuudet ovat ennustettavuus, luotettavuus, se yhteiskunta, mikä meillä on, ja meillä on erittäin hyviä yrityksiä, jotka kiinnostavat kansainvälisesti ja myös Euroopassa. Mutta meidän tunnettuuden eteen täytyy tehdä työtä Euroopan sisälläkin, jotta me pääsemme sitten konkreettisiin tuloksiin.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Edustaja Tynkkynen, kysyitte, pelkäämmekö me perussuomalaisia. [Sebastian Tynkkynen: Tuleeko rahalisäystä?] Tämä hallitus haluaa löytää ratkaisuja niin kehityspolitiikassa kuin kaikilla muillakin politiikan lohkoilla ja luo niille konkreettista pohjaa ja tekee konkreettisesti asioita. Me emme pelkää, mutta me emme myöskään pelottele.

Edustaja Guzeninalle D-viisumista: Erittäin ajankohtainen kysymys. Ykkösvaihe on paketissa, kakkosvaihe etenee. [Puhemies koputtaa]

Sitten kokoomuksen edustajat kysyivät 0,7:stä. Kuten viimeksi täällä salissa totesin, olen valmis keskustelemaan kaikkien eduskuntaryhmien kanssa vielä tämän vuoden puolella, että pääsemme kohti 0,7 prosentin tavoitetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä.

11.00 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tuossa Afganistanin tilanteen myötä huomattiin, että Suomella oli tarve lähettää sinne diplomaatteja ja suojausjoukkoja evakuoimaan Suomen kansalaisia ja meitä auttaneita. Se onnistui suhteellisen hyvin, siitä kiitokset koko eduskunnalle ja hallitukselle. Ymmärrykseni mukaan nyt ulkoministeriö tarkastelee myös lainsäädännön muutostarpeita tämän osalta, ja tälle on kyllä keskustalta täysi tuki, valmius lainsäädännön muutoksiin myös tällä hallituskaudella.

Tässä samalla on puhuttu myös EU:n taistelujoukoista ja niiden käytettävyydestä, ja korkea edustaja Borrell on myös tehnyt avauksia uusien joukkojen kehittämisestä. Mielestäni on äärettömän tärkeää, että Suomi on mukana tässä Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa, sen kehittämisessä. Mutta on tärkeää huomata, että kahteen joukkoon, saatikka kahteen toimimattomaan, erittäin vaikeasti käytettävään, kalliiseen ja epävarmaan joukkoon, ei ole tarvetta vaan mieluummin panostetaan siihen, että jos meillä yhteisiä joukkoja on, [Puhemies koputtaa] ne ovat tarvittaessa myös käytettävissä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rydman.

11.01 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme viime päivinä saaneet lukea uutisista, että Suomi järjesti etäkoulua al-Holin leirillä oleville alaikäisille, joilla on ainakin jonkinlainen kontakti Suomeen. No, tällaisen etäkoulun järjestämiselle sinänsä voidaan varmasti esittää ihan hyviäkin perusteluja, mutta yhtä lailla uskon, että leiriä hallinnoivalla kurdihallinnolla on ollut hyviä perusteita sille, minkä vuoksi leirillä älylaitteiden käyttö on ollut kielletty. Kysyisinkin nyt ministeri Haavistolta: Miksei tämänkaltaista etäkoulua voitu toteuttaa yhteistyössä kurdihallinnon kanssa? Miksi se piti salata siltä? Ja oletteko te lainkaan huolissanne siitä, mitä kaikkea muuta näillä älylaitteilla on voitu tämän radikaaleja aatteita edustavan tai sille alltiin joukon keskuudessa mahdollisesti tehdä, kun näitä älylaitteita jotenkin sinne alueelle on sitten kuitenkin onnistuttu toimittamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tanus.

11.02 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistanin suhteen on tehty paljon, ja kiitos osaltamme siitä. Rasismia ja antisemitismia vastaan tulee tehdä työtä, mutta tämän antisemitismikortin suhteen olemme kyllä seuranneet hieman huolestuneina.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

na Suomen toimia kansainvälisillä areenoilla. Haluaisinkin, ministeri Haavisto, kysyä teiltä suoraan, toimiiko Suomi kansainvälisillä areenoilla myös antisemitismia vastaan, koska nythän sieltä Durbanin konferenssista jäi pois suurin osa Euroopan maista — Saksa, Ranska, Iso-Britannia, Tanska, muun muassa Ruotsi — juuri sen vuoksi, että se on hyvin vahvasti antisemitistinen prosessi eivätkä kaikki maat sitä pidä enää lainkaan rasismien vastaisena prosessina, niin kuin Ruotsi kirjoitti tiedotteessaan. Suomi jäi tässä monien muslimimaiden ja Kiinan ja Venäjän vaikutuspiirissä olevien maiden rinnalle, ja tämä näyttää kyllä tosi, tosi kummalliselta kansainvälisellä areenalla. Eli, ministeri Haavisto, haluaisin suoran vastauksen: toimiiko [Puhemies koputtaa] myös Suomi antisemitismia vastaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskinen.

11.03 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Budjetissa on pari vuotta ollut korotettu demokratia- ja oikeusvaltiotuki, josta on tämä Demon perinteinen toiminta tullut rahoitettua, ja nyt tänä vuonna on toimintansa käynnistänyt Oikeusvaltiokeskus Helsingin yliopiston yhteydessä. Tärkeää varmaan nyt tulevaisuuteen päin olisi, että nämä ikään kuin linkkautuisivat toisiinsa, Demossa kun on jo kokemusta tästä demokratiakehityksen vauhdittamisesta, tukemisesta. Kun demokratia, oikeusvaltio ja ihmisoi-keudet linkkautuvat toisiinsa, niin Demo olisi sitten tämän käynnistyvän Oikeusvaltiokeskuksenkin työssä vahvasti mukana ja olisi tavallaan tämmöinen parlamentaarinen foorumi sitten myös näitten oikeusvaltioprojektien, -hankkeiden edistämiseksi, että saataisiin näitä kaikkia ikään kuin kolmea lohkoa koordinoitusti edistetyiksi eikä lähdetäisi taas kovin monimutkaista uutta [Puhemies koputtaa] verkkoa tämän Oikeusvaltiokeskuksen ympärille rakentamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Junnila.

11.04 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä edustaja Lindén kiinnitti huomiota budjetin kehittämiseen. Niinhän on, että kun esimerkiksi ministeri Skinnarin ministeriössä lainsäädäntöä valmistellaan, niin silloin huomioidaan yritysvaikutukset, mutta tässä budjetissahan niin ei tehdä, vaikka täällä on esimerkiksi sukupuolivaikutukset arvioitu.

Mutta palatakseni tähän Etyj-asiaan vielä, niin eduskunnan kv-yksiköllä on tietoja, että olisi eräs maa, joka on kiinnostunut ja tarjoutunut olemaan tavallaan neutraali vaihtoehto tämän vuoden 2025 osalta. Mutta koska tämä on turvaluokiteltua tietoa, niin sitä maata ei tässä yhteydessä voine mainita. Kuitenkin toivon, että ulkoministeri Haavisto ottaa tämän tosissaan ja oikeasti ajaa tätä ja mahdollistaisi myös lisäresurssit. Täällä budjetissahan on omat pykälänsä esimerkiksi rauhanvälitykseen ja moneen muuhun, mutta vaikka Etyj on 1975 täältä lähtenyt liikkeelle, niin sille ei tosiaan ole ulkoministeriön hallinnonalalta oikeastaan minkäänlaista resurssia, [Puhemies koputtaa] ja tämä on ehkä sellainen asia, mitä pitäisi jatkossa harkita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Heinonen.

11.06 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Haavistolle hyvin onnistuneesta Afganistanin evakuointioperaatiosta.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Edustaja Savola nosti esille kriisinhallintaveteraanit ja Suomen rauhanturvaajien ja kriisinhallintaveteraanien vertaistuen rahoituksen. Meidän kaikkien yllätykseksi vasemmis-
ton ministeri Sarkkinen on leikannut sen yhteen kolmasosaan eli 70 prosenttia, 180 000:sta
65 000:een. Me olemme olleet mukana erilaisissa operaatioissa jo vuodesta 1956 lähtien.
Katkeamaton ketju on ollut pitkä, ja monet ovat myös terveytensä menettäneet näissä teh-
tävissä. Vetoan teihin, arvoisat ministerit, että te korjaisitte tämän ministeri Sarkkinen te-
kemän, minun mielestäni sydämettömän päätöksen, jossa rauhanturvaajien ja kriisinhallin-
taveteraanien vertaistuen rahoitusta leikataan niin dramaattisesti, että ei edes näistä naisis-
ta ja miehistä, jotka nyt ihan viimeisinä ovat näitä vaativia tehtäviä tehneet, voida kantaa
hyvin huolta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

11.07 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän täällä
edustajia Virolainen, Pelkonen ja muun muassa Laukkanen siitä, että kiritätte hallitusta täs-
sä tärkeässä tavoitteessa nostaa kehitysyhteistyömäärärahoja. Toivon todella, että sellaista
keskustelua tulee myös lisää.

Budjetissa esitetään rahoitusyhtiö Finnfundin pääoman korottamiseen 10 miljoonaa eu-
roa ja kehitysyhteistyön finanssisijoitukseen 130 miljoonaa euroa, ja kyseessä on iso siivu
tämä kokonaisuudesta. Kuitenkin selvityksistä ilmenee, että yksityisen sektorin kehitysyh-
teistyön tuloksellisuudessa on paljon kysymysmerkkejä. Näin suuret rahalliset satsaukset
kaipaavat aivan erityisesti parempaa ohjausta, valvontaa, selkeitä kehitystavoitteita, joi-
den saavuttamista myös seurataan. Tämä on myös tema, josta olen aikaisemmin kysynyt
ministeri Skinnarilta, ja toivoisin vastausta siihen, millä tavalla tätä seurantaa tehostetaan.
— Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

11.08 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Tästä viennin edis-
tämisestä ministeri Skinnari aitiosta jo puhui, mutta haluaisin tähän hieman jatkokysymys-
tä ja ajattelua tuoda esiin. Hyvä viennin edistäminenhan on sitä, että meillä on yritykset,
meillä on ministeriöissä hyvä henki viennin edistämisen suhteen ja meillä on kattava suur-
lähetystöverkosto, joka pystyy maailmalle tätä viennin edistämistä tekemään. Oikeastaan
kysyisin ministeriltä sitä, kuinka tätä suomalaista brändäystä käydään siellä ministeriössä
läpi kautta linjan meidän kaikille virkamiehille, joita työskentelee niin siellä suurlähetys-
toissa kuin ministeriöissä ja niin edelleen. Meillä olisi todella paljon tehtävää esimerkiksi
suomalaisen elintarviketeollisuuden viennissä, suomalaisen puhtaan, laadukkaan ruoan
brändäyksessä maailmalle. Tässä aina aika ajoin törmää sellaiseen ajatteluun, että siellä
virkamieskunnassakaan ei oikein tiedetä, kuinka suomalainen tuotanto toimii, ja esimer-
kiksi Twitterin kautta saattaa saada sellaisen käsityksen, että meidän virkakunta [Puhe-
mies koputtaa] ei näitä edistä niin kuin me poliitikot toivoisimme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Puisto.

11.09 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parien viikkoa sitten
keskustelimme valtioneuvoston puolustuselonteosta, ja silloin useat edustajat nostivat

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ranskan ambitiot esille. Silloin EU-komission puheenjohtaja oli juuri pitänyt linjapuheen ja Ranskan järjestämää huippukokousta kaavailtiin. Oikeastaan heti sen jälkeen tuli tämä Aukus-sopimus sitten julkisuuteen eli Australian, Britannian ja Yhdysvaltojen välinen sopimus. Nyt kysyisin oikeastaan uudestaan, kun Macronhan myös on antanut ilmeisesti eilen joitain ihan lyhyitä lausuntoja: mikä teidän tilannekuvanne nyt on näistä Ranskan suunnitelmista?

Toisena asiana, kun al-Hol nousi esille: Kun sieltä on palautettu perheitä takaisin tänne, niin kysyisin näiden lasten asemasta, lastensuojelusta ja huostaanoton tilanteesta. Näkisin, että nämä lapset voivat olla mahdollisesti aika vaarallisessa tilanteessa, koska he ovat mahdollisesti tällaisen ääriilikeajattelun piirissä. Mikä se tilanne on, ja onko Suomen linja leppu suhteessa muihin länsimaihin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sirén.

11.10 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ulkoministeriön pääluokassa on yksi aivan selkeä epäkohta, jossa hallituksen tavoitteet, puheet ja teot ovat ristiriidassa keskenään. Se on kehitysyhteistyömäärärahaleikkaukset. Samaan aikaan kun tarve kehitysyhteistyölle maailmalla kasvaa, hallituksen budjettiesityksen myötä Suomen tavoite 0,7 prosentista lipuu yhä kauemmas ja tippuu nyt alle puolen prosentin. Lisäksi hallitus on päättänyt 35 miljoonan euron kehitysyhteistyömäärärahan leikkauksesta vuodelle 23. Eikö hallitus ole huomioinut ulkoasiainvaliokunnan yksimielistä huolta siitä, että tämä suunta saattaa olla haitallinen Suomen turvallisuusneuvostokampanjalle? Kokoomuslaisten kehitysministereiden johdolla, silloisen ministeri Virolaisen johdolla, käynnistettiin tiekarttavalmistelua kohti sitä 0,7 prosentin sitoumusta. [Puhemies koputtaa] Mitä tälle on tapahtunut? Kuka on keskeyttänyt tiekarttavalmistelun?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

11.11 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuksien edistäminen on Suomen ulkopolitiikan keskeisiä linjoja. On arvokasta, että siitä puhutaan myös tässä keskustelussa.

Arvoisa ulkoministeri, tein teille kirjallisen kysymyksen, jossa toin esille vakavan käännösvirheen lapsen oikeuksien sopimuksen suomenkielisessä käännöksessä. Suomi on sitoutunut sopimukseen, ja sitä lainataan useissa yhteyksissä. Alkuperäisen englanninkielisen sopimuksen johdannossa todetaan, että lapselle kuuluu lain suoja ennen syntymää ja sen jälkeen, mutta suomenkieliseen käännökseen tämä ”lain suoja” on käännetty ”asianmukaiseksi hoidoksi”, mikä supistaa sitä, miten suomenkielisessä käännöksessä tuodaan lapsen oikeudet esille. Perustuslakimme mukaan lain suojaan sisältyvät perusoikeudet, kuten oikeus elämään ja henkilökohtainen koskemattomuus. Vastauksessanne 9. joulukuuta 2020 totesitte, että ulkoministeriö tulee tarkastelemaan tätä käännöstä. Haluan kysyä: onko tätä tarkastelua jo suoritettu, ja millaisessa aikataulussa se tullaan tekemään? Tällainen käännöksen muutos käsittääkseni ei maksaisi juuri mitään, mutta se olisi lapsen oikeuksien kannalta tärkeää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Adlercreutz.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

11.13 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun puhutaan työperäisestä maahanmuutosta, niin sehän on tietenkin sikäli hankala kokonaisuus, että se koskettaa aika montaa ministeriötä: TEMiä, sisäministeriötä ja ulkoministeriötäkin. On pohdittu näitä pullonkauloja, jotka tällä hetkellä johtavat siihen, että — julkisuudessa olevien tietojen mukaan — jotkut yritykset pohtivat jopa muuttamista Suomesta pois. On selviä työvoiman saatavuusongelmia, lähinnä rekrytoinnin ongelmia. Silloin kun joku on tulossa Suomeen töihin, niin prosessi kestää hyvinkin pitkään. Yksi pulmak kohta on ollut se, että prosessi alkaa sillä, että tunnista utuu konsulaatissa, suurlähetystössä, ja niitähän ei joka maassa ole. Aikoja on vaikea saada. Yhtenä ratkaisumallina tähän on esitetty sitä, että niissä maissa, joissa ei konsulaattia, suurlähetystöä ole, olisi tällaiset tunnista utumispisteet, päätteet, joilla se prosessi voidaan saada joustavasti liikkeelle. Onko tällaisesta asiasta myöskin keskusteltu ministeriön sisällä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Wallinheimo.

11.14 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savola nosti viennin edistämisen. Se on äärimmäisen tärkeää, ja lukaisinkin läpi tämän ulkoministeriön hallinnonalan nimenomaan kauppapoliittisesti, ja siellä sanaa ”kauppapolitiikka” ei kyllä kauhean montaa kertaa esiinny. Me olemme tilanteessa, jossa markkinoita tällä hetkellä jaetaan uusiksi, ja tiedämme myös muun muassa sen, että WTO on tällä hetkellä aika suurissa vaikeuksissa, ja jos WTO on vaikeuksissa, me emme tiedä, minkälaisessa sääntöpohjaisessa järjestelmässä tulemme jatkamaan. Suomi on ajanut WTO:hon muun muassa kaksiportaista riitojenratkaisujärjestelmää, sen palauttamista siihen systeemiin sisään, koska toimiva järjestelmä toisi ennakoitavuutta yritysten toimintaympäristöön. Seuraavina kuukausina päämiehet tulevat varmasti keskustelemaan WTO:n roolista, oletettavasti myös ministeri Skinnari. Haluaisinkin tietää, minkälaisia lähestymiskulmia teillä on nimenomaan tähän WTO-kysymykseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

11.15 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi käyttää kehitysyhteistyöhön yhteensä noin 1,3 miljardia euroa vuodessa. Se on suomalaisten kannalta valtava summa — puhutaan siis 1 300 miljoonasta. Vertailun vuoksi: esimerkiksi terapiatakuuta on yritetty saada läpi vuosia, ja sen hintalappu laskettaisiin muutamissa kymmenissä miljoonissa. Maailman mittakaavassa 1,3 miljardia on kuitenkin häviävän pieni summa, varsinkin jos se hajautetaan globaalisti. Siksi onkin järjetöntä, että Suomi tekee kahdenvälistä kehitysyhteistyötä 16 maan kanssa. Tuhlaamme resursseja pirstoutuneeseen kehitysyhteistyöhön, jonka merkittävin vaikutus näkyy omassa budjetissamme. Te haluatte kasvattaa tätä budjetissa näkyvää summaa, vaikka pitäisi kasvattaa tekemämme työn vaikuttavuutta. Jälkimmäinen edellyttää sitä, että keskitymme harvempiin maihin, harvempiin hankkeisiin ja sitä kautta näkyviin tuloksiin. Tähän te ette ole valmiita. Miksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Tuomioja, ja sen jälkeen ministereiden vastauspuheenvuoroja.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

11.16 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Olen kylläkin vain varapuheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Korjaan. — Varsinainen puheenjohtaja ei ole paikalla.

[Puhuja jatkaa puheenvuoroa mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tuomioja, varapuheenjohtaja, laittakaa mikrofonin päälle.

Vaikka olen ateisti, niin olen myöskin syntinen, ja me kaikki olemme täällä syntisiä — lukuun ottamatta ehkä perussuomalaisia, jotka ovat ainoita, jotka johdonmukaisesti ovat aina vastustaneet kehitysyhteistyötä. Haluan sanoa tämän siksi, että samalla kun arvostan sitä, että edustajat Virolainen ja Sirén puhuvat nyt kehitysyhteistyön määrärahoista, ei voi olla muistamatta, mitä tapahtui edellisen hallituksen aikana ja ketkä siinä olivat mukana ja toteuttamassa sitä tältä osin. Toivon, että me pystyisimme täällä mahdollisimman laajalla rintamalla toimimaan siten, että pidämme kiinni niistä periaatteista ja lupauksista, jotka Suomi on tehnyt ja jotka myöskin meitä velvoittavat, jotta me saavuttaisimme todella tämän 0,7 prosentin tason, emmekä lähtisi siitä syyllistämään ketään aiheettomasti, koska me olemme kaikki olleet eri hallituksissa tässä osallisina kestävämmiin ratkaisuihin. — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Te voitte sen tehdä, te olette hallituksessa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt, kuten luvattua, ministeri Haavisto.

11.18 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos taas hyvistä kysymyksistä ja kommentteista.

Edustaja Kõntä lähti liikkeelle Afganistanin kokemusten tuomista lainsäädäntömuutosasioista. Todellakin tällainen valmistelu on nyt aloitettu ministeriöiden kesken, ja siihen tullaan sitten palaamaan. Selvästi tässä oli useita tällaisia ”lessons learned” -asioita, miten voidaan toimia nopeasti ja miten viranomaiset voivat antaa toisilleen apua tällaisessa tilanteessa esimerkiksi evakuointien osalta. Tämä asia menee eteenpäin.

Edustaja Rydman ja jotkut muut kysyivät tuosta etäkoulusta alaikäisille al-Holin leirissä. Valitettavasti ei ollut mahdollista sopia kurdiviranomaisten kanssa tällaisesta lasten oikeuksia palvelevasta tarkoituksesta, ja ainakin itse ajattelen niin, että kun Suomen johdonmukainen lähtökohta oli, että lapset saadaan sieltä kotiin, niin oli erittäin järkevää, että lapset voivat käydä koulua ja oppia lukemaan ja kirjoittamaan, saada perusopetusta, siellä leirissä, kun sitten kuitenkin palaavat suomalaiseen koululaitokseen.

Täällä oli edustaja Puistolla myöskin kysymys, mihin toimiin lastensuojelu on ryhtynyt näiden lasten osalta. Varmasti itsekin ymmärrätte, ettei ole mahdollista täällä salissa sanallakaan sanoa lasten yksityisyydensuojan vuoksi mitään niistä toimista, mihin viranomaiset ja vielä toiset viranomaiset ovat heidän osaltaan päätyneet.

Edustaja Tanus kysyi, onko antisemitismi ja sitä vastaan taisteleva Suomen agendalla. Totta kai on, ja olisin tässä yhteydessä vielä sanonut, että olen itsekin osallistunut tämän IHRAn eli International Holocaust Remembrance Alliancen kokoukseen, ja siellä on myöskin tätä antisemitismin määritelmää käsitelty. Suomi on siihen kansainväliseen mää-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ritelmään sitoutunut. Asia on ilman muuta meidän ohjelmassamme, ja emme hyväksy antisemitismia missään muodossa.

Etyjin osalta edustaja Junnila kysyi vielä, onko lisärahoitusta tulossa tai luvassa. Tässä vaiheessa tämä puheenjohtajuuskauden valmistelu on ulkoministeriössä osana normaalia työtä. Sitten jos päätös siitä tulee, että Suomi tämän puheenjohtajuuden ottaa ja se meille annetaan, niin silloin tietysti täytyy myöskin järjestää se resursointi. Sitä varten tehdään tietysti tällainen erillinen task force -tehtäväkuvaus, josta ministeriö vastaa, ja mahdollisesti siihen joudutaan ohjaamaan lisää resursseja.

Edustaja Aittakumpu kysyi tästä lapsen oikeuksien sopimuksen käännönsasiasta. Tämä on edelleen ulkoministeriössä tarkastelussa. Siellä on sellainen käsitys, että tämä ei ole johdantanut mihinkään oikeudellisiin tulkintaongelmiin hallinnossa tai oikeudenkäytössä, mutta tämä asia tullaan vielä tarkistamaan.

Edustajan Adlercreutz kysyi näistä tunnistamiskysymyksistä maahanmuuttoon ja muihin liittyen. Ulkoministeriöllä on valmius meidän puoleltamme mennä hyvinkin joustaviin järjestelyihin, etätunnistamisiin ja muihin tällaisiin. Ymmärrän, että kysymys on lainsäädännöstä, jota Maahanmuuttovirasto, Migri, joutuu noudattamaan, ja ehkä siihen pitäisi kiinnittää huomiota. Näitä erilaisia etätunnistamisvaihtoehtoja on kokeiltu, ja ne ovat ymmärtääkseni myöskin toimineet niissä yhteyksissä, joissa niitä on kokeiltu, erittäin hyvin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja ministeri Skinnari.

11.21 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen kysyi 35 miljoonan euron leikkauksista. Kysymys on vuoden 23 leikkauksista, ei ensi vuodesta, ja näihin asioihin palataan sitten tarkemmin ensi keväänä.

Edustaja Lindénille: Ilmiöpohjainen budjetointi, tulosperusteinen budjetointi — erittäin mielenkiintoisia ajatuksia, joita olemme toki käyneet läpi ja niistä keskustelleet eri hallinnonaloilla, eikä ulkoministeriökään ole siitä poikkeus. Tämä on keskustelu, jota varmasti tulee ja pitää jatkaa.

Edustaja Koskinen nosti esille Demo—Oikeusvaltiokeskus-kokonaisuuden, miten ne liittyvät yhteen. Minun mielestäni se on erinomaista kokonaisvaltaista strategista ajattelua ja etenkin, jos ja kun sitä tehdään myös parlamentaarisesti. Eli kannustan siihen ilman muuta, ja ilman muuta haluan olla itsekin mukana tällaista ajattelua viemässä eteenpäin.

Edustaja Honkasalolle: Finnfundin pääomitus, sen seuranta, tulokset — näkisin, että on hyvä keskustella yksityiskohdista Finnfundin kanssa suoraan, esimerkiksi eduskuntaryhmätasolla, mutta ilman muuta seurantaa tehdään, ja sitä tulee varmasti kehittää. Mutta itse näen, että Finnfund on onnistunut monella tavalla erinomaisesti ja on ehkä Euroopassa ja koko maailmassakin edelläkävijä myös kestävässä kehityksessä, digitalisaatiossa ja niin edelleen.

Sitten edustajat Savola ja Wallinheimo kysyivät viennin edistämisestä: missä me olemme, mitä kuuluu kansainväliseen kauppapolitiikkaan ja WTO:lle? Näillä kysymyksillä ollaan aika ytimessä tietysti koko maailmankaupan osalta, Euroopan ja Suomenkin osalta. Jos Suomesta käsin katsoo, niin meillä on aikaisempien hallitusten tekemä viennin edistämisen rakenne, niin kutsuttu Team Finland -rakenne, joka on hyvin organisaatiolähtöinen, ei ratkaisu- tai tekemislähtöinen. Tämä on asia, mitä olen jo tarkastellut ja tulen tar-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

kastelemaan, koska nyt pitää mennä ratkaisut edellä, ei organisaatiot edellä. Olen ottanut kuntia, kaupunkeja, maakuntia mukaan, en niinkään mennyt rakenteet edellä. Tämä on erittäin tärkeää huomioida. Mutta kauppapolitiikassa WTO:n tulevaisuus on hyvin pitkälle kiinni siitä, miten Yhdysvallat suhtautuu tähän tilanteeseen. Itselläni ei Geneven kauppaministerikokoukseen aivan kamalan suuria odotuksia tästäkään johtuen ole, koska pallo on hyvin pitkälle Washingtonissa.

Sitten tässä oli kysymyksiä vielä edustajilta... Arvoisa puhemies, oikeastaan päätän tähän, koska koen, että olen vastannut suurimpaan osaan kysymyksistä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa. — Nyt myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa edustajille, jotka eivät vielä ole yhtään vastauspuheenvuoroa saaneet, eli edustajille Eestilä ja Sankelo, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Eestilä.

11.24 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastotalous ja turvallisuus kulkevat maailmanpolitiikassa käsi kädessä, ja olisin molemmilta ministereiltä kysynyt, kunhan keskustelu siellä käydään... [Keskustelua ministeriaitiossa — Puhemies koputtaa] Arvoisat ministerit, olisin teiltä kysynyt hieman Afrikka-politiikasta. Miten Suomi määrittelee tällä hetkellä Afrikka-politiikan? Me tiedämme, että Afrikka on sekä talousmielessä Suomelle tärkeä että turvallisuusmielessä tärkeä. Parin vuosikymmenen aikana Afrikassa väestömäärä tuplautuu. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että näissä isoissa väestöään kasvattavissa maissa vakaus säilyy. Se on Euroopan ja Suomen turvallisuuden kannalta oleellinen kysymys. Ja toinen on tietysti tietoisuus siitä, että maailman talousrakenteiden ja tuotantorakenteiden painopiste siirtyy Afrikkaan. Mikä meidän Afrikka-politiikkamme keskeinen päämäärä on tulevina vuosina sekä talous- että turvallisuusmielessä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Sankelo.

11.25 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä työperäisestä maahanmuutosta. Tarpeet vaihtelevat eri puolilla Suomea. Otetaan esimerkiksi Kauhava. Meillä on työpaikkaomavaraisuus yli sata. Työpaikat, mitä on tarjolla, ovat perusteollisuuden työpaikkoja, metalliteollisuuden työpaikkoja, puualan työpaikkoja, elintarviketeollisuuden paikkoja, ja kausityöntekijät päälle. Viime keväänä arvioimme, että meillä on 700 työpaikkaa auki, ja tällä hetkellä, kun kausityöt huvipuistoissa ovat ohi, on edelleen yli 200. No me kehittämistoimikunnassa juuri tällä viikolla mietittiin, mitä tehdään: pitääkö meidän lähteä tästä yritysten kanssa jonnekin kohdemaahan ja lähteä tätä ongelmaa ratkaisemaan, koska näyttää siltä, että kotimaisesta työvoimasta emme saa niitä kaikkia osaajia. Kysyisinkin teiltä: Onko teidän mahdollista räätälöidä tämmöisiä kumppanuuksia alueille ja kaupungeille, niin että saataisiin vähän vetoapua sinne Kauhavallekin? Mitenkä tämä asia ratkaistaan? Tosiaan töitä on niin paljon, [Puhemies koputtaa] että meille kaikille on siellä töitä tarjolla, jos siltä tuntuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt molemmat ministerit lyhyesti, sekä Afrikka että Kauhava. — Ministeri Haavisto.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

11.27 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Erinomainen kysymys edustaja Eestilältä. Suomihan teki tällaisen Afrikka-strategian, jonka ajatus oli juuri, että siirrämme tätä painopistettä ajattelussamme jo vähän eteenpäin kehitysyhteistyökumppanuudesta poliittiseen turvallisuuskumppanuuteen ja kaupalliseen yhteistyöhön, ja se sisältää juuri ne elementit, joita tekin nostitte esiin. Afrikan mantereella ensinnäkin maat ovat aivan eri kehitysvaiheessa keskenään, ja siellä on valtavasti kaupallisia mahdollisuuksia muun muassa meidän ympäristöteknologialle ja näille yrityksille, ja pystyisimme näitä kumppanuuksia hyvin Afrikan mantereella edistämään. Pyrimme myöskin luomaan suoria suhteita alueellisiin organisaatioihin siellä — siellä on ECOWAS, siellä on IGAD, siellä on SADC-maiden ryhmä — ja sitten Afrikan unioniin, jolla on myöskin hyvin paljon tällaista jopa, sanotaan, satelliittiyhteistyötä ja tällaisia asioita, joita siellä nostetaan esiin, joissa Suomellakin on osaamista. Eli pystyisimme myös laajemmin Afrikan unionin tasolla tekemään tätä yhteistyötä. Mielellään tästä jatketaan keskustelua.

Edustaja Sankelolla oli erinomainen kysymys tästä, voitaisiinko tehdä tätä työvoiman hankintaa räätälöidymmin, ja totta kai meidän lähialueiltamme, Virosta, tulee työntekijöitä, Ukrainasta tulee työntekijöitä, kausityöntekijöitä ja muuta, mutta varmasti valmius tähän jatkossa on, että mietitään vielä tarpeellisia työntekijäryhmiä ja sitä, missä maassa voisi olla sellaista koulutettua tai osaavaa henkilöstöä.

Ja aivan lopuksi pahoittelen, että en edustaja Puistolle vastannut tähän ajankohtaiseen Aukus-kysymykseen. Sen verran sanon, että se on tietysti herättänyt Euroopan unionissa nyt valtavan paljon keskustelua. Ranska on tietysti ollut hyvin järkyttynyt tästä tavasta, jolla he kokevat heidän tarjoustaan kohdellun, ja näin poispäin. Näemme kuitenkin, että transatlanttinen yhteistyö on niin tärkeää, että meidän mielestämme sen ei pitäisi särkyä tämän Aukus-kaupan vuoksi, vaan on erittäin tärkeää, että Ranska ja Yhdysvallat tästä keskustelevat, laajemmin Euroopan unioni ja Yhdysvallat tästä keskustelevat, ja paluu normaaliin transatlanttiseen yhteistyöhön toivottavasti seuraa tämän jälkeen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja ministeri Skinnari.

11.29 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Edustaja Sankelolle lyhyesti työvoiman saatavuudesta. Te tiedätte jalkapallomiehenä, että joskus pitää saada vahvistuksia, ja sitä työtä me tehdään täsmähankintoina niin Pohjanmaalle, Ouluun, tänne Etelä-Suomeen kuin Keski-Suomeen. Siinä avainrooleissa ovat ulkomaan edustustot — joku tilaa, joku tuottaa — ja yritykset, yhteistyö, ja tätä tehdään mielellämme lisää. Pohjanmaa on ollut tässä edelläkävijä.

Afrikka-strategian tavoitteena on kaksinkertaistaa Suomen vienti, joka itse asiassa ei ole kovin paljon, mutta tässä tullaan Suomen heikkouksiin ja meidän yritystenkin heikkouksiin: me ollaan aika varovaisia yritysrintamalla plus me emme osaa luoda kokonaistarjouksia, ja silloin näillä markkinoilla, millä pitää luoda kokonaisratkaisuja, meillä on vielä paljon opittavaa. Mutta kiitos Wärtsilän ja kiitos muiden osaavien suomalaisten yritysten, Nokian, meillä on nyt mahdollisuuksia. Me tehdään asioita nyt uudella tavalla. Ja sitten tietysti Afrikassa pitää myöntää ne riskit. Riskejä on paljon. Toimintaympäristö on erittäin haastava. Mutta jos katsoo vaikka Keniaa, Nairobiä, siellä on erittäin hyviä suomalaisia startupeja, suomalaisia osajia, ja Kenia on hyvä esimerkki siitä, miten kehitys on todella kehittynyt ja kehitysyhteistyön merkitys on laskenut merkittävästi, eli olemme onnistuneet siinä työssä, mitä olemme tehneet.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Mutta sitten, arvoisa puhemies, aivan lopuksi: Kun tässä nyt on kovasti kysytty tätä rahoitusta 0,7-tiekartalla, niin vaikka minä ehkä en ministerinä kauhean usein halua mennä historiaan, etenkin edellisen tai sitä edellisen hallituksen tekemisiin, niin minun on nyt ihan pakko sanoa, että kun me katsomme viime hallituskauden kehitysyhteistyörahoitusta, mihin edustaja Tuomiojakin aivan oikein viittasi, niin sen järkyttävän leikkauksen, mikä tehtiin vuonna 2016, raunioita siivotaan yhä. Siksi me kannatamme pitkäjänteisyyttä emmekä tee äkkiliikkeitä. [Saara-Sofia Sirén pyytää vastauspuheenvuoroa] — Eli minä toivon sellaista rehellistä keskustelua, edustaja Sirén. Katsokaa myös peiliin, myöntäkää tosiasiat. Me koitamme nyt korjata sitä tilannetta ja saada korjattua Suomen maineen ja sitä mainehaittaa, minkä tekin aiheutitte viime kaudella, arvoisa kokoomus. [Sinuhe Wallinheimin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annan lyhyen vastauspuheenvuoron edustaja Sirénille, ja sen jälkeen puhujalistaan.

11.31 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tässä on tämä epäkohta ja epäjohtamismukaisuus hallituksen puheissa ja teoissa: Puhutaan pitkäjänteisyydestä ja puhutaan tavoitteisiin sitoutumisesta, mutta samaan aikaan tämän hallituksen suunta kehitysyhteistyömäärärahojen osalta ei ole se, mistä hallitusohjelmassa puhutaan ja mihin Suomi on sitoutunut. Osuus bktl:stä tippuu alle 0,5 prosentin, ja vuodelle 23 on tulossa 35 miljoonan euron leikkaus. Nämä ovat niitä faktoja, joita tässä budjettikäsittelyn yhteydessä on syytä nostaa esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt puhujalistaan, edustaja Kemppi.

11.32 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Sitten vähän laajemmin tämän budjetin kimppuun varsin mielenkiintoisen ulkoministeriön hallinnonalan jälkeen.

Me teemme nyt budjettia koronan jälkimaininkeihin, ja uskon vakaasti, että rokotekehittävyyden myötä pääsemme pikkuhiljaa siirtymään takaisin normaaliin. Suomen talous on saatu kasvuun, ja pandemian aikana tehtiin oikeita päätöksiä, joilla taloutta ja yrityksiä pystyttiin tukemaan niin, ettei talouden pitkään jatkuvaa romahdusta tapahtunut. Hyvästä kehityksestä huolimatta on muistettava työttömien ja koronasta kärsineiden yritysten ongelmat ja valtion velkaantuminen.

Kasvu on tärkein lääke kaikkiin näihin kysymyksiin, ja aivan totta, velkaantuminen huolestaa minuakin ja puolueitani keskustaa. Kasvu merkitsee työtä ja verotuloja sekä vähemmän sosiaalimenoja. Kasvu pienentää velanottoa sekä veronkorotusten ja leikkausten vaaraa. Talouden kasvu on keskustalle ykköstavoite, ja talouskasvu tulisi saada tuplattua reilun prosentin tasosta vähintään 2 prosenttiin. Kasvun aikaansaamiseksi työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä on parannettava. Noin 78 prosentin työllisyysasteella valtiontalous alkaa olla tasapainossa. Jos työllisyyden vahvistaminen jatkuu nykyisellä nousu-urallaan, tasapaino voidaan saavuttaa jo vuoteen 2025 mennessä. Suunta on siis parempaan.

Juuri tällä hetkellä yritysten akuutin työvoimapulan ennustetun kasvun poistamiseksi hallitus päätti budjettiriihessä nopeavaikutteisista toimista, joita tuen vahvasti. Toimia ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen D-viisumilla, opintotuen tulorajan määräaikainen nostaminen ja yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti. Ikääntyneiden työllisyyttä parantava eläkeputken poistoon liittyvä kokonaisuus,

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

oppivelvollisuuden laajentaminen, työnhakuvelvoitteen kiristäminen sekä työllisyyspalvelujen uudistaminen ovat vain esimerkkejä työllisyystoimista, joissa hallitus on jo päässyt eteenpäin. Puoliväliriihessä linjatut julkista taloutta 110 miljoonalla eurolla vahvistavat työllisyystoimet tehdään kokonaisuutena helmikuun puoliväliin mennessä. Minusta on äärimmäisen tärkeää, että tähän on annettu nyt selkeä päivämäärä, mihin mennessä nämä päätökset tehdään.

En voi kuitenkaan liikaa korostaa, että työpaikat syntyvät yrityksissä. Ei hallitus loppujen lopuksi niitä luo, emmekä edes me tässä täysistuntosalissa. Hallituksen päätökset muun muassa sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista ja yritysten tukemisesta koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat luoneet Suomeen työtä ja kasvua. Yritysten tukien kautta me saamme lisää työpaikkoja. Budjettiriihessä tehtiin myös päätös kotitalousvähennyksen korottamisesta, mistä ainakin itse olen aikaisemmin saanut paljon viestejä kansalaisilta, että tämä koetaan hyväksi toimeksi. Yritysten uudistumista tukevaa määräraikaista tki-toiminnan tutkimusyhteistyökannustinta korotetaan, ja sen kestoja pidennetään kahdella vuodella. Koen myös nämä päätökset erityisen hyviksi. Investointiympäristöä pyritään parantamaan myös nopeuttamalla ja sujuvoittamalla investointien luvitusta.

Haluan nostaa tässä yhteydessä esiin tämmöisen uuden sammon vihreän talouden osalta: Monen suomalaisen mielessä ovat 1990-luvun lama ja vuoden 2008 finanssikriisi, joihin vastattiin karsimalla nopeasti julkisia menoja. 1990-luvulla kasvu lähti ripeästi vauhtiin mobiiliteknologian ja tki-panostusten myötä. Vuoden 2008 jälkeen jäätiin sen sijaan jumiin kymmenvuotiseen taantumaan, josta päästiin irti vasta 2019 kustannuskilpailukyvyn palauttaneella kiky-sopimuksella. Tuottavuus- ja investointikehitys oli silloin vaisua. Valtiontalous on ollut koko tuon ajan alijäämäinen, eli menot ovat ylittäneet tulot. Koronakriisin jälkeen ensimmäinen kysymys ei ole, mistä leikataan valtion budjetissa. Ensimmäinen kysymys on se, miten saamme Suomen kansantalouden vahvan ja pitkäjänteisen kestävä kasvun uralle. Suomen talouden vahvan, pitkäjänteisen kasvun sampo voi löytyä vihreän talouden rakennemuutoksesta. Uskon vahvasti, että esimerkiksi meidän metsillä on suuri rooli tässä tehtävässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Junnila.

11.37 Vilhelm Junnila ps: Herra puhemies! Täällä hallituspuolueiden edustajat ovat kilvan kehuneet kasvua ja työllisyyttä. Faktahan on kuitenkin se, mikä täällä on kyllä moneen kertaan jo perattu, että bkt:n kasvussa Suomi ei suinkaan pärjää esimerkiksi EU:n keskiarvolle eikä pärjää Ruotsillekaan. Ja kun katsotaan sitten vuotta 2023, niin ei se nyt kauhean hyvältä vaikuta. Määrärahojen osalta myös Suomen valtion menot suhteessa bkt:hen ovat hyvin korkeita moniin muihin maihin verrattuna. Hallitus on budjetissa esittänyt keskeisiksi ratkaisukeinoiksi hyvän työllisyyden ja sote-uudistuksen, mutta jos Helsingin Sanomiin on luottaminen, niin työllisyys on kunnossa kansainvälisen suhdanteen vuoksi eikä hallituksen päätösperusteisten toimenpiteiden.

Mutta palataan vielä tähän sote-uudistukseen, kun sitä esitetään tässäkin yhteydessä jonnain pelastavana enkelinä. Kuitenkin Laesterä FCG:stä arvioi Kuntaliitolle todellisia kustannuksia: jo vuodesta 2023 tarvittaisiin 6,4 miljardia seuraavan kahdeksan vuoden aikana lisärahoitusta. Ei samaan aikaan voi puhua, että työllisyys ja sote-uudistus auttavat tässä

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

suhteessa, jos kuitenkin kaikki tutkimukset — ja kuten Laesterä on tässä todennut — osoittavat päinvastaista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari poissa. — Edustaja Ranne.

11.39 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Demokratiaan kuuluu olennaisena ajatus, että enemmistö ei tee vähemmistölle mitä tahansa huvittaa, että enemmistö vähintäänkin kuuntelee vähemmistön näkemyksiä. Tätä hallituskautta on valitettavasti leimannut se, etteivät Marinin hallitus ja sen vastuuministerit yksinkertaisesti kuuntele eivätkä etenkin halua ymmärtää, mitä oppositio sanoo. Tämä valtion vuoden 2022 budjetin lähetekeskustelu alleviivaa tätä kuuntelemattomuuden kulttuuria.

Arvoisa puhemies! Palataan Suomen julkisen talouden keskeisiin ongelmiin: siihen keskeiseen kysymykseen, miten turvaamme suomalaisille tärkeimmät perus- ja lähipalvelut, miten kykenemme huolehtimaan suomalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta, lapsista, nuorista, ikäihmisistä, etulinjassa ihmisten kanssa töitä tekevien kuormituksen tai palkkojen kuntoon laittamisesta; siihen, että julkinen talous on suhteettoman suuri verrattuna yksityiseen sektoriin; siihen, että julkinen talous on liian tuottamaton; siihen, että yhteisiä rahoja käytetään runsaskätisesti myös suomalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta epäoleellisiin ja jopa vahingollisiin toimintoihin ja menoihin; siihen, että yksityissektorilta vaaditaan tuottavuuden parantamista mutta kukaan ei kyseenalaista julkista taloutta, joka kasvaa tämän hetken 63 miljardista 75 miljardiin vuoteen 2023 mennessä — täällä peräänkuulutetaan kasvua, mutta sitä ei suostuta myöntämään, että nykyisellä julkisen talouden rakenteella ja paisumisella mikään kasvu ei riitä huolehtimaan suomalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta — ja siihen, että paisuva ja tehoton julkinen sektori, kasvava velka, verokiila sekä nouseva veroaste ovat este talouden kasvulle. Tämän kaiken pääministeri Marin sivuutti eilen toteamalla, mitä kaikkea tärkeää kuuluu julkisen sektorin vastuulle.

Arvoisa puhemies! Meidän on ymmärrettävä, mikä on Suomen perimmäinen tehtävä, ja toimittava niin, että onnistumme tässä tehtävässä. Tehtävämme on huolehtia suomalaisista ja Suomesta. Jotta onnistumme tässä, on meidän käytettävä yhteisiä rahoja kaikilta osin tuottavasti ja vaikuttavasti, tehokkaasti, perus- ja ydintoimintoihin, niin että suomalaisilla ja Suomella on asiat hyvin. Hallitus ei kuitenkaan edes halua keskustella siitä, mitä kaikkea ei-tärkeää julkinen talous on syönyt, käytetäänkö kaikkia varojamme parhaalla mahdollisella tavalla tuottavasti, vaikuttavasti, oikeisiin asioihin suomalaisten ja Suomen edun mukaisesti.

Perussuomalaiset haluavat pistää asiat tähtejärjestykseen ja luopua suomalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta epäoleellisista ja vahingollisista toiminnoista ja menoista, lopettaa Suomen perus- ja ydintoimintoja uhkaava miljardien lappaminen toisarvoiseen tehotomuuteen ja ulkomaille. Me emme halua leikkauksia. Me haluamme luopua ylikireästä ilmastopolitiikasta, EU:n kiltin tytön roolista, ylisuuresta kehitysavusta, haitta- maahanmuutosta. Samaan aikaan julkista taloutta on pienennettävä toteuttamalla EU:n vaikuttavin ja taloudellisesti tehokkain julkinen hallinto ja palvelutuotanto. Näiden pitäisi olla yhteisiä tavoitteita, joilla toteutetaan parhaiten Suomen tehtävää. Huolehdataan suomalaisista ja Suomesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kvarnström on poissa. — Edustaja Kauma.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

11.44 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön pääluokan talousarvioesityksessä painottuvat Suomen edustustoverkon vahvistaminen, työvoiman saatavuuden tukeminen, osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan, konfliktinestoon ja rauhanvälitykseen sekä kehitysyhteistyö. Nämä ovat kaikki sellaisia asioita, joihin myös me kokoomuksessa haluamme panostaa tulevaisuudessa. Tuomme vielä esiin myöskin sen, että kehitysyhteistyömäärärahojen ylläpitäminen ja hiljaa kasvattaminen on tärkeä asia turvaneuvostojäsenyyttä silmällä pitäen, jotta menestyisimme siinä paremmin kuin viime kerralla.

Nostan esiin muutaman asian täältä ulkoministeriön hallinnonalalta. Ensinnäkin sanoisin sen, että tämä D-viisumin käyttöönotto eli pitkäaikaisen viisumin käyttöönotto on hyvä asia ja hyvä, että siihen satsataan rahaa. Me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa. Me tarvitsemme tutkijoita ja opiskelijoita ja myöskin sitä, että he jäävät tänne maahan. Tällä hetkellä meillä on pitkälti se tilanne, että tänne saadaan kyllä henkilöitä ulkomailta tulemaan esimerkiksi opiskelijoiksi mutta Suomen pitovoima on melko heikko. Siinä vaiheessa, kun he saavat opintonsa päätökseen, houkutus lähteä muihin maihin jatkamaan työtä on suuri, etenkin jos viisumia työtä varten ei ole saatavilla tai sen hakeminen kestää liian pitkään.

Toinen kysymys on oleskelulupaprosessit sinällään. Tässä budjetissahan laitetaan rahaa myöskin oleskelulupaprosessien kehittämiseen, ja se on hyvä asia. Jos katsotaan tilastoja, niin esimerkiksi vuonna 2017 ensimmäisen lainvoimaisen oleskeluluvan saamiseen meni keskimäärin 357 päivää, ja sen jälkeen tälle on asetettu tavoitteeksi, että lainvoimainen lupa pitäisi saada puolessa vuodessa, mutta valitettavasti tähän ei ole päästy.

Nostaisin tässä esiin Norjan esimerkkinä. Siellä on se tilanne, että tavoitteeksi on asetettu kolme viikkoa, ja sitä kohti ollaan systemaattisesti menty. Se, miten siihen on päästy, on se, että migri, poliisi ja terveysturvallinen on kaikki saman katon alle viety, ja tässä prosessissa käytetään myöskin tekoälyä hyväksi. Eli prosessia on liinattu ja yksinkertaistettu, jotta se henkilö, joka hakee oleskelulupaa, saa päätöksen huomattavasti nopeammin.

Toinen esimerkkimaa, jonka haluaisin nostaa tässä esiin, on Britannia. Britanniahan erosi EU:sta, ja sen jälkeen siellä on tehty lakiesityksiä sen mukaisesti liittyen maahanmuuttoon. Muun muassa oleskelulupaprosessiin siellä on esitetty tehtäväksi niin, että jatkossa kaikki perustelut uusintahakemusten tekemisessä pitää tehdä jo ensimmäisessä vaiheessa. Meillä Suomessahan henkilö voi olla tässä prosessissa useita vuosia sen takia, että uusintahakemusten määrää ei ole rajoitettu. Jos katsotaan tilastoja, niin siellä on henkilöitä, jotka ovat hakeneet uutta oleskelulupaa tai valittaneet päätöksestä jopa viisi kertaa. Pitäisin tärkeänä, että tätä lainsäädäntöä katsotaan jatkossa tarkasti, sitä mitkä ovat ne perustelut, joilla voi laittaa vireille valituksen oleskeluluvasta. Se on sekä oleskeluluvan hakijan että Suomen kannalta hyvä asia, että näitä prosesseja yksinkertaistettaisiin, koska se varsinaisen kotoutusprosessin alkaa vasta oleskeluluvan saamisesta, ja sekin on prosessi, joka kestää meillä edelleen liian pitkään. On jopa niin, että henkilö voi olla viisikin vuotta — ja yksittäistapauksissa enemmänkin — vielä kotoutumisprosessissa tämän jälkeen, ja sehän on kokonaisuutena aivan liian pitkä aika, kun katsotaan, millä tavalla ihmiset saadaan osaksi tätä suomalaista yhteiskuntaa. Eli toivoisin, että ulkoministeriö ja sisäministeriö tekisivät yhteistyötä näiden prosessien sujuvoittamiseksi ja kehittämiseksi. Se olisi kaikkien etu.

Sitten haluaisin vielä tuoda esiin sen, minkä edustajat Junnila ja Kanerva nostivat täällä, eli tämän Etyjin 50-vuotishuippukokouksen, josta myöskin presidentti Niinistö on pu-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

hunut. Pidän tärkeänä, että Suomi ottaisi roolin tämän tilaisuuden järjestäjänä, ja olen tyytyväinen siihen, että ministeri Haavisto myöskin otti asiaan positiivisen kannan ja järjestelyjen selvittämistyö on meneillään. Hyvä niin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä on poissa, edustaja Heinonen on poissa, myös edustaja Savola on poissa. Edustaja Multala poissa, edustaja Hassi poissa. — Edustaja Ovaska löytyy.

11.50 Jouni Ovaska kesk: Löytyy, arvoisa puhemies! Täällä käytiin hyvää keskustelua siitä, kun meillä on ollut esimerkiksi kehysseuranta. Joku voi ehkä analysoida ja arvioida, olemmeko tehneet itsellemme jonkinlaisen ansan, kun meistä on tällä vaalikaudella tullut tällainen seurantaautomaatti. Meillä on ollut kehysseurantaa ja kriisinhallinnan parlamentaarista seurantaa ja sisäisen turvallisuuden ja niin edelleen ja niin edelleen. Ja näissä lähestulkoon kaikissa seuranteissa on satojen miljoonien toivelistat. Silloin kun näitä on tehty, on ollut ajatuksena myöskin se, että katsotaan, missä tilanteessa ollaan, ja katsotaan hiukan sitä tavoitetta, mitä tavoitellaan. Jokainen meistä tietää, että rahaa ei ole mielin määrin, jolloin pitää sitten tehdä niitä valintoja.

Sinänsä ansiokkaasti perussuomalaiset ovat irtautuneet useammastakin näistä seuranteista. Eli he voivat tietysti täällä nostaa puheenvuoroissaan, että me emme ole näihin sitoutuneet ja me emme myöskään halua näitä tavoitteita edistää. Mutta sen verran haluan muistella tasavallan presidentti Kekkonen, joka aikoinaan sanoi, että jos jommankumman, sisä- tai ulkopoliittikan, pitää olla rempallaan, niin olkoon se sitten sisäpolitiikka. Siinä vaiheessa, kun perussuomalaiset sitten hallituksessa ovat ja hallitusta muodostavat, toivon todella, että vaikka he ovat irtautuneet näistä monista seuranteista ja niiden tavoitteista, niin he pystyisivät jollakin tavalla kirjaamaan mahdollisiin tuleviin hallitusohjelmiin niitä ajatuksia, joilleka Suomen ulkopoliittinen toimintakenttä on rakentunut, eli sitä vakautta ja pitkäjänteisyyttä.

On tietysti helppo debatisia täällä salissa hakea vastakkainasettelua hallituksen kanssa ja etsiä sieltä yksittäisiä momentteja ja syyttää siitä, mihin laitetaan rahaa tai mihin ei laiteta rahaa, mutta kuitenkin se pitkäjänteinen ulkopoliittikan linja tässä salissa on vuosikymmenet ollut sellainen, johon puolueet niin vasemmalta, keskeltä kuin oikealta ovat yhdessä voineet sitoutua. Ja tämä on se keskustelun paikka, mikä pitää huomioida tällä vaalikaudella mutta ennen kaikkea tulevalla vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! On ikävää, kun ministerit ovat jo lähteneet, koska eräs tärkeä kohta jäi käsittelemättä tuossa debatisia tätä suurvaltapolitiikkaa ajatellen. Meillä esimerkiksi tässä budjettikirjassa korostetaan sitä, että ”ylläpidämme tiiviitä ja toimivia suhteita Kiinaan ja Venäjään EU:n yhteisten politiikkalinjausten puitteissa” — EU:n yhteisten politiikkalinjausten puitteissa. Olisin mielelläni tiedustellut ministereiltä, mitä on se Suomen oma ulkopoliittikan ja toimivat suhteet ja niiden muodostaminen niin Kiinaan kuin Venäjään. Me tiedämme nämä ihmisoikeuskysymykset, joista on puhuttu, me tiedämme turvallisuusuhat, hybridi-vaikuttamisen ja monia niitä uhkia, mitä meihinkin varmasti kohdistuu, mutta on erityisen tärkeää näinä aikoina, kun suurvaltapolitiikasta puhutaan, että Suomi omalta osaltaan [Puhemies koputtaa] valmistautuu hyvään ja aktiiviseen politiikkaan myös kahdenvälisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

11.53 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä valtion talousarvion esitys vuodelle 2022. Täällä on käytetty hienoja puheenvuoroja siitä, mitä kaikkea hyvää luvataan, mutta paljon se on saanut kritiikkiäkin. Minä itse olen huolissani enimmäkseen siitä, mikä on tämän hallituksen asioiden tärkeysjärjestys. Tämä on aivan käsittämätöntä, että meidän valtio tuon kirjan mukaan velkaantuu lähes 7 miljardia ensi vuonna ja täällä on sellaisia maailmaa halaavia kommentteja, puhutaan maahanmuutosta ja maahan tulevista osaajista. Oikeasti teidän kannattaisi miettiä sitä, että jos on joku osaaja, niin kannattaako hänen tulla tänne. Minusta tuntuu hyvin pitkälti siltä, että tämä maa hirttää tällä verotuksella omaa toimintakykyään ja sitä, kannattaako täällä työtä tehdä.

Arvoisa puhemies! Minulla on lukuisia esimerkkejä siitä, minkälaisia kuoppia on työllisyyden tiellä. Olen tavannut sähkömiehen, joka kertoi siitä, että kun hän käy töissä omassa perhetilanteessaan, niin hänen ei oikeasti kannata nykyisillä polttoaineen hinnoilla edes käydä töissä. Jos miettii, käykö hän töissä vai onko hän työttömänä kotona, niin kun hän saa 80 euroa kuukaudessa enemmän käteen töitä tekemällä, niin tämä on perheelliselle, jolla on pieniä lapsia, ihan käsittämätön verotusloukku ja tällaisen tukipolitiikan aiheuttama tilanne Suomessa.

Sitten täällä hallitus kurittaa maaseutua verotuksella, turvapäätöksillä. Ja kaikista suurin asia ja semmoinen asia, mistä ehkä pitäisi olla huolestunein, on se, että keskustakin ylevästi puolustaa maaseutua mutta todellisuudessa ei voi tunnustaa tai ei voi myöntää sitä, että Suomen mukanaolo EU:ssa ja EU:n asettamat pakotteet Venäjää kohtaan, joiden vuoksi taas Venäjä on asettanut pakotteet EU-maita kohtaan, rankaisevat ainoastaan Suomea. Miksi te ette voi tunnustaa, että tämä tilanne on ihan mahdoton? Suomi on ainut maa, joka kärsii maatalouden viennin ongelmista sen takia, että Venäjä on asettanut pakotteet. Koko Etelä-Eurooppa, Saksa, Ranska, kaikki muut, vievät Valko-Venäjän kautta Venäjälle elintarvikkeita. Miksi meidän pitää kuulua semmoiseen EU:n ihanuuteen, joka rankaisee meitä tällä tavalla? Suomessa maatalouden asema on nyt niin huonossa kunnossa, että jos tämä sama meno jatkuu vielä kaksi kolme vuotta, niin hetken päästä ei ole enää teollisuudellaakaan mukava olla, kun ei ole enää lihaa, mitä leikata, ei ole viljaa, mitä käsitellä, ei ole maitoa, mitä purkittaa. Teidän pitää nyt oikeasti tajuta tämä tilanne ja näistä Euroopan unionin pakotteista pitäisi irtautua — siinä pitää ollakin todellinen mies tai nainen hallituksessa, joka tämän asian uskaltaa nostaa esille. Mielestäni hyvin pitkälti tämä kaikki, Suomen tämänhetkiset maatalouden ongelmat ja muut, johtuu näistä pakotteista, joissa te haluatte olla mukana. Irtisanoutukaa niistä, jos teillä on siihen kykyä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Meillä on nyt semmoinen tilanne, että seuraavat esittelyt olisivat tulossa. Elikkä pahoittelen, mennään eteenpäin esittelyjen muodossa: ministeri Andersson ja ministeri Kurvinen. — Ministeri Andersson, 5 minuuttia.

11.59 Opetusministeri Li Andersson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanat ovat sanoja, teot ovat tekoja. Näin toisti moni oppositiopuolueen edustaja eilisessä budjetikeskustelussa. Ja niinhän ne ovat. Tämä hallitus on teoillaan osoittanut seisovansa lupauksensa takana koulutuksen kunnianpalautuksesta ja siitä, että koulutuksesta ei enää leikata. [Sari Sarkomaa välihuuto] Suomi ja suomalainen hyvinvointivaltio elävät osaavista ihmisistä. [Sari Sarkomaa: Pätärahoitus on arvovalinta!] Tämä totuus on valitettavasti päässyt monelta hallitukselta ennen meitä unohtumaan. Useampi oppositiopuolue tässä sa-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

lissa on puolustanut koulutusta vain sanoilla, ei teoilla. Koulutuksesta on leikattu, ja esimerkiksi ammatillisen koulutuksen tilanne on ollut leikkausten jäljiltä tukala. Tämän vuoksi on koko maamme tulevaisuuden näkökulmasta tärkeää, että hallitus jatkaa ensi vuoden talousarvioesityksessä määrätietoista panostuksia koulutuksen laatuun ja tasa-arvoon.

Jatkamme varhaiskasvatuksen määrätietoista kehittämistä, jotta osallistumisastetta saadaan nostettua hyvälle pohjoismaiselle tasolle ja Suomen lapsille onnistutaan takaamaan paras mahdollinen tuki heti oppimispolun alusta lähtien. Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan varataan yhteensä 80 miljoonaa euroa ja näiden varojen avulla voidaan muun muassa vahvistaa lasten saamaa tukea. Varhaiskasvatustakiin kirjataan nyt ensimmäistä kertaa lapsen oikeudesta kolmiportaiseen tukeen ja jokaiselle lapselle kuuluvan tuen rakenteesta. Lisäksi pilotoimme muun muassa kaksivuotista esiopetusta.

Ensi vuoden talousarvioesitys jatkaa päättäväistä työtä myös sen eteen, että jokaisen suomalaisen oma lähikoulu kuuluisi myös jatkossa maailman parhaimpien koulujen joukkoon. Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan varataan yhteensä 75,2 miljoonaa euroa. Tämän hankkeen avulla hillitsemme muun muassa oppimistulosten eriytymistä, vahvistamme oppimisen tukea ja koulutuksen laatua sekä tuemme joustavia ja yksilöllisiä siirtymiä varhaisina vuosina.

Erityisesti koronan jälkeisenä aikana on ensiarvoisen tärkeää, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen silloin, kun sitä tarvitsee. Vahvistamme oppilas- ja opiskelijahuoltoa perusopetuksessa ja toisella asteella 20 miljoonalla eurolla ensi vuonna ja 29 miljoonalla vuodesta 2023 lähtien. Riittävän vahvat oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut ovat välttämättömiä myös, jotta onnistumme puuttumaan kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan kouluissa ja oppilaitoksissa tehokkaasti ja ajoissa. Tuomme oppilas- ja opiskelijahuoltoon ensimmäistä kertaa sitovat mitoitukset, joiden avulla pyrimme varmistamaan, että apua todella saa silloin, kun sitä tarvitsee.

Ensi vuonna suuntaamme 10 miljoonaa euroa lukiokoulutuksen järjestäjille laatu- ja saavutettavuusohjelman toteuttamiseen. Tarkoitus on muun muassa vahvistaa opiskelijoiden ohjausta, jotta Suomen lukioissa voitaisiin hyvin ja opinnot edistyisivät toivotulla tavalla.

Myös laadukas ammatillinen koulutus on keskeinen tekijä, jonka avulla vahvistetaan Suomen hyvinvointia ja työllisyyttä ja ratkaistaan kohtaannon ongelmaa. Vahvistamme ammatillisen koulutuksen opetusta ja ohjausta ensi vuonna 70 miljoonalla eurolla. Yhteensä ammatillisen koulutuksen, opetuksen ja ohjaamisen vahvistamiseen on vuosina 2019—2022 suunnattu jo yli 250 miljoonaa euroa, ja näiden avulla on voitu palkata uusia opettajia sekä ohjaajia ammatillisiin oppilaitoksiin. Myös hoitajamitoituksen vahvistamiseksi varataan uusien lähihoitajien koulutukseen kehyspäättöksen mukaisesti 43 miljoonaa euroa.

Haluan vielä nostaa esille hallituksen työn jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi. Nyky-yhteiskunnassa yksikään ihminen ei selviä eläkkeelle asti päivittämättä tietojaan ja taitojaan, ja tämän vuoksi vahvistamme työikäisten mahdollisuutta päivittää osaamistaan läpi työuran ja autamme heikot perustaidot omaavia ihmisiä vahvistamaan osaamistaan. Asia, joka on äärimmäisen tärkeä myös koko Suomen työllisyystilanteen näkökulmasta ja osajapulaan vastaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesitys on osoitus siitä, että jokaisen ihmisen oikeus oppia on meille aivan keskeinen prioriteetti. Edellisten hallitusten koulutusta kuristava linja on onnistuttu jättämään taakse ja oppimiseen, osaamiseen ja lasten sekä nuorten saamaan tukeen panostetaan nyt voimakkaasti. — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kurvinen, 5 minuuttia.

12.04 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Todella hienoa olla neljän kuukauden ministerityön jälkeen täällä eduskunnan salissa esittelemässä ensimmäistä kertaa oman hallinnonalani talousarviota ja budjettia. Tätä on miellyttävä esittellä, sillä sivistysministerinä olen hyvin tyytyväinen siitä, että monista paineista ja haasteista huolimatta vuoden 2022 talousarvioehdotukseen sisältyy useita korkeakouluopetukseen, tieteeseen, kulttuuriin, urheiluun, taiteeseen, liikuntaan, nuorisotyöhön ja opiskelijoihin liittyviä parannuksia. Koulutuksen ja tutkimusten panostusten lisäksi tuemme taiteen ja kulttuurin luovaa työtä. Tavoitteemme hallituksessa on, että jokaisella suomalaisella asuinpaikasta ja tulotasosta riippumatta on mahdollisuus nauttia kulttuurista. Liikuntaan ja nuoriin suunnatulla rahoituksella edistetään läpi elämän tapahtuvaa liikunnallista elämäntapaa ja hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin on oltava rehellinen, että myös hallinnonalani ympärillä on synkkiäkin pilviä. Ensi vuonna tieteen, taiteen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön menoista 361,6 miljoonaa euroa rahoitetaan rahapelituotoista. Tämä tuottoarvio on laskenut koronan takia sekä pelihaittojen vähentämiseksi tehtyjen toimien takia. Hallitus myös tässä talousarvioehdotuksessa kompensoi tätä Veikkauksen tuottojen alenemaa ensi vuodelle. Ensi vuonna kompensaation suuruus on opetus- ja kulttuuriministeriön osalta 174 miljoonaa euroa. Tämä kompensaatio ensi vuodelle ei kuitenkaan ole sataprosenttinen, mikä tarkoittaa, että sivistyssektorin monen sektorin rahoitus pienenee, ja ne vaikutukset näkyvät kiistämättä siellä kentällä ja toiminnassa ensi vuonna, valitettavasti. Hanke rahapelitoiminnan edunsaajien rahoituksen tulevaisuuden selkeyttämiseksi valmistuu vuoden loppuun mennessä joulukuussa 21. Meidän tulee tavoitella vakaata ja ennustettavaa rahoitusta. En voi ylikorostaa sitä, että kysymys Veikkauksen tulevaisuudesta ja Veikkauksen edunsaajien tulevaisuudesta on koko eduskunnan yhteinen. Tämä on parlamentaarinen kysymys, ulottuu ensi vaalikaudelle.

Puhemies! Hieman korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta.

Niiden rahoitus on ensi vuonna 3,45 miljardia euroa. Tämä rahoitus nousee 87 miljoonaa euroa. Rahapelitoiminnan tuotto ja kompensaatorahoitus laskevat tieteen osalta 8,3 miljoonaa euroa. Onneksi — ja kiitän siitä koko hallitusta ja kaikkia hallituspuolueita — Suomen Akatemian myöntövaltuutta uhannut leikkaus saatiin torjuttua ensi vuodelta, [Timo Heinosen välihuuto] ja tutkijoille ja tieteelle on näkymää eteenpäin. Leikkaus ei olisi siis johtunut budjettivalinnoista vaan rahapelitoiminnan tuottojen laskusta, josta äsken kerroin. Ongelma liittyy erityisesti vuoteen 2024. Kun Akatemia toimii valtuuksien ja määrärahojen kautta, se tarkoittaa sitä, että kun vuodelle 24 ei ole tiedossa Veikkauksen kompensaatioita, me joudumme huomioimaan tämän valtuuksissa. Tutkimus ja tiede tarvitsevat pitkäjänteistä rahoitusta, ja tähän haetaan ratkaisuja pääministerin käynnistämässä parlamentarisessa tki-työssä.

Tulevana vuonna osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa korkeakoulutukseen ja tutkimukseen osoitetaan 40,5 miljoonaa euroa tutkimusmäärärahavaltuutta ja 33,7 miljoonaa euroa määrärahoja. 15 miljoonaa menee kertaluontoisena lisäyksenä lisäaloituspaikkoihin. Korkeakoulujen rahoitukseen tehdään jatkossakin indeksikorotukset ja yliopistoja pääomitetään 67 miljoonalla eurolla. Talousarvioon sisältyy myös lisävaltuus Varastokirjaston toimintaan.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Sen, minkä nuorena oppii, vanhana taitaa — vanha hyvä suomalainen sananlasku, kuitenkin sillä tavalla vanhentunut, että tarvitsemme jatkossa entistä voimakkaammin elinikäistä oppimista, ja korkeakouluopetusta kehitetäänkin näitä muuttuvia tarpeita vastaavaksi. Korkeakoulutetun työvoiman määrää kasvatetaan myös koulutuksen tarjontaa lisäämällä. Myös tutkimusinfrastruktuureihin tulee panostaa entistä voimakkaammin.

Arvoisa puhemies! Opintotuen määrärahat ovat ensi vuonna 698 miljoonaa euroa. Kasvua on noin 55 miljoonaa euroa, mikä koostuu takausmenoista ja opintolainahyvitysten määrän kasvusta. Opintorahaan tehdään indeksikorotus. Voin myös tyytyväisenä sanoa sen, että meillä on mahdollisuus hieman nostaa opintotuen tuloja. [Puhemies koputtaa — Timo Heinonen: Oliko se vain vuodeksi?]

Arvoisa puhemies! Jatkan sitten keskustelussa enemmän näistä asioista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt mennään debattiin, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

12.09 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikein paljon näistä esittelyistä. On hienoa, että saamme täällä keskustella kulttuurista, koulutuksesta ja sivistyksestä.

Ensiksikin kiitos siitä, että pystyitte nostamaan opintotuen tuloja, sehän on ollut koomuksenkin aloite jo hyvin kauan. Kysyn siitä kuitenkin: kun se on vain ensi vuodelle, mikä on suunnitelma jatkossa?

Sitten näistä Suomen Akatemian myöntövaltuuksista: Ministeri Kurvinen jo sanoikin, että tähän tieteenkin liittyy niihin veikkausvoittovaroihin, mutta minkälainen suunnitelma teillä on? Eihän tutkimus oikein yhden vuoden panostuksella pitkälle pötki, ne ovat pitkäaikaisia hankkeita.

Sitten varsinainen kysymykseni liittyy tähän, kun opetus- ja kulttuuriministeriö on aika paljon antanut lisätehtäviä kunnille ja ne on luvattu sataprosenttisesti kompensoida, muun muassa oppivelvollisuuden pidentäminen. Esimerkiksi omassa kunnassani tämä valtionosuus kattaa vain puolet siitä kustannusten noususta, samoin ministeri Kurvisen paikkakunta Kauhava on ilmoittanut saman asian. [Puhemies koputtaa] Miten aiotte nämä kompensoida?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

12.11 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi parhaimpia ilonaiheita on hallituksen suurin koulutus uudistus eli oppivelvollisuus uudistus ja sen jatkuminen. On erityisen suuri onni, että uudistus päätettiin vastustuksesta huolimatta aloittaa jo tänä vuonna, sillä me olemme kaikki surullisen tietoisia erilaisista ongelmista, joita koronan takia pitkään jatkunut etäopiskelu on monille lapsille ja nuorille aiheuttanut. Erityisen haasteellisessa iässä ollaan juuri perusopetuksen loppuvaiheessa, ja etäopetus on lisännyt ongelmia ja riskiä syrjäytyä ja jäädä jopa kokonaan koulutuksen ulkopuolelle, ja ilman tämän oppivelvollisuus uudistuksen tukea monet peruskoulunsa etäopiskelussa päättäneet olisivat olleet vaarassa pudota mutta ovat nyt tuen ja avun piirissä — oikein hyvä. [Sari Sarkomaa: Mikä tutkimus näin kertoo?]

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Mutta miten, hallitus, aiotte vielä korjata tätä pandemian aikaansaamaa lasten ja nuorten lisääntyneenä yksinäisyytenä, ahdistuneisuutena ja masentuneisuutena näkyvää ja koulu-poissaoloja lisäävää hyvinvointivajetta? Tiedän, että siellä on erilaisia toimia ensi vuoden budjetissa. Voisitteko, ministeri, kertoa niistä lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

12.12 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ongelmat tosiaan ovat kiihtyneet viime vuosina, varmaankin joutuksen suurelta osin niistä isoista koulutusleikkauksista, mitkä aikaisemmin on tehty. Meillä on useita asioita, joita pitäisi parantaa. Kysyisin muun muassa opettajien täydennyskoulutuksesta, mitä tulee näihin neurokirjon ongelmiin. Ne ovat tutkimusten mukaan lisääntyneet huomattavasti, ja niitä ei kouluissa tunnisteta. Opettajat eivät tunnista näitä ongelmia, ja olisi erittäin tärkeää tunnistaa ne aikaisessa vaiheessa, jotta saataisiin ongelmaan ratkaisu.

Sitten kysyisin tästä kolmiportaisesta tuesta. Se ei tällä hetkellä toimi. Ne ongelmat kyllä tunnistetaan siellä, mutta ensinnäkään kunnilla ei ole rahaa erityisopettajiin ja toiseksi erityisopettajien saanti ainakin Lapissa on erittäin vaikeaa, kuten myöskin koulupsykologien rekrytointi. Minkälaisia toimenpiteitä tässä nyt esitetään, jotta tämä kolmiportainen tuki paranisi tai että siihen ainakin tulisi niin paljon resursseja, että ne oppilaat, jotka sitä tarvitsevat, oikeasti myöskin saisivat sitä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

12.13 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luovia aloja ja kulttuuria tuetaan monin tavoin hallituksen budjettiesityksessä ensi vuodelle — suuri kiitos siitä ministerien tekemälle kovalle työlle. Esimerkiksi taiteentekijöiden toimeentuloa parannetaan miljoonan euron määrärahalla näyttelypalkkiomalliin, joka on tarkoitus vakiinnuttaa. Yksi miljoona tuntuu pieneltä summalta, mutta kyseessä on merkittävä järjestelmäuudistus taiteilijoiden toimeentuloon, ja sen takia koen, että tämä on merkittävä askel eteenpäin. Toisena asiana: kulttuurintekijöille tärkeä yksityisen kopioinnin hyvitys säilyy nykytasolla. Kolmantena mainittakoon se, että luovia aloja ja kulttuuria tukevaa rahastoa pääomitetaan 7,5 miljoonalla eurolla. Koen, että nämä ovat merkittäviä.

Arvoisa ministeri, millä tavalla tämä taiteilijoiden toimeentulon vahvistaminen näkyy arjessanne? Oletteko voimakkaasti mukana esimerkiksi sosiaaliturvaa uudistavassa työssä? [Puhemies koputtaa]

Lisäksi haluaisin kysyä Veikkauksen tulevaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kari Emma, olkaa hyvä.

12.14 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos paljon ministerille tämän tärkeän budjettikohdan esittelystä. On hienoa, että aivan liian pitkään jatkuneiden koulutusleikkausten tie on nyt ohi ja edessä on parempi tulevaisuus.

Eilen saimme kuulla huolestuttavia uutisia Suomen opettajilta, kun julkaistiin kysely, jonka mukaan yli puolet opettajista on harkinnut alan vaihtoa. Ehkä se hälyttävä asia tässä

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

oli erityisesti se, että mitä pienempien lasten kanssa opettajat tekivät töitä, sitä todennäköisemmin he olivat harkinneet alan vaihtamista. Tämä korona-aika osui meidän lapsiin kovalla tavalla. Moni lapsi voi huonosti ja tarvitsee apua. On hyvä, että siihen halutaan nyt vastata.

Me kaikki tiedetään, että kun ongelmiin tartutaan ajoissa, niin silloin ne eivät pääse kasaautumaan. Ehkä kysyisin ministeriltä vielä siitä, mitä kaikkea hallitus aikoo nyt tehdä, jotta erityisesti pienten lasten kanssa [Puhemies koputtaa] työskentelevät opettajat saavat apua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

12.15 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle merkittävistä lisäpanostuksista, mutta jatkaisin tästä samasta aiheesta, jonka edustaja Kari nosti esille, eli opettajien jaksamisesta. Tiedämme tietenkin, että korona-aikaan opettajat ovat olleet monin tavoin koetuksella, mutta tilanne on ollut sama jo ennen koronaa. Olisin kysynyt ministeriltä, miten monin eri tavoin tähän voitaisiin vastata. Olisiko mahdollisesti tulevaisuudessa esimerkiksi opettajamitoitus yksi ratkaisu asiaan? Me tiedetään, että esimerkiksi Helsingissä meillä on peruskoululuokkia, joissa oppilaita on yli 30, ja on selvää, että työrauhan turvaaminen tällaisessa tilanteessa on hyvin vaikeaa.

Sitten ministeri Kurviselta kysyisin tieteen ja tutkimuksen turvaamisesta pitkällä aikavälillä. Minkälaisia suunnitelmia tämän eteen on tehty? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen.

12.16 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Som vi alla känner till är ju utbildningen och hög kunskapsnivå vår starka konkurrensfördel. Den här regeringen fortsätter med satsningar på att förbättra kvaliteten och jämlikheten i utbildningen. Våldigt glädjande är också att finansieringen för vetenskap och forskning nu tryggas. Det är otroligt, otroligt viktigt. Sedan finns det speciellt satsningar på barns baskunskaper: läsa, skriva, räkna, och det är en väldigt fin sak.

Koronalla on ollut suuria vaikutuksia ihan meille kaikille ja varsinkin lapsille ja nuorille. Etäopetus toimii joillekin mutta ei ihan kaikille, ja lähiopetuksen tulee aina olla ensisijainen vaihtoehto.

On tullut viitteitä siitä, että on oppimisvajeita esimerkiksi silloin, kun siirrytään peruskoulusta toiselle asteelle. Millä tavalla nyt hallitus aikoo auttaa tässä suhteessa?

I övrigt finns här väldigt bra satsningar kring till exempel yrkeslärare [Puhemies koputtaa] och handledare, för 70 miljoner. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tack, kiitos. Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

12.18 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus on kaiken perusta, ja hyvä peruskoulu meillä on ollut maailmanlaajuisestikin. Kysyisin opetusministeriltä: minkälaisia toimia on tehty ja suunnitellaan sen eteen, että meillä peruskoulussa jo-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

kainen lapsi oppisi perustaidot hyvin eli lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan, koska tämä on monille haaste?

Edelleen monille on haasteena se, että arjen hallinta on hukassa, ja se tuo ongelmia myös kouluun. Kotitalous on ollut sellainen oppiaine, jossa opetellaan monia arjen taitoja, myös kestävä elämäntapaa, hankintoja ja myös varautumista. Onko tämän oppiaineen laajempaa opetusta sekä yläkoululle että toiselle asteelle suunniteltu, koska sellaista tarvetta tuntuu kentältä tulevan?

Edelleen kulttuuriministeriltä olisin halunnut kysyä: Liikuntaan on panostettu, mutta miten näette meidän lasten ja nuorten riittävän liikkumisen tilanteen olevan tänä päivänä? Ja miten nuorten ja nuorten aikuisten tasolla? [Puhemies koputtaa] — Miten saadaan tätä puolta vielä lisättyä entisestään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

12.19 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt nousee, ja on jo nyt noussut, kaksi asiaa ylitse muiden:

On tämä oppimisvajeen korjaaminen ja siihen liittyvät toimet, jotka nyt osin liittyvät koronan jälkihoitoon. Tässä on se iso huoli, että he ovat osin lapsia, joilla on jo valmiiksi oppimisvajetta, alisuoriutumista, ja me emme tiedä tällä hetkellä, onko heitä kuinka monta tuhatta tai sataa, ja minä luulen, että sivistysvaliokunnassa, kun näitä nyt ruvetaan käsittelemään, täytyy tähän sitten puuttua.

Ja toinen on tietysti tämä opettajantyön auttaminen, vahvistaminen ja tukeminen, viitaten nyt näihin tuloksiin, mitä eilispäivänäkin kuulimme. Minäkin haluan vahvistaa sitä, että saataisiin näihin [Puhemies koputtaa] mahdollisimman [Puhemies: Kiitoksia!] syvälinen ja perusteellinen vastaus. Huoli on tosi suuri.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

12.20 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden 21 liikunta-budjetti oli noin 160 miljoonaa euroa ja on vuonna 22 valtioneuvoston hyväksymän talousarvioesityksen mukaan noin 140 miljoonaa euroa. Urheilulta siis ollaan riistämässä noin 20 miljoonaa. Vuonna 19 laaditun hallitusohjelman tavoitteet ovat: liikunnallinen kokonaisuus nousee kaikissa ryhmissä, ulkoilun ja arkiliikkumisen edellytykset paranevat sekä seuratoiminnan ja huippu-urheilun edellytykset paranevat. Jälleen näemme, miten hallituksen sanat ja teot ovat täysin ristiriidassa.

Ministeri Kurvinen, te leikkaatte juuri siitä, mistä ei pitäisi, lasten ennalta ehkäisevästä toiminnasta, kun samalla otatte uutta velkaa lähes 7 miljardia ja lähetätte velkarahaa ties minne. Nämä jos mitkä ovat niitä arvovalintoja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

12.21 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt vahvaa ja voimakasta korkeakoulupolitiikkaa. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja, koulutusvastuita ja rahoitusta on lisätty merkittävästi. Esimerkiksi kotipaikkakunnallani Seinäjoella aloituspaikat ja koulutusvastuut ovat olleet työvoimapulasta kärsi-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

välle maakunnalle elintärkeitä. Maakunnassa onkin selkeä koulutusvaje, joka on hallituksella hyvin tiedossa. Kysyisin tiede- ja kulttuuriministeri Kurviselta: Miten koulutuksen saavutettavuutta ja aluenäkökulmaa voitaisiin yhä pontevammin edistää niin, että koulutusmahdollisuudet jakautuisivat laajasti ja tasapuolisesti ympäri maan? Ja millaisena näette yliopistokeskusten roolin saavutettavuuden vahvistamisessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

12.22 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten ohella opettajat ovat korona-aikana olleet koetuksella, mikä on otettava vakavasti aivan kaikilla koulutusasteilla. Nyt kuitenkin esimerkiksi ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamisen pätkärahat jatkuvat ensi vuodelle, tätä varten varataan 70 miljoonaa euroa. Kysyn: Mitä tapahtuu näille määräaikaissilla rahoilla palkatuille opettajille ja ohjaajille ensi vuoden lopussa? Päätyvätkö työsuhteet, vai heittääkö hallitus tämänkin lisäkustannuksen kunnille ja koulutuksen järjestäjille ilman sen kompensoimista?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

12.23 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on laajasti jaettu tavoite nostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus neljään prosenttiin bkt:sta, ja tähän etsimme parhaillaan kuumeisesti ratkaisuja parlamentaarisessa tki-työryhmässä. On tietysti selvää, että tämän tavoitteen kanssa ristiriidassa ovat tai sitä tavoitetta ehkä uhkaavat esimerkiksi veikkausrahoituksen pieneneminen ja toisaalta tämä hallituksessa sovittu kehysratkaisu vuodelle 23.

Mutta tämä kysymys on myös rahoitustakin laajempi. Kysymys on siitä, onko Suomi kaikin puolin houkutteleva maa tehdä tiedettä, tutkimusta, luoda uutta. Jos akateeminen ura Suomessa ei näyttäydy missään määrin mielekkäänä, niin osaajat hakeutuvat tietysti muualle samaan aikaan, kun meidän pitäisi pikemminkin houkutella tänne lisää osaamista, korkeatasoista tiedettä ja tulevaisuuteen katsovia investointeja. Kysyisin ministeriltä: miten me voisimme eduskunnassa ja tästä parlamentaarisesta työryhmästä käsin tukea hallitusta, jotta tieteen ja tutkimuksen edellytyksiä Suomessa saadaan vahvistettua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

12.24 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosituhannen vaihteen aikana ja sen jälkeen Suomi oli oikeastaan kaikissa koulutuksen tilastoissa aivan kärjessä ja täällä käytiin katsomassa ja ihmettelemässä, mitä me oikein tehdään oikein. Mutta samaan aikaan sitten me ollaan ilmeisesti lähdetty katsomaan ulospäin, ja sen jälkeen jotain on tapahtunut. Onko tässä tehty kokonaisvaltaista selvitystä niistä ilmiöistä, mitä tässä on tapahtunut, mitä on tehty toisaalta väärin, koska oppimistulokset ovat kuitenkin laskeutuneet ja on näitä erilaisia koulurauhaan liittyviä ongelmia ja muita?

Tämän lisäksi haluaisin vielä kysyä tiedeministeriltä: oletteko te pohtinut Britannian tapaan tällaista tieteellisen pääneuvonantajan roolia valtioneuvostoon? Britanniasahan on korkean profiilin henkilö, jolla on selvä vaikutus lähellä pääministeriä ja hallitusta nimenomaan virkamiespuolelta. Tietysti se vaatii tältä henkilöltä paljon, mutta tähän olette nyt

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

panostaneet [Puhemies koputtaa] poliittisiin avustajiin hyvin paljon. Onko tämä ollut keskustelussa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Anneli, olkaa hyvä.

12.25 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntien työvoimaennusteen mukaan hoitajien, sosiaalityöntekijöiden, lastentarhanopettajien ja psykologien osaajapula on julkisella sektorilla suurinta nyt ja myös lähitulevaisuudessa. Kevän tutkimuksen mukaan tilanne vaikeutuu, ellei asian eteen tehdä riittävästi, sillä seuraavan 10 vuoden aikana koko kunta-alan eläköitymisennuste on 33,5 prosenttia.

Nyt on todella hienoa, että hallitus on panostanut kaikilla eri koulutusasteilla uusien työntekijöitten kouluttautumiseen. Mutta kysyisin nyt ministeri Kurviselta: kun yliopistoilla ja korkeakouluilla on autonomia, tai varsinkin yliopistoilla on oma autonomia, niin minäkalaisia neuvotteluja te olette käyneet yliopistojen kanssa, jotta me pystymme selättämään tämän suuren työntekijätarpeen tulevien vuosien aikana?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

12.26 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo viitattu tähän meidän kaikkien yhteiseen tavoitteeseen nostaa Suomen panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen siihen 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tämä yhteinen tavoitehan ja siihen sitoutuminen lähti jo viime hallituskaudella liikkeelle. Kuitenkin valitettavasti nyt tämä t&k-intensiteetti ei näytä nousevan millään, ja sitä tarvitsisi boostata monilla eri tavoilla. Kun tiedetään kaikki se, että kehykset ovat tiukkoja, niin voisitteko esimerkiksi hallituksessa nyt edelleen pohtia sitä, olisiko tämä t&k-kuvion laajennus muihin t&k-panostuksiin edelleen mahdollista toteuttaa nopealla aikataululla?

Toinen kysymykseni liittyy pitkän aikavälin talouden kasvuun. Tiedetään, että tuottavuuden kasvu on käytännössä se ainoa tapa, jolla meidän talous kasvaa myös vuoden 23 jälkeen hieman nopeammin kuin tällä hetkellä on ennustettu. Se tietenkin tarkoittaa, että meillä pitää olla paljon osaavaa työvoimaa, eli tarvitaan myös sitä niin sanottua elinikäistä oppimista, nopeaa muuntokoulutusta [Puhemies koputtaa] tämän tutkintokoulutuksen lisäksi. [Puhemies: Kiitoksia!] Miten aiotte nopeasti puuttua tähän?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

12.27 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän tulee kehittää Suomesta elinikäisen oppimisen kärkimaa. Työllistämisen ja kasvun esteenä on tällä hetkellä hyvinkin laaja osaajapula, ja sitä toki ratkaistaan monella tavalla, työperäisellä maahanmuutolla mutta myöskin jatkuvan oppimisen uudistuksella. Tämän uudistuksen toimeenpanoon ollaan saamassa 33 miljoonaa kestävän kasvun ohjelmasta.

Nyt tämä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus aloittaa toimintansa. Toivon, että siitä tulee koordinaattori, joka yhdistää alueelliset verkostot osaajapulaa selättämiseksi ja saadaan tämä digitaalinen alusta, jossa täsmäkoulutukset ja muuntokoulutukset ja ohjaukset, neuvonnat ja tukitoimet saadaan samalle alustalle. Miten saamme tämän palvelukeskuksen ja nämä alueelliset verkostot toimimaan tiiviisti yhdessä, sitä kysyisin.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

12.29 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus hyväksyi budjetin yhteydessä kuntatalousohjelman tuleville vuosille. Se kertoo hieman erilaista tietoa kuin te, arvoisa ministeri Andersson, sanoitte. Peruspalvelujen valtionosuudet alenevat 25,67 prosentista 23,59 prosenttiin tästä vuodesta ensi vuoteen eli 2,08 prosenttiyksiköllä. Peruspalvelujen valtionosuudessa merkittävä osuus on kuntien vastuulla olevan koulutuksen valtionosuus, eli te siirrätte erittäin merkittävästi rahoitusvastuuta valtiolta kunnille. Miksi teette näin? Tässä yhteydessä te olette tekemässä muun muassa kiky-vähennyksen pysyväksi — tähän asti se on ollut tilapäinen — ja sitten myös indeksijärjestelmään liittyvän vähennyksen pysyväksi. Kysyn: miten perustelette näitä? Ja rakennusmestarikoulutuksesta kysyisin [Puhemies: Kiitoksia!] ministeri Kurviselta: mitä sille tahtuu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

12.30 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee hyvää työtä koulutuksen saralla, kiitos siitä, mutta puutun itse tähän liikunnan rahoitukseen, joka putoaa nyt Veikkauksen tuloutuksen pudotuksen mukana, siinä mielessä maltillisesti, kun ollaan nähty, paljonko Veikkauksen tulot ovat pudonneet. Korona on vaikuttanut isolta osin näihin tuottoihin, ja tietysti pelihaittojen ehkäisytöimet ovat myöskin vaikuttaneet. Tälle vuodellehan hallitus kompensoi tulojen putoamisen, mutta ensi vuodelle ei täysimääräisesti, ja siitä tämä liikunnan rahoituksen miinusmerkki johtuu.

Seuratoiminnan ja järjestötyöntekijät voivat kuitenkin hieman huokaista. Nämä resursien vähenemät eivät ole suuria sille puolen. Rahoituksen isoin kuoppa osuu liikuntapaikkarakentamiseen, eli niiden rakentuminen saattaa nyt viivästyä, elleivät sitten kuntien korotetut valtionosuudet kompensoi tätäkin hieman.

Kysyn Veikkauksen tulevaisuudesta ja urheilun ja liikunnan rahoituksen tulevaisuudesta siinä mukana: miten ministeri näkee tämän järjestelmän tulevaisuuden, miten voidaan turvata Veikkauksen tulosta tai muuten järjestökentän ja urheilun ja liikunnan rahoitus, [Puhemies huomauttaa ajasta] koska urheilu ja liikuntahan ovat hyvin riippuvaisia siitä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on tullut niin paljon kysymyksiä ja kommentoitavaa varmasti, että kummallekin ministerille 3 minuuttia paikalta. — Olkaa hyvä, ministeri Andersson.

12.31 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille erinomaisen tärkeistä huomioista ja kysymyksistä.

Aloitan koronan aiheuttamasta oppimis- ja hyvinvointivajeesta. Tämä on tosiaan iso haaste, mikä meillä on edessä, joka tulee vaatimaan siis pitkään työtä niin valtakunnan tasolla kuin kuntatasolla, jotta me pystytään minimoimaan pandemian haitalliset seuraukset. Haluan painottaa, että tässä ei ole kyse ainoastaan siitä, miten se vaikuttaa suoraan oppimistuloksiin, vaan ennen kaikkea myöskin hyvinvointivajeesta. Me tiedetään esimerkiksi tuoreimman kouluterveyskyselyn perusteella, että sillä on ollut merkittäviä vaikutuksia nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, ja se taas tulee kyllä vaikuttamaan myöskin oppimiseen.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Se, mitä hallitus tekee: Olemme edelleen myöntäneet niin varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukioihin kuin ammatilliseen koulutukseen nyt uusia koronatukia, jotka myönnettiin siis tälle tulevalle lukuvuodelle, joita koulutuksen järjestäjät voivat käyttää siihen, että palkkaavat esimerkiksi lisää ohjaajia tai erityisopettajia, jotta tähän kasvaneeseen tarpeeseen voidaan vastata. Me pilotoidaan myöskin nyt parhaillaan uutta sitouttavan kouluyhteistyön mallia. Se on kehitelty yhteistyössä opettajien kanssa, ja sen tavoitteena on ehkäistä koulupudokkuutta peruskouluissa sitä kautta, että kouluihin palkataan aikuisia, joilla ei ole opetusvelvollisuuteen sidottua työaikaa, eli olisi tavallaan ylimääräisiä aikuisia oppilaitoksissa ja kouluissa, joilla on aikaa myöskin vastata nuorten haasteisiin.

Tämän lisäksi nekin lainsäädäntömuutokset, mitä nyt tuodaan eduskuntaan tänä syyskänä, varhaiskasvatuksen tuen malli ja ennen kaikkea nämä uudet resurssit ja mitoitusop-pilas- ja opiskelijahuollon palveluihin, tukevat tätä koronan jälleenrakennustyötä, mitä meidän pitää koulutuksen puolella tehdä nyt koronan jälkeen. Nämä kaikki panostukset toivottavasti myöskin helpottavat opettajien kokemaa kuormitusta. Tiedetään, että sekin liittyy koronapandemiaan, koska kun nuorten pahoinvointi kasvaa, niin totta kai se näkyy myöskin koulujen ja oppilaitosten arjessa ihan eri tavalla.

Mitä tulee varhaiskasvatukseen ja kaikkein nuorimpien lasten kanssa toimiviin ammatilaisiin, niin tässä kyselytutkimuksessa palkkaus ja työolot nostettiin keskeiseksi ongelmaksi, joka liittyy siihen, että alan vaihtoa on harkittu, ja siltä osin ratkaisun keinot eivät ole meillä ministeriössä vaan työnantajaosapuolilla ja kunnilla. [Timo Heinonen: Kunnille rahaa!]

Muita tärkeitä toimia, mitä tehdään: Tässä mainittiin oppimisen tuen järjestelmä. Meillä on siis tällä hetkellä käynnissä laaja selvitys siitä, miten tämä kolmiportainen tuen järjestelmä pitäisi kokonaisuudessaan Suomessa uudistaa, jotta se toimisi nykyistä paremmin ja jotta me pystytään selvittämään, minkätyyppisiä resursseja kunnat oikeasti tarvitsevat, jotta he saavat tämän oppimisen tuen järjestelmän toimimaan nykyistä paremmin. Olemme myöskin myöntäneet osan näistä Oikeus oppia -hankkeen rahoista nimenomaisesti oppimisen tukeen ja erityisopetukseen tällä kaudella, [Puhemies koputtaa] ja varhaiskasvatuksen osalta tosiaan nyt on aloitettu tämän varhaiskasvatuksen tuen rakenteen luomista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

12.34 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! Niputan näitä lukuisia loistavia kysymyksiä hieman yhteen. Ensin tieteen ja tutkimuksen saralta. Edustaja Puisto, en voi vastata pääministerin puolesta ja koko hallituksen työskentelystä, se kuuluu valtioneuvoston kanslialle, jonka pääluokka on täällä aikanaan käsittelyssä, mutta muuten hallitus kaikessa päätöksenteossaan nojautuu vahvasti tutkittuun tietoon.

Edustaja Kivisaaren kanssa olen täysin samaa mieltä niin Seinäjoen tilanteesta kuin korkeakoulupolitiikasta, valtava yllätys varmasti kaikille. Kysymyksiin yliopistokeskusten tulevaisuudesta: On erittäin tärkeää, että yliopistokeskuksia kehitetään. Itselläni on vähän sellainen työotsikko ja visio, että me saisimme niistä ikään kuin miniyliopistoja. Lisäksi on aivan selvästi nähtävissä, että niissä maakunnissa, joissa ei ole omaa yliopistoa, on matalampi tki-panostus, siellä on vähemmän korkeakoulutettuja ihmisiä, siellä väestö vähenee. On erittäin tärkeää, että yliopistokeskuksia kehittämällä ja myös ammattikorkeakouluja auttamalla me saamme näiden maakuntien asiaa eteenpäin.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Edustajat Hyrkkö ja Honkasalo ainakin ja ehkäpä muutkin koskettelivat tätä tieteen ja tutkimuksen pitkäjänteisyyttä. Se liittyy voimakkaasti näihin kahteen parlamentaariseen työhön, siis tämän koko salin työhön: toisaalta tki:n parlamentaariseen työhön ja toisaalta tähän Veikkauksen aseman tulevaan parlamentaariseen työhön. Pidän erittäin välttämättömänä, että Suomen Akatemian osalta me päästään yhdessä mietittynä yli vaalikausien, yli hallituskausien kestävään, nykyistä selkeämpään ja ennustettavampaan tasoon.

Sitten, arvoisa puhemies, hieman liikunnasta.

Edustaja Tanukselle sanon nyt ehkä vain nuorten ja lasten tilanteesta, kun on rajallinen aika. Harrastamisen Suomen malli, maksuttomien harrastusten tuominen koulupäivän yhteyteen on yksi tapa lisätä lasten ja nuorten liikumista.

Edustaja Koposella oli varsin poleeminen puheenvuoro. Totean edustaja Koposelle sen, että tämä liikunnan määrärahojen väheneminen johtuu siitä, että olemme tarttuneet rahapeliongelmaan kovemmin. Se maksaa satoja miljoonia tälle yhteiskunnalle vuosittain, mikä on sinänsä ihan oikein, ja liikunnan määrärahojen lasku johtuu Veikkauksen tuottojen alenemasta. Toivon, että edustaja Koponen ja koko perussuomalaisen eduskuntaryhmä tekevät töitä sen eteen, että Veikkauksen asema ja Veikkauksen edunsaajien asema saadaan turvattua ja muun muassa liikunnan puoli sitä kautta saadaan turvattua.

Sitten, puhemies, vielä puoli minuuttia hieman kulttuurista ja ehkä tästä Veikkauksen kokonaisuudesta, jota tosi moni otti esille.

Taiteilijoiden toimeentulosta sanon edustaja Kempille, että muun muassa tekijänoikeuslain päivittäminen kahden direktiivin pohjalta meidän kansalliseen lainsäädäntöön tulee vahvistamaan jonkin verran taiteilijoiden toimeentuloa. Iloitsen edustaja Kempin tavoin tästä näyttelypalkkiomallista, jolla me saamme kuvataiteilijoitten asemaa parannettua.

Ja sitten, puhemies, tähän Veikkauksen laajempaan kysymykseen. Meidän on kyettävä päättämään, [Puhemies koputtaa] onko Veikkauksen raha tämmöinen oma putkensa, kuten nyt, tuleeko se raha osittain budjettiin vai kaikki budjettiin. Tätä työtä nyt tehdään, ja tämä on koko eduskunnan asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Sitten mennään eteenpäin debatisa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

12.38 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Urheilusta puhe edelleen. Jos oikein olen tulkinnut, 20 miljoonaa laskee rahoitus. Haluaisin nostaa tästä... Hyvin läheisesti tiedän, että suomalainen huippu-urheilija saavutettuaan kansainvälistä menestystä saattaa päätyä tilanteeseen, että hän saa opetus- ja kulttuuriministeriön rahaa 6 000 euroa vuodessa. Hänellä on mahdollisuus saada lisäksi asumistuki. Omakohtaisesti lähipiiristä kerron, että työttömyysturvaa ei saa eikä saa toimeentulotukea, koska on niin epäonninen kaveri, että on laittanut asuntosäästötiliin, jossa on vähän yli tonni rahaa.

1,3 miljardia menee kehitysapuun, mutta paljonko menee maamme rajojen sisäpuolella turvapaikkahakijoiden elättämiseen kuukaudessa? Arvoisa ministeri, näettekö, tiedätekö tai osaatteko arvioida, paljonko menee, ja koetteko tämän [Puhemies koputtaa] oikeudenmukaisena suomalaisia [Puhemies: Kiitoksia!] urheilijoita kohtaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

12.39 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, minusta on tärkeää ensinnäkin, että hyvitysmaksuun ei tullut leikkausta. Se olisi ollut katastrofaalista ja täysin kaikkea sitä vastaan, mitä olemme yhdessä puolueidenkin kesken sopineet jo viime kaudella.

Toinen asia, näyttelykorvaukset: Täällä puhuttiin näyttelypalkkiojärjestelmän vakiinnuttamisesta. Pidän sitä myös tärkeänä ja iloitsen, että ministeriö pisti sen alulle, ja sivistys- ja tiedejaoston jäsenenä me hoidimme sitä myös viime jouluna perille päin, ja asia on erittäin hyvä ja tärkeä.

Ministeri, voisitte ottaa kantaa myös siihen, kun puhuimme taiteilijoiden toimeentulosta, että meillä on ongelmia muun muassa tämän työttömyysturvan ja tekijänoikeuskorvauksen yhteensovittamisessa. Aiotteko tähän puuttua?

Ministeri, en ehkä pysyisi totuudessa, jos sanoisin, että olen hirveän vähän huolissani tämän Veikkauksen tilanteesta, päinvastoin. Tämä on kohtuutonta nyt, kun on tämä tilanne, että tämä kompensatio [Puhemies koputtaa] ei ole sataprosenttinen, [Puhemies: Kiitoksia!] ja se aiheuttaa todella paljon ikävyyksiä monille pienille kulttuuritoimijoille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

12.40 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että hallitus on ottanut yhden askeleen ahkeruuden suuntaan ja aikoo korottaa opintotuen tuloarajojä, kuten kokoomus on vaatinut. Vielä pari vuotta sitten silloinen tiede- ja kulttuuriministeri torjui opintotuen tuloarajojen korottamisen, ja on todella hyvä, että mieli on muuttunut. Tutkimusnäyttöhän puoltaa tuloarajojen korottamista, ja Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan tuloarajat aiheuttavat merkittäviä hyvinvointitappioita opiskelijoille ja samalla julkisyhteisöt menettävät nettotuloja. Keinotekoista köyhyyttä syntyy silloin, kun työnteosta rangaistaan.

Mutta ministeri Kurvinen, kuulinko oikein tuossa teidän esittelypuheenvuorossanne, että totesitte, että korotusta tehdään vain hieman? Mikä on tämä hieman? Palkansaajien tutkimuslaitoksen selvityksen mukaanhan 50 prosentin korotuskin vielä tuottaisi paitsi opiskelijoille lisää toimeentuloa niin myöskin julkisyhteisölle lisää nettotuloja. Miksi ette [Puhemies: Kiitoksia!] tee tätä yhtä hyvää päätöstä kunnolla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

12.42 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille paljon ilahduttavia asioita sisältäneistä esittelyistä.

Opiskelijoiden toimeentulo on tosiaan ollut kestopuheenaihe niin opiskelijajärjestöissä kuin täällä eduskunnassa. Yhteiskunnan tuet ja mahdolliset kesätyöansiot ovat olleet pääsääntöiset opiskelijan tulonlähteet. Jotta olisi oikeutettu opintotukeen, ovat tuloarajat olleet selkeät ja tiukat. Ylimenevät tienestit ovat johtaneet opintotuen takaisinperintään. Tahdon kiittää ministeri Kurvista viisasta linjauksesta nostaa opintotuen tuloarajojä. Olisiko kuitenkin mahdollista muuttaa nyt väliaikaiseksi tarkoitettu muutos pysyväksi? [Timo Heinonen: Kokoomuksen esitys!] Se varmasti lisäisi työnteon kannustavuutta ja taloudellisesti hieman väljempää elämää opiskelijoille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

12.43 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opettajien tilanne täytyy teidän, arvoisa hallitus, ottaa vakavasti. Siellä on isoja haasteita palkkauksen kanssa mutta myös työssäjaksamisen, ryhmäkokojen, erityisopetuksen resurssien kanssa. Ottakaa tämä vakavasti.

No, tämä Suomen Akatemia -kysymys: te, ministeri Kurvinen, vähän niin kuin itse pudotitte ensin riman ja sitten nostitte sen ylös ja juhlitte sen jälkeen sitä voittona — tiedätte urheiluministerinä, mitä tarkoitan.

Liikunnan ja urheilun rahoituksen kohdalla toivon, että te Huuhkajien tapaan kyllä taisitelisitte tämän urheilun rahoituksen näkökulmasta. 6,9 miljardia teidän hallituksenne ottaa lisää velkaa, mutta siitä ei löydy 20:tä miljoonaa lasten ja nuorten liikunnalle ja suomalaiselle urheilulle. Ruotsi samaan aikaan panostaa 400 miljoonaa kruunua lisää liikuntaan nimenomaan pandemiasta pois pääsemiseksi. Kannustan teitä seuraamaan veljespuoluetta ja Ruotsin sosiaalidemokraatteja tällä hyvällä tiellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

12.44 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esittelystä. Meillä on tällä kaudella tehty hienoja satsauksia koulutuksen saralla aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle asti ja koulutusleikkaukset ovat päättyneet, mikä tärkeintä. Tästä suuri kiitos hallitukselle.

Hienoa, että myös tiedepuolelle ensi vuodelle kohdentuneita leikkauksia saatiin torjuttua, mutta kuitenkin kulttuuripuolelle on valitettavasti jäämässä joitain leikkauksia, jotka johtuvat veikkausvoittovarojen alenemisesta. Kysynkin ministeri Kurviselta: Miten kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset käytännössä tulevat näkymään nyt alalla? Kulttuurialahan on kovasti kärsinyt, valitettavasti, myös koronasta, vaikka sitä onkin toki lisätalousarvioissa tuettu. Näettekö kulttuurin budjetissa joitain erityisen herkkiä kohteita, joita meidän tulisi täällä eduskuntakäsittelyssä koettaa vielä ratkoa ja löytää sinne valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostossa [Puhemies koputtaa] lisäpanoksia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

12.45 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus toteaa, että työpaikkojen roolia keskeisinä oppimisympäristöinä kaikessa ammatillisessa koulutuksessa vahvistetaan. Tämä on hyvä asia. Toisen asteen koulutuksessa on todella tärkeätä, että siellä jotain myös opitaan. Ei riitä, että siitä tulee velvoittavaa, että sinne laitetaan pakollia opilaita, vaan että siellä myös opitaan ammattiin ja opitaan se ammattitaito, että sinä pystyt työllistymään sen koulun jälkeen.

Hirveästi tulee kentältä viestiä, että koulusta ei valmistuta työelämään, kerta työnantajat eivät halua ottaa juuri valmistuneita töihin, kerta he eivät osaa mitään. He eivät ole oppineet ammattikoulussa mitään. Tähän pitää kiinnittää huomiota, että siellä jotain opitaan. Siellä pitää olla opettajien sellaisia, että ne osaavat opettaa, ja pitää antaa aikaa, että opitaan, ja myös ottaa työnantajat mukaan siihen koulutukseen. Me tarvitaan täsmäkoulutusta. Meidän pitää kysyä työnantajilta, mitä he tarvitsevat, minkälaisia, ja olla mukana siinä, [Puhemies koputtaa] että kehitetään valmiita työntekijöitä sinne työnantajalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

12.46 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa on paljon hyvää, esimerkiksi Veikkauksen tuottoaukon paikkaaminen, tieteen rahoituksen turvaaminen ja myös luovia aloja ja kulttuuritoimintaa tukevan rahaston pääomittaminen. Mutta haluaisin kiinnittää huomiota erääseen hyvin pieneen momenttiin: 29.10.51, valtionavustus järjestöille. Siinä on 12 edunsaajatahoa, joille tämä rahoitus on hyvin tärkeää, esimerkiksi kotitalouden neuvontajärjestöt, Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry, Karjalan Liitto, Suomi-koulut ja niin edelleen. Tämä momentti on ollut aika jäätyneessä tilassa vuosikaudet, sitä jopa pienennettiin takavuosina. Kun te, ministeri Andersson, teette myös vuoden 2023 budjetin, voisitteko luvata siihen budjettiin tähän tasokorotuksen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

12.47 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa panostaa koulutukseen ja tutkimukseen ja sivistykseen kestävästi ja pitkäjänteisesti. Kannamme vahvaa huolta siitä, että kuusi kymmenestä opettajasta pohtii alanvaihtoa, ja iso syy siellä on työn kuormittavuus. Palkkakysymykset ovat vahvasti esillä, mutta työn kuormittavuus on se asia, johon hallitus voi vaikuttaa, johon eduskunta voi vaikuttaa.

Puhuitte koulutuksen kunnianpalautuksesta, mutta se hieman ontuu. Te olette ottaneet valtavasti velkaa, ylittäneet kehukset, silti eivät kaikki koulutuspanokset ole mahtuneet kehyksiin kestävästi, vaan ne ovat pätkärahoja. Te olette tehneet rujon arvovalinnan, kun koulutusrahat ovat pätkärahoja. Miksi te olette näin tehneet? Ammatillisen koulutuksen opettajilla on todella suuri huoli siitä, mitä tapahtuu, kun rahat loppuvat. Monet kehittämisrahat ovat pätkärahoja. Miksi te näin olette tehneet?

Oppivelvollisuuden pidentämisestä te teitte esityksen, joka ei kata menoja. Oletteko te seuranneet, riittävätkö rahat? Miten te varmistatte sen, ettei tämä ole iso koulutusleikkaus, niin kuin eduskunnan asiantuntijakuulemisessa [Puhemies koputtaa] tuli esille?

Ja tki-rahoitukseen [Puhemies: Aika!] ei ole riittänyt rahaa. Olemme siitä pahoillamme kokoomuksen eduskuntaryhmässä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Noora, olkaa hyvä.

12.48 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten näkyminen vahvasti tulevassa budjetissa on mielestäni yksi tärkeimmistä mittareista siinä, mikä tälle hallitukselle on tärkeää: lapset ja nuoret, perheet ja tulevaisuus.

Yksi tärkeimmistä pitkälle tulevaisuuteen katsovista uudistuksista on varhaiskasvatuksen kolmiportaisen tuen asettaminen lain määräämäksi. Tämä on valtavan tärkeä uudistus siinä, että jokaisella lapsella olisi oikeus oppia yhdenvertaisesti. Jokaisella lapsella tulee olla oikeus tulevaisuuteen. Myös perhe kokee turvaa ja kannattelua silloin, kun lasta tuetaan juuri niin kuin hän tarvitsee.

Nyt uudistukseen varattu 15 miljoonaa on tähän hyvä alku. Sen avulla voidaan lisätä osaavan henkilöstön määrää, muun muassa varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja avustajia. Mutta tämän lisäksi uudistuksen käynnistymisen jälkeen on tärkeää seurata sitä, kuinka uudistuksen toimeenpano toteutuu käytännössä. Lakia on tarvittaessa täsmennettävä niin, että resursseja ohjataan tiukemmin käytännön työhön ja määrittelemään [Puhemies koputtaa] tarkemmin, mihin tukeen lapsi [Puhemies: Kiitos!] on oikeutettu kullakin por-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

taalla. Kysynkin vielä, miten hallitus tulee seuraamaan uudistuksen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

12.49 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitos ministereille jo vastauksista, mutta olisin hiukan vielä kysellyt koulutuksesta, mistä me kaikki saamme varmasti aika paljon palautetta.

On esimerkiksi oppilaitoksia, joissa opettajat uupuvat, kun joutuvat toimimaan jopa 40—50 opiskelijan vastuopettajina. Ei ole ihme, jos 60 prosenttia opettajista on päätenyt harkitsemaan alan vaihtoa, kuten olemme saaneet eilen OAJ:n Luukkaiselta kuulla. Myös opiskelijat kärsivät tilanteesta, koska eivät saa riittävästi ohjausta.

Toinen esimerkki liittyy matematiikan opetukseen toisella asteella. Kuulin opiskelijoista, jotka olivat suorittaneet kaikki pakolliset opinnot jo ensimmäisen vuoden ensimmäisen kuukauden aikana. Missä kunnossa näiden nuorten matematiikan taidot ovat vajaan kolmen vuoden kuluttua, kun he siirtyvät työelämään tai jatko-opintoihin?

Täytyy kysyä, arvoisa hallitus, teiltä: aikooko hallitus ratkaista koulutuksen akuutit ongelmat heti vai vuonna 2040, jossa koulutuspoliittisen selonteon maali on?— Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

12.50 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on pulaa työntekijöistä ja eri alojen ammattilaisista eri puolilla Suomea, mutta erityisen vaikea tilanne on tuolla harvaan asutulla maaseudulla. Meillä uhkaa jopa palvelujen tuotantoa se, ettei riittävästi osaajia ole. Tällä ja viime vaalikaudella on istunut harvaan asutun maaseudun parlamentaarinen työryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki eduskuntapuolueet, ja siellä on haettu yhteisesti keinoja tämän asian ratkaisemiseksi. Meillä on noussut siellä esille Norjan malli, jossa harvaan asutuille alueille muutettaessa saisi opintolainasta 2 600 euroa hyvitystä vuosittain. Tämä on Norjassa käytössä, ja tällä on pystytty houkuttelemaan alueille terveydenhoitajia, lääkäreitä, eri alojen ammattilaisia. Tästä muun muassa tehtiin perustuslaillinen selvitys, esiselvitys, ja näytti siltä, että ei olisi perustuslaillista estettä myöskään toteuttaa tätä. Myös pääministeri ja ministeri Saarikko ovat näyttäneet [Puhemies koputtaa] tälle vihreää valoa, [Puhemies: Kiitos!] ja kysyisin, mitä tälle asialle kuuluu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

12.52 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tehnyt viisaitakin ratkaisuja. Yksi sellainen on mielestäni — oliko se jo peräti ministeri Kurvisen ensimmäisiä päätöksiä vai hänen edeltäjänsä — tämän erämuseon sijoittaminen Imatralle. Tällaisia päätöksiä tietysti tarvittaisiin lisää, mutta hieman on auki jäänyt se, miten tämä erämuseo rahoittaa toimintansa ja onko sillä kenties ristiriitaa, päällekkäisyyttä Riihimäen Metsästysmuseon kanssa. Toivon, että ministeri Kurvinen voisi valottaa tätä asiaa vähän ja selvittää, millä tavoin molemmat museot voivat menestyä ja elää.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

No, kuulin molempien ministerien puheenvuoroissa myöskin hyvin suotuisan hengen maakuntien korkeakoulujen kehittymistä kohtaan, ja se on näin maakunnan edustajana myöskin ilo kuulla. On hienoa, että maakuntien korkeakoulut ja korkeakoulukeskukset voivat kasvaa. Tarkoittaisiko tämä kenties sitä, että esimerkiksi Lappeenrannan yliopisto voisi perustaa omalla kustannuksellaan yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan, niin kuin siellä nyt aie on [Puhemies koputtaa] ja tarve olisi suuri? — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Semi, olkaa hyvä.

12.53 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt hyviä opetus päätöksiä, jos mieltii tätä oppivelvollisuuden laajentamista toisen asteen toimenpiteenä — erittäin tervetullut uudistus. Samoin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmat, oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen vahvistaminen, lisäpanokset ammatilliseen koulutukseen ovat erittäin tervetulleita asioita. Jäin vain miettimään sitten tässä vaiheessa meidän opetustehtäviä ja opettajien riittävyyttä. Minulle on tullut semmoista viestiä, että matematiikan opettajista on pulaa. Kuinka satsataan tähän opettajien riittävyyteen, siihen, että meillä on ennen kaikkea matematiikan opettajia? Minulle matematiikka on semmoinen pyhä asia ollut aina, että numerot kertovat tuhat sanaa siitä, miten maailmassa menee. Numeroitten ymmärtäminen on erittäin tärkeää myös lasten kasvatuksessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

12.54 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Olen huolissani erityisesti pienten paikkakuntien kyläkouluista. Maaseudun tyhjentyessä oppilasmäärät kyllä vähenevät ja kyläkoulut joutuvat lakkautusuhan alle. Toisaalta monelle maallemuuttajalle toimiva kyläkoulu voi olla juuri se houkutustekijä. Kyläkouluissa lähiopetus toteutuu kuin luonnostaan ja oppilaat eivät samalla tavalla huku massaan kuin isoissa yksiköissä. Koulu on samalla myös koko kylän sydän, joka tuo elinvoimaa ympärilleen. Oppimisilmapiiri on parempi kuin isoissa kouluissa, ja ne ovat myöskin perheenomaisia ja turvallisia. Arvoisa vastaava ministeri, millaisin toimenpitein varmistamme, että kyläkouluja on myös tulevaisuudessa? Voin taata, että meistä perussuomalaisista saatte tähän asiaan tukea. Kyläkoulut olisivat vastaus oppimisvajeeseen, lukutaidottomuuteen ja myös nuorten pahoinvointiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

12.55 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että edellisen hallituksen leikkausten tieltä on nyt lähdetty sitten koulutuspanostuksiin ja tässäkin budjetissa on korkeakoulutuksen perusrahoituksen lisäykset ja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatuohjelmien jatko, ammatillisen koulutuksen reformin purkaminen jatkuu ja Islannin ja Suomen malli iltapäivätoiminnan osalta. Mutta kysymys oikeastaan koskee sitä, että tällä hetkellä on valtava työvoimapula ympäri Suomea ja Itä-Suomessa erityisesti, ja on ministeriötä lähestytty usealla täsmäkoulutuksella, joka vastaisi vähän näihin puutteisiin. Viimeksi on tavattu diplomi-insinöörikoulutuksen osalta, Itä-Suomen korkeakoulun osalta sekä on jo pitkään huudettu ammatillisen koulutuksen osalta englanninkie-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

listä koulutusta. Ja näihin ei ole sitten saatu vastausta ja nyt tarvittaisiin näitä täsmätoimenpiteitä. Aika paljon kiersin syksyllä yrityksiä, ja kyllä he tällä hetkellä kaipaavat sitä osaa-vaa työvoimaa. [Puhemies koputtaa] Koulutusta pitää suunnata ehdottomasti tähän suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä Jani, olkaa hyvä.

12.56 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman tuosta veikkausvarojen jaon problematiikasta. Ministeri Kurvinen sanoi sen suuntaisesti, että kun on puututtu peliongelmiin, niin urheilu on kärsinyt. Mutta nyt kun peliongelmiin on puututtu, kysyisin: ovatko nämä satojen miljoonien panostukset tosiasiallisesti edes vähentäneet sitä peliongelmaa? Ja kun sanotaan, että näiden veikkausvarojen siirtäminen valtion talousarvioon auttaisi jotain, niin haluaisin myös kysyä: mitä se varsinaisesti auttaa? Kyllähän se teoriassa lisää niiden varojen jaon läpinäkyvyyttä ja teoriassa lisää eduskunnan vaikutusvaltaa varojen käytössä, jos ne tulevat budjettiin, mutta kyllähän ne nytkin tällä hetkellä jaetaan ministeriöiden toimesta enemmistöhallituksen ohjeiden mukaisesti. Ja nyt jos ne jaetaan jatkossa eduskunnassa enemmistöhallituksen ohjeiden mukaisesti valtionvarainvaliokunnassa, niin mikä siinä tosiasiasa nyt oikeastaan muuttuu parempaan suuntaan, jos ne varat siirretään valtion budjettiin? Päinvastoin, nehän ovat yleiskatteellisessa budjetissa ilman vahvaa korvamerkintää eikä mikään takaa, että niitä varoja ylipäänsä käytetään min-kään urheilun tai muun ei-lakisäateisen tukemiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz.

12.57 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! I grundskolan lär man barn att tänka mångsidigt, bygga helheter, hämta information från olika källor, men i gymnasiet börjar ofta ett tunneltänk.

Tänään sovelletaan monipuolisuutta peruskoulussa mutta putkiajattelua siitä eteenpäin. 15—16-vuotias joutuu päättämään, mitä hän aikoo kirjoittaa ylioppilaskirjoituksissa, koska kirjoituksia painotetaan sitten sisäänpääsykokeissa, eli käytännössä jo 15-vuotias joutuu tietämään, mihin hän aikoo pyrkiä. Kun meillä vielä tämän lisäksi on ensikertalaiskiintiöt, niin hyvin nuorena iässä joutuu valitsemaan sen yhden kortin, jonka varaan rakentaa tulevaisuutensa. Ja ellei ole varma siitä, mihin aikoo pyrkiä 19—20-vuotiaana sitten, kun on sen päätöksen edessä, niin siirtää päätöstä eteenpäin, koska ei halua hukata sitä yhtä parasta mahdollisuuttaan päästä sisälle. Toisesta näkökulmasta se johtaa myöskin siihen, että jos [Puhemies koputtaa] valitsee väärin, [Puhemies: Kiitoksia!] niin on hyvin vaikea vaihtaa polkua. [Puhemies: Kiitoksia!] Eikö lähinnä tätä joustavuutta nyt tässä tulisi lisätä ja luopua näistä ensikertalaiskiintiöistä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

12.59 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona-aika osoitti todella kouriintuntuvasti, mikä on freelance-taiteilijan asema Suomessa. Se on erinomaisen heikko. Yhtenä toiminnan ratkaisuna olisi taiteilija-allianssi. Sen perusajatuksena on

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

pienentää kuilua varsinaisesti työllistettyjen ja freelancer-kentän välillä. Tämä tapahtuu luomalla ammattimaisesti toimiville ja allianssin jäsenyyskriteerit täyttävälle freelancereille väliaikaisen työttömyyden sijasta ammatillinen, taloudellinen ja sosiaalinen turvaverkko allianssiyhtiön tarjoaman työsuhteen muodossa.

Viime vaalikaudella tehdyn selvityksen mukaan Suomessa ei ole esteitä Ruotsissa ja Norjassa jo toimivalle allianssimallille ja sen käyttöönotolle. Selvityksessä esitetään aluksi 3-vuotista kokeilua siten, että taiteilijoista mukana olisivat näyttelijät, tanssijat ja muusikot. Taiteilija-allianssilla olisi iso merkitys taiteilijoiden toimeentulolle ja elämänhallinnalle. Kysynkin kulttuuriministeriltä: onko meillä minkäänlaisia [Puhemies koputtaa] mahdollisuuksia edistää taiteilija-allianssin kokeilua ja käyttöönottoa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

13.00 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä muut avasivatkin jo keskustelua opintotuesta, ja tästä aiheesta tahtoisin jatkaa.

On tietysti aina kannatettavaa, että tehdään toimia opiskelijoiden toimeentulon parantamiseksi, mutta valitettavasti meillä on yhä kasvava joukko opiskelijoita, joiden jaksaminen ei meinaa riittää edes opiskeluun, saatikka työntekoon opintojen ohessa. Meillä on myös sellaisia opintosuuntia, joissa työnteko samanaikaisesti opiskelun kanssa on haastavaa opintojen kuormittavuuden tähden. Näistä syistä tahdonkin nostaa esiin, että opintotuksessa on lukuisia muitakin kehittämistarpeita. Tukikuukausien määrää on jatkuvasti supistettu, ja jo aikaa sitten tehtiin tiukka rajausta niin, että kandidatkintoon ja maisteritutkintoon annetaan erilliset tukikuukaudet. Tämän kanssa monilla saattaa tulla haasteita, etenkin kun nyt koronan myötä vaikkapa ne kandiopinnot ovat voineet venyä ja sitten ei pääse käsiksi maisterivaiheen tukikuukausiin ennen kuin on tutkinto ulkona. Muutenkin tämä korona on kuormittanut opiskelijoita ja aiheuttanut huolta tukikuukausien riittävydestä. Korona-aikaan tehtiin väliaikaisia panostuksia ja helpotuksia, [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] mutta miten me pidemmällä aikavälillä kehitämme opintotukea?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt molemmille ministereille 3 minuuttia aikaa, taas on paljon kysymyksiä ja kommentoivaa. — Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

13.01 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Ajattelin aloittaa ammatillisesta koulutuksesta — erittäin hienoa, että siihen on kiinnitetty tänään paljon huomiota monien edustajien puheenvuoroissa.

Tarvitsemme riittävästi lähiopetusta, riittävästi ohjausta, riittävästi ohjaajia ja opettajia meidän ammatillisissa oppilaitoksissa, jotta työnantajat voivat luottaa siihen, että kun nuoret valmistuvat ammatillisista oppilaitoksista, heillä on riittävän vahvat ammattiin liittyvät taidot ja riittävän vahvat yleisaidot, että pärjäävät työelämässä. Tämä on myöskin edellytys sille, että me saadaan tämä työssäoppiminen opintojen aikana toimimaan, koska elinkeinoelämän puolelta on kyllä tullut paljon viestiä siitä, että on haastavaa ottaa työssäoppijoita työpaikalle oppimaan, jos nämä perustaidot ovat liian heikolla tolalla.

Edustaja Sarkomaalle haluan kyllä todeta sen, että teidän puolueenne vahtivuorolla viime kaudella yli 1 600 ammatillista opettajaa joutui pysyvästi jättämään oman työpaikkansa teidän hallituksenne, teidän ministerinne toteuttamien koulutusleikkausten seurauksena. Tämä hallitus on nyt vahvistanut ammatillisen koulutuksen rahoitusta palauttamalla in-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

deksit, oppivelvollisuuden kautta, mikä tuo pysyviä lisämäärärahoja, ja sen lisäksi olemme myöntäneet merkittävästi määräaikaista rahoitusta opettajien palkkaamiseen. Ne ovat ammatilliset oppilaitokset itse, jotka päättävät sen, kuinka pitkiin työsuhteisiin opettajia palkataan näillä määrärahoilla. Niitä voidaan käyttää jopa viiden vuoden mittaisiin työsuhteisiin, jos koulutuksen järjestäjät näin itse päättävät. Tämä on ollut se keino, jolla me ollaan haluttu huolehtia siitä, että lähiopetusta, laadukasta sellaista, on riittävästi meidän oppilaitoksissa.

Toinen kysymys, joka tässä nousi esille, oli kyläkoulut. Minusta on ilahduttavaa, että siihenkin täällä salissa kiinnitetään huomiota. Minulla ei ole toimivaltaa ministerinä päättää kouluverkkoon liittyvistä kysymyksistä, meidän kuntapäättäjät päättävät niistä, ja ymmärrän itse hyvin, että tilanteessa, jossa ikäluokat pienenevät, aika monissa kunnissa ollaan aika vaikeiden ratkaisujen äärellä. Haluaisin itse painottaa sitä, että vaikka nuorten ikäluokkien koko pienenee monilla paikkakunnilla, niin jatkuvan oppimisen tarve kuitenkin kasvaa, ja se koskee kaikenikäisiä. Voisin hyvin kuvitella, että esimerkiksi kyläkoulut voisivat ikään kuin tehdä uuden tulemisen sitä kautta, että niitä seiniä voidaan hyödyntää myöskin siihen, että tarjotaan esimerkiksi eläkkeellä oleville tai työelämässä oleville tai paikkakunnan yrittäjille mahdollisuuksia osallistua jatkuvaan oppimiseen, päivittää omaa osaamistaan myös hyödyntäen digitaalisia oppimisympäristöjä — tänä päivänä on erilaisia tapoja toteuttaa jatkuvaa elinikäistä oppimista myöskin digitaalisia keinoja hyödyntäen.

Opettajien riittävyyteen on pyritty puuttumaan muun muassa varhaiskasvatuksen puolella lisäämällä paikkoja korkeakouluissa, ja psykologien osalta on myöskin annettu uutta koulutusvastuuta [Puhemies: Kiitoksia!] Oulun yliopistoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

13.04 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Arvoisa puhemies! Lähden nyt tällä kertaa liikkeelle kulttuuri- ja urheilupolitiikasta ja sitten menen tuonne koulutuspuolelle:

Edustaja Mäenpää, huippu-urheilun tukeminen on minulle erittäin tärkeä asia, ja yritän selvittää näistä määrärahapaineista huolimatta, että voisimme nuorille huippu-urheilijoille luoda uusia mahdollisuuksia.

Edustaja Kilpi, tämä allianssimalli on erittäin kiinnostava, ja pyrin itse löytämään uusia tapoja taiteilijoiden toimeentulon parantamiseen ja vähän niin kun uusiin liiketoimintamalleihin. Kulttuuriyrittäjyys on minulle erittäin tärkeä asia. Oma visioni on, että entistä useampi Suomessa voisi saada leipänsä kulttuurista ja taiteesta. Saataisiin lisää yrityksiä ja työpaikkoja sille puolelle.

No, sitten tuossa edustaja Heinosella oli aika lailla vauhti päällä, niin kuin hänelle kuuluu. Hän on vauhdikas kansanedustaja. Haluan todeta, että 330 miljoonaa kuitenkin kompensoidaan valtion budjetista veikkaustuottojen pienenemistä. Haluan vähän sanoa kaikille opposition edustajille, että minusta ei ole oikein älyllisesti kestävä, että arvostele edellisenä päivänä sitä, että me otamme niin ja niin paljon velkaa ja seuraavana päivänä sitten kymmenet miljoonat ja sadat miljoonat lentävät eri kohteisiin.

Tämä Veikkaus-ratkaisu pitää tehdä kestävästi, ja minusta edustaja Mäkelällä oli analyttinen puheenvuoro tästä tulevaisuuden mallista. Itse olen pitänyt parhaimpana mallina, vähän niin kun hypoteesina, sitä, että mentäisiin siihen budjettimalliin. Minusta se toisi enustettavuutta, kun kehysbudjetointi neljä vuotta olisi tiedossa eri toimijoille, ja läpinäkyvyyttä, mutta totta kai kunnioitan sitä parlamentaarista prosessia, joka on käynnissä ja jos-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

sa perussuomalaisetkin ovat mukana, niin että en ala sanelemaan omalle isännälleni — te olette minun isäntiäni ja emäntiäni, ja hallitus on renki. Totean myös edustaja Mäkelälle ja kaikille, että tähän Veikkaus-kysymykseen ei ole helppoja ratkaisuja. Tämä on tyypillinen pirullinen ongelma: kun ratkaiset yhden ongelman tässä Veikkauksen edunsaajakysymyksessä, saat syliisi uuden ongelman.

Sitten, arvoisa puhemies, täällä oli runsaasti kysymyksiä koulutuspolitiikasta ja opintotuesta:

Edustaja Ojala-Niemelä, tavoitteeni on ensi vuonna tuoda hallituksen esitys tähän saliin opintolainahyvityksestä Norjan malliin.

Opintotuen osalta hallitus ei ole vielä päättänyt tarkkaa tasoa, paljonko tuloajat nousevat. Olemme päättäneet ensi vuoden nostosta, mutta pidemmästä ei ole päätöksiä. Itse olen valmis avoimin silmin katsomaan myös pidempiaikaisia nostoja.

Kulttuurin leikkauksista kysyi Lohikoski — täällä on valtava määrä kysymyksiä, ja edustaja Lohikoski kysyi kulttuurileikkauksista: joka puolelle suurin piirtein tulee leikkauksia, valitettavasti aika tasaisesti joka puolelle.

Edustaja Kankaanniemi kysyi aiemmin rakennusmestareista: sinnekin on lisätty koulutuspaikkoja.

Puhemies, ihan tiiviisti loppuun tästä osajapulasta: Siihen on pyritty vastaamaan. Jo 10 000 aloituspaikkaa on tällä kaudella lisätty. Meillä on satoja miljoonia lisätty koulutukseen rahaa. Mielestäni koulutuslupausta on kohtuullisesti täytetty. [Puhemies koputtaa] Mutta vielä tulee uusia aloituspaikkoja ja koulutusvastuita, ja päätän niistä sitten. [Puhemies: Kiitoksia!] En tietenkään vielä voi etukäteen ottaa kantaa, kun prosessi on kesken.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

13.07 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä hyvistä vastauksista. On hyvä, että on myöskin sillä tavalla nöyryyttä, että ei vielä kaikki ole valmiina ja haluatte kuulla eduskuntaa, hyvä niin.

Minä vielä tarkentaisin tuota, kun en vielä saanut vastausta näihin lisätehtäviin, joita on annettu kunnille, muun muassa oppivelvollisuuden pidentämiseen. Onko mahdollista, että voisitte nyt vastata, koska se sadan prosentin kompensatio sieltä tulee? Se liittyy muun muassa Seinäjokeen ja Kauhavaankin, ja varmasti ehkä ministeri Kurvinen saattaa tietää tästä paremmin, mikäli ministeri Anderssonilla ei ole tästä vielä tietoa.

Opettajakoulutukseen sanoisin, että kyllä meidän pitää satsata esimerkiksi lastentarhanopettajien koulutukseen. Mielestäni näitä muuntokoulutuksia kannattaa jatkaa. Olisin myös sitä mieltä, että täydennyskoulutusvelvollisuus ja -oikeus pitäisi luoda, aivan niin kuin sote-väellä on, myöskin opettajille.

Ammattikorkeakoulujen aloituspaikoista totean vain, että on niin hienoa, kun niitä on saatu enemmän, mutta kyllähän niitä on halpuutettu elikkä on annettu liian vähän rahaa, ja [Puhemies koputtaa] sillä vain ei kerta kaikkiaan ihan sitä priimaa sitten välttämättä saa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

13.09 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voimme olla oikein tyytyväisiä siihen, että vaikka meillä on ollut koronaa, niin työllisyysaste on jo

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

72,8 prosenttia, mikä on korkein elokuun lukema 30 vuoteen, ja osaamisella on tässä tietenkin iso merkitys. On harmillista, että tosi monilla aloilla kärsitään jo osaajapulasta, mutta toisaalta on kuitenkin hyvä, että olette hallituksena tuonut lisää näitä korkeakoulutuksen aloituspaikkoja erityisesti kysyntäaloille suunnaten. On myös hyvä, että tämän jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen toiminta vauhdittuu ensi vuoden aikana. Hyvä on myöskin se, että tässä tilanteessa näiden kestävä kasvun edellytysten tukeminen on keskeisessä asemassa, ja on hyvä, että Suomen Akatemian myöntövaltuus on nyt siellä turvattu ja myöskin tki-rahoitukseen saadaan lisää sieltä RRF-rahoituksen kautta.

Mutta tämä osaajapula on semmoinen asia, mihin meidän täytyy kuitenkin pureutua entistä vahvemmin. Minä kysyisinkin ministeri Kurviselta: miten me voitaisiin vielä paremmin näitä osaaja- ja kohtaanto-ongelmia ratkoa ja esimerkiksi lisätä sitä ministeriöiden välistä yhteistyötä tai sitten vastata nykyistä paremmin ja nopeammin alueiden toiveisiin [Puhemies: Kiitoksia!] esimerkiksi uusien koulutustarpeiden osalta, jotta niitä osaajia saadaan sinne, missä niitä tarvitaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

13.10 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon on puhuttu tässä opettajien työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta. Pääministeri Marin on lupailut selvitystä opettajamitoituksesta. En kuullut ministeri Anderssonilta vastausta tähän kysymykseen, missä tämän asian kanssa mennään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.10 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minä olen ajatellut jo kolmen budjetin verran, että vihdoinkin meillä on koulutusmyönteinen hallitus, ja niin ajattelen tänäänkin. Siitä huolimatta teillä ministereillä riittää työtä jokaisen palkkaeuron edestä.

Veikkauksen tilanne on varmasti päällimmäisenä. Sitä ei voi ohittaa keskusteltaessa OKM:n pääluokasta. Tilanne on nimittäin erittäin haastava, ja tämä tulee koskemaan niin palveluita, palkkoja kuin harrastuksia, todella laajasti suomalaista yhteiskuntaa. Siinä toivotan valtavasti voimia ministereille tämän kokonaisuuden aikaansaamiseksi, ja toivon vahvasti, että myös oppositio on tekemässä yhteistä ratkaisua, jotta yhdessä saamme parhaan mahdollisen ratkaisun aikaan.

Samoin ministeri Kurvinen otti kantaa ansiokkaasti osaajapulaan. Toivoisin ministeriöltä koulutusvastuun tarkastelua edelleen. Kun osaajapula monella paikkakunnalla lyö päälle, voi koulutusvastuilla helpottaa tilannetta. Esimerkiksi meillä Lahden seudulla, Päijät-Hämeessä [Puhemies koputtaa] on valtava tarve sähköinsinöörien koulutukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

13.11 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolla sivistys- ja tie-dejaostossa jo silloin kun näitä niin sanottuja tulevaisuusinvestointirahoja käytettiin ammatillisen koulutuksen opettajien palkkaamiseen, heti alussa nostimme sen huolen esille, miten käy sitten siinä vaiheessa, kun nämä tulevaisuusinvestointirahat loppuvat, ja emme me ole saaneet tähän muuta vastausta kuin sen, mitä ministeri nyt sanoi. Ilmeisesti kannan-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tatte sitten määräaikaisten työsuhteitten solmimista, [Sari Sarkomaa: Ja lisäämistä!] kun kehoittaa siihen, että hallituksen rahojen loppuminen voisi olla peruste siihen, että tehdään määräaikaisia työsopimuksia. Kuulostaa kyllä vähän erikoiselta etenkin teidän puolueenne näkökulmasta esitettynä.

Toinen kysymys liittyy ihan tämän syksyn rahapulaan kunnissa: Kunnat ovat huomanneet, että oppivelvollisuuden pidentäminen ei suinkaan ole ollut valtion kompensoimaa, vaan kunnille on tulossa iso lasku. Miten kunnat selviävät tästä tämänhetkisestä rahapulasta?

Ihan lopuksi vielä ministeri Kurviselle: toivon, että todellakin voitaisiin löytää joku tilapäinen apu liikuntabudjettien leikkaantumiseen, [Puhemies: Kiitos!] koska siellä on pienin budjetti kymmeneen vuoteen tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

13.13 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä tästä kulttuurin tilanteesta. Me tiedetään, että koronapandemia on aivan kohtuuttomasti runnellut koko kulttuurialaa näiden epäsuhtaisten rajoitustenkin takia, ja sitä on myös täällä eduskunnassa käsitelty ja siitä myös kiivaasti keskusteltu. Nyt vihdoinkin näyttää siltä, että tilanne rupeaa siellä kentällä helpottamaan, mutta tietenkin arvet ovat syvät. Ja kun siihen päälle tuli nyt sitten vielä tämä 18 miljoonan leikkaus kulttuuriin, niin se on kyllä järkyttävää, ja toivon, että eduskunnassa yli puoluerajojen pyrimme etsimään ratkaisuja tähän tilanteeseen.

Mutta kysyisin ministeri Kurviselta: Mitä toimia olette tehneet sen eteen, että luottamus tämän kentän kanssa pystyttäisiin palauttamaan? Minkälaista vuoropuhelua olette käyneet? Ja sitten ehkä ajatellen myös tätä kurjaa taloustilannetta kysyn: millä tavoin pyritte sitä käsittelemään tämän kulttuuri- ja taidekentän [Puhemies koputtaa] kanssa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen.

13.14 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Vi har pratat här om höjningen av gränserna för studiestödet för studerande, och det här är en väldigt fin och bra sak, och det här stödjer jag för egen del, och vårt parti också. Det är förstås det här med Veikkaus-inkomstredovisningarna som ställer till det en hel del på idrotts- och ungdomssidan, och det här är en stor utmaning. Då det gäller kultursidan så vet vi att det är de som har lidit mest av det här.

Mutta kulttuuri on kyllä saanut kärsiä todella paljon tässä. On kuitenkin hienoa, että talousarviosta löytyy kohta kulttuurin ja luovien alojen tuotanto- ja toimintamallien kehittämiseen — 14 miljoonaa, se on hieno asia.

Ministeri Kurvinen totesi harrastuksen Suomen mallista tässä aikaisemmin. Kysyisin: Voisitteko avata vähän näitä kokemuksia tästä? Ja miten se näkyy ensi vuoden budjetissa? Tiedetään, että kymmenettuhannet lapset ovat lopettaneet harrastuksen nyt koronan aikana. Voisitteko avata tätä [Puhemies koputtaa] vähän lisää? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

13.15 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ihan ansaitusti noussut tämä Veikkaus-asia esille, ja kiitos hallitukselle, että nyt tämä arpajaislaki on osana tätä budjettikäsittelyä. Korostaisin nyt sitä, että se arpajaislakihan tarjoaa Veikkaus-yhtiölle nykyistä paremmat lähtökohdat menestyä tässä vaikeassa globaalissa tilanteessa, missä Veikkaus toimii. Sen takia minusta on tärkeää, että ne uudet työkalut, jotka siellä on nyt tarjolla Veikkaukselle, kuitenkin pitävät kiinni näistä vastuullisuustoimista. Siis on tämä uusi liiketoiminta, joka on yritystenvälistä toimintaa. Veikkauksella on huikea teknologinen osaaminen. Sitten on tämä blokeeraus, jolla estetään pelaaminen laittomille peliyhtiöille. [Puhemies koputtaa] Tällä hetkellä lähes 400 miljoonaa euroa pelataan ulkomaille. [Puhemies: Kiitoksia!] Ja kolmantena on ylipäätänsä Veikkauksen kanavointitoiminnan vahvistaminen. Nämä ovat kaikki asioita siihen suuntaan, että suomalainen voittaa aina: kulttuuri, tiede, urheilu, liikunta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

13.16 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen puheet koulutuksen kunnianpalautuksesta ovat räikeässä ristiriidassa suhteessa tekoihin, esimerkiksi suhtautumisessa opettajien palkkaamiseen määräaikaisiin työsuhteisiin. Sanoitte myös aivan oikein, että tutkimus- ja innovaatiotoiminta on keskeinen tekijä kasvun rakentamisessa, mutta missä viipyvät hallituksen teot? Määrätietoiset toimet tki-tavoitteen saavuttamiseksi puuttuvat. Ensi vuoden Suomen Akatemian myöntövaltuuden leikkaus paikataan purkkapaikalla — ratkaisu koskee vain ensi vuotta. Tosiasiassa tieteen leikkaukset tulevat jatkumaan, vaikka tutkimuksen rahoitus tarvitsisi pitkäjänteisyyttä. Hallitus ei ole perunut tieteseen ja tutkimukseen vuodesta 2023 alkaen kohdistuvaa 35 miljoonan euron leikkausta. [Puhemies koputtaa] Tällä tavoinko saavutamme tki-osuuden [Puhemies: Kiitoksia!] kasvattamisen 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

13.18 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opettajakysely todella kertoo, että opettajilla ja varhaiskasvattajilla on lisääntyvää tahtoa vaihtaa alaa. Näyttäisi siis siltä, että työn lisääntyvä kuormittavuus, kiire ja kasvavat haasteet ovat korona-ajan täydennyksillä sysänneet opetus- ja kasvatuskenttään alakuloa, jossa työ ei tunnu mielekkäältä. Osaa kasvattajista ja opettajista hiertää myös alan sisällä vaikuttava palkkaepäsuhta, joka koetaan epäoikeudenmukaiseksi.

Eräs kuormittavuuteen vaikuttava seikka on ollut kiistatta myös inkluusio, joka vajailla resursseilla toteutettuna on erittäin kuluttavaa, välillä suorastaan painajaismaista. Kysyinkin ministeri Anderssonilta: [Puhemies koputtaa] mitä toimenpiteitä inkluusion kehittämiseksi hallitus aikoo tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

13.19 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä talousarvioesityksessä sivulla 347 on taulukko, missä vertaillaan. Tässä on eräitä toimialan tunnuslukuja sukupuolen mukaan, ja näistä tunnusluvuista näkee selkeästi, että pojat alisuoriutuvat koulutuksessa. Tytöt hakeutuvat suuremmassa määrin yliopisto-opintoihin, etsivä nuorisotyö ta-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

voittaa enemmän poikia kuin tyttöjä, ja tämä kehitys näyttää tämän taulukon mukaan pahenevan koko ajan. Tässä myöskin todetaan, että tilannetta seurataan ja arviointeja tehdään. Mutta tässä vaiheessa minusta ei enää riitä se, että me seurataan ja tehdään arviointeja, vaan kyllä meidän pitäisi pystyä osoittamaan ne syyt, mistä johtuu se, että pojat alisuoriutuvat, mistä johtuu se, että juuri pojat syrjäytyvät. Ja mitä tälle ongelmalle aiotaan tehdä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

13.20 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin tiedustellut sitä, että nyt kun oppivelvollisuuslaki on ollut hetken voimassa ja ensimmäinen ikäluokka on ikään kuin tämän pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, niin kuinka paljon enemmän oppilaita meillä nyt hakeutui toiselle asteelle kuin ennen oppivelvollisuuslain voimassaoloa. Onko meillä tiedossa jo lukuja?

Sitten toinen kysymys ja kommentti liittyen tähän Veikkauksen ja liikuntabudjetin tilanteeseen. Kuitenkin on niin, että liikunta on niitä harvoja aloja, joilla myös lakisääteisiä tehtäviä edelleen rahoitetaan veikkausvoittovaroista, ja sen vuoksi on aivan aiheellisesti nostettu esiin tämä liikunnan budjetin merkittävä lasku. Muilla aloilla, kuten erityisesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen puolella, jo aikojen jälkeen on tehty se lakisääteisten tehtävien irrottaminen, ja myös kulttuuripuolella on pystytty erottamaan esimerkiksi rakentamisen tukeminen budjettiin pysyvästi. Näin tulisi mielestäni tehdä myös liikunnan puolella. Ei voi olla niin, että vaikkapa kuntien valtionosuuksia pidetään kiinni tässä Veikkaus-asiassa. Kuitenkin kommenttina se, että tämä siirto budjettiin [Puhemies koputtaa] pysyvästi turvaisi sen rahoituksen tason, [Puhemies huomauttaa ajasta] on hieman erikoinen. Mitä muita ratkaisuja on tähän, ministeri Kurvinen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

13.21 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä ministeri ihmetteli, miten samaan aikaan voi olla huolissaan velkaantumisesta ja samaan aikaan vaatia sitä, että koulutukseen panostetaan kestävästi. Ihmettelen, että te tätä kysytte. On aivan selvää, että jonkun tässä talossa täytyy kysyä, miten on mahdollista se, että samaan aikaan eletään rumasti tulevien sukupolvien piikkiin, siirretään työllisyystoimia ja samaan aikaan sitten tehdään arvovalintoja, joissa koulutus onkin pätkämääräraha. On tullut pysyviä lisäyksiä, mutta iso osa on määräaikaista. Te rakennatte hyvin vaikeaa ongelmaa tuleville hallituksille, tuleville vuosille, kun rahaa laitetaan pätkärahana ja yhtäkkiä se sitten leikkaantuukin.

Me olisimme toivoneet, että kestävästi yhdessä koko eduskunta olisimme voineet sitä koulutuslupausta toteuttaa. Te teette uudistuksia, joihin ei ole riittävästi määrärahaa: oppivelvollisuuden pidennys on mittava koulutusleikkaus. Te puhutte t&k-panostuksista, mutta viisari ei ole värähtänyt. Taistelette omia tieteen koulutusleikkauksia vastaan, [Puhemies koputtaa] ja jo vuoden päästä on tulossa tieteseen leikkaus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Tämä on nyt sellainen asia, joka pitää eduskunnan avata. Tämä on kermakuorrutusta osin, tämä teidän kunnianpalautus koulutukselle. Se on vakava asia. [Jukka Gustafsson: Katsokaa nyt iso kuva ja olkaa rehellinen!]

13.22 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän pitäisi pitää parempaa huolta niistä, jotka ovat jo oman osansa tehneet tämän maan rakentamiseksi. Tänäkään vuonna ei saatu nostettua taiteilijaeläkkeiden määrää 100:aan, vaan ne pysyivät sitkeästi siellä 51 kappaleessa. On kuitenkin hyvä muistaa, että suurelle osalle taiteilijakuntaa ei kerry työuran aikana juuri lainkaan eläkettä, vaikka he työskentelevät hyvin ahkerasti ja ovat arvostettuja työssään. Tämä johtuu siitä, että taiteilijat työskentelevät yleensä jossain palkkatyön ja yrittäjyyden välimaastossa freelancereina ja itsensä työllistäjinä. Tulot kertyvät useista tulolähteistä, ja taiteilijoiden eläkejärjestelmä on hajanainen. Esimerkiksi tekijänoikeuskorvaukset eivät kasvata eläkettä.

Nyt ei olla huomioitu taiteilijoiden määrän kasvua eikä suurten ikäluokkien siirtymistä eläkkeelle. On hyvä muistaa, että 90 prosenttia taiteilijaeläkkeiden hakijoista jää ilman eläkettä. Kulttuuriministeriltä kysynkin: mitä tälle asialle on tehtävissä? Minä elän vahvasti siinä uskossa, että myös siellä hallituksenkin riveissä on ihmisiä, jotka haluavat pitää huolta [Puhemies koputtaa] heikoimmassa asemassa olevista, [Puhemies huomauttaa ajasta] ja nämä ihmiset tällä sektorilla ovat juuri niitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

13.24 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuuden laajentaminen kyllä maksaa itsensä takaisin, kun poimimme putoavat kyytiin, ja tämä maksuton toinen aste on valtavan suuri tuki lapsiperheille. Kiitos ministereille panostuksesta koulujen hyvinvointiin ja osaamisvajeen ja hyvinvointivajeen hoitamiseen.

Tänään on todettu, että opettajat harkitsevat alanvaihtoa. He kokevat, että he eivät riitä. Pätevät ja hyvinvoivat opettajat ja ohjaajat ovat meille korvaamattomia siinä, että koulutus pysyy laadukkaana.

Kaikkeaa ei kuitenkaan ratkaista koulussa. Perheet tarvitsevat tukea. Kodin ja koulun ja oppilashuollon moniammatillista yhteistyötä tulee tiivistää osana sotien toimeenpanoa. Myös opettajat tarvitsevat jatkuvaa oppimista. Kysynkin ministereiltä: miten vertaismentorointia voitaisiin hyödyntää [Puhemies koputtaa] ja kehittää aloittavien opettajien hyvinvoinnissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, aika. — Edustaja Mattila vielä, olkaa hyvä.

13.25 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opettaja-taustaisena kansanedustajana olen iloinnut monista koulutuksen uudistuksista ja panostuksista sivistykseen, joita on tehty nimenomaan tämän hallituksen toimesta. Suomessa vallitsee hoitajapula monesta eri syystä. Väestömme ikääntyy, ja hoidon tarve lisääntyy. Sotealalle tarvitaan noin 200 000 uutta työntekijää vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointiala HALI ry ehdottaa yhdeksi monista ratkaisuista lähihoitajakoulutuksen lisäämisen.

Kysynkin: Miten opetusministeriössä aiotaan vastata hoitajapulaan? Onko tarkoitus myöntää toisen asteen koulutuksen järjestäjille lupia lähihoitajakoulutuksen järjestämise-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

si? Oman kotikaupunkini Koulutuskeskus Brahe on jättänyt koulutuslupahakemuksensa lähihoitajakoulutuksen järjestämiseksi 2 vuotta sitten ja toivoo pääsevänsä osaltaan helpotamaan alueellamme vallitsevaa hoitajapulaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministerit Kurvinen, 3 minuuttia, ja Andersson, 3 minuuttia.

13.26 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Arvoisa puhemies! Ehkä on alkuun hyvä kerrata tiettyjä tosiasioita. Varmaan koulutuspolitiikassa kaikki ei ole mennyt putkeen jokaisen asian osalta, mutta on kuitenkin todettava, jotta totuus ei ihan jäisi uhriksi tässä salissa, että vuosille 2020—2024 on päätetty yhteensä 492 miljoonan euron lisäyksistä korkeakoulujen määrärahoihin, tästä muun muassa 311 miljoonaa yliopistoille, 150 miljoonaa euroa ammattikorkeakouluille. Suomen Akatemia saa vuosille 2020—2023 kertaluontoisia lisäyksiä 196 miljoonaa euroa. Eli kyllä korkeakoulutuksessa nyt, voisi sanoa, kohtalaisesti on koulutuslupausta täytetty, ja kahden vaalikauden, 2010-luvun valitettavan suunnan jälkeen me ollaan pystytty satsaamaan lisää rahaa koulutukseen, ei olla leikattu. Tätä tosiasiaa ei saisi ihan täysin unohtaa.

Täällä oli aikaisemmin jo edustaja Viitasella ja nyt sitten edustaja Kilvellä kysymys liittyen tekijänoikeuskorvauksiin ja taiteilijoiden sosiaaliturvaan. Nämä asiat kuuluvat ministeri Sarkkiselle sosiaali- ja terveysministeriössä. Olen kuitenkin hänen kanssaan käynyt keskustelua myös näistä asioista, ja yritetään saada niissä myös parannusta aikaan taiteilijoiden sosiaaliturvan osalta.

Aikaisemmassa keskustelussa edustaja Adlercreutz kysyi ensikertalaiskiintiön poistamisesta. Ensikertalaiskiintiö ei varmasti ole ongelmaton, mutta ei sekään ole ongelmaton, että on monta vuotta, runsaasti välivuosia, toisen asteen ja korkeakoulutuksen välillä. Tämä on myös sellainen asia, missä ei ole olemassa vain helppoja ratkaisuja.

Sitten edustajat Multala ja Essayah käyttivät erittäin hyvät puheenvuorot liikuntapolitiikasta. Olemme sillä tavalla nyt kohdentamassa OKM:n sisällä näitä ikäviä leikkauksia, jotka johtuvat Veikkauksen pienenneistä tuotoista, että ne eivät kohdentuisi pääasiassa toimintaan. Me leikkaamme suoraan sanottuna liikuntapaikkarakentamisesta. Se on ikävää, kun investoinneista ja kehittämisestä pitää leikata, mutta mielestäni se on parempi ratkaisu kuin leikata nykyisestä toiminnasta. Edustaja Multalan kanssa on helppo olla samaa mieltä siitä, että tämä ei ole kohtuullinen tilanne, että niin suuri osa urheilun ja liikunnan rahoituksesta tulee veikkausvoittovaroista. Tämänkin takia olen aika myönteisesti suhtautunut Veikkauksen tuottojen siirtämiseen valtion budjettiin, mutta siinäkin työ on käynnissä.

Edustaja Ollikainen, Suomen mallista on hyviä kokemuksia sen mukaan, mitä korviini on kuulunut. Eilen kävin tutustumassa Pikku Huopalahdessa Helsingissä. Siellä oli tyttöjen ja poikien tanssiryhmä toiminnassa. 14,5 miljoonaa euroa on siihen varattu.

Sitten edustaja Sarkomaalle totean nyt vielä sen, että kyllähän siinä niin käy, että kun kymmeniä miljoonia vaatii sinne tänne, niistä tulee satoja miljoonia ja sadoista miljoonista miljardeja, ja kohta se laajempi kehyspolitiikka hukkuu.

Ja loppuun, edustaja Honkasalo: miten pyrin palauttamaan luottamusta kulttuurikentälle? Olen pyrkinyt olemaan rehellinen — kerro totuus mutta rohkaise — ja teoillahan se luottamus lunastetaan takaisin, pienillä teoilla joka päivä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

13.29 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Koulutuksen kunnianpalautuksesta nostan ensimmäisenä esille sen, että OECD julkaisi äskettäin tutkimuksen siitä, miten koulutuspanostukset ovat kehittyneet OECD:n jäsenmaissa vuosina 2012—2018. Kun suurimmassa osassa maista tämän ajanjakson aikana lisättiin koulutuspanostuksia, olivat Suomi ja Kreikka erikseen mainittuna sellaisina maina, jotka tämän ajanjakson aikana vähensivät koulutuspanostuksiaan eli leikkasivat koulutuksesta. [Pia Viitanen: Kuuleeko Sarkomaa? — Sari Sarkomaa: Kyllä kuulin!] Siis Kreikka, maa, joka tämän ajanjakson aikana kävi läpi aivan poikkeuksellista talouskriisiä, ja Suomi, jossa päättäjät ja myös kokoomuslaiset pääministerit halusivat viedä Suomen Kreikan tielle, mitä koulutuspolitiikkaan tulee. [Sari Multala: Voi hyvää päivää!]

Tämän hallituskauden aikana olemme nyt kääntäneet tämän suunnan. Me olemme lisänneet koulutuksen rahoitusta kaikilla koulutustasoilla, ja minä en opetusministerinä sano ei kiitos määräaikaistaloukselle, koska minä tiedän, että meidän koulutusjärjestelmässä tarvitaan joka ikinen euro, mikä siihen on mahdollista osoittaa. Sen arvovalinnan tämä hallitus on tehnyt. Me kehitämme koulutusta niin pysyvillä kuin määräaikaistalouksella, koska me tiedämme, että tuon ajanjakson jälkeen joka ikiselle eurolle tulee meidän koulutusjärjestelmässä käyttöä.

Mitä tulee oppivelvollisuus uudistukseen, niin tulemme muistaakseni tällä viikolla julkaisemaan seurantasuunnitelman. Siinä tullaan seuraamaan sitä, miten tämä valtionosuusrahoitus riittää kattamaan kunnille koituvia kustannuksia, ja sitten tietenkin myöskin seurataan, miten oppivelvollisuus uudistus nyt lähtee toimimaan ja löydetäänkö kaikille nuorille opiskelupaikka.

Opetushallituksen antamien tietojen perusteella 17. päivä syyskuuta oli edelleen valtakunnallisesti 793 nuorta ilman opiskelupaikkaa, ja 341 nuoresta oli perusopetuksen järjestäjä tehnyt tällaisen valvontailmoituksen kunnille. Se, että meillä on näin tarkkaa tietoa myöskin valtakunnallisesti nyt tästä tilanteesta, on mielestäni osoitus siitä, että kyllä kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät hienosti ovat ottaneet näitä uusia velvollisuuksia vastaan ja toimineet sillä tavalla kuin ollaan haluttu. Nyt pitää huolehtia siitä, että jokaiselle nuorelle löytyy hänelle sopiva paikka ja tapa tätä oppivelvollisuutta suorittaa.

Opettajamitoituksen osalta tulemme tekemään selvityksiä, niin kuin pääministeri on luvannut.

Mitä tulee englanninkielisiin ammatillisiin tutkintoihin, niin tulemme myöskin näkemään lievää nousua niiden järjestämislupien määrissä, koska nähdään, että kysyntä englanninkielisille tutkinnoille on selvästi kasvamassa Suomessa monin paikoin. Eli tältäkin osalta on muutosta luvassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Kysyn vielä: onko tarvetta debatillemme vielä tässä yhteydessä? — Muutamia puheenvuoroja. Pidetään noin kymmenen minuuttia debattia maksimissaan. Pyydän vastauspuheenvuoroon halukkaita painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

13.33 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! On oikein hyvä, ministeri Kurvinen, että otitte kantaa tuohon tekijänoikeuspalkkion ja työttömyyskorvauksen yhteensovittamiseen, minkä eteen edustaja Viitanen ja muun muassa edustaja Multala ovat tehneet erittäin paljon työtä, sen, että tätä oikeasti ruvettaisiin laittamaan eteenpäin. Vaikuttakaa tekin siihen, että tämä luovien alojen sosiaaliturva tulee nyt perat-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tua uudelleen. Silloin aikoinaan, kun olin ministerinä, siitä tehtiin jo yksi raportti, eli kyllä siellä aineksia on ja senkin jälkeen on tehty.

Minä vielä kysyisin tuosta opettajien täydennyskoulutuksesta. Minä todella toivoisin, että opettajien täydennyskoulutus tulisi ihan lakisääteiseksi velvollisuudeksi ja oikeudeksi siitä syystä, että sekin helpottaisi sillä alalla pitoa ja vetoa.

Mutta kaiken kaikkiaan totean vielä näistä yliopistokeskuksista, että on erittäin hyvä, että yliopistokeskuksiin kiinnitetään nyt huomiota.

Ja sitten minä sanon vielä noista aloituspaikoista, että pyrkikää pitämään niihin kuitenkin täysi rahoitus, koska ei niitä pysty muuten laadukkaasti toteuttamaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

13.34 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa on usein ja oikeutetusti vaadittu toimia koulutuspolun alkuun eli varhaiskasvatukseen. Hallitus onkin tehnyt jo aika mittavan joukon näitä tärkeitä uudistuksia, elikkä ne viime vaalikauden heikennykset on korjattu, ryhmäkoot on pienennetty, täysi varhaiskasvatusoikeus palautettu kaikille lapsille, on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu, sitten ovat ne varhaiskasvatusmaksujen alennukset ja laadunparannukset, ja ensi vuonna tosiaan tulee tämän uudistuslistan jatkeeksi pitkään toivottu ja odotettu lisä eli kolmiportainen tuki, joka tulee lakisääteiseksi myös sinne varhaiskasvatukseen.

Me tiedetään kaikki, kuinka tärkeätä ja vaikuttavaa on se, että kun ongelmia ennaltaehkäistään, sitä tukea saa varhain, ja ensi vuodelle ovat tulossa myöskin nuo oppilashuollon, siis koulujen puolen, odotetut mitoitukset. Minä kysyisinkin, ministeri Andersson: Voisitko te arvioida tätä tuen kokonaisuutta? Mitä korjaustarpeita tähän oppilaiden tukeen vielä voisi tulla tuleville vuosille? Ja tähän on tietenkin asia, joka vaikuttaa myöskin tosi paljon siihen opettajien jaksamiseen, mistä tänään on kannettu huolta. Mutta tosiaan, mitä tulevia tarpeita tähän tuen kokonaisuuteen voisi vielä [Puhemies koputtaa] tuleville vuosille olla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

13.35 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen tukeen ei tullut mitään lisärahoitusta. Tämä johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen tuessa ollaan tekemässä samaa virhettä kuin perusopetuksen tuessa tehtiin kymmenisen vuotta sitten, eli säädetään lasten oikeudesta tukeen mutta ei määritellä siihen mitään konkreettisia tukitoimia. Näistä tärkein olisi ollut erityisen tuen lapsen oikeus varhaiskasvatuksen erityisopettajan tukeen. Konkreettisesti tukitoimista ei säädetty, koska esitys on kustannusneutraali eikä siihen siis ole mitään rahaa. [Li Andersson: On!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

13.36 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona-aikana monet lapset ja nuoret ovat passivoituneet erityisesti liikunnan suhteen, ja koulunkäynti oli pitkään etänä ja on oltu tietokoneiden ääressä. Harrastukset ja sosiaalinen elämä painoutuivat nekin erilaisille alustoille digitaalisessa maailmassa, ja se on omiaan myös häiritsemään

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

esimerkiksi unen laatua, kun yötä myöten ollaan mobiililaitteilla. Tähän kun ynnätään vielä pikaruokakulttuuri ja prosessoidut ruoat ja huonot ruokailutottumukset, on selvää, ettei se tue hyvää vointia. Tämä huono fyysinen ja psyykkinen kunto lisää ongelmia. Aktiivisuus ja riittävä uni ja terveellinen ravinto taas lisäävät hyvinvointia, jolloin esimerkiksi koululaisilla teoriaoppiminenkin paranee.

Kyselytutkimuksista meidän koululaitoksista tulee huolestuttavia tuloksia: jopa 20 prosenttia oppilaista kokee mielenterveyden ongelmia itsellään. Siihen on varmasti monia syitä, ja on hyvä, että hallitus panostaa tähän oppilashuollon vahvistamiseen. Mutta mitä muuta voimme tehdä? Nuoret lopettavat urheilun ja roikkuvat mobiililaitteiden avulla somessa. Löytyykö meiltä keinoa tähän väliin motivoida lapsia ja nuoria ja vanhempiakin ottamaan haasteita vastaan esimerkiksi jonkun ohjelman tai alustan kautta? Olisi hyvä saada personal trainer digimuodossa jokaisen ulottuville. Meillä on koululaisille Move-testit, [Puhemies koputtaa] testataan 5.- ja 8.-luokkalaisten, mutta mitä se hyödyttää, jos liikuntaa ei muuten ole sillä välillä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

13.37 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä koulutussatsaukset ammatilliseen koulutukseen ovat erittäin tärkeitä. Kun niihin on tehty rahoitusmuutoksia, niin siinä tuppaa olemaan sitten niin, että joku jää väliinputoajaksi, ja tällainen on tapahtunut Ylä-Savon ammatillisen koulutuksen osalta nimenomaan maatalousopetuksen kohdalla. Ainakin viesti tuli sieltä, että heillä määrärahat tulevat tippumaan. Onko näin, että näitä rahoituskorjauksia pystytään kuitenkin vielä tässä vaiheessa tekemään, että tämä ammatillinen koulutus pystyy hyvin jatkumaan, ettei tule tällaisia rahoitusvaikeuksia niistä rahoituksen muutoksista tällä hetkellä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

13.38 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyy erilaisia polkuja. Kansanopistojen pitkillä linjoilla opiskelijat löytävät vahvuuksiaan ja paikkaavat oppimisvajeita ja hyvinvoinnin vajeita. On TELMA-koulutus ja yhtenä polkuna myös oppisopimuskoulutus. Ja nythän on yrityksille tulossa mahdollisuus saada korotettua tukea, kun he työllistävät nuoren oppisopimusopiskelijan. Kisällit pääsevät oppimaan mestarin rinnalla. Kysynkin ministeriltä: voisiko tästä — käsitykseni mukaan kokeilusta — tulla pysyvä, koska se kuulostaa niin hyvältä?

Toinen kysymys: onko kansanopistojen pitkien linjojen materiaalikustannuksiin varattu erikseen määrärahaa ensi vuoden budjetissa? Vielä keväällä se sieltä puuttui.

Kolmas kysymys: miten työpajojen toiminta on turvattu yhtenä oppimisympäristönä osana oppivelvollisuuden laajentamista?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

13.39 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki täällä tunnistamme varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen merkityksen suomalaisen sivistys-, kasvatust- ja opetustoiminnan kivijalkana. Hallitus myös tietää, mitä haasteita korona-aika on tuonut niin kasvatust- kuin opetuskentälle. Siksi kiitän suuresti, että hal-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

litus jatkaa laatu- ja tasa-arvotyötä myös vuonna 22 ja tuo merkittävän rahoituskokonaisuuden budjettiin. Nämä ovat juuri niitä arvovalintoja. Kysyisinkin opetusministeri Anderssonilta herättääksemme myös toivon sanomaa: Mitä konkretiaa tämä tarkoittaa opetuskentälle? Tuoko se tekeviä käsiä lisää, vahvistaako se moniammatillisuutta, ja lisääkö se mahdollisuuksia tukea lasten ja nuorten hyvinvointia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

13.40 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän oikein hyvin, että 3 minuuttia ei riitä kaikkien meidän innokkaitten edustajien kysymyksiin, joten haluan toistamiseen nostaa vielä tämän HALI ry:n nostaman lähihoitajakoulutuksen esille ja toistaa tämän kysymyksen: miten opetusministeriössä aiotaan vastata hoitajapulaan, ja onko tarkoitus myöntää toisen asteen koulutuksen järjestäjille lupia lähihoitajakoulutuksen järjestämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.41 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan puuttua tähän väitteeseen tästä oppivelvollisuuden pidentämisestä ja rahoituksen riittämättömydestä. Ihmettelen suuresti käytyä keskustelua siitä, että nämä annetut resurssit eivät riitä tilanteessa, jossa olemme juuri päässeet alkuun ja edes ensimmäistä kierrosta ei ole vielä saatu maaliin. Tilannehan on ollut se, että kunnat ovat vastuullisina syrjäytymistä ja muita lieveilmiöitä torjuessaan jo rahoittaneet käytännössä esimerkiksi ohjausresursseja monessa kunnassa enemmän kuin mitä olemme rahoittaneet, ja nyt oppivelvollisuuden pidentämisen myötä saamme siihen sitten myös resurssit. Eli minun vinkkelistäni katsottuna resurssit nimenomaan paranevat kuntien päässä, ja ainakin omassa kunnassani, noin 10 000 asukkaan kunnassa, me puhumme tällä hetkellä yhdestä, kahdesta nuoresta, jotka ovat ilman toisen asteen paikkaa tässä tilanteessa, ja heidän osaltaan varmasti tulemme saamaan [Puhemies koputtaa] tämän kuntaosuuden normaalisti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Multala, olkaa hyvä.

13.42 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hieman liikunnasta ja Veikkauksen tilanteesta ylipäätään. Se koskee tietenkin muitakin aloja: kulttuuria, sosiaali- ja terveysjärjestöjä. Ministerin ajatus siitä, että varat siirrettäisiin budjettiin, on mielestäni hyvä, mutta se ei kuitenkaan ratkaise ikään kuin sitä rahoitustason ongelmaa. Me tiedetään se, että näitä vastuullisuustekoja, mitä nyt osittain tällä arpajaislailla tehdään, tarvitaan ja tarvitaan varmasti vielä lisää, mutta jos ikään kuin siirretään se könttäsumma sinne budjettiin, niin edelleen se rahoitusvaje on olemassa, kun me tiedetään, että kehyksissäkin on tiukkaa saada mahtumaan sinne kaikki ne asiat, joille olisi rahoitustarvetta. Siksi kysyn ministeri Kurviselta: voisiko parlamentaarinen ryhmä pohtia myös niitä keinoja, joilla parannetaan esimerkiksi järjestöjen mahdollisuuksia hankkia rahoitusta muualta, kuten vaikkapa verovähennysoikeutta luonnollisille henkilöille, yrityksille vähentää verotuksessa sellaisia kuluja, joita lahjoitetaan yleishyödyllisen toiminnan tukemiseen?

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

13.43 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin tuossa tämän kauden alussa musiikkialan paneelissa Tampere-talolla, joka on hieno paikka, ja siellä kaikkien puolueiden edustajat paneelissa yksiselitteisesti halusivat taistella sen puolesta, että saataisiin tässä ja nyt ratkaistua tämä yksi ongelma, joka on tämä tekijänoikeustulon epäsuhta työttömyysturvan saantiin. Ja minulle kyllä silloin tuli semmoinen vahva tunne, että tämä olisi asia, joka pitäisi ratkaista tässä ja nyt, koska jos tämä on osana jotain isoa kokonaisuutta, se voi venyä pitkällekin, ja sotu-uudistukseen, vaikka se kuinka tärkeä onkin, aikaa menee. Minä pitäisin arvossa sitä, jos voisitte yhdessä ministeri Sarkkisen kanssa nyt keskustella vielä kerran siitä, löytyisikö nopeasti tähän yhteen asiaan ratkaisu, [Puhemies koputtaa] niin että pääsisimme siinä eteenpäin, ja muut isot, tärkeät asiat niin ikään siirtäisitte... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

13.44 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Miksi ollaan huolissaan oppivelvollisuuden pidentämisen aiheuttamista mahdollisista leikkauksista kunnissa? Sen takia, että kun esimerkiksi Helsingissä oli jo pilotoitu oppivelvollisuuden pidentämistä ja kun tuli hallituksen esitys, niin Helsingin kaupungin virkamiehet laskivat ja lausunnossaan tuosta hallituksen esitysluonnoksesta totesivat, että kustannukset ovat noin 40—50 prosenttia korkeammat kuin hallitus on arvioinut. On tärkeää nyt, niin kuin sanotaan, että hallitus seuraa tätä ja katsotaan, ettei tämä esitys johda leikkauksiin, ettei käy niin, että se toimii päinvastoin, että niitä oppimiseroja ja oppimisvajeita ei pystytä kunnissa paikkaamaan.

Mutta kysyn, kun korkeakouluihin tulee aloituspaikkoja: onhan niin, että niitä suunnataan Uudellemaalle, jossa on suhteessa ikäluokkaan vähemmän koulutuspaikkoja? Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ja Tehy ovat toivoneet, että täällä aloitettaisiin terveydenhuollon maisterikoulutus, jonka osana olisivat sitten radiografia ja kliininen laboratoriotiede, koska nämä tieteenalat puuttuvat kokonaan Suomesta. Muualla Pohjoismaissa ne ovat. Eli hoitajapulaan tämä olisi yksi ratkaisu, [Puhemies koputtaa] kun olisi jatkokoulutusmahdollisuuksia. Toivon, että ministeriö tähän myöntämielisesti suhtautuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

13.45 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomalle lyhyesti se, että kun te nyt käytte määräaikaisiin rahoihin niin voimakkaasti kiinni, niin voin todeta, että Rinne—Marin-hallitusohjelmaneuvotteluissa oli tietty taso, mikä todettiin järkeväksi siinä tilanteessa kasvattaa pysyviä menoja. Kuitenkin nähtiin erittäin tärkeäksi lisätä tiettyjä peruskoulun, ammatillisen koulutuksen resursseja ja nähtiin, että se voidaan tehdä määräaikaisilla rahoituksilla. Minä olen täysin vakuuttunut siitä, että jos tämä hallituspohja jatkaa, niin varmasti tullaan pitämään kiinni ammatillisen koulutuksen, lukion ja peruskoulun määrärahojen tasoista. Ei tarvinnut paljon muuta kuin viitata tuohon tilastoon, jonka opetusministeri Andersson äsken dramaattisesti esitti koskien Suomen ja Kreikan koulutusmäärärahojen leikkauksia.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Kiitos puhemies, että sain käyttää vielä tämän puheenvuoron.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten molemmat ministerit, minuutti. — Olkaa hyvä, ministeri Andersson.

13.47 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinäkin lyhyesti lähihoitajakoulutuksesta: Olemme suunnanneet useampana vuotena lisää määrärahoja lähihoitajakoulutukseen sen volyymin nostamiseksi, ja ensi vuoden budjettiesityksessä siihen on osoitettu 43 miljoonaa lisää. Järjestämisluvut on kuitenkin eri asia kuin tämä puhdas volyymin lisääminen. Uusien järjestämislupien myöntämisessä huomioidaan aina se, onko puutetta siitä koulutustarjonnasta vai ei jollain tietyllä alueella, ja minun ymmärtääkseni lähihoitajakoulutusta on aika hyvin ja kattavasti eri puolilla maata. Mutta ne ovat ne seikat, jotka huomioidaan sitten, kun järjestämislupia arvioidaan.

Edustaja Koposta on pakko korjata: Varhaiskasvatuksen tuen toteuttamiseen on tulossa 15 miljoonaa euroa pysyvää lisämäärärahaa. On arvioitu, että sillä olisi mahdollista palkata valtakunnallisesti yli 300 varhaiskasvatuksen ohjaajaa, erityisvarhaiskasvatuksen opettajaa lisää. Eli kyllä tulee pysyviä lisämäärärahoja [Puhemies koputtaa] lasten kannalta tärkeiden ammattilaisten palkkaamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Kurvinen.

13.48 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin kaksi kulttuurihanketta, yksittäistä kulttuurihanketta, joista mainitsen. Edustaja Kopra otti täällä esille tämän erämuseon Imatralle, siinä työ on kesken, mutta hieno hanke. Lisäksi haluan nostaa esille, että pystyimme turvaamaan budjettiriihessä Kansallisteatterin remontin järkevällä, hyvällä tavalla.

Edustaja Multalalle totean, että itse suhtaudun avoimesti tämmöisiin verovähennysmalkeihin, mutta tässä parlamentaarisessa työssä on kysymys nyt Veikkauksen voittojen kanavoinnista eteenpäin. Sivistysvaliokunnan johto käytti erinomaisen hyviä, näkemyksellisiä puheenvuoroja. Olen samaa mieltä kuin valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko siitä, että täytyy huolehtia aloituspaikkojen mukana myöskin sitten ne määrärahat, ja näin ollaan pyritty tällä vaalikaudella kyllä kohtuullisen hyvin aikaisemminkin toimimaan.

Lisäksi valiokunnan varapuheenjohtajalle, edustaja Elorannalle totean, että elinikäinen oppiminen pitää saada todeksi, ja muun muassa korkeakoulujen Digivisio on tässä tärkeässä, isossa roolissa. [Puhemies koputtaa]

Ja sanon vielä edustaja Sarkomalle, että en voi etukäteen ottaa kantaa aloituspaikkoihin ja koulutuspaikkoihin, mutta myös Uusimaa on mielessä.

Puhemies, kiitän eduskuntaa hyvin alkaneesta yhteistyöstä tässä valtioneuvostoroolissani.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Sirén poissa, edustaja Kanerva poissa. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

13.49 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Jos tiedeministerillä on vielä hetken aikaa, niin haluaisin kysyä siitä, kun nyt on ollut aivan oikein puhetta tästä opintolainahyvityksen kehittämisestä esimerkiksi sillä tavalla, että jos valmistunut muuttaa jonne-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

kin vähän syrjemmälle ja lähtee sinne töihin, niin tämä voitaisiin sitten huomioida tässä opintolainahyvityksessä. Olen sitten jättänyt itse lakialoitteen siitä, että tähän opintolainahyvitykseen oikeuttavaan suoritusajkaan voisi saada pidennyksen myös siinä tapauksessa, että henkilö on hoitovapaalla elikkä kotihoidontuella, kun tällä hetkellä tämän hyvityksen voi saada esimerkiksi vanhempainpäivärahan tai asepalveluksen suorittamisesta johtuvan viivästyksen takia. Haluaisin kysyä ministeriltä, oletteko ehtinyt tätä asiaa vielä tarkastella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lyhyt vastaus, ministeri Kurvinen.

13.50 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tähän varusmiespalveluskysymykseen ole nyt ehtinyt vielä sillä tavalla perehtyä, pakko myöntää.

Sitten lyhyesti tuohon opintolainahyvitykseen: Sen ideahan olisi se, että jos osaaja, korkeasti koulutettu osaaja, sijoittuu harvimminkin asutuille alueille Suomessa, niin sitten valtio maksaisi hänen opintolainansa osittain tai kokonaan. Siinä työssä ollaan esiselvitysvaiheessa opetus- ja kulttuuriministeriössä, ja tavoitteena on tuottaa ensi vuoden alkuun hallituksen esitys, joka tulisi valtiopäiville 2022. Olen todella huolissani siitä, mitä tämäkin sali on ottanut esiin, että ei ole lääkäreitä, opettajia, psykologeja pitkin maata. Hyvinvointiyhteiskunta ei toimi, jos näitä osaajia ja monia muitakaan osaajia ei ole pitkin maata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Jatketaan puhujalistalla. Edustaja Kankaanniemi poissa, ledamot Bergqvist borta, edustaja Kopra poissa. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

13.51 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tieteen rahoitus aiheutti etukäteiskeskustelua ennen budjettiriihtä, mutta onneksi siihen löydettiin ratkaisu — siitä kiitos erityisesti ministeri Kurviselle. Tutkimusta ja tuotekehitystä edistää sekin, että yritys voi vuosien 2022—2027 verotuksessa tehdä nykyisen 50 prosentin lisävähennyksen asemesta 150 prosentin lisävähennyksen sellaisista tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista, jotka perustuvat verovelvollisen ja tutkimusorganisaation yhteistyöhön. Yritys saa siis vähentää todelliset tutkimus- ja kehittämismenot 2,5-kertaisesti. Meidän on taattava hyvät edellytykset laadukkaalle tieteenteolle ja tutkimuksen ja tuotekehityksen edistämiseksi. Suomen Akatemian myöntövaltuus turvataan vuodelle 2022.

Varhaiskasvatusta, perusopetusta, oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja sekä toisen asteen koulutusta vahvistetaan määrärahoja lisäämällä. Korkeakoulujen uusiin aloituspaikoihin ohjataan elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta. Suomi on kansainvälisesti tunnettu laadukkaasta koulutusjärjestelmästä. Tämä on keskeinen osa maabrändiämme ja hyvinvointivaltiomme peruskivi. Tehokkaasta koulutusjärjestelmästä, joka tuottaa osaa-vaan työvoimaa, on pidettävä tiukasti kiinni ja kehitettävä sitä entisestään.

Arvoisa puhemies! Luovia aloja ja kulttuuritoimintaa tukevan rahaston pääomittamiseen ohjataan hallituksen tulevaisuusinvestointeja. Veikkauksen rahoitus edunsaajille turvataan kompensoimalla koronapandemian takia laskeneet pelituotot. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyön edistämisen rahoitus on varsin hyvin turvattu vuodelle 2022. Kestävämpiä ratkaisujakin tarvitaan, ja sen takia hallitus on perustanut työryhmän pohtimaan rahoituksen tulevaisuutta.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

13.54 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Hallitushan esittää opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahaksi vuodelle 2022 noin 7,4:ää miljardia euroa.

Koronapandemia on koetellut erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala, ja opetusta on järjestetty etänä. Se ei ole aina kaikilta osin sujunut, ja sitten kaiken kaikkiaan on syntynyt oppimisvajetta. Koronarajoitukset ovat heikentäneet kulttuurin ja luovien alojen sekä liikunnan ja nuorisotyön toimintaedellytyksiä jo toista vuotta.

Näiden kaikkien problemien, mitä näistä koronaongelmista on seurannut, kuromiseen menee nyt kyllä vielä monta vuotta. Minä toivoisin, että tässä yhteydessä ministeriöt, OKM ja STM, tekisivät tiivistä yhteistyötä, koska tässä pitää todella miettiä, miten saada oppilashuolto toimimaan, miten saadaan sieltä pahoinvoivat nuoret paremmalle tolalle. Siellä on ahdistuneisuutta, siellä on hyvin paljon oppimisongelmia, ja siihen tarvitaan pitkäkestoista suunnitelmaa. Toivonkin, että se otetaan nyt vakavasti. Tiedän, että sitä on tehtykin, mutta vielä tehokkaammin tässä pitäisi toimia, koska me tuolla sivistysvaliokunnassa kuulemme niin paljon sitä kritiikkiä kentältä, perheiltä, lapsilta, nuorilta.

Kulttuuri- ja tapahtuma-alaa on niin ikään kuritettu tässä nyt viime aikoina. Kun täällä ministeri Kurvinen on nyt paikalla, niin siellä on jälleen yksi uhkakuva, kun sosiaali- ja terveysministeriö on lanseerannut tällaisen riskipotentiaalin arviointitaulukon. Huolehtikaa nyt, arvoisa ministeri, että sitä ei käytetä sekoittamassa avien arviointeja. Avi on itsekin sitä mieltä, että sitä ei pidä ottaa käyttöön sekoittamaan tätä tilannetta, ja minä todella toivon sitä.

No, sitten tuossa mainittiinkin näistä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoista. Aivan hyvä, että siinä on se parlamentaarinen ryhmä, ja toivon, että siinä saadaan hyvä tulos. Tutkimus- ja kehittämistyö tarvitsee pitkäkestoista rahoitusta.

Täällä nousivat myöskin esille tekijänoikeuspalkkiot. Ne vaikuttavat valitettavasti negatiivisesti työttömyyskorvaukseen. Ne eivät sinänsä kuitenkaan yleensä nosta sitä, vaan ne vaikuttavat negatiivisesti, joten nyt kyllä on sellainen juttu, että se on asetuksella hoidettavissa ja se ei maksa paljon, eli se kannattaa kyllä hoitaa näpsästi. Luotan ministeri Kurvisseen, että tämä saadaan aikaiseksi, vaikka se ei olekaan teidän sektorillanne, mutta kuitenkin STM:ssä on.

Vielä sanon opettajista, että opettajat ovat meidän kaikkein tärkein voimavara nyt tuolla kuromassa kaikkia näitä ongelmia, ja siitä syystä toivon, että opettajiin satsataan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

13.57 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitos edustaja Risikolle hyvästä puheenvuorosta. Tähän riskipistemalliin pitää todella varovaisesti ja herkkyydellä suhtautua. Siinähan on taustalla kaunis ajatus, millä olisi pitänyt ehkä lähteä jo viime vuonna liikkeelle, että olisi katsottu tilaisuuden luonne, tilaa, paljonko on väkeä, kuinka lähekkäin ovat, eikä kategorisesti laittaa kaikkia yleisötapahtumia lohkoihin tai kiinni, mutta eihän mitään arjelle ja maalaisjärjelle vierasta mallia — on käytetty tällaisistaakin termiä kuin ”räkämallia” — voi tuoda.

Minusta isoin asia on nyt tämän koronapassin saaminen kuntoon, ja toivottavasti me ponnistellaan kaikki täällä eduskunnassa sen eteen, että se lainsäädäntö saadaan äkkiä valmiiksi. Olen tavannut isoja kulttuurialan toimijoita, ja he toivovat, että olisi varmuus ensi

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

vuodelle ja kahden vuoden päähän isojen tapahtumien järjestämisessä. Koronapassi on hyvä. Se otetaan käyttöön vain, jos on rajoituksia. Se on vaihtoehto rajoituksille, ja se olisi minusta aika tehokas tapa. Tämä oli hyvä evästys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt keskeytän tämän käsittelyn. — Pyydän ministeri Harakkaa paikan päälle, ja aloitetaan seuraava kokonaisuus.

13.59 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahaksi vuodelle 22 yhteensä noin 3,5 miljardia euroa, joka on suunnilleen... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, ministeri, mikrofonin jostakin syystä lähti pois. — No niin, nyt voitte jatkaa.

Hallitus jatkaa myös ensi vuonna panostuksiaan liikenneverkon parantamiseen, väylien korjausvelan hallintaan sekä julkiseen henkilöliikenteeseen. Lisäksi talousarvioesityksessä on mukana panostus fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanoon. Väylämaksun puolitusta on tarkoitus jatkaa vuosina 22—23 merikuljetusten toimivuuden ja Suomen kilpailukyvyyn tukemiseksi, kun palautetaan covid-19-tartuntatauti-epidemiasta. Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen väylämaksulain muuttamisesta. Toimenpiteillä tuetaan Suomen kilpailukyvyä ja kauppamerenkulun palautumista.

Arvoisa puhemies! Väylänpidossa huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eli Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteet ja linjaukset. Rahoituksen kohdentamisessa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto unohtamatta vähäliikenteistä verkkoa. Lisäksi huomioidaan liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet, ja kaikissa toimissa pyritään huomioimaan ilmastonmuutoksen hillitseminen. On kuitenkin hyvä muistuttaa, että parlamentaarisesti sovitun Liikenne 12 -suunnitelman toteutuminen edellyttää suunnitelman talousraamin mukaisten lisämäärärahopäätösten tekemistä budjettikehyksissä sekä talousarvioissa tulevina vuosina, kuten eduskuntakin kirjelmässään totesi. [Antero Laukkanen: Hyvin sanottu!]

Hyvä on huomata myös, että osana talouskasvua tukevaa politiikkaa hallitus on käynnistänyt voimakkaasti uusia väylähankkeita. Vuoden 22 talousarviossa väylien kehittämisen määrärahalla jatketaan merkittäviä hankkeita, jotka kohdistuvat muun muassa keskeisiin pääväyliin ja niiden kehittämiseen. Keskenäisten kehittämishankkeiden sopimusvaltuudet ylittävät jo 2 miljardia euroa. Luku on noussut selvästi hallituskauden alusta ja myös viime kaudesta. Nämä ovat investointeja suomalaisen arkeen ja eväitä yritystemme menestykseen. Esimerkiksi kuluvan vuoden kolmannessa lisätalousarviossa päätettiin Digiradan kehitys- ja verifiointivaiheesta Suomen rataverkon kulunvalvonnan uudistamiseksi. Suuri osa tästä hankkeesta rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä.

Ehkä on hyvä todeta myös siitä, mikä ei ole nyt käsittelyssä olevassa budjettikirjassa. Uudet kehittämishankkeet puuttuvat, ja tähän on hyvä perustelu: Viime keväänä eduskunta hyväksyi ensimmäisen historiallisen Liikenne 12 -suunnitelman, josta vielä kiitos kaikille työhön osallistuneille. Tämän pohjalta tehty Väyläviraston investointiohjelman luonnos oli kesän ja syksyn aikana lausunnoilla. Lausuntoja on tullut noin 250, ja kuntien,

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

alueiden ja elinkeinoelämän palaute ansaitsee tulla läpikäytyksi. Uusiin hankkeisiin ehdimme palata täydentävän talousarvioesityksen myötä, joskin valtiontalouden kehykset ovat tiukat — kovin suuria investointeja ei lähde vuonna 22 käyntiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti keväällä fossiilittoman liikenteen tiekartasta, jonka toteuttaminen aloitetaan nyt käsillä olevassa talousarviossa. Tiekartan toimenpiteisiin kohdennetaan ensi vuonna yhteensä 75 miljoonaa euroa, josta LVM:n hallinnonalalle lähes 52 miljoonaa. LVM:n hallinnonalalla kohdennetaan tukea muun muassa nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen hankinta- ja konversiotukiin, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita edistäviin kuntien infrahankkeisiin sekä kaupunkiseutujen julkisen liikenteen tukemiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä ympäristöministeriön hallinnonaloilta rahoitetaan julkisen latausinfra- ja kaasutankkausverkoston parantamista sekä asuinkiinteistöjen ja työpaikka-kiinteistöjen latausinfra- parantamista.

Arvoisa puhemies! Aiempina vuosina käynnistettyihin kaupunkien raideliikennehankkeisiin myönnetään määrärahaa noin 40 miljoonaa euroa. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom:n toimintamenot kasvavat noin 13 miljoonan euron verran vuoden 21 talousarvioon verraten. Lisäys johtuu lukuisista uusista lakisäätelisistä tehtävistä ja kehittämistarpeista, muun muassa eurooppalaisen satelliittipaikannusjärjestelmän toteuttamisesta ja tämän fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanosta.

Kyberturvallisuuden kansalliseen tutkimukseen ja harjoitustoimintaan kohdentuu 3 miljoonan euron lisäys EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä. Traficom:n alaiselle Kyberturvallisuuskeskukselle osoitetaan 1,6 miljoonan euron lisäys tietoturvan parantamiseen yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla. Tarkoitukseen lisätään yhteensä noin 4 miljoonaa euroa eri hallinnonaloille. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Kymäläinen.

14.04 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Harakalle hallinnonalan täsmällisestä esittelystä. Mielestäni tärkeintä tässä tilanteessa on huomata tämän hallituskauden liikennepolitiikan iso kuva. On poikkeuksellinen hallituskausi liikenneinvestointien osalta: väylänpidosta on todella huolehdittu. On investoitu etupainotteisesti ja yli hallitusohjelmasuositusten, ja nyt vuonna 2022:kin, eli tulevana vuonna, on käynnissä jo päätettyjä keskeneräisiä kehittämishankkeita yli 2 miljardin edestä, mikä on puoli miljardia enemmän kuin viime hallituskaudella keskimäärin. Tämä on huomioitava.

Mitä tulee tähän Liikenne 12 -suunnitelmaan ja Väyläviraston laatimaan kahdeksanvuotiseen investointiohjelmaan, niin juuri näin, kuten ministeri tässä totesi, se ansaitsee läpikäyntinsä, ja näistä päätökset tehdään sitten myöhemmin.

Hyvää on, että Traficom:n määrärahaan tulee lisäystä, koska olemme valiokunnassakin huolta kantaneet muun muassa Traficom:n resursseista uusien tehtävien myötä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

14.06 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toimivat, hyväkuntoiset liikenneväylät koko Suomessa — nimenomaan koko Suomessa — ovat meille kaikille suomalaisille erittäin tärkeitä. Nyt tällä hallituskaudella on panostettu eri-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tyisesti perusväylänpitoon, ja niin tulee olla jatkossakin. Koko tieverkkomme aina yksityisteistä alempiasteisiin teihin ja pääväyliin, rautateitä tietenkään unohtamatta, tulee saada parempaan kuntoon, ja sen tulee olla tähtäimessä. Arvoisa ministeri, jatkuuhan tämä hyvä linja edelleenkin?

Sitten omasta mielestäni eräänä huolenaiheena on, kuten ministerikin nosti esille, kuitenkin tuo varojen riittäminen uusiin liikenneväylien kehityshankkeisiin, ja toivottavasti niitä saadaan toteutukseen täydentävän lisätalousarvion kautta.

Nyky-yhteiskunta tarvitsee myös vakaata ja toimivaa tietoliikenneverkkoa. Arvoisa ministeri, miten laajakaistarakentaminen etenee tulevina vuosina?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laakso.

14.07 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ja arvoisa herera ministeri, täytyy kehua tietysti heti siitä, että konsulttipalveluiden käyttöä on vähennetty ja on siirrytty siihen, että tehdään työt itse, niin kuin kuuluukin. Tietysti se lisää hallinnollisia kuluja, mutta toisaalta sitten taas toivoisin kyllä myös sitä, että sieltä hallinnosta karstittaisiin niitä vähän jonninjoutavia juttujakin pois, niin ei tarvitsisi sitten sinne niin paljon työntää sitä rahaa.

Kiitosta tulee kyllä myös siitä pelisilmästä ymmärtää esimerkiksi Saimaan kanavan tilanne ja se, että sieltä todellakin laivajutut olisi jäänyt toimimatta, jos ei tuota olisi ja myös tietysti Kotka-Haminan suurimman sataman raideliikenteen parantamista.

Mutta kun hallitusohjelmassakin korostetaan turvallisuutta ja haluttaisiin niin sanotusti päästä liikennekuolemista pois, niin surullisena katson kuitenkin, että vaikka olen jopa liimannut postimerkkejä omalla kielelläni, [Puhemies koputtaa] niin unholaan on jäänyt nyt taas valtatie 15, jossa kuitenkin kuolemia tapahtuu. [Puhemies: Aika!] — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heikkinen Janne!

14.08 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on kymmeniä tuhansia kilometrejä maantieverkkoa, rautateitä ja vesiväyliä, jotka palvelevat kansalaisten ja elinkeinoelämän perustavanlaatuisia tarpeita. Tästä yhteisestä kansallissomaisuudesta meidän tulisi ymmärtää pitää erityisen hyvää huolta, mutta arkielämän kokemukset teiden varsilta eivät sitä ainakaan vastaa.

Kuluneena kesänä olemme törmänneet aivan liian monella paikkakunnalla samoihin ongelmiin. Teiden pintaa koristavat enemmän paikkausaineet kuin alkuperäinen maantie. Tiet ovat haljenneita, kuoppaisia ja huonosti valaistuja, ja irtokivet rikkovat autojen tuulilaseja, eivätkä renkaat ja alustat kestä enää entiseen tapaan. Tähän asiaan kiinnitti huomiota jopa Helsingin Sanomat, jonka mukaan Suomessa on jo nykyisin Merijärven kaltaisia kuntia, joissa liki puolet kunnan alueella sijaitsevista teistä on joko huonossa tai erittäin huonossa kunnossa. Mitä tekee hallitus tälle asialle: nyt leikkaa perusväylänpidosta 13,7 miljoonaa euroa vuoteen 2021 [Puhemies koputtaa] verrattuna ja 112 miljoonaa euroa vuoden 2020 tasoon nähden. Kysyn vastaavalta ministeriltä: [Puhemies: Aika!] miksi hallitus ei tässä asiassa kyennyt priorisoimaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

14.10 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme, että liikenteen päästöjen vähennyksessä on yhtä tärkeätä, samalla kun vähennetään moottoriliikenteen päästöjä, myös vähentää autoilua ja lisätä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn osuutta suoritetuista matkoista. Nyt on aiheellisestikin huolta herännyt siitä, että tässä budjettiesityksessä on pyöräilyn ja kävelyn määrärahat romahtamassa. Vaikka toki nämä aikaisempien vuosien korkeammat rahat ovat osittain siirtomäärärahoja, hankkeita onneksi laitetaan käyntiin. Mutta kyselin kuitenkin, millä tavoin voisimme päästä yhdessä siihen tavoitteeseen, 30 miljoonan euron investointeihin vuosittain. Onko esimerkiksi fossiilittoman liikenteen tiekartasta löytymässä tähän rahaa?

Lisäksi haluaisin kysyä ministeriltä: Liikenteen uusia muotoja ilmestyy koko ajan tuonne kaupungeille ja kaupunkien ulkopuolelle. Mikroliikkumisen uudet muodot, kuten sähköpotkulaudat, yleistyvät, ja ne vaativat toki myös [Puhemies koputtaa] oman tilansa, jotta turvallisuus voidaan taata. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: miten väyläverkossa otetaan huomioon nämä uudet liikkumisen muodot?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kautto.

14.11 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos, että perusväylän korjausvelkaa kurotaan umpeen hallitusohjelman mukaisesti, vaikka ikävää vuosittaista vaihtelua siinä onkin. Tämä on kuitenkin huomattavasti parempi kuin aikaisempien hallitusten teot. On selvää, että korjausvelkaa pitää edelleen määrätietoisesti pienentää, mikä on tärkeää liikenneturvallisuuden ja elinkeinoelämän kannalta.

Maakunnan edustajana olen myös tyytyväinen, että maakuntalennoille annetaan tukea myös ensi vuonna. Tämä on tärkeää maakuntien elinvoiman kannalta, ja toivottavasti päästään normaaliin markkinaehtoiseen liikenteeseen pian. Joukkoliikenteen panostuksiin olen myös hyvin tyytyväinen, mutta esitän edelleen vahvan toiveen, että maakuntien lähijunaliikennettä viedään eteenpäin määrätietoisesti. Erityisesti mikäli lentoliikenteen edellytykset vähentyvät, lähijunat ovat oivallinen tapa lisätä ilmastoystävällisesti maakuntien elinvoimaa ja liikkumisen mahdollisuuksia. Kysyisinkin arvon ministeriltä: kuinka edetään tässä lähijunaliikenteen kehittämisessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Bergqvist.

14.12 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Automatiseringen av transporter, sakernas internet, andra tjänster under utveckling kräver snabbare och effektiva nät. Ett ökat intresse för distansarbete kräver också fungerande nätförbindelser.

Toimivia verkkoyhteyksiä tarvitaan niin kaupungeissa kuin saaristossa ja harvaan asutuilla alueilla. Haluan kiittää ministeriä siitä, että budjetissa panostetaan laajakaistaverkon laajentamiseen. Valtion tuen edellytyksenä on, että hankekohtaisesti kunnat sitoutuvat rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoitustuesta.

I en situation där kommunernas ekonomi är ansträngd och stora reformer är på kommande är det viktigt att staten kan stödja kommunerna i det här arbetet.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Harakalta: miten taataan laajakaistaverkon laajentaminen tasa-arvoisesti koko maassa kuntien taloudellinen tilanne huomioon ottaen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

14.13 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti surullista, kun ollaan istuttu tässä parlamentaarisessa Liikenne 12 -työryhmässä ja joudutaan sitten tässä talousarviokäsittelyn yhteydessä toteamaan, että perusväylänpidon korjausvelan lyhentäminen näin paljon heikkenee tässä esityksessä. Tästä on tietysti iso huoli katsottuna jo siitäkin näkökulmasta, mikä on tulevaisuudessa tämän Liikenne 12:n yhteisen paperin merkitys.

Puhemies! Ymmärrän, että liikenneministeri kyllä kynsin ja hampain taistelee sen puolesta, että tämä meidän hyvä yhteinen paperimme voisi toteutua, mutta hieman pilviä tässä näen. Ja sitten tämä alueellinen kehitys: tuleeko näitä rahoja sitten tasapuolisesti eri alueille, jotta yhdenvertaisuus alueiden välisessä liikkumisessa säilyy?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kvarnström.

14.14 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Liikenteestä puhtaampaa, ei kalliimpaa” on mielestäni loistava motto, joka pätee fossiilittoman liikenteen tiekarttaan ja hallituksen liikennepolitiikkaan. Liikenteen päästöt vähintään puoliteataan vuoteen 2030 mennessä fossiilittoman liikenteen tiekartan toimilla, ja olennaista on liikkumisen muuttaminen päästöttömäksi, ei ihmisten liikkumisen rajoittaminen. Tämän takia iloitsen, että tiekartan toimeenpanoon ehdotetaan kaikkiaan noin 75 miljoonan euron määrärahakohdennuksia ensi vuodelle. Kun hallitus tukee vähäpäästöisten kulkuneuvojen hankintaa monin tavoin, niin myös käytettyjen autojen hinnat laskevat.

Ärade talman! Jag frågar ärade kommunikationsminister: Hur långt uppskattas de nu vidtagna åtgärderna för att minska trafikens utsläpp räcka, och klarar vi oss med de mjuka metoderna med stöd och incitament för att klara målen för 2030?

Eli mihin nyt tehdyt päätökset riittävät? Voimmeko saavuttaa [Puhemies koputtaa] liikennepäästövähennystavoitteita nyt jo tehtyjen päätöksien avulla? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

14.16 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä talousarvioesitystä lukee ja räknäilee näitä perusväylänpidon rahoja, niin kyllähän tässä vähän silmä sumenee, kun suru tulee. Meillä on yhteisesti sovittu kuitenkin määrärahatason nostamisesta, mutta tämän vuoden osalta kuitenkin perusväylänpidon rahoitus laskee. Se on kyllä surullista, ja ilmeisesti ministerin omankin arvion mukaan vasta seuraava hallitus sitten nostaisi perusväylänpidon rahoituksen sille tasolle, millä sen kuuluu olla.

Tätä sopii kyllä nyt ihmetellä, kun tuntuu, että tällä hallituksella riittää kyllä rahaa kaikkialle, mutta ei sitten tänne hyviin investointeihin, tieliikenteeseen, perusväylänpitoon. Eikö teillä ole kykyä priorisoida hallituksessa näitä menoja? Eikö kannattaisi käyttää nyt

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

rahaa, vaikka vähän velaksikin, näihin tieliikenneinvestointeihin, jotka tuottavat kyllä itsensä takaisin ajan kuluessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ronkainen.

14.17 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiakustannukset ovat nousseet ennätyksellisesti koko Euroopassa sähköstä, kaasusta, hiilestä aina polttoaineisiin asti. Myös hallituksen kunnianhimoiset suunnitelmat olla ensimmäinen hiili-neutraali maa ja EU:n ilmastopolitiikka nostavat kuljetuskustannuksia Suomessa.

Kuljetus- ja logistiikka-alan pelastusrenkaana toimisi ammattidiesel. Kuitenkin valitettavasti vuodesta toiseen jopa hallitusohjelmassa mainitut ammattidiesel ja raskaan liikenteen vinjettimaksut puuttuvat talousarviosta. Arvoisa ministeri, ovatko nämä hankkeet nyt sitten menossa valmisteluun tai valmistelussa, vai onko ne haudattu työpakista kokonaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

14.18 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskusta haluaa pitää liikenneyhteydet kunnossa koko Suomessa. Yhtenä hyvin myönteisenä asiana nostan esille sen, että yksityisteiden rahoitusavustukset on tämän hallituksen aikana saatu vuosikymmeniin korkeimmalle tasolle. Yksityisteitähän on Suomessa noin 360 000 kilometriä, ja ne ovat tärkeitä niin mökkiläisille kuin muun muassa alkutuotannolle maanviljelystä puuhooltoon.

Kiitan ministeriä laajasta vastauksesta laajaan kirjalliseen kysymykseen, joka koski polttoaineiden verotusta ja maanteiden kuntoa. On hyvä, että hallitus on selkeästi tuonut esille sen, että uusia polttoaineiden korotuksia ei tämä hallitus tule tekemään. Mutta haluaisin tästä asiasta kysyä, kun uusia kotimaisia polttoaineita kehitetään. Silloin tietysti liikenteen päästöt vähenevät, mikä on hyvä asia, mutta miten hallitus huomioi ja varmistaa sen, että uudet, puhtaat polttoaineet eivät nosta polttoaineiden hintaa ja sitä kautta autoilun kustannuksia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

14.19 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän oudolta kokoomuksen puheenvuorot kuulostavat. Tämä hallitus on panostanut liikennepolitiikkaan ja maakuntien saavutettavuuteen hurjasti. Yli 2 miljardia käynnistyy väyläinvestointeja, ja edelleenkin tulee lähes 300 miljoonaa enemmän perusväylänpitoon rahaa kuin edellisen hallituksen aikaan ja vuodesta 25 eteenpäin 400 miljoonaa euroa. Se on selvää, että se ei siellä alemmassa tieverkossa vielä näy, mutta tällä hallituskaudella kaksi viime vuotta on asfaltoitu Suomen pääteitä noin 4 000 kilometriä, edellisen hallituksen aikaan viimeisenä vuonna 1 700 kilometriä. Kyllä tämä hallitus on panostanut aidosti suomalaiseen tieverkkoon ja väyläverkkoon.

Huolenaiheet ovat nämä lentoyhteydet. Kiitos hallitukselle, että nyt vuoden 2022 syksyyn on tehty tämä päätös ja yhdessä nyt sitten ruvetaan rakentamaan markkinaehtoisuutta.

Toinen huolenaihe on LJS:n jalkauttaminen. Siellä on kehyksessä 110 miljoonan euron leikkuri vuodelle 23. Ja sitten, kun [Puhemies koputtaa] tietysti se liikkumavara ensi vuo-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

denkin talousarviossa on pieni, toivotaan, [Puhemies koputtaa] että LJS:n jalkauttamisessa päästäisiin [Puhemies: Aika!] liikkeelle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

14.20 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia esittelystä, ministeri Harakka. Olisin itsekin kysynyt tuosta perusväylänpidosta. Kun meilläkin päin on niin paljon sitä sellaista korjausvelkaa siellä teissä, niin minkälaista suunnitelmaa teillä on kuroa sitä korjausvelkaa umpeen?

Toinen iso ja tärkeä asia on tämä päärata, koska sen ympärillä asuu paljon ihmisiä ja elinkeinoelämä tarvitsee sitä. Mikä teillä on suunnitelma pääradan kustannusten kattamisesta, että saataisiin sitä eteenpäin? Maakuntalentokentät ovat myöskin minulle hyvin tärkeitä, ja haluaisin niistä kuulla, mikä teidän suunnitelma pidemmällä juoksulla on. Ja sitten tietysti elinkeinoelämä vaatii myöskin rautateitä ja myöskin asemanseutujen korjauksia. Toivoisin, että kiinnitätte huomiota niihin. Esimerkiksi meillä tuolla Seinäjoella on keskusristeysasema, mutta asemanseutu tarvitsisi korjausta, ja mielestäni myöskin valtion olisi hyvä tukea sitä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lundén.

14.21 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokassa korostetaan kestäväää kehitystä, joka on luonnollisesti myönteinen asia. Yksi julkisen liikenteen muoto, taksiliikenne, on kärsinyt koronan seurauksena varsin voimakkaasti. Nyt ajoneuvokalustolta vaaditaan ilmastoperusteisesti entistä enemmän muun muassa juuri voimaan tulleilla vähäpäästöisten ajoneuvojen julkisten hankintojen vaatimuksilla. Kuitenkin taksit on jätetty niin romutuspalkkion kuin hankintatukien ulkopuolelle. Varsin erikoista, että yksityinen auton ostaja saa tukea hankintaansa, mutta taksiyrittäjä ei saa. Samoin taksiliikenteen ja samalla myös muun ammattiliikenteen vaatimukset latausasemien osalta ovat jäämässä vaille merkittäviä toimia tässä tulo- ja menoarviossa. Kysynkin ministeriltä, miten tämä tulo- ja menoarvio tukee liikkumista ja erityisesti miten tämän budjetin kanssa voidaan olettaa taksiliikenteen kehittyvän kohden vähäpäästöisyyttä? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

14.22 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä ja kiitoksia vielä tästä mielenkiintoisesta, hyvästä 12-vuotisesta väylätyöryhmän työskentelystä. Siinä parlamentaarisesti pohdittiin asioita ja saatiin hyvä raami. Tietenkin nyt sitten JTS:t kautta muut nakertavat sitä rahoitusta, ja on tekemistäkin siinä, että saadaan 20-luvulla se rahoitus oikealle tasolle.

Kävin tuossa ely-keskuksessa Pirkanmaalla. Kyllähän tietenkin tämä edellisvuoden asfaltointiraha, mitä tuli covidin kautta, oli merkittävä. Jos sillä rahatasolla pärjättäisiin, niin me saataisiin huomattavasti nopeammin tuon alempitasoisen tieverkon asfaltointia kiinni. Todella putoavat ehkä noin puoleen tämän vuoden ja ensi vuoden asfaltoinnit suhteessa siihen, jos täällä talossa sitä arvioidaan.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Kiitos myös kannanotosta noista lentokentistä ja myös niihin liittyvistä lentopaikoista. Ne ovat tulevaisuuden ratkaisuja, ja pidetään se mielessä.

Täytyy kehua myös edustaja Risikon puheenvuoroa. Se oli hyvin tiivistetty. Kun lisätään siihen vain Seinäjoen tilalle Tampere, niin tämä oli täydellinen puhe.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

14.23 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne on yksi merkittävimmistä päästölähteistä, mutta toisaalta merkittävä asia ihmisten arjen sujuvuuden kannalta. Onkin hienoa, että etenemme määrätietoisesti kohti liikenteen päästöjen puollittamista vuoteen 2030 mennessä. Kaipaamme tietysti erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin ja eri alueille: toisaalla kaivataan laadukkaampia pyöriteitä, toisaalla taas vaikkapa parempaa infraa kaasuautoiluun.

Erityisen paljon mahdollisuuksia päästövähennyksiin on kaupungeissa, joissa on jo nyt paljon vaihtoehtoja vaikkapa polttomootoriautoilulle. Onkin reilua huomioida tämä autoilun hinnoittelussa, ja sen tähden kysynkin, missä etenevät mahdollisuudet kaupunkien päättää ruuhkamaksuista. Tämä voisi olla mahdollisuus kerätä myös rahoitusta vaikkapa joukkoliikenteen parantamiseen.

Toinen kysymykseni koskeekin joukkoliikennettä. Nyt on hienoa, että ensi vuonna panostetaan raideliikenteeseen, saadaan yhä uusia ratikoita ympäri maan. Tämä uusi ratikkahan on ollut esimerkiksi Tampereelle aivan huippujuttu, ja on hienoa, että Helsinkiinkin saadaan nyt nopeampia ja isompia ratikoita. Lisäksi kysyisin vielä lähijunista. Miten varmistetaan, että upeasti sujuneet [Puhemies koputtaa] pilotit pääsevät osaksi vakituista liikennettä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

14.25 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä tämän parlamentaarisen Liikenne 12 -työryhmän hyvästä vetämisestä. Siellähän näitä perusteita käsiteltiin, millä perusteella sitten investoinnit minnekin kohdennetaan, kun kaikkihan varmaan haluavat ne omaan maakuntaan.

Ihan sen verran haluaisin ministerin huomiota kiinnittää näihin isoihin liikennehankkeisiin, että kansainvälisen aineiston mukaan ne ovat parhaita aluekehityshankkeita. Ne lisäävät työllisyyttä, ne lisäävät tuottavuutta, ne houkuttelevat yrityksiä alueelle, ne houkuttelevat ihmisiä alueelle, ja mikä tärkeintä, ne lisäävät työn tarjontaa ja työn kysyntää. Sen takia toivonkin, että ministeri sitten katsoo tarkasti nämä palautteet, mitä tämä Väyläviraston investointiohjelmaluonnos on kirvoittanut eri maakunnista ja eri puolilta Suomea. Itse näkisin näin, että täytyy noudattaa sitä lainsäädäntöä, mikä koskee Väylävirastoa, eli sen ensimmäistä pykälää, että Väyläviraston pitää edistää alueiden tasapainoista kehitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalli.

14.26 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Turvallisen, sujuvan ja toimitusvarman liikenteen vaatimus ulottuu myös tietoliikenneyhteyksiin. Yhteyksien on oltava nopeat ja toimitusvarmat, jotta arki sujuu kodeissa,

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

työpaikoilla ja julkisissa palveluissa. Vaatimus korostuu tietysti entisestään nyt, kun etätyö yleistyy. Tällä hallituskaudella onkin rakennettu valokuitua pitkiä matkoja ja aiotaan rakentaa myös lisää. Elvytyspaketistakin tulee lisää rahaa laajakaistarakentamiseen. Kysyisinkin ministeri Harakalta: miten laajakaistarakentaminen etenee tällä hallituskaudella ja erityisesti ensi vuonna?

Kysyn kuitenkin vielä: Samalla kun digitalisaatio etenee, yhteiskunta sähköistyy ja palvelut menevät verkkoon, korostuu myös tarve ja kyky huolehtia kyberturvallisuudesta. Tämä koskee laajasti koko suomalaista yhteiskuntaa. Miten hallitus edistää kyberturvallisuutta ja varautuu alati moninaistuviin uhkiin tällä saralla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraavaksi edustaja Kyllönen ja hänen jälkeensä ministeri Harakka. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

14.27 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Olisin kysynyt sellaisesta asiakokonaisuudesta, joka pidemmällä aikavälillä voisi tuoda meille säästöjä ja ennen kaikkea myöskin vähentää inhimillistä kärsimystä. Liikenneturvallisuuden parantaminen on meille kaikille ollut sydäntä lähellä oleva asia. Eduskunta kiinnitti jo viime vuonna huomiota siihen, että liikenneturvallisuuksien pitkäjänteisen rahoituksen turvaaminen on jatkuvuutena olennaista. Kysyisinkin: miten ministeri näkee, että parhaiten voisimme turvata liikenneturvallisuuksien pitkäjänteisen rahoituksen tulevina vuosina ja vastata tavoitteeseen liikenteen nollavisiosta, jossa ajatus on, että kukaan ei menehtyisi liikenteen seurauksena tai liikenteessä ylipäätään? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Harakka, 3 minuuttia.

14.28 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kiitoksia tästä oikein rakentavasta ja erinomaisesta keskustelusta.

Edustaja Torniaiselle voisin vakuuttaa, että kyllä hyvä linja jatkuu edelleenkin.

Edustaja Laakso esitti ehkä hiukan kriittisempiäkin näkökulmia, ja totean, että kyllä se valtatie 15 on tässä Väyläviraston investointisuunnitelman luonnoksessa mukana. Kyllä kaikki tärkeät kohteet tavalla tai toisella huomioidaan, mutta kuten tässä on käynyt hyvin ilmi, resurssit ovat sitten toinen asia.

Olen iloinen siitä, että nostitte esille myös liikenneturvallisuusasiat, kuten myös edustaja Kyllönen. Meillä on siis tekeillä liikenneturvallisuusstrategia, joka on varsin kunnianhimoinen nollavisiointi, ja käymme myöskin Liikenneturvan, tämän tärkeän organisaation, rahoituksen parantamisesta nyt paraikaa neuvotteluita.

Hiukan hämmästelen nyt tätä näkemystä siitä, että perusväylänpito on huonolla tolalla. Meillä on hallitusohjelmassa luvattu 300 miljardia lisärahoitusta sen miljardin päälle, jota joka vuosi siihen satsataan. Nyt olemme sen ylittävällä tasolla tänäkin vuonna, ja te vertaatte viime vuoteen, mikä on tietysti aivan tyypillistä. Silloinhan meillä aikaistettiin 50 miljoonan euron edestä tämän vuoden menoja, ja lisäksi tietysti aivan erityisiä kertaluonteisia elvytysrahoja siihen sisältyi. Eli kyllä me korjaamme teitä yli sen, mitä jo lupasimme. Kiitän vielä eduskunnan yhteistä tahtoa siitä, että me olemme sitoutuneet yli vuosikymmeneksi tähän tasoon vähintään, ja ylikin sen, ja sillä tavalla meillä on se näkymä. Voin vastata edustaja Risikolle, että meillä on jo se strategia yhdessä sovittuna siitä, millä

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tavalla korjausvelka kääntyy vihdoinkin viimein vuosikymmenten laiminlyönnin jälkeen laskuun.

Kävelyn ja pyöräilyn tilanne on vähän samanlainen: Kun meillä on viime vuonna ja edellisenä vuonna ollut niin merkittävät historialliset panostukset, kun lasketaan kaupunkienkin satsaukset mukaan, yli 100 miljoonan yhteispanostus, niin tämä näyttää vaatimatonta tällä hetken tilanne, mutta palataan siihen rahoitukseen sitten keväällä kehysbudjetin yhteydessä.

Edustaja Kautto ja muutama muu nosti esiin lähijunaliikenteen. Se on Liikenne 12 -suunnitelman mukaisesti ja hallituksen sopimalla tavalla nyt selvityksessä.

Laajakaistaohjelma jatkuu ensi vuonna merkittävillä panoksilla, ennen kaikkea EU:n elpymis-, ja mikäs nyt se toinen sana siinä onkaan, [Eduskunnasta: Palautumis-!] — palautumisrahaston isoilla panostuksilla niin, että nimenomaan siellä, missä se markkinaehtoisesti ei toteudu, eli tasaisesti Suomessa sitä voidaan käyttää.

Vielä nopeasti edustaja Ronkaiselle: Kysymys ammattidieselistä on verokysymys, joka kuuluu tietysti VM:lle ihan niin kuin ne ruuhkamaksuasiatkin, [Puhemies koputtaa] ja taksejahan verotus kohtelee jo nyt eri tavalla kuin muita henkilöautoja. Toivomme, että taksisääntelyn korjaussarja saa muuta parannusta aikaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Werning.

14.31 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fossiilittoman liikenteen tiekartan määrärahat ovat yhteensä lähes 75 miljoonaa euroa. On hyvä, että jatketaan jo aloitettuja ilmastotoimia panostamalla muun muassa päästöttömien ja vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintatukien edistämiseen sekä täyssähköautojen autoveron poistamiseen.

On aivan totta, että maakunnissa kysellään valtavasti yksittäisten hankkeiden kohtalosta, kuten minultakin valtatie 15:n osalta lähes päivittäin, mutta pidän tärkeänä sitä, että Väylä on tehnyt ison työn tämän kahdeksanvuotisen investointiohjelman suhteen, ja jotta sillä työllä olisi jonkunlainen merkitys, niin katson välttämättömäksi, että palautteet käydään huolella lävitse. Arvostankin sitä, että ministeriössä työhön suhtaudutaan vakavasti, ja toivon, että sitten kun päätöksiä hankkeiden etenemisen suhteen tehdään, ne tehdään tämän investointiohjelman pohjalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.33 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän julkisuudessa ovat viime vuosien aikana olleet esillä nämä isot raidehankkeet eri suuntiin, ja hyvä niin. Niitä on tärkeää edistää. Nyt korona-aikana henkilöliikenne on vähän vähentynyt, tavaraliikenne jatkuu ennallaan, ja nyt tilanne on korjaantumassa myös henkilöliikenteen osalta.

Mutta kysyisin sellaista asiaa, kun olen aktiivi pääradan käyttäjä: Ne solmukohdathan, mitkä tuolla pääradalla ovat, ovat konkreettisia. Seinäjoki—Tampere, vilkasliikenteinen väli, ilmeisesti henkilöliikenteen osalta huomattava määrä enemmän liikennettä kuin Helsinki—Turku-välillä. Täällä on selkeitä solmukohtia, siellähän junat joutuvat odottamaan. Toinen kohta on pääkaupunkiseutu. Kun puhutaan näistä isoista hankkeista ja puhutaan tämmöisistä kohdennuksista, niin eikö tällainen nopea vaikuttavuus olisi kuitenkin nyt

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tarpeellista ihan lähivuosina? Eli mitä on tapahtumassa [Puhemies koputtaa] Seinäjoki—Tampere-välille? Mitä on tapahtumassa tässä pääkaupunkiseudulla [Puhemies koputtaa] liittyen päärataan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

14.34 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyn tässä ministerin kiittelykerhoon siltä osin, että mielestäni se päästöjen vähennystie, mikä on valittu, on täysin oikea. On hienoa, että kannustamme vähäpäästöisempiin autoihin, luomme mahdollisuuksia tankata sähköä tai biokaasua ja ennen kaikkea vähennämme liikennesuoritteita sillä, että mahdollistamme etätyötä tekemällä laajakaistaa. Moni varmaan huomii, että 8 prosenttia liikenteen päästöt vähenivät etätyön seurauksena, vaikka julkisten käyttö väheni nyt korona-aikana. Eli tässä meillä on todella paljon mahdollisuuksia.

Mutta varsinainen kysymykseni koskee maakuntien saavutettavuutta. Tämä kolmen tunnin saavutettavuus on edelleen... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofonin uudelleen päälle.

...ohjelmissa mukana, ja Keski-Suomen kohdalla, jos ei lentoliikenteen käyttö todellisuudessa kasva, en usko itsekään, että jatkuvalla rahan pumppauksella me voisimme tässä pärjätä, jolloin kysyn: miten näette, olisiko meidän mahdollista saada tuo saavutettavuus junayhteyksin ja minkälainen pitkän tähtäimen visio tähän asiaan olisi? Se saavutettavuus on sellainen, josta en haluaisi tinkiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

14.35 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvio ja siinä esitetyt toimet fossiilisesta liikenteestä irtautumiseksi ovat tärkeitä myös huoltovarmuutemme kannalta. Britanniassa brexit on aiheuttanut monen tunnin jonoja bensa-asemille, kun polttoainejakelu on sakannut EU:sta irtautumisen ja koronan seurauksena. Vaikka Suomi on tukevasti osa EU:ta, voivat fossiilisten polttoaineiden jakeluketjuun vaikuttaa myös muut kuin poliittiset tekijät. Ilmastomuutoksen seurauksena yleistyvät sään ääri-ilmiöt lisäävät esimerkiksi öljyn ja kivihiiilen kuljetuksiin liittyviä onnettomuusriskejä. Lisäksi ikeroudan sulaminen maaperässä voi aiheuttaa massiivisia vahinkoja maakaasu- ja öljyputkistolle. Ilmastomuutoksen aiheuttamien epävarmuustekijöiden takia on ensiarvoisen tärkeää, että liikennettämme kehitetään paitsi hiilineutraaliksi myös mahdollisimman omavaraiseksi. Panostamalla liikenteen sähköistämiseen, joukkoliikenteeseen ja pyöräily- ja kävelyverkostoihin edistämme samalla suomalaista huoltovarmuutta ja liikenteen omavaraisuutta. Päärata plus tarvitsee lisäpanostuksia, aivan kuten täällä monessa puheenvuorossa on jo nostettu esiin. [Puhemies koputtaa] Väilyskyvyn nosto pääradalla on ilmastoteko.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

14.37 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on aivan välttämättömän tärkeää: Suomi on edelleen puujaloilla seisova valtio, jonka talouden nousu riippuu aika pitkälti siitä, miten metsäteollisuudessa menee. Tällä hetkellä tilanne alemmalla tieverkolla on kaoottinen. Sorateiden kunto on mennyt sille tasolle, että nyt ei ole enää kysymys mistään kuoppien peittämisestä vaan kysymys on siitä, että teiden runko pettää, koska teiden hoidossa on kerta kaikkiaan käytetty aivan liian kevyitä menetelmiä. Sinne pitää saada järeät tiehöylät takaisin.

Arvoisa ministeri, te olette ansiokkaasti virkaanne hoitanut, ja kiitos siitä. Alemman tieverkon hoitoon ei tarvita muuta kuin se, että palautetaan ihan oikeasti vanhat tiehöylämenetelmät käyttöön ja tehdään se homma riittävän järeästi. Nyt kun siellä ei tehdä perustiemuotoilua enää oikein, se johtaa siihen, että tienrungot pettävät, kun tieltä ei vesi poistu vaan se seisoo tiellä ja syntyy kuoppia.

Ystävänä menetti uudesta autosta iskunvaimentimen, kun se paukahti lokasuojasta läpi, kun ajoi riittävän isoon kuoppaan. Auto oli vuoden vanha, eli ei se ainakaan ruosteinen vielä kerinnyt olla. [Puhemies koputtaa]

Toivon muutosta tähän tilanteeseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

14.38 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenne 12-suunnitelma on tosiaankin hyvä pohja. Tässä vain täytyy yli hallituskausien sitten sitoutua siihen, että resursointi aina riittää.

Kyllä minä yhdyin tuohon edustaja Hoskonen huoleen tästä alempiasteisesta tieverkosta ja tiedän tuolla Itä-Suomen teitä ajellessa, että siellä on todella kehnossa kunnossa oleva tiestö. Siellä on kuitenkin, voisi sanoa, meidän kansantalouden kannalta äärimmäisen tärkeät kuljetusreitit. Sieltä tulee paljon elintarvikekuljetuksia, siellä meidän teillä kulkee maitoa, lihaa, siellä viedään puita, on siis raskaita kuljetuksia. Kun ajattelen esimerkiksi oman kotikuntani Lapinlahden läpi menevää Viitostietä, niin voin sanoa, että Suomen vientiteollisuuden tärkeimpiä tuotteita menee koko ajan niillä raiteilla, Ponssen isot koneet ja Normetin tuotteet ja sahatavarateollisuuden tuotteita. Olisi todella tärkeää, että Viitostie saataisiin vihdoinkin näitten pääväylien arvoiseen kuntoon, ja tietysti tässä yhteydessä haluan myöskin itäradasta muistuttaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pelkonen.

14.39 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyberturvallisuudesta huolehtiminen vaatii jatkuvaa askeleen edellä olemista, eikä tämän suhteen ole varaa tuudittautua pumpuliin. Kyberturvallisuutemme ajantasaisuudesta on kannettu huolta. Panostukset kyberturvallisuuden edistämiseen ovat tarpeellisia, ja rahoituksen riittävyys täytyy varmistaa myös tulevinä vuosina. On tärkeää, että kyberturvallisuusstrategiaa on päivitetty, ja jos oikein olen ymmärtänyt, niin kyberturvallisuuden kehittämisohjelmaa on valmisteltu. Ja kun edustaja Kallikin itse asiassa omassa puheenvuorossaan tähän aihepiiriin viittasi, niin kysyisin, mitä tälle valmistelutyölle kuuluu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

14.40 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyn kiitoksiin ministerin suuntaan ja ennen kaikkea tietysti valtakunnallisen liikennejärjestelmän ohjausryhmän edustajien suuntaan, että saatiin tämä aikaiseksi. Toisaalta sitten tähän Väyläviraston investointisuunnitelmaan varmaan tarvitaan pientä säätöä, ja olen ymmärtänyt, että siinä on myös mahdollisuus näin toimia.

Täällä on nostettu monta asiaa esille, ja minä vielä kiittäisin näistä maakuntien lennoista, että ministeri sai ne. Se on erittäin tärkeää meidän elinkeinoelämälle ja alueiden saavutettavuudelle, se on nähty. Ja matkailu on ennen kaikkea ollut myös näitten lentojen merkittävä käyttäjä.

No, sitten tulee paljon viestejä täällä jo mainitusta Tampere—Seinäjoki-välistä, mikä liittyy raideliikenteeseen, elikkä sen tökkimisestä. Tietääkö ministeri sitä ongelmaa, mikä liittyy turvalaitteisiin, junan kulunvalvontalaitteisiin? [Puhemies koputtaa] Katsoinkin tuosta budjetista, että sinne on rahaa määrätty, [Puhemies koputtaa] mutta mitenkä tämä homma etenee? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Minä muistutan siitä, että yritetään pysyä minuutissa, niin keretään käydä tämä lista loppuun. Täällä on paljon vastauspuheenvuoroja, jotka on varattu silloin, kun tämä debatti käynnistettiin. — Seuraavaksi edustaja Koskela.

14.41 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Tavaraliikenteen siirtyminen kumipyöriltä raiteille on tulevaisuutta ja linjassa hallitusohjelman eri kirjausten ja myöskin ilmastotavoitteiden kanssa. Siksi onkin kummallista, että poikittaisrata Pori—Haapamäki—Jyväskylä—Parikkala-välillä on unohtunut tyystin. Tuolla radalla voitaisiin purkaa monia nykyisen pääradan pullonkauloja, kun tavaraliikennettä siirrettäisiin sinne. Ensi vaiheessa pitäisi palauttaa ratayhteys Pori—Haapamäki, ja me tiedämme, että siellä on valmis rata, käytäväkin on paikallaan, elikkä kustannuksiltaan tämä projekti olisi erittäin edullinen myöskin kansantaloudellisesti, sanoisin, että todellinen tulevaisuuden investointi. Kysynkin arvoisalta ministeriltä, kun sanoitte, että kaikki tärkeät kohteet huomioidaan: tiedostaako hallitus kehäradan tuomat mahdollisuudet niin tavara- kuin henkilöliikenteellekin ja löytyykö hallitukselta tahtotilaa selvittää tämän kehäradan mahdollisuudet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mattila.

14.42 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, joka sisälsi monia hyviä asioita. Väylävirasto lähetti hiljattain väyläverkon investointiohjelman luonnoksen maakuntiin kommentoitavaksi. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitto ja Oulun kauppakamari ovat arvioineet sen sisältävän varsin vähän investointeja pohjoisiin maakuntiin, vaikka Pohjois-Suomeen on suunnitteilla useita suurinvestointeja. Alueella sijaitsee Pyhäjoen ydinvoimalatyömaa, joka on Euroopan suurin yksittäinen hanke. Metsäsektorilla on vireillä kolmesta neljään biotehdashanketta ja kaivossektorilla vireillä kahdesta kolmeen investointihanketta.

Mainittava on myös SSAB:n merkittävä hybridihanke Raahessa. Lisäksi valmisteilla ja suunnitteilla on lukuisia tuulivoimapuistohankkeita. Kysynkin: miten liikenneministeri aikoo varmistaa, että myös pohjoisen Suomen tärkeät tie- ja väyläinvestointisuunnitelmat toteutuvat?

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vikman.

14.43 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raideliikenteen osalta Pirkanmaalla odotetaan ratkaisuja kansallisestikin merkittäviin liikenteen solmu-kohtiin. Tampereen henkilöratapihan uudistaminen on saatava käynnistymään ensi vuoden aikana. Elinvoiman ja talouden kannalta kriittinen ratahanke on myös Tampereen ja Helsingin välisen pääradan peruskorjaus ja kehittäminen. Tässäkin hallituksen teot ovat jäämässä vaatimattomiksi, vaikka kyseessä on Suomen vilkasliikenteisin ratayhteys. Rata-osuuden infra on auttamattoman vanhaa ja kapasiteettiongelmat ovat johtaneet junaliikenteen ruuhkautumiseen ja myöhästelyyn.

Arjen sujuvuuden, elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja ilmaston näkökulmasta hallituksella ei ole varaa olla panostamatta pääradan keskeisiin kohtiin. Kysyn, miten aiotte huomioida nämä hankkeet, ja vetoan hallitukseen, että huomioitte nämä kansallisestikin merkittävät liikenteen solmukohdat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

14.44 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielelläni keskittyisin Pirkanmaan teihin ja siltarumpuihin, jotka ovat minulla lähellä sydäntä, mutta puhun nyt mieluummin tästä lähijunaliikenteestä, joka on nostettu täällä esiin. Se on sellainen asia, että esimerkiksi meillä tuolla Tampereen kaupunkiseudulla, kun sitä nyt suunnitellaan, ne suunnitelmat menevät 10, 20, 30 vuoden päähän, ja siinä huomaa sen... Minä en tiedä, onko se ollut sitten niin, että valtiolla ei ole ehkä ollut tahtoa aikaisemmin tätä suunnitella tai sitten on ollut muita hankkeita, jotka ovat menneet edelle. Ja jotenkin se viestini nyt ministeriön suuntaan on se, että painostakaa vielä enemmän sitä ja hakekaa ratkaisuja lähijunaliikenteen kehittämiseen seudullisesti mutta myöskin tukeutuen näihin kaukoliikenteen vuoroihin. Esimerkiksi meillä Tampereella se saattaisi olla Tampere—Parkano-väli, joka sitten helpottaisi muitakin ratkaisuja.

Toinen, minkä edustaja Pitko nosti ansiokkaasti, on tämä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen. Meillä tarvitaan, esimerkiksi kun kouluun kuljetaan, pyöriteitä enemmän tuolla maakunnissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Semi.

14.46 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asia, miksi pyysin puheenvuoron tähän tilanteeseen, on se, että keskityn kantateiden kuntoon ja niitten kuntoon laittamiseen. Esimerkkinä semmoinen tiepätkä, missä elyn suunnittelijat halusivat viedä sen tien uuteen paikkaan. Sen hinta tuli kolmelle kilometrille olemaan 2,5 miljoonaa euroa. Jos keskitytään siihen, että tien pintaa vahvistetaan, sitä kantavaa kerrosta vahvistetaan ja tehdään uusi vahvistettu asfaltti siihen päälle, niin sillä saadaan yli 20 kilometriä uusittua päällystettä ja saadaan hyväkuntoista tietä, mikä kestää raskaitten autojen painon. Onko ely- ja tiepiirien kanssa käyty tällaisista keskustelua, kuinka voidaan palauttaa kantateiden kunto pienemmällä rahamäärällä ja saada enemmän aikaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

14.47 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Risikko ja Sankelo käyttivätkin jo hienot puheenvuorot Seinäjoen asemanseudun ja Tampere—Seinäjoki-välin kaksoisraiteistuksen puolesta.

Jatkan lentoliikenteestä: Lentokenttien ylläpitäminen toimintakuntoisina on äärimmäisen tärkeää, myös Finavian ulkopuolisten kenttien osalta. Lentopaikkojen tukea tulisikin mielestäni kohdentaa myös elinkeinoelämän tarpeita palvelevan ilmaliikenteen parantamiseen ja uusien toimintojen kehittämiseen. Olette, ministeri, myös viisaasti todennut, että sähkölentokoneet muokkaavat ilmailuliikenteen tulevaisuutta, ja samoin miehittämättömät rahtilennot lisääntyvät. Tätä kaikkea lentotulevaisuutta harjoitetaan ja kehitetään myös Seinäjoen lentoasemalla. Siksi kysyisin: millaisena mahdollisuutena näette myös Finavian ulkopuolisten lentokenttien tulevaisuuden, [Puhemies koputtaa] ja mitä hallitus voisi tehdä, [Puhemies: Aika!] että nämä ketterät maakuntakentät pärjäisivät?

Puhemies Anu Vehviläinen: Myönnän tässä keskustelussa vastauspuheenvuorot vielä edustajille Savola ja Kymäläinen, ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.48 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ministeriä muistuttaa poikittaisliikenteen tärkeydestä. Jokainen maakunta haluaa, että yhteydet ovat sujuvat pääkaupunkiseudulle, mutta vähintään yhtä tärkeää alueille on se, että pystytään tässä maassa poikittain liikkumaan, ja tässä tietysti keskeistä on tuo valtatie 18:n kehittyminen aina sieltä Pohjanmaalta Etelä-Pohjanmaalle ja Keski-Suomeen, missä nyt on hankerahoitusta saatukin, ja suunnitelmat siinä etenevät.

Sitten myöskin raideliikenteen osalta — aivan kuten täällä edustaja nosti esille tämän Haapamäen radan — tästä jo olemassa olevasta liikenteestä neuvotellaan tällä hetkellä ostopalvelusopimusta VR:n ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa, ja mitä olen saanut vastauksen kirjalliseen kysymykseeni teiltä, niin puhutaan jopa yhdeksän vuoden sopimuksesta. Missä nämä neuvottelut tällä hetkellä menevät ja se, että saisimme tänne pitkäjänteisen sopimuksen ja pystyisimme liikenteen turvaamaan näillä rataosuuksilla? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kymäläinen.

14.49 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kaikkien tiestöjen korjausvelka puhuttaa meitä ja huolestuttaa alueita, se on selvä, ja tosiasia on, että vaikka perusväylänpitoon on tällä hallituskaudella satsattu enemmän kuin aiemmilla kausilla, niin sitä korjausvelkatarvetta on enemmän kuin mihin kyetään vastaamaan ja sitä on enemmän kuin mihin tulevat hallituksetkaan kykenevät vastaamaan. Vääristelyyn, kuten täällä joissakin puheenvuoroissa, ei kuitenkaan ole mielestäni aihetta, sillä tuo yhteinen sopimus perusväylänpidon rahoituksesta täyttyy, kuten ministeri sen aiemmin sanoi. Perusväylänpidon rahoitus on 1,37 miljardia eli ensi vuonna enemmän kuin yhdessä on sovittu, ja tätä asiaa ei muuksi sanoilla voi muuttaa.

Tietenkin aina kun puhutaan liikenteestä, niin kiusaus kotiinpäinvetoon on suuri. Haluan muistuttaa, että kaikki liikenteen sujuvoittamiseksi tehtävät toimet ovat ilmasto- ja liikenneturvallisuustekoja [Puhemies koputtaa] ja -kysymyksiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Harakka, 3 minuuttia.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

14.50 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitos, hyvä puhemies! Ja kiitos näistä asiantuntevista ja hyvistä kommentteista ja kysymyksistä.

Ihan erityisen lämpimästi haluaisin kiittää edustajia Kalli ja Pelkonen siitä, että nostitte esille kyberturvallisuuden. Hallitus on, edustaja Pelkonen, tehnyt kaksi periaatepäätöstä, jotka liittyvät yhtäältä kyberturvallisuuteen ja sitten samaan aikaan kyberalan kehittämiseen, johon viittasitte, ja silloin käsitellään yhtä aikaa niitä uhkia ja niitä mahdollisuuksia. Jälkimmäinen tarkoittaa sitä, että meillä on Euroopassa 170 miljardin euron markkinat, joissa Suomi voisi olla nykyistä kokoaan isompi peluri. Luulin, että siinä on pilkkuvirhe, mutta näin minulle vakuutettiin, että näin valtavat mahdollisuudet siellä on. Tietenkin nyt akuutisti — ja olemme sen jo kokeneet — kyberhyökkäykset uhkaavat digitalisoituvaa, verkostoituvaa yhteiskuntaa. Ne ovat vakava turvallisuushaaste, ja siihen olemme nyt ensimmäistä kertaa panostaneet. Olemmeko panostaneet riittävästi ja pidämmekö koko ajan mielessä sen, että kun olemme verkkojen varassa, niin jatkuvasti haavoittuvuus lisääntyy? Täällä on paljon puhuttu poliisin määrärahojen puolesta, mikä on arvostettavaa. Kunpa tämä kansallinen kotivakuutus, kyberturvallisuus, saisi yhtä paljon huomiota, silloin olisin onnellinen.

Edustaja Kalmari kiinnitti huomiota saavutettavuuteen. Tämän Liikenne 12 -suunnitelman kulmakivet ovat saavutettavuus, kestävyys ja tehokkuus. Jos nyt ajatellaan Jyväskylää, niin sitten se Jyväskylä—Jämsä-raiteen korjaaminen, joka paraikaa on menossa, pyrkii siihen, että asiaa siltä osin hoidetaan.

Pääradan useampi nosti keskusteluun, ja siinä on hyvä muistaa, että toinen vaihe sen uusimisessa, 270 miljoonan euron hanke, on nyt käynnistynyt. Investointiohjelmassa on jo varauduttu kolmanteen vaiheeseen sekä myöskin peruskorjaukseen.

Seinäjoen turvalaitteita parannetaan, kuten edustaja Piirainen tuossa jo ehkä huomasi, ja se on osa tätä koko meidän junasuorittamisen suurta parannusta, joka johtaa sitten tähän Digirataan, joka yhtäältä tulee olemaan miljardiluokan investointi mutta toisekseen luo meille loistavia tämän alan osaamisen vientimahdollisuuksia.

Edustaja Ronkainen ehti poistua, mutta ehkä edustaja Laakso voi välittää terveisiä. Haluaisin yhtyä siihen huoleen, joka liittyy raskaan liikenteen kilpailukykyyn. Se on ihan aito, ja siihen olemme pyrkineet vastaamaan tukemalla kaasurekkoja plus lisäksi sillä sopimuksella, että biokaasun tuotanto ylipäättäänkin kasvaisi niin, että se olisi kustannustehokas tapa pitää raskas liikenne edelleen kilpailukykyisenä.

Vielä lopuksi lähijunista — kiitos, arvoisa puhemies. Minä olen henkilökohtaisesti luvannut, että Tampereen seudun pilotit jäävät pysyviksi juuri sen takia, että ihmiset voivat luottaa siihen, että myös ensi vuonna junat kulkevat ja halutessani voin vaihtaa yksityisauton [Puhemies koputtaa] työmatkalla turvallisesti junaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otamme tähän vielä yhden puheenvuoron. Edustaja Kinnunen poissa. — Edustaja Vikman.

14.54 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Tässä budjettikeskustelussa huomio on kiinnittynyt hallituksen holtittomaan velanottoon ja siihen, että rakenteelliset uudistukset, todelliset reformit puuttuvat täysin, vaikka olemme keskellä nousukautta. Samalla hallitukselta tuntuu puuttuvan kyky priorisoida menoja. Tieteen leikkauksille riitti ensi vuodelle ainoastaan pieni purkkapaikka, poliisille ei tunnu löytyvän puuttuvaa 30:tä miljoonaa.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Kokoomuksessa olemme tehneet jo kahtena vuotena oman vaihtoehdon, jossa on yhdistetty selkeästi alempi menotaso, pienempi velkaantuminen ja samalla reilusti kevyempi verotus. Sellaisen tulemme jälleen tekemään. Priorisoimalla menot voidaan tehdä panostuksia asettamalla asiat tärkeysjärjestykseen. Olemme tehneet oman vaihtoehdotamme tosiaan jo kaksi vuotta alle hallituksen meno- ja velkatason ja olemme pystyneet tekemään myös veronkevennyksiä ja tulemme sen taas tekemään, kuten sanottu.

Priorisointeja olisi kohdennettava kasvuun ja kehitykseen. Kokoomus priorisoisi esimerkiksi terapiatakuuta ja tki-panostuksia. Tki-intensiteetti pitää nostaa 4 prosenttiin bkt:stä. Poliisin resurssit ja poliisien määrä on turvattava. Lisäksi toteuttaisimme esimerkiksi universaalin ansiosidonnaisen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja nyt siirrymme oikeusministeriön hallinnonalalle. Esittelypuheenvuoro, ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

14.56 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja noin miljardi euroa. Taso on sama kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Näillä määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja. Näitä ovat muun muassa kattava julkinen oikeusapu, laadukas syyttäjätöiminta, koko tuomioistuinelaitoksen toiminta ylimmistä tuomioistuimista käräjäoikeuksiin, tehokas ulosottotoiminta, vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolliset vaalit.

Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan. Oikeusvaltiossa keskeistä on, että kansalaiset ja yritykset pystyvät luottamaan sekä lainsäädäntö- että oikeusprosesseihin. Korkealaatuinen ja tehokas oikeudenhoito lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se myös säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Tämä vaatii resursseja. Oikeudenhoidon riittävät voimavarat eivät kuitenkaan ole pelkästään rahoitusta, vaan oikeudenhoidon kokonaisuus on myös toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista, palvelun laadusta huolehtimista ja digitalisaation hyödyntämistä.

Koronavirustilanne on vaikuttanut monin tavoin oikeusministeriön hallinnonalalla. Lisärahoitus vuosina 20 ja 21 on edesauttanut ruuhkan purkua tuomioistuimissa. Lisärahoituksella on pystytty tarjoamaan enemmän neuvontapalveluita esimerkiksi talous- ja velkaneuvonnassa. Oikeusministeriö tulee myös tulevaisuudessa lisätalousarvioesityksissä ja ensi vuoden täydentävän budjetin valmistelussa esittämään määrärahalisäyksiä. Oikeuslaitoksessa koronasta johtuvat määrärahatarpeet ovat tulleet viiveellä ja myös poistuvat viiveellä. Tilanteen seuraaminen on välttämätöntä.

Värderade talman! Justitieministeriets förvaltningsområde har på många olika sätt drabbats av coronapandemin. Följderna och resursbehoven på grund av coronan kommer med fördröjning. Därför är det viktigt att vi noga följer med läget.

Ylivelkaantuminen on kasvava yhteiskunnallinen ongelma, ja moni velkaantunut kamppailee vaikean tilanteensa kanssa. Ennaltaehkäisevällä talousneuvonnalla pyritään ehkäisemään ylivelkaantumista ja vähentämään siihen liittyviä ongelmia. On tärkeää, että

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

mahdollisimman moni ymmärtää talousosaamisen tärkeyden omassa elämässään ja pystyy tekemään hyviä päätöksiä. Olen iloinen, että budjettiriihessä päätimme kohdentaa talousosaamisen edistämisen toiminnon perustamiseksi 1 miljoonan lisämäärärahan.

Arvoisa puhemies! Vihdoin tuomioistuimet siirtyvät digiaikaan. Oikeusturvaa parannetaan videoimalla suullinen käsittely. Budjettiehdotuksessa esitetään nimittäin 3,74 miljoonaa euroa kohdennettavaksi näytön keskittämiseen käräjäoikeuksiin ja todistelun taltioimiseen hovioikeuskäsittelyä varten. Uudistuksen ansiosta hovioikeus ja korkein oikeus kykenevät ratkaisemaan näyttökysymykset nykyistä paremmin näytön perusteella. Lisäksi todistajien ja muiden oikeudenkäynnissä kuultavien ei yleensä tarvitse saapua enää hovioikeuteen. Ajattelen tässä myös rikosten uhreja, jotka niin ikään usein välttyisivät kohtamasta syytettyä enää hovioikeudessa.

Tilläggsanslagen på 3,74 miljoner euro för videoupptagningar förbättrar rättssäkerheten och offrens ställning. Bevisningen spelas in i våra tingsrätter och kan sedan användas vid hovrätterna och högsta domstolen.

Käsittelyajat tuomioistuimissa ovat edelleen pitkiä. Tämä on huolenaihe, johon on löydettävä pitkäjänteisiä ja kestäviä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Tuoreen lainsäädännön myötä laittomasta uhkauksesta tuli virallisen syytteen alainen rikos tilanteissa, joissa uhkaus kohdistuu henkilöön hänen työtehtäviensä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi. Budjetissa kohdistamme tätä varten noin 700 000 euron määrärahan syyttäjille ja tuomioistuimille.

Rikosseuraamuslaitokselle esitetään 2 miljoonan lisärahoitusta, jonka avulla vähennetään vanginvartijoiden yksintyöskentelyä sekä panostetaan siihen, että naisvankien erityistarpeet voidaan huomioida nykyistä paremmin. Tämä parantaa vankilaturvallisuutta.

Aluevaalit toimitetaan 23. päivä tammikuuta 2022, ja niiden kokonaiskulut ovat 11,9 miljoonaa euroa. Ensimmäiset aluevaalit toimitetaan erillisinä vaaleinaan, mutta vuodesta 2025 alkaen ne toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa.

Värderade talman! Jag ser fram emot en livlig debatt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Meri.

15.02 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Henriksson, te olette pitänyt puheissanne oikeusvaltion ja oikeusministeriön hallinnonalan puolta, mutta tämä budjetti on pettymys. Vuosikausia syyttäjät, tuomioistuimet, vankeinhoito ja lakivaliokunta ovat huomauttaneet, että perusrahoitus uupuu. Merkittävimmät menot ovat kuitenkin henkilöstöstä, ja tuomioistuimet eivät voi jättää juttuja ratkaisematta. Ja Tuomioistuinviraston ylijohtaja Riku Jaakkola on sanonut, että nämä varat eivät vastaa tarvetta. Voitteko, ministeri, luvata, että taistelette nyt nämä uupuvat noin 20 miljoonaa pysyvää perusrahoitusta lisää, niin että pääsisimme tästä eteenpäin? Tuomioistuimet ja oikeusvaltio tarvitsevat ne rahat, mitkä ne tarvitsevat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Bergqvist.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

15.03 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tuomioistuimissa tulaaan tekemään merkittävä digiloikka, kun todistajien lausunnot voidaan videotallentaa. Tämä valmistelu on ollut käynnissä jo pitkään. Muutos on tärkeä erityisesti rikoksen uhrin kannalta ja myös tehokkuuden näkökulmasta, kun samaa todistusmateriaalia voidaan käyttää eri oikeusprosesseissa.

Under det gångna året har vi märkt att mycket går att göra elektroniskt bara man har rätt utrustning och kunskap för den. Jag är glad att man inom domstolsväsendet nu inför videospelningar av vittnesmål.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Henrikssonilta: miten taataan, että tämä uudistus onnistuneesti jalkautetaan tuomioistuimissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eloranta.

15.04 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuonna tuli esille paljon huomiota saanut vanginvartijoihin kohdistuva systemaattinen väkivalta, ja onkin oikein hyvä, että vankilaturvallisuuden lisäämiseen kohdistetaan nyt määrärahaa.

Koronaepidemia on lisännyt myös kansalaisten ylivelkaantumista, mikä näkyy ulosottovelallisten ja perinnässä olevien asioiden määrän kasvuna. Haluankin kiittää hallitusta siitä, että näihin ongelmiin on tartuttu määrätietoisesti kuluttajaluottolainsäädännön tiukennuksilla, sosiaalisen luototuksen saatavuuden parantamisella sekä velallisen aseman parannuksilla velkajärjestelyissä. Nämä ovat erittäin tärkeitä, hyviä toimia.

Erilaisilla tietojärjestelmillä ja digitalisaatiolla taas on tärkeä merkitys esimerkiksi oikeusjärjestelmän sujuvalle toiminnalle. Onkin hyvä, että hallitusohjelman mukaisesti kuva- ja äänitallenteiden hyödyntäminen nyt etenee, ja sen myötä sitten oikeudenkäynnin kustannuksetkin pienenevät ja käsittelyajat varmasti lyhenevät.

Kysyisinkin ministeriltä: miten nämä kokonaisuudet etenevät ensi talousarviovuoden aikana?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Keto-Huovinen.

15.05 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikeushallinnon osuus valtion budjetista on noin prosentin luokkaa, ja todellakin henkilöstömenot muodostavat niistä suurimman osan, joten talouden niukkuus ja supistukset kohdistuvat välittömästi ihan ydintoimintaan.

Ruotsissa käytetään oikeudenhoitoon vuosittain huomattavasti enemmän rahaa henkeä kohti kuin Suomessa, ja kuitenkin meilläkin perustuslaissa säädettyjen oikeuksien toteutuminen käytännössä on julkisen vallan velvollisuus. Nykyisillä resursseilla nämä asioiden käsittelyajat ovat kasvaneet, osa rikoksista jää syyttämättä ja tuomitsematta, muutoksenhakukynnys on noussut, mihin korkein oikeuskin on kiinnittänyt huomiota, ja henkilöstö uupuu ja vaihtaa työpaikkaa. Kysynkin ministeri Henrikssonilta: miten aiotte varmistua, että hallitusohjelmaan kirjattu tavoite oikeudenhoidon riittävästä resursseista koko rikosketjun osalta turvataan pitkäjänteisesti, kuten myös kansalaisten oikeus saada [Puhemies koputtaa] asiansa käsiteltyä viivytyksettä? — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huttunen.

15.06 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös keskustalle on erittäin tärkeää, että koko oikeudenhoidon ketjun rahoitus poliisista tuomioiden täytäntöönpanoon turvataan. Mikäli esimerkiksi poliisille annetaan lisää rahaa, tulee huolehtia, että tuomioistuimet, Syyttäjälaitos ja Rikosseuraamuslaitos sekä myös Ulosottovirasto saavat tarvittavan määrän lisää resursseja, ettei näitä pullonkauloja pääse syntymään. Heikoin lenkki merkkää sen, kuinka vahva koko tämä ketju on. — Tiedän kyllä, että ministeri tekee kaikkensa puolustaakseen määrärahoja tällä puolella.

Olisin halunnut kysyä vielä oikeudenkäyntien kestoajoista. Kuten ministeri itsekkin äsken totesi, ne ovat tällä hetkellä liian pitkiä ja ihmiset saattavat joutua odottamaan jopa vuosia lainvoimaisia ratkaisuja esimerkiksi hometaloriidoissa, mitkä ovat erittäin stressaavia ja henkisesti raskaita. Haluaisin kysyä ministeriltä, mitä muita toimia ollaan tekemässä, että nämä kestoajat lyhensivät, muuta kuin tämä taltiointi, mikä nyt on tulossa hyvänä uutena uudistuksena.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hyrkkö.

15.07 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äitiys- ja isyyslakien yhdistäminen vanhemmuuslaiksi on perheiden kannalta tärkeä muutos, jolla turvataan lapsen juridinen oikeus vanhempiansa. Tämä uudistus on odotettu, mutta valitettavasti sateenkaariperheiden osalta se jää tällä hetkellä puolitiehen. Lain pitäisi huomioida nykyistä paremmin myös sellaiset lapset, joilla on elämässään enemmän kuin kaksi vanhempaa. Nyt ehdotettu lakimuutos ei korjaa näiden perheiden kannalta kohtuutonta tilannetta, jossa lainsäädäntömme ei tunnista kaikkia lapsen vanhempia yhdenvertaisesti.

Lakipykälissä ja säännöksissä käytetty kieli luo todellisuutta, mutta sillä on myös aivan konkreettisia vaikutuksia lasten ja heidän vanhempiensa arkeen. Koska tiedän, että tämä on yhteisesti jaettu huoli, niin kysyisin, näettekö, ministeri, että olisi mahdollista esimerkiksi käynnistää jonkunlainen laaja selvitys, jossa kartoitettaisiin ja tunnistettaisiin näitä sateenkaariperheiden asemaan liittyviä epäkohtia meidän lainsäädännössämme, jotta pystyttäisiin niihin sitten tulevilla hallituskausilla paremmin puuttumaan.

Haluan lisäksi vielä lopuksi kiittää oikeusministeriä ja hallitusta siitä, että oikeudenhoidon resursseja on tällä kaudella kasvatettu. Huoli oikeusvaltiosta on yli puoluerajojen jaettu, ja lakivaliokunnassa annamme täyden tukemme tälle työlle, että niitä pyritään jatkossakin kasvattamaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Said Ahmed.

15.08 Suldaan Said Ahmed vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta monista tärkeistä asioista. Ensi vuoden budjetissa on varattu rahaa muun muassa naisiin kohdistuvan väkivallan raportoin ja vanhusasiavaltuutetun tehtävien perustamiseen sekä ihmisoikeus- ja rauhanjärjestöjen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että myös ihmisten talousosaamista tullaan lisäämään. Tiedämme, että parempi talousosaaminen lisää ihmisten hyvinvointia. Koronapandemia on lisännyt monien kansalaisten, erityisesti nuorten, velkaantumista, luottotietojen menettämistä. Velkaantuminen aiheuttaa toimeentulovaikeuksia, hankaloittaa esimerkiksi asun-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

non saamista. Kysyisin ministeri Henrikssonilta: ollaanko talousosaamisen lisäksi teke-
mässä muita toimia, kuten pikavippejä koskevia rajoituksia tai ulosottomaksujen määrän
vanhentumisajan lyhentämistä? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

15.09 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin
tässä lakivaliokunnan puheenjohtaja Meri totesi, niin onhan tämä esitys ensi vuodelle pet-
tymys. Viesti on ollut selkeä jo usean vuoden ajan, että nämä määrärahat, joita talousarvi-
ossa esitetään, eivät riitä. Ne ovat jatkuvasti alijäämäisiä, ja nyt me ollaan tilanteessa, että
tämä sisäministeriön ja oikeusministeriön yhteistyö ei oikein toimi. Poliisi ei ehdi tutkia,
selvittää, koska ei ole riittävästi henkilöstöä. Syyttäjä ei ehdi syyttämään, koska henkilös-
töä puuttuu. Tuomioistuimet ovat jatkuvan ruuhkan ja paineen alla, henkilöstökato on al-
kamassa, hyvä ja osaava henkilöstö on poistumassa. Tiedän, että tämä ei ole oikeusminis-
terin omakaan tahtotila, mutta kysyn täällä myös lakivaliokunnan edustajana, [Puhemies
koputtaa] onko tähän tulossa oikeasti jotain ratkaisua. Näinhän ei voi jatkua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskiewicz.

15.10 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusmi-
nisteri Henriksson on tehnyt parhaansa turvatakseen oikeudenhoidon voimavarat, mutta
valitettavasti paljon puutteita on vielä: jutut venyvät aivan liikaa, esimerkiksi.

Kun miettii näitä oikeusministeriön tähän tarvitsemia varoja, puhutaan miljoonista, kor-
keintaan kymmenistä miljoonista, ja vaikka toistan itseäni, niin en malta olla sanomatta,
että esimerkiksi asumistuki nousee helposti muutamassa vuodessa sadoilla miljoonilla eu-
roilla. Oikeudenhoito on yhteiskunnan perustehtävä. En ole varma siitä, että vuokrananta-
jien hyödyttäminen on yhteiskunnan perustehtävä, mielestäni se ei ole.

Annan tunnustusta siitä, että digitalisaatio etenee — vielä suurempi harppaus voisi olla
paikallaan. Riittäisikö, että näyttökysymykset kaiken kaikkiaan ratkaistaisiin jo alioikeu-
dessa ja [Puhemies koputtaa] vain poikkeustapauksessa hovioikeudessa tai ylemmissä oi-
keusasteissa, joihin nämä varsinaiset oikeuskysymykset jäisivät [Puhemies: Aika!] vielä
uudelleen harkittavaksi? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Werning.

15.12 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ylivelkaantuminen
on kasvanut huomattavasti viime vuosien aikana. Kiitän ministeriä siitä, että tähän ongel-
maan puututaan nyt toden teolla. Ylivelkaantumisen ongelmia pyritäänkin vähentämään
kuluttajaluottolainsäädäntöön tehtävillä tiukennuksilla, lisäämällä sosiaalisen luottoluoki-
tuksen saavutettavuutta sekä parantamalla velallisen asemaa velkajärjestelyssä. Hyvä asia
on myös se, että pienituloisten ulosottovelallisten aseman helpottamista selvitetään. Mak-
suhäiriöihin, ulosottoon ja konkurssivalvontaan esitetään reilun 100 miljoonan euron sum-
maa.

Mutta, arvoisa ministeri, samalla kun kannetaan huolta ulosottovelallisten asemasta, tu-
lee pitää huolta myös siitä, että ulosottovirastossa suorittavalla tasolla työskenteleviä hen-
kilöitä on riittävästi ja että työkuormaa pystytään helpottamaan heidän osaltaan. Saamani

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

huolestuttava palaute huomioiden ulosottoviraston työkuorma suorittavalla tasolla on kohtuuton ja resurssit aivan liian niukat. Kysynkin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] mihin toimiin ryhdytte, jotta ulosottovirastojen henkilöstön työolot helpottuvat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tolvanen.

15.13 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluan kiittää arvoisaa ministeriä siitä, että vihdoinkin saadaan tämä näytön vastaanotto keskitettyä alioikeuksiin. Itse asiassa viime kaudella lakivaliokunta oli tuolla Ruotsissa tutustumassa tähän Ruotsin systeemiin ja se todettiin hyväksi. Elikkä toivottavasti tämä nyt lyhentäisi jonkin verran edes näitä kohtuuttomia kestoja näissä prosesseissa. Ja tietysti itse kokemusasiantuntijana voin sanoa, kun kymmenissä ja kymmenissä tuomioistuimissa todistajana olen käynyt, ettei se muisti ainakaan sinne hovioikeuteen mennessä parane.

Mutta se, mistä olen huolestunut, on näiden prosessien kesto, ja tekin, ministeri, olette siitä huolestunut. Tätähän parlamentaarinen työryhmä, jonka vuonna 15 asetitte ja jossa olin puheenjohtajana, esitti tiettyjä putkimallia ja prosessien lyhentämistä, ja nyt tuomioistuinviraston ylijohtajakin on tästä huolestunut. Kysyn niin kuin monet muutkin: voitteko te vielä jotenkin vaikuttaa, että tämä juttusuma ei seisoisi, [Puhemies koputtaa] vaan prosesseja saataisiin lyhyemmäksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Biaudet.

15.14 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä siitä, että hän on todella määrätietoisesti sekä pyrkinyt tietenkin turvaamaan voimavaroja että myös pohtinut niitä perussyitä, millä tavalla voidaan pienentää sitä painetta, mitä oikeuslaitokseen kohdistuu. Yksi on tietenkin juuri tämä videotallenteiden käyttö näytössä, tosi tärkeä uudistus.

Toinen asia, joka varsinkin tämän päivän aamun lehdissä oli, on se, että oikeudenkäyntikulujen nousu ei tunnu olevan oikein hallinnassa, varmaan monista syistä. Olisikin mielenkiintoista kuulla, onko tähän mahdollisuuksia jollain tavalla lainsäätäjän puuttua.

Haluan kiittää, kuten myöskin edustaja Said Ahmed, todella, todella tärkeästä asiasta, että naisiin kohdistuvan väkivallan kansallinen raportointi saadaan nyt vihdoin. Asia on iso ja ongelma on todella suuri, myöskin jos vertaa muuhun Eurooppaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.15 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin ilolla, kun ministeri Henriksson kertoi täällä talousosaamisen lisäpanostuksista, mutta ehkä sitä sie täisi hiukan hallitukseenkin saada. On nimittäin niin, että jos hallituksenne ottaa ensi vuonna velkaa 6 900 miljoonaa ja oikeusministeriön hallinnonala olisi tarvinnut 20 miljoonaa vähimmäistasolta, jotta nämä asiat saataisiin hoidettua, niin olisi ollut kyllä suotavaa, että nämä olisivat budjetista löytäneet.

Kun kerrotte täällä selvitysosassa, että jotkut vähemmistöryhmät eivät saa oikeussuojaa ja oikeutta, niin olisin kysynyt, mihin te perustatte tämän. Kun meillä on 5,5-miljoonainen kansa, joista on 412 000 vieraskielistä, ja nämä vieraskieliset vievät 50 prosenttia korkeim-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

man hallinto-oikeuden sekä hallinto-oikeuksien resursseista, [Puhemies koputtaa] niin onko tämä ennemminkin enemmistöryhmien ongelma?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

15.16 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää ministeriä esittelystä ja siitä, että oikeudenhoidon resursseja vahvistetaan tällä kaudella. Hallitusohjelman tavoitteena on rakentaa Suomesta lapsiystävällinen maa, jossa perheiden tasa-arvoa vahvistetaan ja heidän valintojaan tuetaan. Vanhemmuuslaki on pieni mutta merkittävä askel perheiden tasa-arvon ja monimuotoisuuden vahvistamisessa. Lakimuutoksen seurauksena erilaisia pari- ja perhesuhteita kohdellaan ensimmäistä kertaa yhtäläisesti lainsäädännössä riippumatta puolisojen sukupuolesta tai perhemuodosta.

Perheiden moninaisuus on rikkaus, eikä ihmisiä tai perheitä pidä pakottaa vanhentuneihin muotteihin. Lain keskiössä on lapsen oikeuksien vahvistaminen. Lapsilla pitää olla yhdenvertaiset oikeudet ylläpitää ja kehittää suhteita molempiin vanhempiinsa riippumatta vanhempien sukupuolesta tai perhemuodosta tai vanhempien lukumäärästä. Lapsen näkökulmasta tärkeintä ovat turvalliset ja välittävät aikuiset, joiden luona hyvä arki asuu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

15.17 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa samalla tavoin kuin edustaja Hyrkkö ja edustaja Soinikoski esille tämän vanhemmuuslain. Se oli laki, johon moni pisti todellakin toivonsa, että nyt meidät vihdoinkin tunnustetaan yhdenvertaisesti lain edessä, ja tämä on varsinkin sateenkaariperheille valtava pettymys. On myös hyvä huomioida, että YK:n lapsen oikeuksien sopimus ei nosta yhdenlaista perhemuotoa, tai vain kahta vanhempaa, ainoaksi vaihtoehdoksi. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan vanhemmuus voi määräytyä myös sosiaalisin perustein. Lain tulisikin suojata lapsen suhdetta kaikkiin tosiasiallisiin vanhempiinsa erilaisissa perhetilanteissa. Haluaisinkin kysyä ministeri Henrikssonilta: Miksi nämä parannukset jäivät tekemättä, ja miten ne aiotaan jatkossa huomioida? Ja miten vanhemmuuden sääntelyn uudistustarvetta [Puhemies koputtaa] tullaan selvittämään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

15.19 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikojen tapahtumien perusteella on helppo todeta, että poliisien ja vanginvartijoiden työturvallisuus on pahasti heikentynyt, ja minun mielestäni tämän salin ja tietenkin hallituksen velvollisuus on lähteä toimenpiteisiin parantamaan vallitsevaa tilannetta.

On kaksi asiaa, joihin itse kiinnittäisin huomiota: Tässä talossa on tehty lakialoite — yli 100 kansanedustajaa on sen allekirjoittanut — rikoslain muutoksesta, että laittomasti mukana kuljetettavasta aseesta ei saa pelkästään sakkoja vaan siitä tulee kovempi rangaistus eli vankeustuomio. Tämä on tärkeitä huumausaine- ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, ja minä toivon, että ministeri vie tätä lakialoitetta eteenpäin, koska sen on yli 100 kansanedustajaa allekirjoittanut. Toinen on vanginvartijoiden ongelmat nimenomaan Itä-Suomessa. Siellä ei enää saa vanginvartijoita. Alan profiilia pitää parantaa, ja toivon, että

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ministeri ottaa tämänkin vakavasti, että ei ainoastaan Tikkurilassa enää [Puhemies koputtaa] kouluteta vanginvartijoita vaan myös Itä-Suomessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Immonen.

15.20 **Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilältä erinomaisia huomioita.

Rikosseuraamuslaitoksen taloudelliset resurssit ovat täysin riittämättömät. Henkilöstöresurssien niukkuuden vuoksi henkilöstö joutuu usein työskentelemään yksin eikä vangeille kyetä järjestämään riittävästi läsnä olevaa valvontaa. Yksin työskentely on ongelmallista erityisesti työturvallisuuden näkökulmasta. Uutena ilmiönä on henkilökuntaan kohdistuneiden uhkausten ja aggressioiden lisääntyminen sekä vankiloissa että myös vapaa-ajalta. Kyselyjen mukaan jopa yli 60 prosenttia vanginvartijoista on miettinyt alanvaihtoa. Rikosseuraamuslaitos tarvitsisi yksintyöskentelyn vähentämiseksi ja vankilaturvallisuuden parantamiseksi sekä naisvankityöskentelyyn 6,4 miljoonan euron pysyvän tasokorotuksen. Talousarvioesityksessä ehdotettu 2 miljoonaa on täysin riittämätön. Arvoisa puhemies, kysyisinkin ministeriltä: aiotteko [Puhemies koputtaa] puuttua tähän ongelmaan ja millä tavalla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

15.21 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjettia käsitellessä haemme tietenkin määrärahojen ja toiminnan välistä yhteyttä, ja siihenhän täällä käytetyt puheenvuorotkin viittaavat. Lakivaliokunnan jäsenet ovat käyttäneet erinomaisen asiantuntevia puheenvuoroja.

Itse aivan omin päin tätä budjettikirjaa tutkittuani haluan kiinnittää huomion kolmeen asiaan. Täällä sivulla 189 neljällä sanalla käsitellään seuraavaa, eli sanat ovat: ”ehkäistään järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa”. Asia, josta edustaja Eestilä ja edustaja Immonen äsken mainitsivat. Minusta tämä on äärettömän tärkeä asia. Ja kun täällä seuraavalla sivulla käsitellään määrärahaa, niin puhutaan tästä 2 miljoonan määrärahasta. Se tuntuu kovin riittämättömältä ja pieneltä tähän jengiytymisen aiheuttamaan kriisiin suoranaisesti, mikä vankiloissa tällä hetkellä on. Toinen asia on edelleen täältä sivulta 189: Rikosseuraamuslaitoksen henkilötyövuodet, siis htv, näyttävät alenevan 61:llä tämän vuoden arviosta, ja tähän on 3 prosenttia ja aika huolestuttavaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa ministeri, 3 minuuttia.

15.22 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisista kysymyksistä. Aloitan tuomioistuinten ja oikeudenhoidon resurssitilanteesta. Se on asia, johon hallitus on kiinnittänyt kovasti huomiota, ja kun budjettikirjaa lukee ja kun ottaa esille myös edellisen vuoden budjettikirjan, niin loppupäätelmä on se, että tällä hallituskaudella, vuodesta 2019 eteenpäin, on lisätty oikeudenhoidon resursseja noin 40 miljoonalla eurolla. Se on syytä panna merkille, ja se on asia, joka ei heti ilmene tästä budjettikirjasta, koska tässä on vaikeata nähdä, mikä se vuoden 2019 tilanne on ollut, mutta tämä on se tosiasia. Näin ollen tämä hallitus on tehnyt enemmän kuin aikaisemmat.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

No, tämä on huolenaihe, josta me kaikki varmasti kannamme huolta. Niin kuin tässä asiassa on tullut esille, koko sen ketjun — poliisin, syyttäjien, tuomioistuinten, vankeinhoidon, ulosoton, niiden kaikkien — pitäisi saada riittävää perusrahoitusta, ja todella on niin, että mekin tarvittaisiin oikeusministeriöön enemmän. Nyt koronatilanne on johtanut tämän vuoden aikana ja edellisen vuoden aikana siihen, että olemme saaneet lisäresursseja juuri koronaruuhkien purkamiseen, ja nyt hallituksen sisällä on yhteisymmärrys myös siitä, että koronasta aiheutuvia kustannuksia korvataan myös ensi vuoden osalta. Tämän osalta mutta myös yleisesti tuomioistuinten perusrahoituksen nostamiseksi tulen myös pitämään esillä, kun käydään hallituksessa keskustelua täydentävästä budjettiesityksestä, että me voitaisiin lisätä tuomioistuinten ja oikeudenhoidon resursseja riittävästi. Ja olen myös samaa mieltä, niin kuin eilen täällä pääministeri ja ministeri Saarikko nostivat esille, että myös poliisien resurssit pitää turvata. [Ben Zyskowitz: Hyvä!] Me puhumme demokratian peruspilareista, ja kansalaisten on voitava luottaa siihen, että meillä on toimiva oikeudenhoido.

Tässä on nostettu esille myös paljon muita kysymyksiä, mutta vielä tähän oikeusvaltion tilanteeseen: teidän on hyvä tietää myös se, että olen marraskuussa nyt järjestämässä korkean tason seminaarin Suomen oikeusvaltiotilanteesta, ja tähän seminaariin olen kutsunut muun muassa Suomen edellisen korkeimman oikeuden presidentin, nykyisen ihmisoikeustuomarin Pauliine Koskelon, korkeimpien oikeuksien presidentit ja professoreita ja niin edelleen. Me tarvitaan laajaa keskustelua oikeusvaltiosta ja Suomen oikeusvaltion tulevaisuudesta, ja sen takia myös tämä seminaari tullaan järjestämään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Jatkamme debattia. — Edustaja Kauma.

15.25 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvin selventävästä puheenvuorosta. Ennen kuin menen varsinaiseen asiaan, niin mielelläni kuulisin, mikä mahtaa olla näiden pakkoavioliittojen, silpomisen ja terrorismilakien tilanne tällä hetkellä.

Mutta varsinainen asiani liittyy tähän tavallisen ihmisen tilanteeseen oikeusprosessissa. Nimittäin sehän on se, että hänellä ei yleensä ole enää rahaa käydä oikeutta. Parinkymmenen vuoden aikana nämä kulut ovat yli kaksinkertaistuneet. Kun tästä asiasta keskusteleen asianajajien kanssa, jotka yleensä edustavat jompaa kumpaa osapuolta tuolla oikeudessa, niin useimpien neuvo on se, että sovittelumenettelyä pitäisi lisätä ja myöskin sitä osaamista, mitä siihen tarvitaan, sillä se on tällä hetkellä edelleen meillä puutteellista.

Toinen kysymys, mikä on myöskin noussut, on että esimerkiksi riitajutuissa häviäjä maksaa kaikki kulut, [Puhemies koputtaa] sellaisissakin tapauksissa, että se on ollut vaikea ratkaistava. [Puhemies koputtaa] Mitä mieltä oikeusministeri olette tästä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

15.27 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille jo aiemmista vastauksista. Täällä salissa ovatkin muut edustajat hyvin nostaneet esiin, että esimerkiksi tämä naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävän perustaminen on erinomainen askel kohti väkivallan tehokkaampaa torjumista. Muutenkin tämä on aihealue, jossa hallitus on ollut aktiivinen, suorastaan historiallisen aktiivinen. Olemme pysyneet panostamaan esimerkiksi turvakotien ja seksuaaliväkivallan uhrien tukikeskusten

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

perustamiseen, mutta tätä työtä on edelleen syytä jatkaa. Olisinkin kysynyt, mitä mahdollisuuksia meillä on varmistaa, että saamme alueellisesti kattavan tukipalvelujen verkoston.

Näin korona-aikaan tietysti erityisen suureen arvoon ovat nousseet erilaiset etäpalvelut, auttavat puhelimet ja muut keinot, joilla voimme tukea ihmisiä ilman, että tarvitsee olla kasvokkaista kontaktia. Tämäkin on alueellisuuden suhteen tietysti merkittävää. Tästä olisinkin vielä erikseen kysynyt: Miten varmistamme, että tällaiset uudenlaiset digitaaliset palvelut, [Puhemies koputtaa] puhelinpalvelut ja muu järjestötyö [Puhemies koputtaa] onnistuvat myös tulevaisuudessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Minulla on sellainen pieni vinkki, että voitte ruveta aina lopettelemaan sitä puheenvuoroa, kun on 50 sekuntia kulunut. Minä huomaan, että täällä ihan toistuvasti kaikki aloittelevat sen lopittelun sen jälkeen, kun minuutti mennyt. Tämä ei ollut henkilökohtaisesti kenellekään, mutta tämmöisenä yleisenä huomiona toivon kiinnitettävän tähän huomiota. — Ja sitten edustaja Semi.

15.28 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Ja kiitos vinkistä, koetan olla lyhytsanainen.

Ensinnäkin kiitos Syyttäjälaitoksen vahvistamisesta. Se on erittäin tärkeä asia.

Mutta asia, mistä puhun, on vanginvartijakoulutus ja sen tarpeellisuus, ennen kaikkea se, että saadaan ammattipäteviä vanginvartijoita Itä-Suomeen. Se on todellinen puute siellä. Minä olen jututtanut useampia vankilanjohtajia, Pyhäselän, Kuopion, Sukevan, Naarajärven ynnä muiden vankiloiden johtajia, ja he kertovat, että heidän on vaikea saada ammattitaitoisia vanginvartijoita alueelle ja sinne työpaikkaan. Yksi ratkaisu olisi se, että siirrettäisiin osa koulutuksesta sinne alueelle, jonnekin Itä-Suomeen, jotta me saataisiin pidettyä ne koulutetut vanginvartijat siellä alueellamme. Koulutus tapahtuu tällä hetkellä Tikurilassa, ja viesti on se, että ne vanginvartijakoulutukseen menevät naiset tai miehet löytävät yleensä puolison täältä Etelä-Suomesta ja sitten he jäävät tänne. [Puhemies koputtaa] — Joo.

Toivotaan, että tässä [Puhemies koputtaa] koulutuksen järjestämisessä edistytään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Juuri niin. — Sitten edustaja Rehn-Kivi.

15.29 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa valitettavan yleistä, ja se on meillä merkittävä ongelma. Myös kansainvälisesti tähän on kiinnitetty huomiota ja Suomea on kehoitettu tarttumaan ongelmaan. Siksi on hienoa, että ensi vuonna perustetaan naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä.

Förra året publicerade regeringen ett program för att bekämpa våld mot kvinnor, och förslaget om en rapportör är en naturlig följd av det. Det är viktigt att vi investerar i förebyggande åtgärder och ökad medvetenhet. Särskilt de unga är målgruppen, och det är värdefullt att respekt och gott uppförande förankras redan i ungdomen. Det är fint att det här programmet och problemet som berör mänskliga rättigheter och jämlikhet nu hanteras på många olika sätt.

Ärade minister Henriksson, hurdana resurser kan rapportören garanteras i den inledande fasen? Kan rapportören till exempel delta i den offentliga debatten och föra fram initiativ?

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

15.30 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille vastauksesta ja kiitos myös oikeusvaltioperiaatteen viittaamisesta.

Olisin halunnut kysyä ministerin mielipidettä siitä, että kun tämä tilanne on tällainen kuin on, vaikka on monia toimia tehty, niin kuinka te näette, että tänä päivänä meillä Suomessa oikeusvaltioperiaate käytännössä toteutuu. Keskivertoihminenhan joutuu laittamaan tutkintaa eteenpäin ehkä kerran elämässään, mutta jatkuvasti tulee kentältä viestiä, että kun kysellään poliisilta tilanteesta ehkä neljän viiden kuuden kuukauden päästä, niin poliisista vastataan, että eihän olla vielä edes lähelläkään, että aloitettaisiin sitä tutkintaa. Elikkä jo alkuvaiheessa tutkintojen aloitus viivästyy, ja on riski, että asiat sitä paitsi vanhenevat Syyttäjälaitoksessa ja oikeuslaitoksissa, ja niin edelleen. Kuinka näette tämän tilanteen: kuinka nopeasti saataisiin parannusta? Ja toisaalta miten näette, että niin poliisi-, syyttäjä- kuin oikeuslaitoksissa ammatti-ihmiset jaksavat tämän paineen keskellä, koska se on toinen iso huoli? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan vielä vastauspuheenvuoron valiokunnan puheenjohtajalle. — Edustaja Meri.

15.32 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toivon nyt tietysti, että valiokunta — ainakin lakivaliokunnan puheenjohtaja — saisi kutsun tuohon oikeusvaltioseminaariin. Kuulisin mielelläni, mitä siellä puhutaan.

Täällä keskustan edustaja Huttunen toi esille, että tämä rahoitus on keskustalle tärkeä asia, ja sosiaalidemokraattien Lindén tuntui olevan asiasta huolissaan. Uskoisin, että myös oikeusministerin puolue on, elikkä kuulostaa enemmistön tahtotilalta hallituksessa. Ja nyt uskallan toivoa, että saisimme sen reilut 20 miljoonaa vuosittain pysyvää perusrahoitusta.

Tuomioistuimet ja tuomarit ovat monet määräaikaisia. Oikeusasiamies on huomauttanut, että tästä aiheutuu ongelmia rakenteelliseen riippumattomuuteen, mikä on vakava oikeusvaltiokysymys, ja myös tuomareiden uupumus on todella vakavaa. Näin ollen kysynkin, olisiko tässä nyt sovun paikka, kun täältä tuntuu salista ainakin valtiovaraministeriön puolueestakin [Puhemies koputtaa] olevan myönteisyyttä. Nyt meni vissiin yli vähän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt tämän debatin päättää ministeri Henriksson, kolme minuuttia.

15.33 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, miten oikeusvaltio Suomi toimii? Oikeudenkäyntikulut ja niitten kehitys huolestuttavat minua kovasti. Tässä keskustelussa on tuotu esille myös se, toimiiko tämän päivän järjestelmä. — No, ei toimi. Voidaan sanoa näin, että on liian suuri riski tänä päivänä mennä alioikeuteen siviilijuttunsa kanssa, kun saa pelätä sitä, että joutuu maksamaan aika paljon. Tämän takia oikeusministeriössä on myös teetetty tästä asiasta selvitys. Arviomuistio on nyt valmistunut, ja se on lähtenyt lausuntokierrokselle. Ja minun tavoitteeni on se, että vielä tämän hallituskauden aikana saan tänne tuotua esityksen, joka mahdollistaisi sen, että jokainen suomalainen tulevaisuudessa tuntisi, että hän voi viime kädessä mennä oikeuteen, jos ei pystyttyä asiasta sopimaan. Sovittelu on tietysti aina tervetullutta, mutta ei voi olla myöskään

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

niin, että halutaan ihmisiä sovitteluun asioita sen takia, että on liian kallista mennä oikeuteen.

Tässä on tuotu esille myös paljon hyviä puheenvuoroja muun muassa vankeinhoidosta. Tässä vankilaturvallisuuskysymys on äärimmäisen tärkeä. Olen käynyt lukuisia keskusteluja tästä asiasta myös Risen pääjohtajan kanssa, ja nyt tässä hallituksen esityksessä tuodaan myös lisäresursseja vankeinhoitoon. Täytyy aina muistaa, kun me käymme budjetista keskustelua, että siinä pohjissa on myös rahaa. Ei ole niin, että on ainoastaan se 2 miljonnaa, joka nyt tulee lisää. Siellä on kyllä ennestäänkin rahaa, mutta totta kai on myös vankeinhoidon osalta näin, että kun siellä muun muassa järjestäytynyt rikollisuus on saanut enemmän jalansijaa, se vaatii enemmän resursseja, ja sen takia tässä on myös ryhdytty toimenpiteisiin. Näitä varmuusosastoja on nyt muutamassa vankilassa, ja niitä täytyy saada lisää, jos tämä kehitys näin jatkuu.

Tässä on esitetty myös kysymyksiä vanhemmuuslaista. Me olemme päätyneet ratkaisuun, joka on hallitusohjelman mukainen, mutta me lähdemme siitä, että tehdään myös tällainen TEAS-selvitys siitä, miltä näitten perheitten osalta, joissa käytännössä on enemmän kuin kaksi vanhempaa, tulevaisuus voisi näyttää. Aina pitää myös miettiä, mikä on lapsen edun kannalta parasta, ja hallitus on lähtenyt tästä näkökulmasta, joka on nykyisessä laissa, että lapsella on lähtökohtaisesti kaksi vanhempaa. Mutta tähän asiaan varmasti seuraava hallitus saa vielä palata.

Naisiin kohdistuvasta väkivallasta on puhuttu paljon. Turvakodit kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön alalle, mutta tähän panostetaan. Olen erittäin iloinen siitä, että me saamme tämän raportoijan ja että hänellä on myös mahdollisuus olla mukana, nostaa keskustelua ja myös saada sellaista tietoa, [Puhemies koputtaa] mitä hän tarvitsee sen tehtävän hoitamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja nyt siirrymme tänne puheenvuorolistalle, ja seuraavaksi edustaja Kvarnström.

15.36 Johan Kvarnström sd: Ärade talman! Det här är på det stora hela ett fungerande och nödvändigt budgetförslag för nästa år. Ett betydande underskott finns kvar, men det är motiverat med en stegvis återgång till en balanserad budget. Det vore ödesdigert att skära bort miljarder från förslaget i det här skedet. Det vore kontraproduktivt på flera sätt, ekonomiskt, socialt, miljömässigt, säkerhetsmässigt och så vidare. De nedskärningar, de ingrepp eller de skattehöjningar som då skulle krävas skulle hämma den ekonomiska tillväxten, skada tryggheten, förlängsamma den rättvisa omställningen och slå hårt mot utsatta grupper i samhället.

Det har varit två dramatiska år nu, men det ligger ingen dramatik i att stegvis gå från kristidens stora underskott till ett mindre underskott på vägen, där det krävs åtgärder för att dämpa de skador som pandemin förorsakat, framför allt en omfattande och allvarlig vårdskuld. Lyckligtvis reserveras resurser för att åtgärda den.

Vi hör med jämna mellanrum oppositionen beskylla regeringen för att inte kunna prioritera, för att vilja ge allt till alla, bara för att i nästa andetag kräva tillägg än här och än där. Att prioritera låter alltid vettigt, men vad som avses är att välja bort någon del av välfärden på ett sätt som vi tror att vore skadligt.

Vi har en heltäckande syn på välfärdssamhället. Vi anser inte att vi ska prioritera bort till exempel någon del av utbildningen eller sjukvården, inte socialskyddet, inte miljön, inte

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

kulturen, inte trafiken. Delvis tvingas vi alla till det ibland, men gör det då på bästa sätt, som vi finner mest hållbart i längden, där det gör minst skada. Och på tal om hållbarhet: budgetförslaget nyckelord är verkligen hållbar tillväxt.

En annan beskryllning är prat om en svällande offentlig sektor. Det är ett negativt klingande ord och ett retoriskt effektivt vapen i högerpolitiska oppositionens hand, men i praktiken betyder det ändå till exempel framtidssatsningar som gynnar både jämlikhet och samskaping, som den utvidgade läroplikten, som lyckligtvis infördes redan nu och inte sköts upp trots pandemin.

Arvoisa puhemies! Terveystieteidenhallitus on tehnyt selkeän valinnan. Me asetamme asiakkaan keskiöön. Hoitotakuuta parannetaan ja siihen varataan resursseja. Teemme tämän, koska tiedämme ja olemme huolissamme siitä, että monet ovat joutuneet odottamaan kiireettömään hoitoon pääsyä jopa 3 kuukautta. Nyt tavoitteena on lyhentää odotusaikaa 7 päivään. Selvä parannus, joka helpottaa monien ihmisten elämää. Kaikkien maassamme tulee saada tarvitsemansa hoito oikea-aikaisesti ja läheltä, ensisijaisesti omasta sote-keskuksesta. Tässä kaikessa avainasemassa on henkilöstö. Hoitajat, joilla on osaamista ja kykyä hyödyntää taitojaan sekä muuntaa ja kehittää osaamistaan jatkuvan oppimisen avulla, pystyvät hyvään hoitotyöhön tavalla, jossa hoitajan ihmisenäkökulma ja etiikka on merkitystä.

Arvoisa puhemies! Myös koulutuksessa ja tutkimuksessa on tehty selkeitä valintoja. Suomen Akatemialle on turvattu riittävä rahoitus. Tämä on olennaista, jotta voimme luoda maahamme uusia innovaatioita ja kestävästä kasvusta. Panostamme myös yhteensä 140 miljoonaa euroa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen parantamiseen osana erilaisia laatu- ja yhdenvertaisuusohjelmia.

Tiedämme, että moni nuori voi huonosti ja tarvitsee tukea opiskelussa. Tämän vuoksi hallitus panostaa myös oppilas- ja opiskelijahuoltoon yhteensä 20 miljoonaa euroa. Tämä sopii yhteen hallituksen laajennetun oppivelvollisuuden kanssa. Jokaisella on tästä lähtien oikeus suorittaa ammatti- tai ylioppilastutkinto ja saada siihen tarvitsemaansa tukea.

Arvoisa puhemies! Yksi ongelma tässä talousarvioesityksessä koskee poliisin määrärahoja. Niiden taso on korkea, mutta meidän pitää paremmin ottaa huomioon myös se, mihin ne rahat riittävät. Poliisin vuokramenot ovat kasvaneet ja kasvavat jatkossakin, poliisin ICT-järjestelmien kustannukset kasvavat. Poliisin hätähuuto on aito. Hallituksen on nyt pyrittävä takaamaan poliisin rahoituksen riittävyys lisäbudjetilla, ja jatkossa tarvitaan enemmän ennustettavuutta tässä asiassa.

Ärade talman! Förutom polisens behovet kultursektorn mer pengar än föreslaget. Det här är enligt min mening ett större problem än vad en liten ökning av underskottet skulle medföra. Ett glädjande inslag i budgetförslaget är däremot att familjeledighetsreformen är beaktad, i och med att den förhoppningsvis träder i kraft i augusti nästa år. Den blir ytterligare ett exempel på hur regeringen Marin förverkligar sina mål och ökar välfärden, stärker barnens bästa och gynnar jämställdheten.

Det är också av stor vikt att den hållbara ekonomiska tillväxten och den gröna övergången påskyndas genom att bevilningsfullmakten för energistöd höjs med hela 453 miljoner euro. Stöd betalas dessutom för att avstå från oljeuppvärmning av byggnader, även till kommuner, föreningar och församlingar.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Summa summarum, stort tack till regeringen Marin, som har mitt fulla förtroende. — Tack, kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

15.41 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiittää hallitusta tästä talousarvioesityksestä, joka on varsin tasapainoinen ja josta nyt sitten laajasti keskustellaan ja johon vielä varmasti joitakin tarkennuksiaikin tehdään. Linja on se, että nyt tuetaan valtiontalouden kasvua ja elpymistä koronan jälkeisessä ajassa nyt, kun olemme tästä koronasta pääsemässä eroon. On todella hyvä, että tällaisia kasvua tukevia toimia on tulossa.

Pidän hyvin tärkeänä myös sitä, että hallitus on koko kautensa ajan tehnyt hyvin lapsi- ja perhemyönteistä politiikkaa. Se, että lapset, nuoret ja lapsiperheet huomioidaan myöskin tässä talousarvioesityksessä, on erinomaista.

Tässä on nyt paljon puhuttu tästä poliisin tilanteesta, ja on äärimmäisen tärkeää, että poliisin toimintaedellytykset turvataan. Onkin hyvä, että niin pääministeri kuin valtiovarainministeri ovat todenneet, että poliisin tilannetta tarkastellaan vielä ja täydentävässä talousarvioesityksessä on sitten mahdollista tehdä vielä tarpeellisia määrärahatäydennyksiä.

Otan yksittäisenä hyvänä, myönteisenä asiana tämän opintotuen tuloarajojen korotuksen, joka kannustaa opiskelijoita työntekoon siinä opiskeluiden ohessa ja jota on pitkään toivottu. Nyt tämä hallitus vihdoinkin viimein tämän paljon puhutun asian toteuttaa, tosin tässä vaiheessa määräaikaisena, mutta siitä sitten me saamme hyviä viitteitä siihen, josko tämän opintotuen tuloarajojen korotuksen voisi jättää pysyväksikin ja jopa sitten isommaksikin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra poissa, edustaja Hoskonen poissa — edustaja Laukkanen.

15.44 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Laukkanen paikalla. — Talousarvioesityksestä positiivisesti nostaisin esille järjestökenttää erityisesti huolestuttaneen asian, näiden Veikkauksen tuottojen vähenemisen ja sitä kautta STEAn rahoituksen pienentymisen. Nyt kuitenkin hallitus on päättänyt, että ensi vuonnakin budjettivaroista kompensoidaan näitä rahoja noin 330 miljoonaa. Lopullinen menetys tähän määrärahatasoon on noin 10 prosentin luokkaa, ja uskon, että järjestökenttä huokaisee syvään, kun tällaiseen pudotukseen ehkä on helpompi sopeutua kuin siihen massiiviseen, mikä näköpiirissä oli.

Järjestötoiminnan rahoituksen kokonaisratkaisu on meillä edessä. Monenlaisia vaihtoehtoja siihen on esitetty. Toivoisin, että kun se tulee pöydälle täällä, niin sitten mallina olisi se, että kuitenkin Veikkauksen rahoitusosuus säilyisi korkeana siitä merkittävästä syystä, että on sellainen yleinen taipumus ja historiallinen tosiasiaakin, että ne määrärahat, jotka jäävät tänne budjettirahoituksen varaan, ovat hyvin suhdanneherkkiä, jolloin se tarkoittaisi sitä, että kun järjestöt tarvitsevat sellaisen vakaan rahoituksen, kun työtänsä joutuvat arvioimaan moneksi vuodeksi eteenpäin, niin ei varmasti innosta ketään, jos joka vuosi se määräraha on katkolla ja se suuruus, joka siellä on, vaihtelee merkittävästi. Työ ei voi olla enää ennakoivaa.

Oli tietenkin surullista, että tähän kehitysyhteistyön tiekarttaan, joka yhdessä suunniteltiin, ei sitten lopulta niitä rahoja löytynyt, vaikka parlamentaarinen työryhmä hienosti sai sen aikaan ja löysi siitä yhteisymmärryksen.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Arvoisa puhemies! Valtion talousarvio on eräänlainen arvobarometri. Se mittaa koko yhteiskunnan ja erityisesti meidän poliitikkojen moraalista tahtotilaa. Miten me arvotamme tämän kansan tarpeet? Miten me arvotamme tämän rahanjaon oikeudenmukaisesti? Pidän tätä talousarviokirjaa merkittävimpana arvobarometrikirjana, minkä yhteiskunta vuositain tuottaa, ja sen takia käydään tämä keskustelu täällä, että hallitus tekee hyvin monenlaisia arvovalintoja, kun se priorisoi tätä tuloa, joka meillä on käytettävissä. Nyt on otettu hyvin merkittävä velka, noin 7 miljardia, mutta moniin semmoisiin yhteisiin tarpeisiin, [Puhemies koputtaa] jotka tiedämme, ei kuitenkaan tästä ole rahaa riittänyt. [Puhemies koputtaa] — Puhemies, päätän tähän, kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari poissa, edustaja Pitko poissa, edustaja Kalli poissa. — Edustaja Soinikoski.

15.47 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Syksyn budjettiriihessä rakensimme tietä kohti hiilineutraalia Suomea. Ensi vuonna panostamme yli puoli miljardia euroa puhtaisiin ratkaisuihin ja ilmastomuutoksen hillitsemiseen.

Nämä ilmastoinvestoinnit sisältävät merkittäviä summia myös liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi. Keskeisenä työkaluna tässä työssä on fossiilittoman liikenteen tiekartta, jonka tavoitteena on puolittaa liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä kolmessa eri vaiheessa. Ensi vuodelle fossiilittoman tiekartan toteutumiselle esitetään yhteensä yli 75 miljoonaa euroa. Investointien ansiosta yhä useammalla suomalaisella on jatkossa mahdollisuus käyttää joukkoliikennettä ja taittaa matkoja turvallisesti kävellen tai pyöräillen. Oma autoa tarvitaan jatkossakin isossa osassa maata, mutta fossiilisista polttoaineista meidän on päästävä eroon. Tähän pyritään esimerkiksi tukemalla täyssähköauton hankintaa ja kannustamalla vanhan auton muuttamiseen etanoli- tai biokaasukäyttöiseksi.

Arvoisa puhemies! Ekologisen vaihtoehdon pitää olla saastuttavampaa vaihtoehtoa edullisempi. Hallituksen talousarvioesityksessä esitetään useita erilaisia keinoja, joilla helpotetaan liikenteen irtautumista fossiilisista polttoaineista. Budjetissa investoidaan noin 14 miljoonaa euroa sähköautojen auto- ja ajoneuvoveromuutoksiin, kun täyssähköautojen autovero laskee. Lisäksi vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvoa alennetaan vuosille 22 ja 25. Hallitus investoi yli 20 miljoonaa euroa sähköautojen latausverkostoon sekä biokaasun tankkausverkostoon. Lisäksi ensi vuodelle esitetään 6 miljoonaa euroa hankinta- ja konversiotukiin, joilla edistetään siirtymää vaihtoehtoihin, vähähiilisiä polttoaineita käyttäviin ajoneuvoihin. Näillä päätöksillä kannustetaan vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaan ja lisätään energiatehokkuushyötyä liikenteessä, kun vähäpäästöisten ajoneuvojen hankinta yleistyy ja niiden osuus autokannassamme kasvaa.

Arvoisa puhemies! Siirtymä fossiilittomaan liikenteeseen on tehtävä reilusti. Tämä tarkoittaa kustannusten kompensoimista pienituloisille ja alueellisten olosuhteiden huomioimista. Samalla kun torjumme ilmastomuutosta, meidän on torjuttava liikenneköyhyyttä. Meidän on pidettävä muutoksen keskellä kaikki mukana. Siksi erilaiset tuet ja kannustimet ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta onnistumme liikenteen päästöjen puolittamisessa.

Kannustimien ohella tarvitsemme lisäpanostuksia joukkoliikenteen kehittämiseen ja siihen, että mahdollisimman monella olisi aito mahdollisuus käyttää joukkoliikennettä myös tulevaisuudessa. Hallitus esittää ensi vuodelle julkisen henkilöliikenteen palveluiden kehittämiseen 106 miljoonaa euroa, joka pitää sisällään fossiilittoman liikenteen tiekartan yh-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

teydessä mainitun joukkoliikennetuen. Joukkoliikennetuella voidaan kehittää alueellisia ja paikallisia liikennemuotoja ja tätä kautta tarjota vaihtoehtoja yksityisautoilulle.

Perusväylistä päärata on koko Suomen merkittävin raideyhteys, jota ilman koko Suomi pysähtyy. Pääradan vaikutusalueella asuu yli puolet suomalaisista, ja sen taloudellinen merkitys Suomelle on valtava. Pääradan kehittäminen on myös yksi merkittävistä keinoista [Puhemies koputtaa] vähentää Suomen liikennepäästöjä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä poissa, edustaja Savola poissa, edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Meri.

15.51 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tuossa eri puheenvuoroissa puhuimme arvovalinnoista — kuten erityisesti edustaja Laukkanen, joka lähti. Ja juuri äskeisessä vihreiden edustajan puheenvuorossa kuulumme sen, mihin panostetaan tällä hetkellä, eli muun muassa sähköautoiluun.

Kävimme keskustelua oikeusministerin johdolla siitä, että meidän oikeusvaltio on sellaisessa tilassa, että asiat viipyvät veroasioissa, siviiliasioissa yli vuoden ja määräaikaistuet tuomioistuimissa ovat valtavia, mikä heikentää myös tuomioistuimen ja tuomareiden riippumattomuutta ja on vakava oikeusvaltiokysymys. Tästä eduskunnan oikeusasiamies on myös kertomuksessaan ollut huolestunut.

Lakivaliokunta on vuosia todennut, että perusrahoituksesta puuttuu rahaa, jotta he voisivat hoitaa ne tehtävät, jotka he joutuvat hoitamaan. He eivät voi jättää niitä hoitamatta. On ratkaisupakko. Tämä on myös ihmisten oikeusturvan kannalta aivan kohtuutonta, että esimerkiksi veroasiassa yli vuoden joudut odottamaan ratkaisua, perheoikeuden siviiliasiaassa — aivan kestänytöntä. Tästä syystä toivoisin, että hallituspuolueet toisivat nyt pysyvää rahoitusta noin 20 miljoonaa, joka on minimipyyntö, jonka tuomioistuimet, syyttäjät, oikeusavustajat ja ulosotto lähes kädet ristissä lakivaliokunnan kuulemisissa pyytävät.

Sanoin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani, että keskustan riveistä tuli lakivaliokunnan jäseneltä, että tämä on keskustalle erittäin tärkeä aihe. No, keskustalla on valtiovarainministeriön salkku. Sosiaalidemokraattien edustaja Lindén totesi, että ollaan erittäin huolestuneita, ja ymmärsin, että näin oli myös RKP:n riveistä: ministeri on itse huolissaan tästä. Kuten sanoin, tämä kuulostaa enemmistön tahdolta, ja nyt mietin, kuka hallituksessa päättää näistä rahoista. Toivon, että te käytätte sitä vipuvartta, joka teillä on, ja tuotte nämä rahat meidän oikeusvaltion suojaksi. Tämä on äärettömän tärkeää.

Tällä paineella, jota nyt on käyty viime päivinä, on saatu jo ministeri Saarikolta lupaus, että poliisin määrärahat nyt ilmeisesti tulevat järjestymään. Tästä ei ihan sataprosenttista varmistusta vielä ole, mutta odotamme sitä jännityksellä.

Ja toinen on tämä meidän oikeusvaltion perusrahoitus: ihmisten oikeus päästä tuomarin eteen, saada veroasiansa ratkaistua, lasten huoltoasiat, kaikki muut, ja se on noin reilut 20 miljoonaa. Pyydän teiltä, tuokaa meille hyvä uutinen ennen kuin tämä budjetti on käsitelty loppuun. Me olisimme lakivaliokunnassa erittäin tyytyväisiä. Olemme tästä yksimielisessä lausunnossamme huomauttaneet ja melkein pärukoilleet, että se raha tulisi. Tämä on arvovalintakysymys. [Puhemies koputtaa] Teillä on enemmistön tahto.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

15.54 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tämä minun puheenvuoroni koskee talousarviota yleisesti, mutta tiedustelen, milloin sopii pitää vanhemmuuslakiin ja siihen lähetekeskusteluun liittyvä puheenvuoro. Onko se tässä yleisen keskustelun yhteydessä, vai?

Puhemies Anu Vehviläinen: Kyllä on, tässäkin yhteydessä.

Selvä. No mutta pysytään kuitenkin vielä talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvio vie Suomea kohti syksyistä synkkyyttä, harmautta ja aikaa, jossa kasvu, orastava talouskasvu, hiipuu. Talousarvio perustuu velanotolle ja laiskuudelle uudistusten suhteen. Ei viitsitä miettiä rakenteellisia keinoja, joilla maamme vietäisiin eteenpäin siten, että tulot hyvinvointivaltion rakentamiseksi kasvaisivat kestäväällä tavalla. Velanotto toki tekee istuvan hallituksen elämän helpoksi mutta pidemmällä ajanjaksolla heikentää hyvinvointia. Erityisen ikävää on se, että hallitus tekee kaikki nämä tekonsa toisten piikkiin: nuoret ja lapset maksavat velkahallituksen laskun.

Arvoisa hallitus, on pakko kysyä, miksi te ette mieti niitä valtiontalouden tuloja. Niitä tuloja on mahdollista lisätä jopa ilman veronkorotuksia, kun tehdään aidosti talouden rakenteita kehittäviä kestäviä ratkaisuja ja työllisyyden kasvua ruokkivia päätöksiä. Sellaista te, hyvä hallitus, ette kuitenkaan tee, ja on pakko kysyä, miksi.

Jotkut ovat verranneet korona-ajan taloudellisia haasteitamme 90-luvun alun lamaan. Yhtäläisyyksiä kyllä on, mutta on yksi selkeä ero. 90-luvun alussa Suomen ongelma oli se, ettei rahaa saatu. 2020-luvun Suomen ongelma on se, että rahaa saadaan. Lainahanat ovat auki, ja siitä hallituspuolueet iloisesti ammentavat itselleen. Höveli velanotto on jo nyt johtanut henkiseen laiskuuteen. Tosiasiallisia ratkaisuja ei edes yritetä etsiä, kun ei ole pakko — nautiskelu lainahanan vieressä on niin paljon helpompaa ja mukavampaa.

Joku totesi täällä puheenvuorossaan jo aiemmin, että pitää varmistaa, että kasvu jatkuu ja kestää. Hyvät ystävät, kasvu ei jatku eikä kestä tällä menolla. Jo ensi vuonna kasvun ennustetaan olevan huipussaan. Sitten tämä teidän hehkuttamanne kasvu alkaa taittua, jo reilun vuoden päästä. Siihen voisitte vielä taitavammalla ja vastuullisemmalla politiikalla kyllä vaikuttaa. Keinot on kirjoitettu lukuisiin raportteihin ja selvityksiin. Ne kannattaa lukea, ottaa opiksi ja panna toimeksi. Ajatelkaapa, kuinka huikeissa kasvulukemissa me olimme nyt, jos te olisitte vuosi tai kaksi sitten alkaneet oikeasti kehittää rakenteitamme asiantuntijoiden suositusten mukaisesti.

Hämmästelen monen muun ohella hallituksen nihkeää suhtautumista poliisiin ja turvallisuuteen. Hallituksen penseys turvallisuutemme kantavia voimia, poliiseja, kohtaan on varmasti tullut kaikille selväksi. Poliisin rahoitus on saatava kuntoon, ja toivon, että nyt eilisten lupauksen jälkeen hallitus viimein toimii asiassa. Hallituksella riittää kyllä rahaa kaikkiin omiin lempihankkeisiinsa. Jopa toimeentulotukeen hallitus järjesti aikanaan korotuksen ennätysvauhtia — sekin toki maksetaan velkarahalla — mutta sitten ei halutakaan rahoittaa poliisia. Kotonaolijoille lisää rahaa, raskasta työtä tekeville turvallisuuden takaa-jille ei rahaa. Hyvä hallitus, arvonne ovat tulleet hyvin selviksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt siirrytään käsittelemään sisäministeriön pääluokkaa. — Ministeri Ohisalo, esittely, olkaa hyvä.

15.58 Sisäministeri Maria Ohisalo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksen mukaisesti sisäministeriön hallinnonalan määrärahaso laskee 10 miljoonaa

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

vuoden 21 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Suojelupoliisin ja Maahanmuuttoviraston määrärahat vähenevät aikaisempien kehyspäästösten seurauksena, mutta muille virastoille esitetään enemmän rahaa kuin tälle vuodelle. Vastaanoton momenteille esitetään yhteensä 39 miljoonan teknisluonteisia vähennyksiä. Ne perustuvat turvapaikanhakijoiden määrän laskuun ja siitä aiheutuvaan määrärahatarpeen pienenemiseen.

Sisäministeriön hallinnonalan taloudellinen tilanne on erittäin haasteellinen. Hallinnonalan rahoitusvaje on syntynyt pitkän ajan kuluessa. Nykyinen hallitus on tehnyt useita lisäyksiä, joiden taso ei kuitenkaan yksin riitä korjaamaan vuosien saatossa kertynyttä korjausvelkaa. On selvää, ettei tilannetta saada kuntoon kerralla tai nopeassa aikataulussa.

Arvoisa puhemies! Poliisin toimintamenoihin esitetään lähes 808 miljoonaa euroa. Lisäystä vuoden 21 varsinaiseen talousarvioon on noin 8,6 miljoonaa euroa. Vuonna 22 poliisilla on 10 miljoonan euron määräraha henkilötövuosimäärän nostamiseksi 7 500:n tasolle. Vuonna 23 tämä määräraha nousee kehyksen mukaisesti 18 miljoonaan euroon. Budjettiriihessä hallitus päätti lisätä rahoitusta poliisille htv-määrän ylläpitoon ja ihmiskauppayksikön jatkoon sekä harvaan asuttujen alueiden turvaamiseen yhteensä 10,6 miljoonaa euroa. Lisäksi poliisi sai 1,2 miljoonaa euroa ja 15 henkilötövuotta kriittisiin toimialoihin kohdistuvien rikosten torjumiseksi. Poliisille osoitettiin myös reilut miljoona euroa laittomaan uhkaukseen liittyvästä rikoslain muutoksesta aiheutuviin menoihin.

Poliisin määrärahatason kasvusta huolimatta tilanne on vaikea, sillä menot ovat kasvaneet nopeammin kuin määrärahaa on pystytty lisäämään. Poliisi on aloittanut yhteistoimintaneuvottelut, mutta kuten pääministeri eilen täällä salissa totesi, hallitus etsii lisä- ja täydentävissä talousarvioesityksissä ratkaisua poliisin akuuttiin resurssitilanteeseen. Sisäministeriöllä tällaiset esitykset ja rahoitustarvelaskelmat ovat kyllä valmiina poliittista uudelleenarviointia varten. Poliisin määrärahat ohjataan hallitusohjelman mukaisesti siten, että voimavarat kohdennetaan poliisin operatiiviseen toimintaan. Poliisin läsnäolo ja näkyvyys turvataan etenkin alueilla, joilla on heikoin palvelutaso.

Arvoisa puhemies! Harmaan talouden torjumiseksi tehokkaan rahanpesun estämisen, valvonnan ja täytöntöönpanon varmistamiseen esitetään noin 1,3:a miljoonaa euroa, mikä on osa EU:n elpymisvälineen rahoitusta. Suojelupoliisille esitetään noin 41:tä miljoonaa euroa. Määräaikaisen tietojärjestelmärahoituksen poistumisesta johtuen määräraha vähenee 3,7 miljoonaa tästä vuodesta.

Rajavartiolaitoksen toimintaan esitetään 275 miljoonaa euroa sekä ilma- ja vartioalusten hankintaan 5 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseen esitetään miljoonan euron lisäystä, joka nostaa määrärahan 3,3 miljoonaan euroon. Pelastustoimelle ja hätäkeskustoiminnalle esitetään yhteensä yli 87:ää miljoonaa euroa. Tästä pelastustoimen toimintamenoihin esitetään noin 21:tä miljoonaa ja Hätäkeskuslaitokselle noin 65:tä miljoonaa euroa. Erityismenoihin esitetään 2:ta miljoonaa euroa. Hätäkeskuspäivystäjäresurssien turvaamiseen on varattu yhteensä 2 miljoonaa, mikä on puoli miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Hätäkeskustietojärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen esitetään 4,2:ta miljoonaa euroa lisäystä.

Hallitus on vahvistanut pakolaiskiintiön tason 1 050 henkeen vuodelle 22 ja varautunut kiintiön nostoon Afganistanin tilanteen johdosta. Pidän tärkeänä, että Suomi kantaa osaltaan vastuunsa hädänalaisten ihmisten auttamisesta, ja siihen pakolaiskiintiö tarjoaa toimivan, hyväksi havaitun työkalun. Maahanmuuton momenteille esitetään yhteensä reilut 160

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

miljoonaa euroa. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin esitetään 65:tä miljoonaa euroa.

Hallitus on lisännyt rahoitusta työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten ruuhkan purkuun, automaatiokehitykseen sekä ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän kehittämiseksi. Hallitus lisäsi budjettiriihessä 2 miljoonaa euroa toiminnan turvaamiseen ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen sekä miljoona euroa erityisasiantuntijan, kasvuyrittäjän sekä työntekijän oleskeluluvan käsittelyn nopeuttamiseksi. Lisäksi EU:n elpymisvälineen kautta [Puhemies koputtaa] saadaan tähän lisätukea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt siirrytään debattikeskusteluun. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.03 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansalaisjärjestö Elokapina aloittaa kymmenpäiväisen kapinansa Mannerheimintielle aivan kohta. Vähemmän häiriötä aiheuttava poliisin osoittama paikka Kansalaistorilla ei kelvannut järjestölle. Elokapina värvää nuoria makaamaan kaduilla, haluaa Suomen julistavan ilmastohätätilan, uhkailee poliisia, jonka resursseja aikoo hyvin merkittävästi viedä seuraavat kymmenen päivää, ja kannustaa muutenkin lain rikkomiseen. Arvoisa sisäministeri, me tiedämme, että myöskin täällä Helsingissä poliisilla olisi paljon tähdellisempääkin tekemistä kuin kantaa jaloista ja käsistä näitä nuoria pois makaamasta kaduilta. Miten itse suhtaudutte tähän asiaan? Kannattaisiko sisäministerin ehkä puhalttaa peli poikki sen sijaan, että kannustatte tällaiseen toimintaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

16.04 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En saa nyt konetta toimimaan. [Puhujan mikrofonin ei auvaudu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt aukesi.

Kiitos. — Arvoisa puhemies! Poliisi ja meidän turvallisuusviranomaiset tarvitsevat nyt työrauhan eivätkä sitä, että he miettivät säästöjä ja leikkauksia. Tiedämme, että koronakriisi on monen viranomaisen työtä kuormittanut, ja erityisesti se on kuormittanut sisäisen turvallisuuden tekijöitä. Kotihälytykset ovat kasvaneet, kyberuhat ovat kasvaneet, ja monet muut tekijät, jotka meidän sisäisen turvallisuuden resursseja haastavat. Kysyisinkin nyt ministeri Ohisalolta: Poliisin toiminnan rahoitusvaje on vielä noin 30 miljoonaa euroa, meillä ovat hätäkeskuksessa sairauspoissaolot nousseet, ja on monta muuta tekijää. Mitä ministeri tekee, että poliisi ja meidän muut turvallisuusviranomaiset saavat nimenomaan sen työrauhan eikä tätä koronan ajan jälkeistä aikaa heidän tarvitse käyttää säästöjen ja leikkaustoimenpiteiden suunnitteluun?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

16.05 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n eduskuntaryhmä on pitänyt erittäin tärkeänä, että löydämme nämä poliisien puuttuvat lisämäärärahat piakkoin ja saamme tämän tilanteen rauhoittumaan. Resurssit ovat kuitenkin yksi keskeinen asia poliisin tapauksessa myös siinä, että kansalaiset kokevat arjen turvallisuuden toimivan ja että heistä pidetään huolta.

Mutta, arvoisa puhemies, yhä enemmän poliisin tapauksessa kohdataan järjestäytyntä rikollisuutta kentällä, ja yhä enemmän rikollisilla on kovempia aseita mukanaan. Puukkojen sijaan nykyään on aseita. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: Pitäisikö tässä nyt keskustella vakavasti myöskin poliisin kanssa, mitä tälle järjestäytyneen rikollisuuden kasvuille ja ilmiölle pitäisi tehdä? Tarvittaisiinko järjestelmällinen strategia, jossa myöskin aselainsäädäntöä päivitetään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.07 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä todeta, että te olette, ministeri Ohisalo, epäonnistunut tässä sisäisen turvallisuuden resurssien turvaamisessa. Senhän me olemme tässä keltaisessa kirjassa nyt nähneet. Te olette aika paljon höperehtinyt Afganistanin, Isis-äitien, monikulttuurisuuden, poliisin moninaisuuden ja ilmaston osalta sen sijaan, että te keskittyisitte näihin ongelmiin, joita me kaduilla ja vankiloissa nähdään: katujengejä, järjestäytyntä rikollisuutta, vakavia väkivallantekoja. Tältä osin haluaisin teiltä kysyä: aiotteko te nyt ajaa nämä poliisin resurssit ja pelastustoimen resurssit, Hätäkeskuksen, Rajan ja Tullin resurssit, siihen kuntoon, että me voimme luottaa näihin palveluihin? Ja tämä täytyy kyllä kysyä: kun te olette työntäneet tänne suojelupoliisille toiminnallisen tulostavoitteen, jossa suojelupoliisin pitäisi torjua ilmastonmuutosta, niin mitä te oikein ajattelette, [Puhemies koputtaa] kun heidän pitäisi huolehtia [Puhemies: Aika!] kansallisesta turvallisuudesta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tolvanen, olkaa hyvä.

16.08 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Arvoisa ministeri, voitteko tässä ja nyt luvata, että poliisi saa ne puuttuvat 30 miljoonaa euroa? Täällä ovat pääministeripuolue ja valtiovarainministeripuolue jo näyttäneet vaaleanvihreätä valoa. Voitteko te luvata, että nämä rahat tulevat? Poliisi tarvitsee ne. Toimintaympäristö on muuttunut rajusti, järjestäytynyt rikollisuus on lisääntynyt, katujengit ovat lisääntyneet, aseistautuminen on lisääntynyt, seksuaalirikokset, kyberrikokset — ja kohta tuossa alkaa mielenosoitus, joka alkujaan on laillinen mutta muuttuu laittomaksi siinä vaiheessa, kun poliisi määrää sen siirtymään pois. Se vaatii paljon poliisivoimia.

Oletteko te valmis tuomitsemaan tämän mielenosoituksen laittomuuden siinä vaiheessa, kun se muuttuu laittomaksi tässä meidän edessämme? Se voisi ennaltaehkäistä tätä tilannetta. [Leena Meri: Nimenomaan!]

Näihin kysymyksiin — kahteen kysymykseen — haluaisin tässä selkeän vastauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huttunen Hanna, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

16.09 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tulen tuolta Pohjois-Karjalasta ja harva-alueelta, ja olen ollut kuntapäättäjänä kahdeksan vuotta seuraamassa sitä, kuinka käydään poliisien kanssa keskustelua, ja aina on se uhka ollut päällä, että meiltä lähtee poliisilaitos ja väki vähenee myös poliisin puolella. Olen seurannut montaa poliisituttua omassa työssään ja nähnyt sen tuskan, mikä myös heillä itsellään on siitä, että he kokevat riittämättömyyttä omassa työssään.

Tämä poliisin rahoitusvaje ei ole pelkästään tämän vuoden ongelma, vaan tämä ongelma on jatkunut todella pitkään ja itse asiassa näillä näkymin tulee kyllä jatkumaan tulevaisuudessakin, ellei tehdä jotakin uutta ja poliisin rahoitusmallia uudisteta. Tämä on pitkäaikainen ja tämä on monipolvinen ongelma. Ja tämä pitää ratkaista, että me emme ole taas kohta vuoden päästä samassa tilanteessa — me tulemme varmaan tulevilla vaalikausillaakin olemaan.

Haluaisinkin kysyä nytten vastaavalta ministeriltä, mikä teidän näkemyksenne on tähän asiaan. Kuinka tämä pitkä epäonninen putki saadaan katkaistua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen Hanna, olkaa hyvä.

16.10 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! Ihan ansaitusti arjen turvallisuus ja sisäinen turvallisuus huolestuttaa suomalaisia. Täällä on käsitelty viime viikolla sisäisen turvallisuuden selonteko, jossa on hyvin kuvattu sitä moninaisuutta, mikä tähän sisäiseen turvallisuuteen liittyy.

Olen opposition kanssa eri mieltä siitä, mitä tämä hallitus on saanut aikaan, jos miettii, että esimerkiksi viime vuonna on valmistunut tuo vasteaikatutkimus, joka liittyy siihen, että sen pohjalta voidaan nyt pitkällä tähtäimellä määritellä, kuinka nopeasti ihmiset saavat Suomessa apua. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka tämän tutkimuksen pohjalta tehtäviä kehityssuunnitelmia on saatu edistettyä nyt näissä niukkojen resurssien olosuhteissa?

Sitten nostaisin esiin myös sen, että meillä valmistellaan hyvinvointialueuudistusta, ja poliisin ennalta estävä työ erityisesti linkittyy paljon hyvinvointialueilla ja kunnissa edelleenkin tehtävään ennalta estävään työhön liittyen päihteiden käyttöön ja kouluväkivallan ehkäisyyn ja hyvin moneen muuhun asiaan. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka paljon näitä kehityshankkeita ollaan pystytty ja tullaan viemään eteenpäin tässä [Puhemies koputtaa] tämän hallituskauden aikana?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

16.11 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän hallitusta siitä, että se budjettiriihen neuvotteluissa päätti varautua nostamaan pakolaiskiintiötä. Kiintiökohtainen vastaanottaminen on yksi tehokkaimmista keinoista auttaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä. Tämän järjestelyn avulla tuetaan heitä turvallisesti aloittamaan uusi elämä täällä Suomessa.

Mutta sitten kun mennään tähän toiseen, turvallisuuspuoleen, niin koko viime kauden hallintovaliokunta käsitteli myös poliisin määrärahoja ja sitä, etteivät ne riittäneet mihinkään. Periaate oli se, kun kuunteli vastausta, että minkä hallitus antaa, niin sen Senaatti-kiinteistöt vie. Voiko ministeri vähän valottaa tätä Senaatti-kiinteistöjen tapaa ottaa vuok-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ria ja nostaa sitä vuokratasoa koko ajan, se on olevinaan niitten kustannuksien mukaan. Eikö tälle voida tehdä mitään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist.

16.12 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Legitimitet och tillit är grundbultar i det nordiska och finländska samhället. För att säkerställa det måste man också trygga myndigheternas närvaro i glesbygden och skärgården. Speciellt sjöbevakningens betydelse är ytterst stor för både skärgården och Åland.

Valtioneuvoston selonteossa sisäisestä turvallisuudesta sanotaan näin: ”Monialaisen ja vakavan merionnettomuuden riskit ovat korkeat erityisesti Suomenlahdella ja Saaristomerellä, ja onnettomuuden todennäköisyyden arvioidaan kasvavan tulevaisuudessa. Rajavartiolaitoksen läsnäolo turvataan itärajan ja saariston harvaan asutulla alueella vähintään nykytasoisesti.”

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: miten taataan viranomaisten todellinen läsnäolo saaristossa ja harvaan asutulla alueella tulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.13 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Ohisalo, puheessanne annoitte ymmärtää, että sisäministeriössä sinänsä on ymmärrys siihen, että poliisi tarvitsee tämän lisärahoituksen, mutta totesitte, että kunhan vain poliittisesti löytyy asiasta yhteisymmärrys. Tässä ihmetyttää se, että kun salin kaikilta laidoilta vakuutetaan tätä samaa, että nämä poliisin määrärahat tarvitaan, se 30 miljoonaa euroa tarvitaan, niin mikä hallitusryhmä tai mikä poliittinen taho on estänyt tämän riittävän rahoituksen myöntämisen. Ja millä tavalla te aiotte varautua sisäministeriössä siihen, että nyt kyetään ylipäänsä tällä mahdollisella 30 miljoonalla eurolla säilyttämään nykytaso, vaikka poliisin tehtävät ovat jatkuvasti lisääntymässä esimerkiksi sen takia, että väkivaltarikollisuus, seksuaalirikollisuus ja kyberrikollisuus ovat lisääntyneet? Alaikäisten väkivaltarikollisuuden osalta [Puhemies koputtaa] viime vuosi oli vuosikymmenen synkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, Heidi, olkaa hyvä.

16.14 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitoksen valvontalentokoneet on hankittu vuonna 95, ja ne alkavat olla käyttöikänsä loppupäässä. Uusien niin kutsuttujen monitoimikoneiden hankkiminen on kriittisen tärkeää sekä Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi että koko Suomen turvallisuuden kannalta. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että Rajavartiolaitoksen tekniset valvontajärjestelmät ja nämä kaksi lentokonetta uusitaan vuoteen 22 mennessä. Kysyisinkin, arvoisa ministeri: mikä on tämän valvontalentokoneiden hankinnan tilanne, ja milloin Rajavartiolaitos saa kaipaamansa uuden kaluston?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

16.15 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuakin huolestuttaa poliisin tila. Poliisi on tärkeä osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, johon kuuluu paljon muutakin: muut virastot, virkamiehet, elinkeinoelämä, kansalaisyhteiskunta ja kansainvälinen toiminta. Kokonaisturvallisuus on ketju, joka kuitenkin on vain niin vahva kuin sen heikoin lenkki. Poliisin määrärahavaje ja yt-neuvottelut tulevat tarkoittamaan, että poliisin näkyvyys kaikilla tasoilla pienenee — oli kyseessä sitten harmaa talous, nettirikollisuus tai katupartiointi.

Arvoisa ministeri, te olette paljon puhunut syrjäytymisen ehkäisystä. Oletteko kuitenkin ottanut huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden, joka on vielä syrjäytymistäkin paljon laajempi kokonaisuus?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

16.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenvuorosta. Eilen ja tänään on puhuttu paljon poliisien voimavaroista. Kokoomus uhkasi tehdä välikysymyksen asiasta, ellei hallitus turvaa poliisin toiminnan säilymistä vähintään nykytasolla, ja luen, mitä pääministeri Marin silloin sanoi: ”Tämän vuoden lisätalousarvion tai täydentävän talousarvion prosessissa tulemme etsimään riittävät resurssit poliisille, niin että poliisien määrä ei vähene.”

Arvoisa herra puhemies! Minä ainakin tulkiten niin, että hallitus on sitoutunut korjaamaan tämän budjettiesityksessä olevan vajeen, ja uskon, että myös sisäministeri on siitä hyvin tyytyväinen. Totta kai valvomme, että hallitus tämän lupauksensa pitää.

Sitten ministerille kysymys: Sanoitte mediassa, [Puhemies: Aika!] että poliitikko ei voi ottaa kantaa yksittäiseen mielenosoitukseen. [Puhemies: Aika!] Mistä tämä oppi tulee?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.17 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitukselle täytyy antaa kiitostakin siitä, että poliisin määrärahoja ja poliisien määrää on pysytty tällä kaudella lisäämään tuntuvasti, mutta nyt on erityisen tärkeää, että tämä poliisin määrärahojen tarve huomioidaan ja mahdollisesti sitten täydentävässä talousarviossa asia korjataan niin, että voidaan hallitusohjelman mukaisesti mennä siihen 7 500 poliisiin.

Arvoisa puhemies! Tiedämme varmasti kaikki, että suomalaisten lain kunnioittaminen on yhteiskuntamme vakauden ja turvallisuuden yksi peruspilari. Suomalaiset luottavat poliisiin. Nyt suomalaisia hämmästyttää se, annetaanko jollekin ryhmälle tässä maassa suoraan tai epäsuorasti lupa rikkoa lakia, ja kyse on juuri tästä Elokapinasta, josta on hyviä kysymyksiä tässä esitettykin. Itsekin haluaisin kysyä teiltä, arvoisa ministeri: mitä mieltä olette siitä, tuleeko myös Elokapinan noudattaa Suomen lakia ja poliisin ohjeita ja määräyksiä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.18 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin tästä salin keskustelusta viime päivinä voisi päätellä, tässä keltaisessa budjettikirjassa, joka meidän

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

pöydillemme on jaettu, tosiaan lukee selvästi, että poliisin budjettirahoitus on ensi vuodelle suurempi kuin edellisvuonna, suurempi kuin edellisen hallituksen aikana ja ymmärtääkseni suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Valitettavasti siltikään emme saa näillä resursseilla kasvatettua poliisien määrää, vaikka se on meidän kaikkien yhteinen tahto, ja hallitus on lisännyt rahoja nimenomaan tähän poliisien määrän kasvattamiseen. On todellakin aiheellista kysyä, mihin nämä rahat menevät [Perussuomalaisten ryhmästä: Senaatti-kiinteistölle!] ja miksi niillä ei saada poliisien määrää nostettua, kuten on ollut tavoite, kun muun muassa halutaan tehdä tärkeää työtä ihmiskaupan tai seksuaali- ja lähisuhdeväkivallan torjunnan osalta.

Turvallisuusviranomaisten riittävän läsnäolon lisäksi turvallisuutta on myös arjen turvallisuus, ja kysyisinkin [Puhemies koputtaa] ministeriltä: mitä tämä budjetti pitää sisällään arjen turvallisuuden parantamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä yksi vastauspuheenvuoro ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.20 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puheenjohtaja! Olen suhtautunut kai vähän rauhallisesti tähän tilanteeseen, koska olen tottunut siihen, että kun budjetista oikein kovaa väännetään, niin lyödään aika kovia argumentteja pöytään. Edellisessä työyhteisössäni oli yleensä tapana sanoa, että ellei tule näin paljon rahaa, niin ihmisiä kuolee niin ja niin paljon. Yksi tapa keskustella näistä on sellainen, että ajoitetaan yt-neuvottelujen alku vaikkapa juuri budjettikeskustelun alkuun.

Katsotaanpa nyt ihan kylmiä lukuja. Vuonna 2017 talousarviossa oli poliisin määräraha 695 miljoonaa euroa, nyt se on 808 miljoonaa euroa — kasvua 113 miljoonaa euroa eli 16 prosenttia eli 3,5 prosenttia vuodessa. Joka vuosi kuitenkin on tarvittu enemmän kuin tämä budjetin määräraha, ja sen takia olen suhtautunut rauhallisesti ja nytkin luottaen siihen, että pystytään varmistamaan se rahoitus joko lisäbudjeteilla, täydentävillä budjeteilla taikka siirtomäärärahoilla. On erittäin hyvä, että nyt olemme saaneet signaalin siitä, että tämä tilanne tullaan järjestämään juuri niin, että poliisin toimintaresurssit säilyvät [Puhemies koputtaa] ja vahvistuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Ohisalo, 3 minuuttia.

16.21 **Sisäministeri Maria Ohisalo:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä näkemyksistä.

Tiedoksi edustaja Lindénille ja muillekin, jotka tätä kysyivät, että kyllä jo tulevan lisätalousarvion päätöksentekoprosessissa sisäministeriö on osaltaan esittänyt poliisille lisämäärärahoja, kuten täällä on yhdessä todettu. [Välihuutoja] Olemme yhdessä todenneet, että tämä budjetti on korkein, minkä poliisi koskaan tulee saamaan, ja siihen päälle etsimme vielä keinoja, kuinka varmistaa se, että poliisissa ei jouduta irtisanomisten tielle. Se, mikä yt-neuvotteluprosessiin heidän näkökulmastaan liittyy mielenkiintoisena — ja mielestäni on hyvä tälle salille myös tuoda se tieto vielä uudestaan — on se, että poliisi käy omaa hallintoaan läpi ja miettii, missä määrin tällainen yhden viraston malli voisi olla jatkossa järkevä ja kustannustehokas, niin että niitä rahoja todella menee sinne kentälle arjen poliisityöhön. Pidän tällaista kehittämistä erittäin hyödyllisenä ja tarpeellisenä, ja ymmärtääkseni tässäkin salissa paljon vaaditaan aina kustannustehokkuutta toimintaan.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Edustaja Ronkainen kysyi hyvin yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta — erittäin tärkeä näkemys, näkökulma siihen, että me tarvitaan kaikessa turvallisuuskeskustelussa aina yhtä aikaa huomio yhtäältä sinne, mitä tapahtuu kentällä Suomessa, ja sinne, mitä tapahtuu Suomen rajojen ympärillä. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat vahvasti linkittyneitä toisiinsa, ja me ollaan hyvää keskustelua käyty myös valiokunnissa tästä selonteosta aiemmin.

Edustaja Räsäselte tiedoksi, että toki hallitus aina tekee päätökset yhdessä ja kyllä tässä ovat kaikki yhdessä sitoutuneet siihen. Tämä poliisin pitkään kertynyt resurssiniukkuus johtuu siitä, että toimitilat ovat huonossa kunnossa, ajoneuvokalusto on vanhaa ja pitää tehdä investointeja. Tätä työtä me tehdään kaikilla sektoreilla. Poliisin määrärahat ovat kasvaneet tällä kaudella. Poliisiin on tullut henkilötyövuosia jatkuvasti lisää. Tätä työtä me jatkamme yhdessä.

Edustaja Bergqvistille: Myös Rajavartiolaitos on saamassa lisää rahaa, ja tässä totta kai myös meriturvallisuus on aivan keskeisessä roolissa. Rajavartiolaitoksen osalta olemme päättäneet yhdessä, että teemme investointeja kalustoon. Erittäin vanhaa kalustoa pitää uusia, paitsi lentokoneita myös ulkovartiolaivoja, ja näihin on rahoitusta ulkovartiolaivojen osalta jo saatu.

Mitä tulee tähän, mikä on tämä kyseinen mielenosoitus, joka täällä on mainittu moneen kertaan, niin se, mikä on laitonta, on laitonta. Se on selvää. Lainsäätäjälle pitäisi olla selvää täällä, että me säädämme lait ja lainvalvojat valvovat lakeja. Oikeusvaltioissa tämä työnjako menee niin. Meidän ei tarvitse mennä hirveän montaa sataa kilometriä tästä kohti etelää, kun nähdään, mitä tapahtuu, kun ministeri ohjaa operatiivista toimintaa viranomaisen osalta. Jos minä ohjaisin operatiivista toimintaa sanomalla, mitä siellä kenttäoperaatioissa täytyy tehdä, niin varmasti tulisi aika nopeasti oikeuskanslerilta kirjettä ja valituksia sieltä suunnasta. [Puhemies koputtaa] Eli kannattaa pitää tässä huomio nyt siellä, mikä se työnjako ja vallan ja vastuun jako on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

16.24 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Vastauksenne päättyi hyvään pohdintaan työnjaosta ja vallanjaosta, ja pohdin itse tässä sitä, että kun meidän tehtävämme on täällä käyttää sitä budjettivaltaa, niin olen näitä poliisitoimen budjetin puolen lukuja monesti katsonut ja tutkinut ja ihmetellyt, ja monesti tuntuu, että sieltä tulee ehkä useampia lukuja ja ne eivät aina välttämättä niin totuudessa pysy tai paikkaansa pidä. Jos ajatellaan tätä 200—250:tä henkilötyövuotta, yt-neuvotteluja, niin me saadaan 800 miljoonalla 7 500 poliisia — pikkasen päälle 100 000 on yhden poliisimiehen hinta — niin että luulisi näin, että 21—26 miljoonaa kyllä piisaisi, jos halutaan se 200—250 poliisia lisää. 30:tä miljoonaa he pyytävät. No, ei siinä mitään. Tekisin ehdotuksen, että lisättäisiin 10—15 miljoonaa ennaltaehkäisevään toimintaan, [Puhemies koputtaa] mikä voitaisiin jakaa monelle toimijakentälle: [Puhemies: Aika!] ensivasteeseen, sosiaalipuoleen, poliisiin ja oikeuslaitokseen. Saataisiin säästöjä pitkällä aikavälillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

16.25 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että täällä keskustellaan poliisien resursseista, ja nyt kun mainitsitte, ministeri, että te olette tehneet jo

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

lisätalousarvioesityksen, niin kuinka paljon siellä on niitä miljoonia, joita te olette esittäneet?

Toinen, mitä haluaisin tietää, on, että kun pelastustoimeemme tarvitaan vuoteen 2030 mennessä tuhat uutta pelastajaa, niin miten se on otettu koulutuksessa ja yleensä resursoinnissa huomioon. Samoin hätäkeskuspäivystäjien tarpeet ovat aika suuret, jotenka sinne tarvitaan myöskin. Miten ne on otettu huomioon?

Sitten tästä Elokapihasta: kyllä minä haluaisin ihan entisenä sisäministerinä tietää sen, annatteko te hyväksynnän tälle Elokapihan majoittumiselle Mannerheimintielle. Elokapihan vie poliisien resursseja sillä hetkellä, kun he siinä majoittuvat.

Ja sitten vielä se, että on ollut juuri lausunnonlausunnolla ulkomaalaislain muutos, ja epäilitte [Puhemies koputtaa] viime maanantain televisioesityksessä, etten olisi katsonut sitä, [Puhemies: Kiitoksia!] mitä siinä sanotaan. Mutta epäilen, että te ette ole tietoinen, mitä siinä sanotaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.26 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa. Oleskelulupakäsittely on kuitenkin ruuhkautunut, ja työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten käsittely on liian hidasta suhteessa siihen tarpeeseen, mikä meillä on. Arvoisa ministeri, millä tavoin tämä asia on huomioitu talousarvioesityksessä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

16.27 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun pitää todeta, että tämä huoli poliisin resursseista on toki jaettu, mutta siitä ei pääse mihinkään, että se ensi vuoden pysyvä rahoitustaso on tosiaan korkeampi kuin ikinä aikaisemmin. Toki korona-aikana on tehty tärkeitä panostuksia, määräaikaista panostuksia, sen tilanteen hoitamiseen. Tiedämme, että korona-aika on ollut vaikea esimerkiksi lähisuhdeväkivallan, myös nuorten kokeman ja tekemän väkivallan, kannalta, mutta ne ovat olleet näitä määräaikaista panostuksia, ja tietysti pitää pystyä tässä budjettikeskustelussa erottamaan määräaikaiset ja pysyvät rahoitukset.

Tosiaan on hyvä, että meillä on nyt tässä jaettu tahtotila siitä, että riittävät resurssit varmistetaan. Se on tietysti myös vihreiden tavoite. Olisin ministeriltä kuitenkin kysynyt: miten panostamme erityisesti rikollisuuden ennaltaehkäisyyn? Täällä esimerkiksi edustaja Räsänen nosti esiin nuorten väkivallan lisääntymisen korona-aikaan. Siinä tunnistetaan, että kun koulut, nuorisotoimi, monet muut [Puhemies koputtaa] tärkeät palvelut menevät kiinni, niin se todella vaikuttaa nuorten arkeen. Pitää varmistaa, että näin ei pääse enää ikinä käymään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

16.28 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän kesäkokouksessa elokuussa meidän kärkitavoitteemme oli poliisien määrän lisääminen. Olen ollut pitkään kansanedustajana. En muista sellaista ke-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

säkokousta, jossa poliisiasia olisi ollut number one, numero yksi, ja sen takia oli tärkeää, että tämä korjaus nyt tehdään niin, että sen pitäisi tyydyttää poliisia ja Suomen kansaa. Sannon näin, että suomalainen poliisi on luotettava, koulutettu, erinomainen, ja sen takia minua itseäni on myöskin rassannut henkisesti, kun kuvittelen, kuinka paljon poliiseja on sattuttanut, kiusannut, harmittanut tämä julkinen keskustelu. Minä luulen, että se on syönyt miestä ja naista, ja nyt saadaan hyvä lopputulos.

Arvoisa ministeri, te ette sanonut mitään uudesta arpajaislaista. Täällä tämän päivän aikana on kymmeniä kertoja [Puhemies koputtaa] viitattu arpajaislakiin ja Veikkauksen asemaan. Voin todeta, että [Puhemies: Aika!] tässä hallituksen esityksessä Veikkaus Oy ottaa vastattavakseen seitsemän uuden poliisiviran palkanmaksun. Miten aiotte käydä tämän lain toimeenpanon toteuttamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Packalén, olkaa hyvä.

16.29 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisin toimintaedellytysten turvaaminen on koko sisäisen turvallisuuden kulmakivi, joten sen rahoituksen pitää olla kunnossa ylivaalikautisesti. Poliisin menot muodostuvat monesta virrasta, joista henkilöstökulut ovat yksi merkittävä osa. Poliisilla on myös paljon kiinteitä kuluja, kuten Senaatin omistamat ylihintaiset kiinteistöt, autot ynnä muu kalusto sekä it-kustannukset. Näiden kaikkien pitää olla kunnossa, että poliisi kykenee suoriutumaan tehtävistään. Hallituksen kyvyttömyys ymmärtää tätä yhtälöä tuntuu siten käsittämättömältä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä sisäministeriltä: tuomitsetteko te — antakaa selkeä vastaus siitä — te Elokapinan vai ette? Poliisilla ei ole selkeää käsitystä siitä, ja poliisissa on yleinen käsitys se, että te suojelette ja ette halua, [Puhemies koputtaa] että sitä puretaan. [Puhemies: Kiitoksia!] Saanko tähän selkeän vastauksen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

16.31 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Poliisin budjetista valtaosa koostuu henkilöstömenoista, ja seuraavaksi suurin menoerä on toimitilakulut. Poliisi tarvitseekin riittävien resurssien ja pätevän henkilöstön lisäksi terveelliset, toimivat ja tarkoituksenmukaiset toimitilat. Kysyisinkin ministeriltä: onko esimerkiksi Itä-Uudenmaan pääpoliisiasema valmistumassa ajallaan, toteutumassa ajallaan, ja onko siihen varattu riittävä rahoitus? Tällä hetkellä pääpoliisiaseman tilat ovat levällään johtuen sisäilmaongelmista väistötiloissa, ja Kielotien poliisivankilakin voi mennä kiinni missä vaiheessa tahansa, jolloin joudutaan sitten kiinniotettuja ajamaan eri puolille, jolloin poliisin vähäinen resurssi on kiinni näissä kuljetuksissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

16.32 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Otan toisen toimialan eli pelastustoimen toimialan rahoituksen tässä esille.

Sisäministeriö itse on arvioinut, että sinne tulisi tasokorotuksen olla noin 80 miljoonaa plus sitten sopimuspalokunnat tarvitsevat noin 50 miljoonaa. Eli millä tavalla? En saanut tästä kirjasta nyt aivan täysin selvää, kun tähän nyt siirtyy sitten kunnilta hyvinvointi-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

alueille. Tietenkin tämä 20 miljoonaa, mikä täällä on sisällä, on tätä sisäministeriön hallintoa, mutta siellä on noin 500 miljoonaa suurin piirtein pelastustoimen kokonaiskustannus. Eli jos mietitään sitä hyvinvointialuetta, joka on 20 miljardia, niin tähän ei ole kuin 2,3 prosenttia siitä. Plus sitten, jos katsotaan vielä nämä sopimuspalkokunnat, niin puhutaan vain 0,34 promillen rahoituksesta. Eli olen huolissani siitä, meneekö nyt sitten pelastustoimi hyvinvointialueitten uudistuksessa pesuveden mukana. Vai miten se säilytetään? [Puhemies koputtaa] Tässä ei ole muutuskustannuksia, ainakaan itse en löytänyt tästä kirjasta pelastustoimen osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.33 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisin työtä on valitettavasti varjostanut jo pitkään resurssien niukkuus ja poukkoilevuus, ja se on tässä salissa laajasti jaettu yhteinen huoli. Tätä hallitus on pyrkinyt korjaamaan lisäämällä poliisien määrärahoja, kuten täällä hyvin on kuultu.

Mutta haluan myös nostaa laajemmin sisäisen turvallisuuden. Kuten selonteosta, jota käsitteimme viime viikolla, käy hyvin ilmi, hallitus on halunnut panostaa sisäiseen turvallisuuteen myös muilla tavoin, jotka vaikuttavat poliisin toimintaympäristöön. Syrjäytymisen, pahoinvointi ja ongelmien kasautuminen ovat Suomen sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Siksi on tärkeää, että täälläkin on tänään jo noussut esiin poliisin ennalta estävä työ, ja toisaalta haluan nostaa myös moniammatillisen työn resurssien turvaamisen tärkeyden ja merkityksen, jotta voimme näitä ongelmia ennalta ehkäistä. Ja edelleen on todella tärkeää, että resursseilla turvataan myös poliisin tekemää tärkeää ihmisoikeustyötä, esimerkiksi ihmiskaupan sekä seksuaali- ja lähisuhdeväkivallan torjunnan osalta. Eli tätä laajaa kokonaisuutta [Puhemies koputtaa] meidän pitää myös muistaa tarkastella, kun puhumme poliisin resursseista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

16.34 Sisäministeri Maria Ohisalo: Kiitos, arvoisa puhemies! Palaan vielä muutamiin edellisellä kierroksella esitettyihin kysymyksiin.

Edustaja Heinäluoma kysyi hyvin aseiden käytöstä ja siitä, kuinka esimerkiksi teräaseiden käyttö on lisääntynyt valitettavasti erityisesti nuorten osalta ja tuolla kaduilla. Tämä on erittäin huolestuttava kehitys, josta olen käynyt keskustelua poliisiylijohtajan kanssa. Olen pyytänyt heiltä näkemyksiä, onko aselainsäädännössä jotain sellaista, mitä meidän kenties pitäisi tehdä tähän liittyen. Odotan tässä tietysti näkemyksiä poliisilta sieltä kentältä.

Edustaja Rantanen kysyi aiemmin, kuinka voi olla, että myös suojelupoliisi velvoitetaan tekemään ilmastotoimia. Palautan itse asiassa muistikuviiin nyt kaikille sen, että sisäministeriön hallinnonalalla on tehty tällainen kestävä kehityksen sitoumus, jonka on laittanut aluilleen ministeri Mykkänen kokoomuksesta. Kokoomusjohtoisen sisäministeriön toimesta silloin on käynnistetty kestävä kehityksen työ, ja me olemme jatkaneet työtä sen eteen, että kaikki suomalaiset toimijat, myös turvallisuusalalla, tekisivät ilmastotoimia. Eli sinänsä tässä ei ole mitään uutta, tätä työtä on tehty jo vuosia, ja näin ollen myös suojelupoliisi tähän on sitoutunut. Itse asiassa moni ilmastotoimi voi olla myös kustannustehokas ja säästää rahaa, kun niitä tehdään nyt hyvissä ajoin.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Moni edustaja on kysynyt hyvin — muun muassa edustajat Holopainen, Suomela, Vähämäki — tästä ennaltaehkäisystä. Oli erittäin hyvä puheenvuoro, edustaja Vähämäki, kun sanoit, että jos ennaltaehkäisyyn panostettaisiin enemmän, niin se säästäisi rahaa. Se on juuri näin, koska jos se painopiste on alkupäässä, niin silloin meidän ei tarvitse käydä läpi monen viranomaisen työtä matkalla, kunnes sitten päädytään tilanteeseen, että tapahtuu rikos, tapahtuu henkirikos, pahimmillaan ihminen menettää henkensä. Totta kai meidän pitää tehdä kaikki askeleet ennen tätä, ja tähän työhön hallitus on panostanut: muun muassa Ankkuri-toimintaa on lähdetty laajentamaan ympäri maata, jotta tätä nuoriin kohdistuvaa riskiä siitä, että nuoret jäisivät ulkopuolelle, lähtisivät rikolliselle polulle, saadaan estettyä.

Edustaja Pirttilahti oli pelastustoimen tulevaisuudesta huolissaan aivan aiheesta. On tunnistettu, että siellä on resurssipulaa, mutta jotta sote-uudistuskin pystyi menemään perustusvaliokunnan läpi, niin yksi osa sitä oli tietysti se, että valtio sitoutuu siihen, että lakisääteiset tehtävät tulevat hoidetuiksi myös pelastuspuolella, ja silloin totta kai nyt tulevan kahden vuoden rahoitus vaikuttaa siihen. Se, mitä tapahtuu kunnissa nyt, vaikuttaa siihen, mikä on pelastuspuolen tulevaisuuden kokonaisuus hyvinvointialueilla. Mutta kyllä nyt on tärkeää tehdä siellä kunnissa, sekä valtion tasolla varmistaa myöhemmin, että ne lakisääteiset toimet varmasti tulee tehtyä.

Kysyttiin spesifi kysymys poliisin työskentelytiloista. Näihin on panostettu, [Puhemies koputtaa] erilaisia väistötiloja on haettu, ja sitä työtä jatketaan jatkuvasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.37 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti harmittaa, että tämä poliittinen tahtotila ei siinä vaiheessa, kun valtiovarainministeriö teki budjettiesityksen, sitten ole siellä näkynyt. Itse katson tätä asiaa poliisiasiaain neuvottelukunnan puheenjohtajana. Poliisien budjetissa on ollut jo pitkään tällainen rakenteellinen ongelma, että sieltä ovat kaikki sisäiset kehittämisrahat lähes leikkautuneet, ja sitten on pelattu aika paljon lisätalousarviolla ja siirtomäärärahoilla. On hyvä kuunnella tätä keskustelua, ja luulen, että se asia — se, mitä hallitusohjelmaan on kirjattu — tässä varmastikin hoidetaan.

Sillä on iso vaikutus sitten myös harva-alueitten viranomaisyhteistyöhön, jos poliisien resursseja lähdetään leikkaamaan, ja kyllä ne lisäresurssit tuolla maaseudulla partioina tällä hetkellä näkyvät. On siellä huomattavasti enemmän tällä hetkellä liikenteessä.

Sitten kysymys liittyen tähän pelastustoimeen ja lähinnä pelastajien koulutukseen. [Puhemies: Aika!] Siellä on koulutusta lisätty mutta määrärahoja leikattu, ja tämä yhtälö ei jotenkin toimi nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.38 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuudentunne tulee siitä, että kansa tietää, miten maata johdetaan. Arvoisa ministeri, te olette julkisuudessa väistellyt kysymystä Elokapiinan toiminnasta useaankin otteeseen. Te olette vedonnut siihen, että poliitikko tai ministeri ei voi ottaa kantaa, ja siihen sanoisinkin, että allekirjoittanut on eli minä olen poliitikko ja pääministeri on poliitikko — hänkin on ottanut kantaa tähän. Tulkitsemmeko nyt oikein, arvoisa sisäisen turvallisuuden ministeri, että vaikenemalla tästä kysymyksestä, tuomitsetteko Elokapiinan Mannerheimintien sulkemisen vai ette, te siunaatte tämän ääriliikehännän? — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

16.39 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla ministeriltä vastaus tästä sisäisen turvallisuuden edistämisestä. Juuri tämä laaja-alainen yhteistyö on keskeisen tärkeää, jotta voimme varmistaa, että rikollisuutta nimenomaan ennaltaehkäistään. Tämä on erityisen tärkeää nuorten kohdalla, sillä on todella valitettavaa, jos menetämme tulevaisuuden toivoja rikollisuuden tielle. Olisinkin kysynyt: miten panostetaan erityisesti uusintarikollisuuden vastaiseen työhön ja nuorten vapautuvien vankien tukemiseen, jotta heistä jokainen pääsisi sitten mahdollisimman pian kaidalle polulle?

Tästä poliisin määräraha-asiasta pitää vielä huomauttaa, että jos todella olemme kaikki yhdessä sitoutuneita siihen, että riittävä rahoituksen taso tulevina vuosina turvataan, niin toivottavasti tämä näkyy sitten meidän kaikkien budjeteissa, myös opposition vaihtoehtobudjeteissa. Aiempina vuosinahan on ollut valitettavasti niin, että edellinen hallitus poliisilta leikkasi, kun taas me olemme tehneet panostuksia. Eli aiemmat merkit halusta panostaa poliisin työhön ovat olleet oppositiopuolueiden osalta varsin valitettavia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

16.40 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ihan lyhyesti tähän äskeiseen. Siis viime kauden aikana joka vuosi nostettiin määrärahoja. Alussa se kehys oli laskeva, kun kaikkialta muualtakin leikattiin, mutta se määrärahojen kasvu alkoi viime kaudella, ja se mahdollisti myöskin sen, että poliisien määrä on kasvanut.

No, nyt me ollaan kaikki samaa mieltä siitä, että poliisin yt:t pitää keskeyttää ja kaikille pitää olla töitä, myös valmistuville. Pääministeri ja valtiovarainministeri sen ovat eilen täältä todenneet, ja olen ymmärtänyt, että sisäministeri pyrkii samaan, mutta vielä tämä tapa on täysin epäselvä. Te puhutte lisätalousarviosta, arvoisa ministeri. Sillähän vaikutetaan tähän vuoteen. Nyt on kyse ensi vuodesta, ja se tarkoittaa sitä, että täydentävässä budjettiesityksessä ne rahat pitää olla. Minä ainakaan en näe muuta teknistä keinoa tämän asian toteuttamiseen. Tai sitten ne pitää löytää jostain hallinnonalan sisältä, enkä usko, että sieltä tällaista 30:tä miljoonaa pystytään irrottamaan. [Puhemies koputtaa] Eli miten tämä on nyt tarkoitus hoitaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.42 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen tuli kulu-neeksi 27 vuotta siitä, kun Estonia-matkustaja-alus upposi — traaginen onnettomuus lähivesillämme. Itse kuulin silloin meripelastuksen johtoryhmään, enkä tule niitä viittä vuorokautta koskaan unohtamaan. Ensimmäisenä yönä Rajavartiolaitoksen Super Puma ykkösen pelasti hyisestä merestä 40 henkilöä. Ne olivat silloiset resurssit. Kolmesta kopterista yksi oli huollossa ja yksi oli päivystyksessä. Täällä edustaja Bergqvist nosti meriturvallisuuden ansiokkaasti esille, ja kysyisin: mikä on tällä hetkellä meidän lähivesiemme meriturvallisuuden tilanne, ja kuinka paljon sinne tarvitaan lisää resursseja?

Tähän keskusteluun poliisista vielä toteaisin, että sivulla 212 budjettikirjassa kerrotaan, että henkilöstömenojen osuus on 71 prosenttia. Se on aivan normaali osuus asiantuntijaorganisaatiossa. Ei se 29 prosenttia muista menoista ole yhtään poikkeuksellisen korkea.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.43 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ruotsin maahanmuuttoon liittyvistä ongelmista pitää puhua siksi, että ne ovat tietyllä aikavälillä myös Suomen ongelmia, ellei näihin asioihin riittävästi puututa. Ja teidän toimestanne niihin ei puututa, oikeastaan päinvastoin — huomaan sen jälleen, kun katselen, minkälaisia maahanmuuton lievennyksiä sieltä onkaan tulossa, muun muassa perheen yhdistämiseen liittyen. Ruotsi kehittyi satoja vuosia yhdeksi maailman turvallisimmista, vauraimmista maista. Nyt siellä räjähtelee, puukotetaan, rikosten määrä lisääntyy, hyvin moni yhteiskunnan sektori on menossa alaspäin. Minä en ainakaan halua tätä kehitystä Suomeen. Tilanne on hyvin surullinen sikäli, että tuntuu, että ruotsalaiset ovat vieraita siellä omassa maassaan. Haluaisin yksinkertaisesti kuulla — olen tätä aiemminkin kysynyt — mitä te rehellisesti ajattelette tästä. Miten te aiotte suojella Suomea Ruotsin tilanteelta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

16.44 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen kuulimme ministeriäitiöistä lupauksen, että poliisien henkilötyövuodet turvataan, ja se on hyvä asia, koska suomalainen yhteiskunta perustuu luottamukseen. Hallitusohjelmassa on luvattu se 7 500, ja jos siitä ei pidetä kiinni, niin silloin petämme luottamuksen myös hallitusohjelman osalta. On pystyttävä luottamaan viranomaisiin, samoin kuin hallituksen lupauksiin.

Tarkastusvaliokunta käsitteli viime syksynä Hätäkeskuslaitosta, ja työhyvinvoinnissa ja jaksamisessa oli ongelmia. Talousarviossa luvataan, että nyt henkilöiden määrä nousee — hyvä niin, toivottavasti se pitää paikkansa. Kuormitusta on myös poliiseilla ja hätäkeskuksissa — 100 000 partiokeikkaa, hälytysajoa, jää vuosittain ajamatta. Se on tietysti ilmastoteko, mutta se on myös turvallisuusteko, ja se on nimenomaisesti kielteinen turvallisuusteko.

Ja sitten viimeinen kysymys: miten suhtaudutte, jos oman puolueenne kansanedustaja majoittuu [Puhemies koputtaa] Mannerheimintielle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.45 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan täällä muutaman kollegan esille nostaman huolen tästä pelastustoimen tilanteesta, kun se on siirtymässä alueille ja rahoitusvaje on tällä hetkellä sen 80 miljoonaa ja päälle. Toisaalta sitten tiedämme sen, että pelastuslaitokset tällä hetkellä kaipaavat vuoteen 2030 mennessä noin tuhatta uutta koulutettua pelastajaa ja Pelastusopiston budjettiin ei ole tässä budjetissa mitään lisäyksiä. Eli millä tavalla te turvaatte tuon pelastuspuolen koulutuksen tulevaisuudessa ja ylipäättänsä sen, että alirahoitettuna ja -resursoituna nämä asiat eivät sitten siirry hallinnollisesti sinne alueille, kun tiedämme sen yleiskatteellisen rahoituksen niukkuuden?

Vielä viimeisenä haluaisin kuulla vastauksen tähän kysymykseen: olettehan te, sisäministeri, oman poliisinne tukena siinä vaiheessa, kun tuo Elokapinan mielenosoitus tuolla todennäköisesti tulee eskaloitumaan laittomaan tilaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Adlercreutz.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

16.46 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vaikka poliisin budjetti nyt ensi vuodelle mitä ilmeisimmin on korkein ikinä, niin pitää tietenkin kuulla myöskin niitä huolia ja varmistaa, että poliisi on toimintakykyinen. Hyvä, että tähän asiaan nytten perehdytään, kuten siihen, mistä ne kuluvat muodostuvat, että toiminta varmasti on tehokasta. Joskus muuttunut toimintaympäristö saattaa johtaa odottamattomiin seurauksiin.

Merivartiostosta puhuttiin aikaisemmin. Sinnehän on tulossa nyt uusia aluksia. Uudet alukset vaativat lisää miehistöä. Samaan aikaan on huoli siitä, että merivartioasemien lukumäärä pienenisi. Vaikka meillä on hyviä aluksia vesillä, niin on myöskin oleellista, että meillä on presenssiä maassa, saarilla, rannikolla, että on myöskin niitä kiinteitä asemia, koska ne palvelevat monella muullakin tavalla ja tuovat turvaa siihen yhteisöön. Haluan nyt varmistaa, [Puhemies koputtaa] etteivät uudet alukset ja lisämiehistö tarkoita sitä, [Puhemies: Kiitoksia!] että näistä resursseista jouduttaisiin leikkaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edusta Sankelo.

16.48 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus ja sen tunne ovat tärkeitä kansalaisen perusoikeuksia. Ilman sitä emme voi olla oman elämämme sankareita, se on niin kuin lähtökohta, ja tämän takia poliisin resurssi on turvattava. Se on lähtökohta, se on perusoikeus, että ihmisillä on turvallinen olo.

No toinen perusoikeus on varmaan mielenosoittaminen sillä tavalla, että voidaan hallitusti osoittaa mieltä eri asioista. Kun oli tämä luovan alan mielenosoitus täällä Eduskuntatalon edessä, niin sehän teki syvän vaikutuksen, ja varmasti viesti tuli perille. No nyt meillä on tuolla tuommoinen porukka, joka ilmoittaa jo etukäteen, että ei aio noudattaa ohjeita, ei aio mennä sinne, mihinkä poliisi on heitä ohjaamassa. Kyllä minä toivoisin, että ministeri tässä kertoisi selkeän kantansa eikä piiloutuisi organisaation taakse, koska kyllä politiikonkin pitää jotain mieltä asioista olla. Nyt olisi tärkeää, että te kertoisitte heille, että teidän asianne on kyllä tärkeä [Puhemies koputtaa] mutta menette sinne [Puhemies: Kiitoksia!] paikkaan, missä te voitte sen mielenne osoittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.49 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän me käsittelemme kuitenkin tätä talousarviota, budjettia, ja minun mielestäni ministeri vastasi tähän Elokapina-asiaan, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei vastannut! — Välihuutoja] ei meistä kukaan täällä salissa varmasti laitonta toimintaa hyväksy.

Mutta mennäänpä asiaan. Tässä kollegat nostivat tämän pelastustoimen rahoituksen esille, ja minäkin kysyisin vielä sitä, [Hälinää] mitenkä tämä sopimuspalokuntalaisten tilanne nyt sitten tulevilla hyvinvointialueilla...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hänninen, pyydän hetken hiljaisuutta. Pyydän, että salissa kuunnellaan, mitä täällä puhutaan. — Edustaja, olkaa hyvä.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jos jatkan. — Eliikkä miten sopimuspalokuntalaisten tilanne, heidän koulutuksensa ja rahoituksensa ja resursointi, myös turvataan?

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Myös itse iloitsen siitä, että on luvattu nämä lisämäärärahat poliisitoimen resurssien turvaamiseksi, mutta siinä meillä tietysti monella herää kysymykset siitä, millä tavalla nämä resurssit ovat kohdentuneet. Siitä varmasti tarvitaan tarkat selvitykset, jotta se raha menee sinne, minne se on tarkoitettukin, elikkä juuri siihen poliisien palkkaamiseen ja tuonne partioille, kaduille, että poliisi näkyy ja saadaan sitten tehtäviin niitä henkilöitä [Puhemies ko-puttaa] palkattua. [Puhemies: Aika!]

Ja Istanbulin sopimus: milloin me saadaan nämä ehdot täytettyä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Ohisalo, 3 minuuttia paikalta.

16.50 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Edustaja Hänniselle heti tähän sopimuspalokuntakysymykseen. Tämä on myös tunnistettu osana hyvinvointialueuudistusta, ja sisäministeriössä on aikanani tehty myös kansallinen toimintaohjelma siitä, kuinka sopimuspalokuntatoimintaa vahvistetaan. Se on erittäin tärkeä resurssi varsinkin harvemmin asutulla maaseudulla. Itse asiassa olen kuullut ilouutisen, että vaikka oli järkyttävä tapaus tämä Kalajoen metsäpalo, niin sen kautta ympäri Suomen sopimuspalokuntiin on myös tullut lisää ihmisiä. Me tarvitaan aktiivista kansalaisyhteiskuntaa tähän.

Edustaja Purra, kysyitte, olenko huolissani kansainvälisestä rikollisuudesta, jengirikollisuudesta. Kyllä olen, ja tästä yhteiskeskustelua käymme poliisin kanssa jatkuvasti. Suomi ei ole millään tavalla irrallinen kansainvälisestä yhteisöstä ja siitä, että verkon kautta rekrytoidaan nuoria jatkuvasti ja entistä enemmän erilaisiin radikaaleihin yhteisöihin. Tässä ennaltaehkäisevä työ on mitä vaikuttavinta, ja sitä pitää vahvistaa entistä enemmän.

Edustaja Lindén viittasi Super Puma -helikoptereihin. Niitähän on myös tässä kunnostettu matkan varrella, ja se on erittäin tärkeää työtä osana sitä, kun pitäisi myös ne lentokoneet päästä uusimaan, ja ulkovartiolaivojen hankintaprosessia viedään nyt tällä hetkellä eteenpäin.

Edustaja Risikko kysyi tulevasta ulkomaalaislain muutoksesta. Siinähan kyse on jo kansainvälistä suojelua saavien, ikään kuin vanhojen perheiden yhdistämisestä, ja tätä on sovellettu jo alaikäisten perheenkokoajien osalta. Eli sinänsä tämä ei tule muuttamaan alaikäisten osalta nykytilaa, se vaan kirjattaisiin lakiin.

Edustaja Suomela puhui vapautuvista vangeista, ja mehan on puhuttu täällä paljon tästä koko oikeudenhoidon ketjusta. On tärkeää, että olette täällä huolissanne poliisin resursseista, mutta meidän pitää yhdessä olla huolissamme koko oikeustoimen ketjusta. Muistan, että erityisesti te, edustaja Meri, monesti nostatte tämän oikeuslaitoksenkin vaikean tilanteen, ja samalla tavalla emme ole olleet ehkä julkisuudessa tästä käymässä keskustelua, mitä pitäisi käydä. Ei riitä, että poliisi saa lisämäärärahaa, kun sen pitää näkyä myös muilla sektoreilla siellä oikeusministeriön puolella. Tässä erityisen tärkeää työtä on esimerkiksi asunnon saaminen vapautuville vangeille, koska se, miten elämä alkaa uudestaan ilman asuntoa, potentiaalisesti ilman palveluita, vaikka mielenterveyspalveluita ja muita, on haastavaa. Tämä voi johtaa uusintarikollisuuskierteeseen, ja se pitää pystyä katkaisemaan.

Edustaja Peltokangas, en tiedä, kuulitteko aiemmin, kun sanoin, että mikä on laitonta, on laitonta. Tuliko se selväksi tässä, että mikä on laitonta, se on laitonta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole selvä, vastatkaa yhden kerran kysymykseen!] Ja se on silloin niin, että poliisi tekee tulkinnan siitä kentällä ja sen jälkeen oikeuslaitos ratkaisee, oliko kyseessä rikos vai eikö ollut rikos. [Mauri Peltokangas: Te siis vaikenette — kiitos, tämä riittää minulle!]

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Eli mielestäni laitonta toimintaa ei pitä olla, ja jos sellaista on, niin poliisi ja oikeuslaitos sitten hoitavat sen kokonaisuuden eteenpäin.

Pelastajamääristä vielä: tämä tuhannen uuden pelastajan tarve [Puhemies koputtaa] tuli meille valitettavasti tietoon vasta kehysriihen jälkeen, mutta sen eteen tehdään töitä, että saadaan lisää pelastajia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.53 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Olin perunut puheenvuoroni, mutta tietysti nyt, kun puheenvuoron sain, haluan kiittää sisäministeri Maria Ohisaloa siitä, että hän selkeästi toi esille sen, että mikä on laitonta, on laitonta, ja laitonta toimintaa ei tietystikään pidä harrastaa, emmekä me sellaista tue. Mutta haluan itsekin korostaa sitä, että totta kai oikeusvaltiossa pitää ihmisellä olla oikeus osoittaa mieltään lain sallimissa puitteissa ja se on tärkeä osa demokratiaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ja edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.54 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty keskustelua mielenosoituksesta, joka tulee näkymään todennäköisesti tuolla Mannerheimintielle Elokapiinan toimesta heidän ilmoituksestaan jopa kymmenen päivän ajan. Te, ministeri Ohisalo, sanoitte AlfaTV:n haastattelussa, että yksittäinen poliitikko ei voi ottaa kantaa mielenosoituksiin. Mutta kyllä voi, yksittäinen poliitikko voi ottaa kantaa. Meillä on tässä salissa aika moni yksittäinen poliitikko jopa osallistunut erilaisiin mielenosoituksiin — itsekin osallistuin hiljattain tällaiseen Elämän puolesta -mielenosoitukseen ja tiedän, että monet ministerit ovat osallistuneet esimerkiksi Pride-mielenosoituksiin ja ovat olleet sen suojelijoina. Eli kyllä kantaa voidaan ottaa, eikä kukaan ole teitä vaatinut johtamaan poliisin operatiivista toimintaa, vaan kyse on siitä, että kyllä teidän viestillänne on suuri merkitys siinä, otatteko kantaa esimerkiksi vetoamuksen muodossa, että nämä Elokapiina-mielenosoittajat osoittaisivat mieltään poliisin heille osoittamassa paikassa. Totta kai me tiedämme, että yleisellä tasolla lakia on noudatettava, eli se vastaus ei tässä yhteydessä riitä.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän keltaiseen kirjaan. Sisäinen turvallisuus on valtion aivan ydintehtävä, ja kyllä yhteiskunnan tulee vahvistaa luottamusta siihen, että Suomi on edelleen turvallinen maa asua, elää, tehdä työtä ja yrittää, ja siksi nämä viranomaisten toimintaedellytykset poliisin ja muiden viranomaisten osalta on turvattava. Hallituksen päätös, joka näkyy tässä budjettikirjassa, osoittaa, että sisäinen turvallisuus ei ole prioriteettilistalla korkealla.

Täällä on kannettu huolta alaikäisten väkivaltarikollisuudesta. Me olemme valitettavan paljon joutuneet lukemaan uutisia koulutappeluista ja takavarikoiduista teräseistä, henkirikoksista, joihin alaikäiset ovat osallistuneet, ja sitten tästä katujengi-ilmiöstä, josta poliisiylijohdaja on varoittanut. Samoin huumoririkollisuus on kasvanut myös alaikäisten keskuudessa, ja tässä ei tarvita ministerien taholta minkäänlaisia myönteisiä viestejä ja signaaleja huumeiden käytön laillistamiseksi. Myös poliisin kotihälytystehtävät ovat lisääntyneet varsinkin korona-aikana, samoin seksuaalirikokset, kiristysrikokset ja liikenne rikokset. Eli me näemme, että paljon on tarpeita, ja sekään, että poliisin voimavarat kyettäisiin edes nykytasolla pitämään, ei valitettavasti riitä näihin kasvaviin tarpeisiin.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Tämän budjettikirjan mukaan todellakin poliisin ensi vuoden budjetti jää edelleen lähes 30 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, ja kyllä pidän itse aika vakuuttavana sitä, että poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen, joka on kokenut poliisimies, kertoo, että näin vaikeaa tilannetta ei ole ollut hänen 39 vuoden poliisiuransa aikana. Poliisin rahoitusvaje on siis nyt korjattava, mutta ei pelkästään lyhytjänteisin lisäbudjetein — eikä mielestäni myöskään edes täydentävä budjettiesitys ole riittävä ajatellen ensi vuotta — vaan nämä korjaukset tarvitaan nimenomaan kehyksiin. Ihan jo pelkästään poliisikoulutuksen opiskelijamäärien suunnitteluun tarvitaan tietoa resursseista vuosiksi eteenpäin, ja on aika huolestuttavaa, että nyt poliisin sisällä on jo ryhdytty keskustelemaan siitä, että näitä poliisikoulutuksen sisäänottoja aletaan supistamaan tämän rahoitusvajeen vuoksi. Niin että ihan tämänkin vuoksi tarvittaisiin tieto tilanteesta useiksi vuosiksi eteenpäin, eli poliisin on päästävä kehittämään toimintaansa pitkäjänteisesti ilman uhkaa tulevien vuosien sopeutuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt siirrymme puolustushallinnon pääluokkaan. — Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä ja esitelkää.

16.59 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluvan syksyn merkittävimpiä tapahtumia puolustuksen saralla ovat puolustusselonteko, joka on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä, sitten myöhemmin syksyllä tuleva parlamentaarinen komitea asevelvollisuuden kehittämisen suhteen, joka tuo omat ehdotuksensa, lienee marraskuun asia, ja sitten valmistelussa oleva HX-hankkeen hankintapäätös. Ensi vuoden talousarvioesitys, jota nyt käsitellään, on luonnollisesti myös erittäin merkittävä asia, vaikka se määrärahasoltaan ei olekaan puolustusministeriön pääluokassa erityisen poikkeava kuluvaan vuoteen nähden. Puolustusbudjetti kasvoi jo kuluvana vuonna huomattavasti HX-hankkeesta johtuen.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahoja yhteensä 5,1 miljardia euroa, mikä on noin 221 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaista talousarviota enemmän. Lisäyksestä noin kaksi kolmasosaa johtuu valtion kehysjärjestelmän ulkopuolisista arvonlisäveromenoista. Ilman arvonlisäveromenojen osuutta puolustusbudjetti kasvaa vuoden 21 varsinaiseen talousarvioon nähden noin 76 miljoonalla eurolla, 1,8 prosenttia, ja tämä lisäys johtuu lähinnä vuoden 21 kolmannessa lisätalousarviossa päätetystä hankintarahoituksen siirrosta vuodelle 22 sekä hinta- ja kustannustasotarkistuksista.

Hallinnonalan menot suhteessa vuodelle 22 ennustettuun bruttokansantuotteeseen kasvavat lähelle 2:a prosenttia. Tänä vuonna bkt-osuus on talouskehityksestä riippuen noin 1,8 prosenttia. Ilman HX-hanketta puolustusbudjetin bkt-osuus jäisi ensi vuonna hieman yli 1,2 prosenttiin. Hallinnonalan osuus valtion budjettitalouden menoista on HX-hankkeen myötä noin 7,9 prosenttia, kun se on ollut viime vuosina ilman HX-hanketta 5—5,5 prosentin haminoilla.

Arvoisa puhemies! Eduskunta myönsi vuoden 21 talousarviossa monitoimihävittäjien hankintaa varten 9,4 miljardin euron tilausvaltuuden, jonka menot ajoittuvat 12 vuodelle. Vuoden 22 talousarvioesitys sisältää tämän tilausvaltuuden käytöstä aiheutuvat menot ja ennakkollisen kustannustasotarkistuksen.

Talousarvioesitys sisältää 199 miljoonaa euroa aiemmin päätetyn Laivue 2020 -hankkeen menoihin, mikä oli siis tämä Merivoimien investointihanke. Laivue 2020 -hankkeen rahoitus sisältyi pääosin jo vuoden 2018 talousarviossa myönnettyyn tilausvaltuuteen. Tämä hanke on toimeenpanovaiheessa.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Myöskään Maavoimien suunnitelmallista kehittämistä ei ole unohdettu. Sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista käytetään merkittävä osa, yli miljardi euroa, materiaaliin valmiuteen. Tämä sisältää varsinaiset puolustusmateriaalihankinnat sekä toimintamenorahoituksella tapahtuvan joukkojen varustamisen ja materiaalin kunnossapidon menot. Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään noin 155 miljoonan euron suuruista uutta tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 22—26, ja tällä hankitaan muun muassa koulutuksen ja valmiuden ampumatarvikkeita, kehitetään operatiivista tykistöä, täydennetään logistiikkajärjestelmää ja kehitetään simuloitua taisteluympäristöä.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien määrärahoja lisätään asteittain hallituskauden aikana 10 miljoonalla eurolla, joka käytetään henkilöstön lisäämiseen, kertausharjoitusten lisäämiseen ja vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen. Vuoden 22 talousarviossa tämä lisäys on yhteensä lähes 9 miljoonaa euroa vuoden 2019 lähtötasoon nähden. Henkilöstöä lisätään 100 henkilötyövuodella tällä hallituskaudella. Tuoreen puolustusselonteon mukaan tavoitteena on kasvattaa henkilöstön määrää edelleen 500 henkilötyövuodella asteittain 20-luvun loppuun mennessä, mikä edellyttää lisäresursseja kahden seuraavan hallituskauden aikana.

Koronapandemia on johtanut poikkeusjärjestelyihin asevelvollisten koulutuksessa ja vaikeuttanut kertausharjoituksia myös kuluvana vuonna, toivottavasti ei enää ensi vuonna. Puolustusvoimat on tästä syystä jäämässä kuluvalla vuodelle asetetusta 19 300 koulutetun reserviläisen tavoitteesta, joka on asetettu alustavaksi tavoitteeksi myös vuoden 22 talousarvioesityksessä.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään noin 64 miljoonaa euroa. Kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot, jotka ovat taas 53 miljoonaa euroa, sisältyvät ulkoministeriön määrärahoihin. Tämä sotilaallinen kriisi on sekä PLM:n että UM:n asia. Arvoisa puhemies, kriisinhallintajoukkojen yhteisvahvuus tulee olemaan nykyarvion mukaan noin 400 henkilötyövuotta.

Ja lopuksi todettakoon vielä, että puolustuskykymme ylläpidossa ja kehittämisessä kaiken lähtökohdalla on edelleen vahva, oma puolustuskykymme. Suomella on oltava ennalta ehkäisevä puolustus [Puhemies koputtaa] ja vahva torjuntakyky, joita koko yhteiskunta tukee. Asevelvollisuus, koulutettu reservi, koko maan puolustaminen ja korkea maanpuolustustahto ovat Suomen puolustuksen [Puhemies: Kiitos!] kivijalkoja jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Tältä pohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten siirrytään debattivaiheeseen, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua keskusteluun, käyttämään vastauspuheenvuoroja, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.05 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä ilmastopolitiikka on tullut kovalla ryminällä myös puolustusministeriön hallinnonalalle. Puolustusvoimat valjastetaan osaltaan hallituksen yltiökunnianhimoisen hiilineutraalisuustavoitteen toimeenpanijaksi. Talousarviossa todetaan oikein, että kansallinen varautuminen muodostaa perustan materiaallisen valmiuden turvaamiselle ja hankinnoille kriisitilanteessa. On myös selvää, että kriisitilanteessa Puolustusvoimien ajoneuvot eivät liiku yksistään biopolttoaineella — näissä ei vain kapasiteetti riitä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Arvoisa puolustusministeri, kysyn teiltä: mikä merkitys hallituksen ilmastotoimilla on Puolustusvoimien huoltovarmuuden kannalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kari, Mika.

17.06 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustushallinnon budjetti on kasvava ja osaltaan vahvistaa myös Puolustusvoimien suorituskykyä mutta myös tietenkin varautuu tulevaan, muun muassa tähän HX-hankkeeseen.

Olisin kysynyt ministeriltä: Budjetti on täynnä koneita ja laitteita, aseita, ajoneuvoja ja muita tarpeita, joita Puolustusvoimat oman tehtävänsä hoitamiseen tarvitsee, mutta myös luonnollisesti iso osa budjetista on henkilöstökuluja, henkilöstön palkkoja suomeksi sanottuna. Mutta kuitenkin yhteen osaan tästä henkilöstörakenteesta haluan kiinnittää ministerin huomion — ja tiedänkin, koska ministerin kanssa tästä olen aikaisemminkin keskustellut: meidän Puolustusvoimain kouluttajien määrä. Siinä meillä on edelleenkin vaje, jota vuosien varrella puolustushallinto on paikannut sopimussotilailla eikä ammattikoulutetuilla aliupseereilla. Miten ministeri näkee, [Puhemies koputtaa] millä aikataululla voitaisiin saada tämä vaje täytettyä [Puhemies: Kiitoksia!] ja saadaan kouluttajien määrä oikealle tasolle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

17.07 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni puolustushallinnon talousarvioesitys on vastuullisesti laadittu, ja olen myös sitä mieltä, että ministeri Kaikkonen on määrätietoisesti ja hyvin johtanut hallinnon alaa.

Pari kysymystä kuitenkin on mielessä:

Toinen koskee kiinteistökuluja ja niissä tapahtuvaa kehitystä. Nythän lainsäädäntöä uudistettiin Senaatin osalta ja tuli tämä puolustus-Senaatti. Joko teillä on siitä kokemuksia, millä tavoin tämä on parantanut, eli siis vähentänyt kustannuksia ja parantanut toimintaa? Siitä olisi kiinnostavaa kuulla lisätietoja.

Yhdyn tähän edustaja Karin esittämään kysymykseen sopimussotilaista: Se on ollut käyttökelpoinen, erittäin edullinen ja kätevä keino täydentää sitä kouluttajavajetta. Onko niin, että me joka vuosi täällä budjettikäsittelyn yhteydessä tästä samasta asiasta keskustellemme? Voisiko budjettiesitystä tältä osin täydentää, ja voisiko käytännöstä tehdä pysyvän?

Totean vielä lopuksi, että olen kanssanne samaa mieltä siitä, [Puhemies koputtaa] että HX-hanke on toteutettava täysimääräisesti ja aikataulussa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.08 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tiivistä esittelystä ja hyvästä työstä. Puolustusbudjetista merkittävä osa käytetään tosiaan materiaalihankintoihin, joukkojen varustamiseen ja materiaalin kunnossapitoon. Poistuvat Meri- ja Ilmavoimien suorituskyvyt korvataan täysimääräisesti. Näiden suorituskykyjen turvaaminen uusilla hankinnoilla, HX-hankkeella ja Laivue 2020 -hankkeella, on välttämätöntä Suomen puolustuksen kannalta. Siksi on erinomaista, että hallitus vie näitä suun-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

nitellusti eteenpäin. Tästäkin kiitos ministeri Kaikkoselle, hallitukselle ja kyllä koko tälle salille.

Kysyisin kuitenkin ministeriltä: miten Puolustusvoimat huolehtii myös Maavoimien materiaalisesta kehittämisestä tulevana vuonna?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.09 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn aikaisempiin kiitoksiin. Kiitokset ministerille särmästä työstä, joka jatkuu ja johon tuore puolustuspoliittinen selonteko antaa toki myös hyvät eväät. Kun puolustusbudjetista puhutaan, niin täytyy huolehtia siitä, että käytetään sitten riittävästi niiden tavoitteiden ja asioiden tekemiseen. Suomihan on tunnettu siitä, että me ei käytetä massiivisia määriä varoja puolustukseen mutta se, mikä käytetään, käytetään hyvin.

Edustaja Ronkainen toi esiin huoltovarmuuskysymyksen. Suomi ei fossiilisia energiamuotoja, öljyä tai kaasua, juuri omista, joten siirtyminen niistä pois, pois fossiilitaloudesta, parantaa meidän huoltovarmuutta. Yksi keino muiden joukossa tässä on tuulivoima, ja tässä on tunnetusti meillä tietty haaste tuulivoiman ja tutkavalvonnan rajapinta. On tärkeää, että meidän maanpuolustusta ja turvallisuutta ei tuulivoimarakentamisen takia vaaranneta, [Puhemies koputtaa] ja näiden yhteensovittamisen viimeisiä kuulumisia olisin ministeriltä kysynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mustajärvi, olkaa hyvä.

17.11 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa järjestetään noin 80 kansainvälistä sotaharjoitusta vuodessa, mutta valitettavasti joskus nämä harjoitukset ovat saaneet arveluttavia piirteitä. Aikoinaan Hankoniemen maihinnousuharjoituksessa yhdysvaltalainen johtaja sanoi, että ”olemme täällä näyttämässä voimaa”. Risalan ilmasotaharjoitukseen USA:n kansalliskaarti kutsui itse itsensä harjoittelemaan, ja viime kaudella puolustusministeri halusi nimetä Suomessakin järjestettävän kansainvälisen suursotaharjoituksen Naaliksi, napaketuksi, ja se olisi ollut aivan tahallinen poliittinen ja täysin turha provokaatio. Jokainen, joka historiaa tuntee, tietää, mistä puhutaan.

Mutta vastikään Yhdysvaltain ja Venäjän puolustusvoimien komentajat tapasivat Suomessa, ja asialistalla oli tietävästi muun muassa jännittynyt tilanne Pohjois-Euroopassa ja arktisella alueella. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: onko puolustusministeriössä tai hallituksessa laajemmin noussut esille, kuinka Suomi voisi olla mukana nykyistä enemmän jännitystä lievittävässä toimissa eikä suinkaan sellaisessa toiminnassa, joka lisää jännitystä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz, var vänlig.

17.12 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Pieni maa joutuu tietenkin turvautumaan paitsi vahvaan omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen myöskin yhteistyöhön, ja on ilahduttavaa, että Suomikin on vahvistanut yhteistyötä paitsi muihin Pohjoismaihin myöskin Naton sisällä. De facto hana Suomi on mukana käytännössä Naton kutakuinkin jokaisessa yhteistyöelimessä eli on hyvin integroitunut siinäkin mielessä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Nyt kun katsotaan kuukausi taaksepäin tähän Afganistanin-operaatioon, niin voi tietenkin nyt jälkeenpäin todeta, että se meni kaikin puolin hyvin. Voisitteko, ministeri Kaikkonen, avata hieman sitä, missä määrin nämä yhdessä tehdyt harjoitukset mahdollistivat tämän operaation ja auttoivat meitä sen suorittamisessa näinkin menestyksekkäästi? Olisiko se ollut mahdollista ilman tätä varsin tiivistä yhteistyötä niitten toimijoiden kanssa, jotka siellä sitten auttoivat meitä, minkä kautta sitten päästiin [Puhemies koputtaa] tähän hyvään tulokseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.13 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa puolustusministeri, on tärkeää, että puolustuksestamme pidetään hyvää huolta ja siihen panostetaan. Talousarvio on puolustuksen osalta mielestäni vastuullinen. Laivue- ja HX-hankkeet ovat erittäin tärkeitä.

Ruotsi, Norja ja Tanska ovat juuri tehneet aiesopimuksen, jonka pääasiallinen yhteistyö kohdistunee Juutinrauman alueelle. Olette kertonut, että Suomi on ollut hyvin informoitu asiasta. Puolustusvaliokunnan jäsenenä kuulin asiasta ensimmäisen kerran sivustolta, jota pidetään tällaisena valeutissivustona. Arvoisa puolustusministeri, miten arvioitte, että tällainen edistää luottamusta demokratiaan, ja toisena, olisiko Suomen ollut mahdollista liittyä tähän aiesopimukseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ennen ministerin vastausta. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.14 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rauhanajan suurin puolustusbudjetti, 5,1 miljardia — voidaan sanoa, että meillä on maanpuolustushenkisin hallitus vähään aikaan. Siihen maanpuolustustahtoon ja henkeen kuuluvat kertausharjoitukset, reserviläistoiminta. Reservin koulutuksella ja kertausharjoituksilla on suuri merkitys reservin kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Reservin koulutusta pyritään tehostamaan kehittämällä eri harjoitusmuotoja, kertausharjoituksia, vapaaehtoisia harjoituksia, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ja omatoimista osaamista, kuten ampumaharjoittelun mahdollisuuksia. Kysynkin ministeriltä: millä tavalla puolustusbudjetissa panostetaan reservin kertausharjoituksiin ja kenttäkelpoisuuden kehittämiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.15 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä budjetti on kyllä maanpuolustuksen kannalta erittäin myönteistä luettavaa. Nimenomaan ne kaikki keskeiset elementit niin materiaalihankintoihin kuin toimintaan niin alusvuorokausien, lentotuntien kuin kertausharjoitusten osalta ovat tässä budjetissa hyvällä tasolla, ja myöskin tämän henkilöstökysymyksen, johon liittyen edustaja Kari hyvin nosti huolta esiin, perään on katsottu ja henkilöstön määrää lisätty, eli voi sanoa, että tämä on hyvin tasapainoinen budjetti monelta osin.

Mutta haluaisin kysyä ministeriltä siitä, että meitä uhkaavat uudentyyppiset uhat. Kyberpuolustus on aivan yksi keskeisimmistä niistä uhista, se nostaa päätään, ja siitä on

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

myöskin puolustusselonteossa hyvin vahvat kirjaukset. Kuinka tähän tullaan nyt aivan konkreettisesti panostamaan myös eurojen suhteen, että me pystymme vastaamaan niihin uusiin uhkiin, mitä meille tuolta tietoliikennemaailmasta tulee?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia paikalta.

17.16 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista ja kysymyksistä. Koetan nopeasti vastata mahdollisimman moneen.

Edustaja Ronkainen: Puolustusvoimat ottaa entistä vahvemmin myös ilmastokysymykset huomioon, mutta emme me nyt ehkä ihan eturintamassa ole tässä taistelussa, vaan päällimmäinen tehtävä on hoitaa maanpuolustusta ja se on se päällimmäinen johtolanka.

Edustaja Kari, tämä kouluttajien määrä: Tämä puolustusselonteko vastaa ennen muuta tähän kysymykseen, eli varmasti kohti vuosikymmenen loppua, kun selonteon mukaan mennään, tämä asia korjaantuu. Siihen saakka tarvitaan kyllä sopimussotilaita edelleenkin. Ja kun tästä oli myös toinen kysymys, niin toivon kyllä, että sopimussotilaitten määrästä sekä hallitus ja mahdollisesti myöskin eduskunta voisivat huolehtia myös jatkossa.

Edustaja Kopra: Puolustuskiinteistöt on aloittanut saamani tiedon mukaan aivan hyvin. Toki vielä sisäänajovaihe menossa. Vielä ei pysty sanomaan, kuinka hyvin se tulee saavuttamaan tavoitteensa, mutta varmasti, kun ensimmäinen vuosi saadaan täyteen, ollaan sen suhteen viisaampia. Te kiinnititte myös huomiota tähän sopimussotilasasiaan. Jos eduskunnalla on mahdollisuus sopimussotilaita lisätä, niin sanoisin, että kyllä se hyvään tarkoitukseen menee ja työllistää vielä nuoria miehiä ja naisia, usein vielä työttömyysalueilla.

Edustaja Kalli kysyi tästä maavoimien kehittämisestä, muusta kehittämisestä: Vuonna 22 kehitetään muun muassa merivoimien valvontajärjestelmä, operatiivinen tykistö, K9-kalustoa hankitaan lisää, kehitetään simuloitua taistelu ympäristöä, hankitaan koulutus- ja valmiusampumatarvikkeita. Lisäksi meillä on Latvian kanssa yhteishanke päällä myöskin, eli kyllä myös maavoimia ja myös ilmatorjunnan korkeatorjuntakykykilpailutusta viedään eteenpäin, eli kyllä sielläkin tapahtuu. Ja nämä ovat sen normaalin puolustusbudjetin puitteissa, että näihin ei ylimääräistä rahaa olla hakemassa.

Edustaja Harjanne, tuulivoimaa: Puolustusvoimat on näyttänyt vihreätä valoa yli 10 000 hankkeelle Suomessa — yli 10 000, eli en sanoisi, että Puolustusvoimat on ainakaan isoin jarru tuulivoiman kehittämisen suhteen. On siellä tutkien vaikutusalueella punaista valoa, mutta yli 10 000, joille Puolustusvoimat on antanut vihreän valon, ja toivoisin, että ne hankkeet voisivat edistyä.

Edustaja Mustajärvi: Todella komentajia tavattiin, ja vaikkapa juuri tällä tavalla Suomi voi edistää vakautta, tarjoamalla kokouspalveluita. Mielestäni esimerkiksi presidentti Niinistön ajatus Etyk 2025 -hankkeesta on sellainen, mihin tämäkin sali voisi tukensa antaa.

Edustaja Adlercreutz: Kansainvälisten harjoitusten merkitys näkyi siinä Afganistanin operaatioissa. Meillä oli hyvä yhteistoimintakyky muitten maitten sotilaitten kanssa, ja se mitä on krihassa ja harjoituksissa saatu, näkyi siinä.

Edustaja Mäenpää: Norja, Tanska ja Ruotsi hoitavat, me emme voi informoida heidän puolestaan heidän hankkeistaan, vaikka meillä tieto siitä olikin. Ja se todella keskittyy sinne Juutinraumaan, Tanskan salmien alueelle.

Edustaja Kettunen: Kertausharjoituksiin panostetaan 19 300 vuorokautta. Ensi vuonna on tarkoitus ne toteuttaa. Toivottavasti korona ei tätä millään tavalla ensi vuonna jarruta.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ja edustaja Savola, vielä viimeisenä: Kyberpuolustukseen panostetaan yhä enemmän [Puhemies koputtaa] sekä rautaa että henkilöstöä. Sitä on tehty joitakin vuosia, ja tämä kehitys jatkuu myös ensi vuonna.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Siinä oli hyvä esimerkki siitä, miten voi tiivistää kolmeen minuuttiin. — Edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

17.20 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On totta, että Afganistanista lähdettiin hyvin hoidetun operaation avulla, mutta se ei poista sitä, että kokonaisuudessaan Afganistan oli valtava epäonnistuminen kansainväliselle yhteisölle, ja siinä on kyllä sellaisia opetuksia, joita täytyy ottaa huomioon jatkossa myöskin Suomen kriisinhallintaosallistumisessa. Ei ole kysymys siitä, että me menemme sen mukaan, että joku meitä haluaa mukaan, vaan pitää ennen kaikkea arvioida, mitä me voimme siellä tehdä, mitkä ovat olosuhteet, joissa voidaan rakentaa ihmisoikeuksien kunnioittamista, demokratiaa ja ylläpitää vakautta, ja kaikki nämä edellytykset — nyt me näemme sen jälkikäteen — puutuivat Afganistanissa. Eli tässä on myöskin koko Euroopalle tärkeä opetus siitä, että Euroopan tulee vahvistaa ja kehittää omia kriisinhallintakykyjään ja arviointikykyjään ja toimia silloinkin, kun se, mihinkä me olemme yleensä luottaneet, ei näytä tuottavan mitään tulosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

17.21 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Tuomioja puhui tässä hyvin, ja jatkan siitä oikeastaan. Kyllä meidän täytyy keskittyä kotimaahan ja omaan puolustukseen ja tehdä panostuksia täällä eikä lähteä tuonne maailmalle. [Erkki Tuomioja: Ei, kyllä se oli väärä johtopäätös!]

Puolustusvoimien toimintamenomomentti sisältää tilausvaltuuden PVKEH 2022. Se on 155 miljoonaa, ja totean sen hallintojooston puheenjohtajan omaisuudessa, että me tulemme saamaan syksyn aikana tietoa tämän käytöstä. Viime vuonna tämä tilausmomentti oli 758 miljoonaa eli hiukan isompi.

Mutta nostan yhden mielenkiintoisen luvun tästä budjetista monitoimihävittäjien hankinnan osalta. Siellä ovat indeksimenot 22,5 miljoonaa. Kun monesti on mietitty sitä, paljonko se hävittäjähankinta lopulta maksamaan, niin tämä antaa kenties hiukan osviittaa. Katsotaan, mitä indeksimenot sitten ovat vaikkapa kymmenen vuoden päästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.22 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikein paljon, ministeri, tästä teidän esittelystä. Kysyisin pari kohtaa.

Toinen liittyy rauhanturvaajien kuntoutusrahaan. Onko se tulossa? En ihan saanut kiinni, otitteko siihen jo kantaa puheessanne, mutta tähän on ollut sellainen tahtotila monelakin.

Mutta sitten minä myöskin puhuisin tästä maanpuolustustahdosta kaiken kaikkiaan. Yksi tapahan lisätä nimenomaan maanpuolustustahtoa on myös se, että naiset näyttävät sitä osviittaa. Olen Naisten Valmiusliiton puheenjohtaja, ja olen sitä mieltä, että kouluttamalla myös naisia kokonaisturvallisuuteen, mitä Naisten Valmiusliitto tekee, tehdään hy-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

vää työtä. Onko mahdollista, että saadaan valtion tukea siihen koulutukseen enemmän? Ja voisimmeko saada myös turvallisuuskoulutettujen naisten rekisterinpidon mahdollisuuden lakiin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

17.23 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille erittäin hyvästä esittelystä ja hyvästä budjetista kaikkineen. Se on hyvin maanpuolustushenkinen, ja myös tässä reservin toiminnan osalta on hyvä sisältö. Ainoastaan tuollainen 200 000 euron leikkaus taitaa olla, mikä on kertaerä, mutta hyvällä pohjalla.

Olen menossa puhumaan Laskuvarjojääkärikillan tapahtumaan viikonloppuna. Voinko sanoa, että erikoisjoukkojen rahoitus on turvattu ja toiminta on turvattu vielä tästä eteenpäin ja nuoria voidaan edelleen ohjata tähän toimintaan? Yhtä lailla erikoisjoukkoja on muitakin, mutta otin nyt laskuvarjojääkärit tässä esimerkiksi.

Toinen kysymys liittyy oikeastaan Puolustusvoimien kiinteistöasioihin. On paljon tullut viestiä, että eivät kai vain Puolustusvoimien kiinteistöt lämpimiä venäläisellä pelletillä, onko siinä kotimainen energia käytössä. Tämä on huoltovarmuustekijä, ja tietenkin kriisitilanteissa ehkä on hankala sitten jostain rajan takaa jotain polttoaineita saada. [Tuomas Ketunen: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Holopainen Hanna, olkaa hyvä.

17.24 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma puheenvuoroni käsittelee yhdenvertaisuutta kahdestakin näkökulmasta.

Ensin tästä alueellisesta yhdenvertaisuudesta, johon liittyvät nimenomaan tämä tuulivoiman tuotanto ja tutkahaasteet. Tulen itse Lappeenrannasta Kaakkois-Suomesta, johon siis kohdistuu pitkälti se, että tuulivoiman lisärakentaminen siellä on erittäin haasteellista. Vaikka ministeri puheenvuorossaan viittasi siihen, että valtakunnallisesti tarkasteltuna näitä hankkeita voidaan toteuttaa, se on alueellisesti erittäin kriittinen. Samalla alueella tehdään tosi vahvaa ympäristö- ja energiateknologian kehitystyötä, johon tarvitaan vahvaa sähköistämistä, ja juuri sillä alueella, kun vaikka tavoitellaan pilottilaitosta synteettisten polttoaineiden kehittämiseen, olisi tärkeää löytää hiilineutraali tapa tuottaa sähköä. Tämä huomiona.

Sitten yhdenvertaisuusloikka asevelvollisuuden kehittämisessä: Nyt on tietenkin komiteatyö vielä kesken, mutta ajattelen niin, että nyt odotukset ovat aika korkealla siihen, että vähintään kutsuntavelvollisuus saataisiin laajennettua koko ikäluokkaa koskeväksi. Kysyisin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] onko valmiutta viedä tätä eteenpäin siinä määrin, jos komitea sitten linjaa, [Puhemies: Aika!] että kutsuntavelvollisuutta laajennetaan ja siihen tarjotaan resursseja? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.25 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt ihan lyhyesti varusmiesten ja varuskuntien sekä henkilöstön kunnosta, fyysisestä kunnosta, mutta tietenkin silloin, kun ihmisistä puhutaan, henkisestä hyvinvoinnista ja jaks-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

misesta nyt tämän koronapandemian aikana. Onko siellä ollut näkyvissä uupumusta? Ja millaisessa kunnossa — tosiaan tässä nousikin esille — ovat meidän varuskuntien kiinteistöt ja tietysti muut puolustustarvikkeet, elikkä paljonko meillä on nyt tulevaisuutta ajatellen korjausvelkaa ja investointivelkaa maanpuolustuksen osalta?

Maanpuolustustahdosta sen verran, että minusta tuntuu ainakin itsestäni — mutua — että se on kuitenkin Suomessa aika vahva. Ja kun kutsunnat ovat osassa maata käynnissä, ainakin käynnistymässä, niin olisin vielä kysynyt, millä tavalla turvataan se, että nuoret pääsisivät sinne, minne heillä sitä motivaatiota ja halua on, elikkä että jo varhaisessa vaiheessa annettaisiin ohjeistuksia siitä, minkälaisia vaatimuksia on, jos haluaa esimerkiksi Merivoimiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

17.27 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Kaikkoselle tästä maanpuolustusmyönteisestä budjetista. Kotiseutua halutaan puolustaa, ja tällä on merkitystä myöskin puolustustahdon vahvistumiselle. Tähän liittyen kiitän tästä joukko-osastojen sodanajan joukkojen jakamisesta operatiivisiin joukkoihin ja paikallisy-joukkoihin. Uskon, että tällä uudistuksella on laaja vaikutus, erityisesti sillä ajatuksella, että hyödynnämme reserviläisten osaamista ja he voivat verkkoalustalla ilmoittaa osaamisestaan ja se otetaan hyödyksi kertausharjoituksissa ja kaikkienensa. Kysyisin: mikä on tämän uudistuksen aikataulu ja millä tavalla tämä uudistus otetaan huomioon tulevassa budjetissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

17.28 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja loistavasta tiivistyksestä vastauksien suhteen. Kahteen asiaan kysymystä:

Arktisen alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut, ja Arktisessa neuvostossa on normaalisti turvallisuus- ja puolustusasiat tavallaan rajattu neuvoston työskentelyn ulkopuolelle. Miten Suomi toimii nyt muuten, että huomioimme yhteistyön, ja mitä toimenpiteitä on tehty ja mitä on tulossa?

Toinen asia on sitten nämä varuskunnat, ja aikaisemminkin olen puhunut niistä sisäilmaongelmista. Meillä ei ole varaa siihen, että yhdenkään varusmiehen palvelus keskeytyy sen takia, että ei pysty toimimaan tai tulee flunssaa tai hengitysoireita tai keuhko-oireita tai vastaavia. Mikä on niiden tilanne? Ja kuten edustaja Risikko, rauhanturvaajien kuntoutusrahaan odotan myöskin vastausta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt kuullaan, miltä pohjalta ministeri Kaikkonen tiivistää. — 2 minuuttia, olkaa hyvä. [Naurua]

17.29 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Tehtävä käy yhä haasteellisemmaksi, arvoisa puhemies! Edustaja Tuomiojan puheenvuoroon yhdyn. Edustaja Vähämäki teki merkittäviä huomioita, tässä faktat kohdillaan.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Edustaja Risikko kysyi tästä rauhanturvaajien kuntoutusrahatilanteesta. Tähän etsimme ratkaisuja, ja uskon, että myöskin löydämme ratkaisuja tähän asiaan. [Paula Risikko: Hie-noa!]

Sitten tämä naisten koulutusasia: Suhtaudun myönteisesti. Rahhoo tarvitaan sinne ja tänne, mutta tämä on hyvä hanke. Katsotaan, mitä voidaan tehdä sen suhteen.

Edustaja Pirttilahti voi kertoa terveisiä, että puolustuskiinteistöjen suhteen pyritään käyttämään kotimaista energiaa, mitä hän ajattelikin. Se on ainakin oma viestini ollut tuonne omalle hallinnolle, ja se on myös huoltovarmuuskysymys.

Edustaja Holopainen, itärajan tuulivoimahankkeet: Teknologia tulee vähän pidemmällä aikavälillä auttamaan tässä asiassa, sekä sensoreiden, tutkien että tuulivoimaloiden yhdistämisessä. Ei ihan vielä, mutta vähän pidemmällä aikavälillä.

Jos tuo Kanervan johtama komitea ehdottaa ikäluokalle yhteisiä kutsuntoja — jos se ehdottaa sitä — niin minä suhtaudun siihen myönteisesti ja tulen viemään asiaa eteenpäin.

Edustaja Hännisen kysymys, onko varusmiehillä koronauupumusta: Jonkun verran on. Se on tunnistettu ilmiö kyllä. Näistä kiinteistöistä kysyitte te ja edustaja Talvitie. Todettkoon, että varusmieskäytössä olevia kasarmeja on 62, peruskorjauksia on tehty 20 vuoden aikana 40 kappaletta, ja vielä 19 kasarmiin on suunnitteilla seuraavan viiden vuoden aikana peruskorjaus, eli on kunnostettu ja kunnostetaan. Ja tilojen pitää olla kunnossa, se on selvä asia.

Minne pääsee palvelukseen kutsunnoissa? Pyritään huomioimaan joko ajankohta tai paikka, että edes jompikumpi voidaan huomioida — parhaimmillaan voidaan huomioida molemmatkin.

Edustaja Kinnunen, kysyitte tästä digiportaalin käyttöaikataulusta. Sitä ei ole vielä lyöty lukkoon, mutta todella on valmisteilla tällainen hanke, missä reserviläiset voisivat itse ilmoittaa osaamisestaan digitaalisten välineiden kautta. Se edistyy, ja palataan siihen vähän tuonnempana.

Ja edustaja Talvitie, Suomen pitää olla vaikuttamassa siihen, että arktisella alueella jännitteet eivät lisääntyisi, ja me voimme omia diplomaattisia väyliämme tähän asiaan käyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvin on tiivistetty, kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.31 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että ministeri on antanut erittäin hyviä ja täsmällisiä vastauksia tähän mennessä. Katsoaan, miten käy nyt.

Talousarviossa puhutaan Puolustusvoimien henkilöstön toimintakyvyn ja työhyvinvoinnin kehittämisestä. On selvää, että työn kuormittavuus, sairauspoissaolot, jopa onnettomuudet ovat inhimillisen tekijän lisäksi myös taloudellinen seikka. Yksi Puolustusvoimissa eniten puhuttaneista asioista on vuodelta 1970 oleva työaikalaki, joka ei mahdollista muun muassa sotilashenkilön palautumista vaativan sotaharjoituksen jälkeen. Tunnetusti sotilas on valmis venymään äärimmäisyyksiin, mutta onko järkevää venyttää äärimmilleen rauhanaikana? Arvoisa ministeri, onko sotilaita koskeva työaikalainsäädännön uudistus nyt menossa lainsäädäntöputkeen? Minun käsittääkseni tähän uudistukseen viitataan myös puolustuselonteossa.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mustajärvi.

17.32 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistan-operaatio ei todellakaan ollut mikään menestys, ei Suomelle eikä Nato-johtoiselle koalitiolle. Aikoinaan olisikin pitänyt miettiä, miksi sinne lähdettiin, mitä saavutettiin ja kuinka operaatio muuttui ajan myötä. Ja nyt pitäisi uusiin operaatioihin lähdettäessä tai niitä laajennettaessa käydä hyvin laaja perusteellinen ja kriittinen keskustelu siitä, lähdetäänkö vai ei, laajennetaanko operaatioita ja mikä Suomen rooli niissä on.

Nyt käsittelyssä on Mali-operaatio ja neljä muuta kohdemaata, mutta ei suinkaan selontekomenettelyllä vaan selvitysmenettelyllä. Kun puolustusvaliokunta antoi ihan tuoreeltaan hyvin kriittisen lausunnon tästä selvitysmenettelystä, niin voitteko, arvoisa ministeri, avata, miksi asiassa edetään selvitysmenettelyllä ja miksi se aikoinaankin käsiteltiin selvitysmenettelyllä eikä selontekona?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.33 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ollut erittäin aktiivinen EU:n yhteisen puolustuspolitiikan tai puolustusulottuvuuden kehittämisessä jo viime kaudella, ja sama on jatkunut tällä kaudella. Tarve kyvyllä toimia yhdessä yhteisten toimintalinjojen mukaisesti on laajasti tunnustettu eri jäsenmaiden keskuudessa. Tätä näkemystä varmasti ovat vahvistaneet ne toimintaympäristön muutokset, jotka valitettavasti eivät ole olleet niin sanotusti seesteisempään suuntaan, vaan kyllä epävakaus lähialueilla ja laajemminkin on monessa mielessä lisääntynyt ja uhat ovat moninaistuneet.

Tarve yhteiselle toimintakyvyllä on siis tunnustettu ja joitakin konkreettisia aloitteitakin on tehty, kuten pysyvä rakenteellinen yhteistyö ja puolustusrahasto, mutta nyt työn alla on strateginen kompassi. Miten ministeri arvioitte, minkälaisia konkreettisia harppauksia on mahdollisuus ottaa lähitulevaisuudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

17.34 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Budjetti on nyt niin hyvin laadittu, että siitä on vaikeaa lisätä kysymyksiä keksiä, mutta sen sijaan näistä muista hankkeista mielelläni kysyn.

Tuossa viime eduskuntakaudella pantiin tiedustelulainsäädäntö ja sitä myötä myöskin Puolustusvoimien kyberkyvykkyksiä uuteen uskoon, ja kysyisin, mikä on teidän käsityksenne siitä, onko nyt lainsäädäntö riittävän hyvällä tasolla, että Puolustusvoimat voi täysipainoisesti puolustaa maata kyberavaruudessa, vai tulisiko sitä kehittää kenties.

Ja mikä on näkemyksenne siitä, että kun meillä on tämä yhteiskunnan yleinen kyberturvallisuus, jonka yksi osa-alue tämä kyberpuolustus on, niin tulisiko kenties Puolustusvoimien roolia laajentaa tämän yleisen kyberturvallisuuden takaajana, kun meillä kuitenkin nyt tuntuu olevan siviiliyhteiskunnassa pieni epäselvyys siitä, kuka tätä kyberturvallisuutta johtaa ja miten sitä kehitetään. Millä tavoin teidän mielestänne asiaa tulisi viedä eteenpäin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Savola, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

17.35 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistanin kriisinhallintaoperaatiota on moneen kertaan sivuttu tässä keskustelussa, ja tietysti tulokset tämän kriisinhallintaoperaation lopputulosten kannalta ovat huonot, ja siitä analyysit tulevat myöhemmin, mutta onhan näillä merkityksiä hyvin vahvasti taas meidän omassa suorituskyyvyssämme. Tämä suorituskyyky, mitä näin kovista operaatiosta saadaan — se kokemus sotilaille, se, kun ollaan kovissa paikoissa, se osaamisen tuominen tänne kotimaahan — on iso tekijä. Näitä operaatiota on muuallakin tietysti: Libanonissa, Irakissa ja niin edelleen, ja nyt on sitten tämä Afrikan kriisinhallintaoperaatio, mitä suunnitellaan. Kysyn ministeriltä: Kuinka sitä suorituskyykyä ja oppeja, mitä sieltä haetaan, hyödynnetään tässä meidän kotimaan puolustuksessa? Mikä merkitys sillä on, että me osallistumme näihin kriisinhallintaoperaatioihin, paitsi sen operaation näkökulmasta myös tämän meidän oman suorituskyykymme [Puhemies koputtaa] parantamisen näkökulmasta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

17.37 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän osaltani myös ministeriä hyvästä esittelystä, ja on erinomaista, että puolustusministeriön määrärahoilla ylläpidetään ja turvataan maamme uskottava puolustuskyyky ja Laivue 2020 - ja HX-hankkeet korvaavat Meri- ja Ilmavoimien poistuvat suorituskyyvyt täysimääräisesti.

Tässä nostettiin esille näitä henkilöstöön liittyviä kysymyksiä, ja niihin ministeri erinomaisesti vastasikin jo, mutta myös itse kiinnittäisin huomiota nimenomaan henkilöstön työhyvinvointiin, varusmiesten hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyviin haasteisiin. Pyytäisin vielä ministeriä tarkentamaan, millä tavoin varmistetaan se, että sekä työhyvinvointia että jaksamista tuetaan ja ylläpidetään sitten tulevien muutosten yhteydessä mutta myös jo tässä hetkessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.38 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministerin vastauksissa sekä tulinoisuus että tarkkuus ovat olleet kiitettäviä.

Suomi ylläpitää tällä budjetilla uskottavaa puolustusta. Suomi on ylläpitänyt uskottavaa puolustusta jo pitkään. Moni muu maa Länsi-Euroopassa ei ehkä tehnyt ihan vastaavalla tavalla, vaan päästi puolustuskyykyään laskemaan, suorituskyykyään laskemaan kylmän sodan jälkimainingeissa. Sinänsä harmillista, mutta sillä oli myös sellainen hopeareunus, että me ollaan onnistuttu hankkimaan kalustoa suhteellisen hyvällä hinnalla, ehkä Leopard 2 -taistelupanssarivaunut tästä paras esimerkki.

Nyt maailma herää uudenlaiseen, kovempaan aikaan, ja tämä vastaava mekanismi tuskin enää toimii. Voisin kuvitella, että se näkyy itse asiassa jo nyt meidän hankinnoissamme, ja varmaan näkyy jatkossakin, että hyvää halvalla ei välttämättä vastaavalla tavalla ole tarjolla. Olisin kysynyt, miten tähän vastataan. [Puhemies koputtaa] Ehkä yhteishankinnat muun muassa kuulostavat hyvältä vaihtoehtolta siihen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia! Vielä yksi vastauspuheenvuoro ja sitten ministeri 3 minuuttia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

17.39 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun on ministeriä kehuttu ja ihan syystä, niin täytyy vähän kehua hallitustakin. Pitkästä aikaa tämän hallituksen ja tämän eduskunnan aikana Puolustusvoimain henkilöstömäärää on lisätty, kertausharjoitusten määrää on lisätty, budjeteissa keskeiset pääluokat pitävät ja myös isot tulevat investoinnit viedään suunnitellusti läpi.

Minä haluan vielä alleviivata sitä aikaisemmin kommentoimaani ja kysymääni henkilöstöasiaa. Meidän on pakko saada jollain aikavälillä ammattitaitoiset, koulutetut aliupseerit hoitamaan meidän koulutusta nykyistä huomattavasti laajemmalla joukolla. Nyt sitä valetta paikataan näillä sopimussotilailla, jotka ovat kyllä hyvä lisä, ikään kuin puskuri, mutta eivät korvaa sitä ammattitaitoa, joka varusmiesten koulutuksessa pitää olla: kaksi ja puoli kouluttajaa per joukkue.

Mutta haluan kiinnittää huomiota vielä tähän EU Mali -operaatioon. Kuten edustaja Mustajärvi, niin toivoisin, että eduskunnalle tuotaisiin [Puhemies koputtaa] näistä selonte-koja ja kehitettäisiin pikkuhiljaa tätä joukkoa suuremmaksi ja suuremmaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia.

17.40 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Ronkainen aloitti tällä työaikalakikysymyksellä, ja toden totta tuohon puolustuselontekoon kirjattiin tästä asiasta virke, joka seisoo näin: ”Lisäksi tarkastellaan Puolustusvoimien henkilöstön virka- ja työehtojen kehittämismahdollisuuksia rahoitusresurssien puitteissa”, ja kyllä se tähän tematiikkaan liittyy. Rahoituskysymys on ollut kyllä keskustelussa. Tässä on ollut järjestöillä ja työnantajapuolella aika erilainen näkemys uudistuksen kustannuksista, mutta keskustelua on jatkettu ja jatketaan edelleen järjestöjen kanssa ja myös valtiovarainministeriön kanssa, jonka esittelyyn tämä asia varsinaisesti kuuluu.

Edustajat Mustajärvi ja Kari kysivät tässä Malin selvitysmenettelystä. Nämä ovat ulkoministeriöjohtoisia, ja ehkä terveiset vielä siihen suuntaan. Voin itsekin käydä vielä siihen suuntaan keskustelua tästä, että selvitys vai selonteko, mutta yleensä tässä huomioidaan tehtävän luonne ja vaikeusaste, kun linjausta tehdään, eli se perustuu sinänsä lainsäädäntöön, mikä menettely valitaan.

Edustaja Kalli kysyy EU:n puolustuksen kehittämisestä, ja toden totta on merkittävä prosessi menossa elikkä tämä niin sanottu strateginen kompassi, jota parhaillaan valmistellaan. Siitä odotetaan ensimmäisiä luonnoksia vielä tänä syksynä, ja se on tarkoitus ensi keväänä hyväksyä. Voisin kuvitella, että esimerkiksi kriisinhallintakysymykset ovat konkreettia siellä, mihin edustaja Tuomiojakin täällä aikaisemmin viittasi, tilannekuvakysymykset. Viime viikkoina on puhuttu voimakkaasti taisteluosastojen käytettävyydestä, ja siitä on tehty erilaisia keskustelunavauksia. Uskon, että se tulee kyllä saamaan konkreettasia tässä lähiaikoina. En usko mihinkään jättiloikkiin, mutta uskon, että otetaan askelia eteenpäin. Tämä on varmaan aivan perusteltu kehitys, ja Suomikin tätä tukee.

Edustaja Kopra kysyi tästä, onko kyberlainsäädäntö riittävän hyvällä tasolla. No, se otti ison harppauksen viime vaalikaudella — kiitos koko eduskunnalle siitä työstä. Onko se riittävän hyvä? Voi olla, että on edelleen tarkastelutarpeita, ja se on tuossa puolustuselonteossakin vähintäänkin rivien välissä mainittu, ja tähän asiaan palataan. Jotakin hienosäätöä, ehkä enemmänkin, voi tarvetta olla vielä tehdä, mutta tähän asiaan tullaan palaamaan. Suuri, iso parannus tehtiin joka tapauksessa viime vaalikaudella, ja Puolustusvoimat kes-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

kittyy siinä omaan rooteliinsa. Sitten kun mennään laajempaan kyberturvallisuuteen, niin tullaan siviiliyhteiskunnan puolelle, ja esimerkiksi Vastaamo-asiassa ja tällaisissa ei Puolustusvoimilla roolia ole.

Vaikka Afganistanin suhteen lopputulos tai tämänhetkinen tilanne on iso pettymys, niin saatiin sieltä taistelutaitoihin kehitystä, saatiin kenttäsairaaloimintoon, moneen asiaan oppeja tuosta prosessista, ja kyllä Afganistaniinkin hyvää kehitystä tuli, vaikka pelko on siitä, että siitä merkittävä osa valuu hukkaan.

Edustaja Mäkinen, työhyvinvoinnin suhteen: tähän on tehty työtä ja tehdään edelleen, ja sama koskee varusmiehiä, joitten palautteet ovat yleensä valtavan hyviä.

Ja viimeisenä vielä edustaja Harjanteelle: On tehty hyviä kauppoja viimeisten kymmenen vuoden aikana. Yhteishankintoja tutkitaan. Ne eivät ole aivan yksinkertaisia. Niitäkin on joitakin tehty, ja esimerkiksi yhteispohjoismainen taisteluasuhanke on tällä hetkellä selvityksessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvä, kiitoksia. Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

17.43 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin käyttää nyt vanhemmuuslakia koskevan lähetekeskustelupuheenvuoron, kun käsitykseni mukaan se on tänäänkin listalla ja siitä voi puhua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vanhemmuuslaiksi yhdistää suunnitelman mukaisesti isyys- ja äitiyslait, mutta lupaamiinsa tarkistustarpeisiin se ottaa kantaa ainoastaan lapsen oikeuksia huonontavalla tavalla. Lapsivaikutusten arviointia hallituksen esitykselle ei käsittäkseni ole tehty. Muun muassa isyyden korjaamisen vaikeuttaminen tunnustettujen isyyksien kohdalla ja muutos avioliiton isysolettaman kohdalla heikentävät lapsen ja miehen perusoikeuksien toteutumista entuudestaan. Uuden aikarajan lisääminen avioliiton isysolettaman kautta määräytyvään isyyteen vain sitoo lisää oikeusistuimien harkintavaltaa ja estää lapsen edun arvioimista. Kaikki aikarajat, jotka estävät lapsen edun arviointia, ohjaavat oikeusistuinta tukeutumaan väärään ja vanhentuneeseen oikeuskäytäntöön, kuten oikeusministeriö itsekin tekee viitatessaan lainvalmisteluaineistossaan korkeimman oikeuden päätöksiin. Molemmat päätökset ovat niin vanhoja, ettei Suomi ollut ratifioinut YK:n lasten oikeuksien sopimusta eikä sitä sovellettu ratkaisuja tehtäessä. Kun esimerkiksi rikoslakia uudistetaan, ei siihen jätetä mahdollisuutta viitata oikeuskäytäntöön tai vanhoihin rangaistussuosituksiin.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevassa isyyslaissa kanneaikaa perustellaan määräajan sisältymisellä myös edelliseen lakiin ja edelleen sillä, että lapsen vanhemmuutta koskevat kiistat olisi lapsen edun vuoksi syytä saada oikaistuksi mahdollisimman pian lapsen syntymän jälkeen. Tosiasiassa nykyisen ja vuosien varrella useasti uudistetun isyyslain aikarajat periytyvät laista aviollisesta syntyperästä vuodelta 1957. Siihen asti voimassa olleen oikeuden mukaan voitiin määräajoista riippumatta vaatia todettavaksi lapsen todelliset vanhemmat. Isyyslakien aikamäärien keskeiset perusteet ovat olleet, että ne perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön ja että lapsen edun vuoksi vanhemmuutta koskevat kiistat on syytä saada ratkaistuksi mahdollisimman pian. Jos vanhemmuudesta on kiistaa, ei se korjaannu pakottavalla lainsäädännöllä tai väärillä tuomioilla ainakaan lapsen edun mukaiseen suuntaan. Vanhemmuuslakia valmisteltaessa referenssi tulisi hakea Suomea velvoittavista ihmisoikeussopimuksista, ei vanhentuneesta lainsäädännöstä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Arvoisa puhemies! Suomi on saanut YK:n lapsen oikeuksien komitealta jokaisessa määräkaisraportissaan huomautuksen siitä, että lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatetta lapsen edusta ei ole riittävästi sisällytetty kansalliseen lainsäädäntöön ja että sitä ei riittävästi huomioida hallinnossa ja ohjelmissa. Lapsen oikeuksiin liittyen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on vakiintuneesti katsonut, että oikeus tietää alkuperänsä kuuluu identiteetin tärkeisiin ja pysyviin perusteisiin ja että se nauttii yksityiselämän suojaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on antanut suuren merkityksen sille, onko päätöksentekomenettelyssä pyritty esimerkiksi lapsen ja muiden asiaan osallisten kuulemisella selvittämään tosiseikat sen sijaan, että ratkaisu perustettaisiin sosiaalisten perheiden pysyvyyttä suosiville yleisille perusteille. Kansallisen tuomioistuimen tulee punnita tapauskohtaisesti ja huolellisesti kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja, asianosaisten vakiintuneita olosuhteita ja ennen kaikkea lapsen etua ja hänen perhe-elämänsä suojaa. Suomi on vuoteen 2020 mennessä saanut 141 langettavaa päätöstä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta. Samaan aikaan kaikki muut Pohjoismaat ovat saaneet niitä yhteensä 135, vaikka ovat olleet pidempään siellä jäseniäkin. Nyt olisi mahdollisuus tuoda tähänkin parannus.

Arvoisa puhemies! Istuva hallitus on luvannut ja julistanut, että päätösten tulee perustua tutkittuun tietoon. Vanhemmuuslain osalta lapsivaikutusten arviointia ei ole tehty ja isyyden korjaamista koskevat kanneajat perustuvat vuonna 1957 vaikuttaneen oikeusministeriön virkamiehen perustelemattomaan mielipiteeseen. Tämä ei ole tutkitun tiedon käyttämistä lainvalmistelussa.

Hyvä aikomus ei lainsäädännön pykälää kirjoitettaessa riitä. Pitää osata arvioida myös sitä, mitä ja miten säädös vaikuttaa. Julkisuudessa on ollut tapaus, joka kiistattomasti osoittaa, miten isyyden korjaamisen aikarajoja voidaan käyttää väärin ja saada aikaan tilanne, joka on lapselle haitallinen ja muillekin osallisille haitallinen. Yhtään vastaavaa esimerkkiä ei ole siitä, miten sama lainpykälä olisi toiminut lapsen eduksi.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskunta ottaa edellä mainitun huomioon käsitellessään tätä lakiesitystä ja muuttaa sitä siten, että lapsen todelliset vanhemmat voidaan määritellä aikarajoista ja muista sulkevista määräyksistä riippumatta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma poissa. Ledamot Bergqvist.

17.49 Sandra Bergqvist r: Värderade talman! Trots att många säkert redan är trötta på att höra om corona är det ändå oundvikligt att nämna coronapandemins konsekvenser även i denna debatt. Coronakrisen har drabbat speciellt barn och unga. Det har skapat tryck på olika former av stödtjänster, och vi behöver nu satsningar för att på lång sikt förebygga marginalisering. Detsamma gäller dem som tvingats till ensamhet under det senaste året. Satsningar behövs för att skapa framtidstro och välmående.

Suomi on pärjännyt suhteellisen hyvin koronapandemian aikana, ja talous on toipunut nopeasti, jopa nopeammin kuin ennustettiin. Hallitus on jo päättänyt kattavista työllisyystoimenpiteistä, mutta lisätoimenpiteitä tarvitaan. Pitkällä aikavälillä tarvitaan edelleen päätöksiä, jotka edistävät työllisyyttä ja vahvistavat kasvua.

RKP on jo pitkään ajanut kotitalousvähennyksen korotusta, ja olen iloinen siitä, että budjettiehdotus sisältää kaksivuotisen kokeilun korotetusta kotitalousvähennyksestä. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä kotitalous- ja hoitotyöstä nostetaan 3 500 euroon.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Omavastuu korotetaan 40 prosentista 60 prosenttiin. Kotitalousvähennyksen korotus parantaa työllisyyttä ja edistää yrittäjyyttä erityisesti naisvaltaisilla aloilla.

Yksi toimista nuorten työllisyyden parantamiseksi on opiskelijoiden tulojen korottaminen ensi vuoden aikana. Tiedämme kaikki, että työskentely opintojen ohella kerryttää arvokasta työkokemusta riippumatta siitä, ovatko työtehtävät opiskeluun liittyviä vai eivät. Opintojen ohella saadut työtulot myös helpottavat monien opiskelijoiden arkea. Tiedämme myös, että monet palvelualat kärsivät tällä hetkellä akuutista työvoimapulasta. Juuri näillä aloilla opiskelijat usein työskentelevät opintojen ohella.

Jag vill tacka regeringen för de ambitiösa klimat- och hållbarhetsåtgärder som tas fram i den här budgeten. Klimatfrågan är en viktig fråga speciellt för de yngre generationerna och en fråga som ska tas med största allvar. I klimatarbetet behövs allas insatser inom alla branscher och på alla nivåer i samhället.

Miljövänliga alternativ inom person- och kollektivtrafiken ska vara lätta att använda och ekonomiskt fördelaktiga. Det är bra att främjande av gång- och cykeltrafik och ökat stöd till kollektivtrafiken i stora och medelstora stadsregioner finns med i budgetförslaget. Också större projekt som utvecklingen av bangården i Åbo och byggande av dubbelspår på sträckan Kuppis—Åbo föreslås få pengar. De här investeringarna behövs för att utveckla trafiken och de gynnar hela regionen.

Toinen Varsinais-Suomelle tärkeä asia on rahoitus, jota ehdotetaan peltojen kipsikäsitteilylle. Ravinteiden sitominen peltoihin on tärkeä askel Saaristomeren poistamisessa Itämeren suojelukomissio HELCOMin hotspot-luettelosta. Saaristomeri valuma-alueineen on Suomen ainoa jäljellä oleva hotspot-alue tässä luokituksessa. Vesistöjen huono tila keskittyy Suomessa ja koko Itämeren alueella Saaristomerelle. Saaristomeri on myös virkistys- ja luontoarvojen kannalta Itämeren tärkein osa. Ponnisteluja tarvitaan monilla aloilla ja toimialoilla. Ympäristöjärjestö Pidä Saaristo Siistinä — Håll Skärgården Ren on yksi niistä toimijoista, jotka tekevät tärkeää työtä Saaristomeren hyvinvoinnin eteen. Ne ylläpitävät esimerkiksi kelluvia käymäläjätteiden imutyhjennysasemia ja jäteposteitä vierasvenesatamissa. On valitettavaa, että Pidä Saaristo Siistinä -järjestön varoja leikataan ensi vuoden budjettiehdotuksessa.

Värderade talman! Det krävs fortsättningsvis många sysselsättningsåtgärder, klimatåtgärder och satsningar på forskning och utveckling. Jag hoppas vi får se mer av detta under de kommande åren.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, tack. — Edustaja Holopainen, Hanna poissa. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.53 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ensi vuoden budjetti, talousarvio vuodelle 22 käsittelyssä ja yleiskeskustelupuheenvuoro, niinpä vähän laajemmin budjetista muutamia nostoja ja tärkeitä asioita.

Ensinnäkin se, että nyt tämä korona alkaa olla pian elettyä elämää, ja sen hännät ovat jäljellä. Voimakasta elvytystä on tässä maassa jouduttu tekemään, jotta yhteiskunnan pyörät edes jollain tasolla ovat pyörimässä pysyneet. Jos katsotaan niitä tärkeimpiä lukuja eli sitä, kuinka ihmishenkiä on säästynyt tässä maassa, olemme pärjänneet. Osa yrityksistä on sel-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

vinnyt hyvinkin koronan yli — joillekin on ollut jopa hyötyä siitä — mutta sitten on niitä väliinputoajia ollut ja ongelmiakin on tullut, mutta niihin on pyritty vastaamaan erilaisilla tukipaketeilla ja sitä myöten työpaikkoja pelastamaan ja yrityksiä pelastamaan tässä maassa.

Kaiken kaikkiaan yrittäjäyys ja yritykset ovat se selkäranka, joka tämän maan voi nostaa taloudellisesti jaloilleen ja pitää hyvinvointia yllä tässä maassa. Se vaatii sen, että meillä on olemassa oleva koulutus, joka pystyy tuottamaan työvoimaa yrityksiin, niin korkeakoulutus kuin ammatillinen koulutus, ja näihin tässä budjetissa satsataan vahvasti, ja nämä ovat niitä keskeisiä tekijöitä, että sitä osaamista yrityksissä löytyy, että yritykset voivat kautta Suomen menestyä ja nimenomaan niin, että tämä koulutus palvelee elinkeinoelämän tarpeita.

Työvoimapula on meillä asia, joka on kiistaton, ja siihen pyritään vastaamaan nyt sillä, että tämä niin sanottu D-viisumi saa voiman ja siihen annetaan edellytykset, että tänne pystytään paremmin työperäistä maahanmuuttoa saamaan. On myöskin pienempiä keinoja, pehmeitä keinoja, siltä osin työllisyyden parantamiseen, että sieltä alkupäästä opiskelijoille annetaan porkkanaa, että voivat tehdä enemmän töitä, mikä on hyvä asia ja mistä on pitkään puhuttu. Nyt se toteutetaan, eli enemmän voidaan opiskeluaikana tehdä töitä menettämättä opintotukea — ja sitten myöskin se, että eläkeläisille annetaan niitä työedellytyksiä. Siellä on paljon työhaluja — paljon yhteydenottoja varmasti meistä jokainen on saanut, että töitä haluttaisiin tehdä, mutta verotus ei siihen kannusta. Ja nyt sitten esimerkiksi työtulovähennyksen korotus on niitä porkkanoita, mitä tässä budjetissa sisällä on.

Jos puhutaan turvallisuudesta, niin me juuri puhuimme tuosta maanpuolustuksen pääluokasta, ja maanpuolustus on niitä osa-alueita, jotka on huolehdittu tällä vaalikaudella erittäin hyvin. Me toteutamme sekä ne isot hankinnat, mitkä on luvattu, että sitten myöskin sinne itse toimintaan, kertausharjoituksiin, lentotunteihin, alusvuorokausiin, maastovuorokausiin — näihin kaikkiin satsataan, ja nämä ovat keskeisiä asioita siinä, että meillä se tasapaino pysyy maanpuolustuksen toiminnan, henkilöstön ja materiaalihankintojen välillä, ja ne kalustouudistukset, jotka pitää tehdä, ne tehdään.

Maatalouden osalta: Nimenomaan ruoantuotannon pitää olla keskiössä, ja se on keskiössä. Kohta puhumme lisää maatalouden pääluokasta yksityiskohtaisemmin, mutta maatalous on se ratkaisija, joka pystyy sen huoltovarmuuden meidän elintarvikeomavaraisuuden osalta turvaamaan, ja myöskin, kun puhutaan paljon näistä ilmastovaikutuksista, niin siellä ne ratkaisun avaimet nimenomaan ovat, ja porkkanan kautta ilman syyllistämistä me pystymme ratkaisemaan tuottamalla sitä maailman puhtainta ruokaa niillä perusteilla, millä me tälläkin hetkellä ruokaa tuotamme. Eli siellä on meillä paljon saavutettavaa ja myöskin mahdollisuuksia. Eli kiitos jokaiselle tuottajalle.

Haluan vielä liikenteestä... Rouva puhemies, on todettava, että kello tässä heittelee miten sattuu, en tiedä tarkkaan, kauanko olen puhunut. Mutta vielä yksi asia, minkä haluan tässä tuoda esiin... Eli täällä on minuutti, [Välihuutoja] mutta mielestäni olen puhunut [Naurua] jo hieman pidempään, mutta...

Puhemies Anu Vehviläinen: Olen kyllä seurannut sitä vähän tuolta kauempaa, ja nyt on minuutti jäljellä.

Jos kuulijakuntaa kiinnostaa. [Keskeltä: Kyllä kiinnostaa! — Ritva Elomaa: Antaa tulla vaan!] — Hyvä. — Mutta liikenteestä sen verran vielä, että tässä budjetissa panostetaan

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

alempiasteiseen tieverkkoon eli perustienpitoon. Tällä vaalikaudella on 300 miljoonaa euroa lisätty sinne rahaa, ja ne ovat niitä aivan keskeisiä euroja siinä, että meillä yhteiskunnan pyörät pyörivät. Samaten tietoliikenneyhteyksiin panostamme, että se laajakaista tuonne maaseudulle jokaiseen paikkaan mahdollistetaan. Oma kyläyhdistys, Savolankylä ry, on muun muassa hanketta käynnistämässä, ja ne ovat niitä edellytyksiä, että se yritystoiminta ja etätyömahdollisuudet siellä ovat hyvät.

Ja vielä sanon sen, että biopolttoaineissa ovat liikenteen osalta ne ratkaisun eväät myöskin tähän ilmastomuutosasiaan ja siihen vähähiilisyteen ja myöskin huoltovarmuuteen. Jos me itse pystymme täällä ne polttoaineet tuottamaan, mitä me käytämme, niin sillä on meille iso etu. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. Ja nyt siirrymme maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan. — Ministeri Leppä, olkaa hyvä. Esittelypuheenvuoro.

17.59 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaan on päättänyt ehdotuksestaan ensi vuoden talousarvioesitykseksi. Maa- ja metsätalousministeriön osalta talousarvioehdotuksessa painotamme perustehtäviä, kuten ruuantuotannon toimivuutta, puhtaan veden takaamista eläinten ja kasvitautien hallintaan, luonnonvaratalouden, metsäalan kestävyiden ja niihin perustuvien elinkeinon kilpailukyyn varmistamista sekä maaseudun elinvoimaisuuden kehittämistä. Näiden perusasioiden merkitys on korostunut koronakriisin aikana ja sen myötä entisestään. Kyse on myös suomalaisesta huoltovarmuudesta ja koko yhteiskunnan ruokaturvasta, jonka selkärankana viljelijät toimivat.

Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa tukea koko Suomen kehittämistä ja panostaa maaseudun elinvoimaan. Siksi esitämme ensi vuoden talousarvioon 70 miljoonaa euroa maaseuturahastoon osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Varoja kohdennetaan muun muassa maatalouden investointeihin, laajakaistainvestointeihin, erityisesti valokuituun, ja luonnonmukaiseen tuotantoon. Ruuantuotannon päästövähennyksiä on tehtävä tutkittuun tietoon nojaten, kannusteiden kautta ja kannattavuudesta huolehtien. Siksi panostamme luonnonvara- ja kotieläintutkimukseen sekä ravinteiden kierrätykseen.

Osoitimme 1,1 miljoonan euron verran turvepeltojen päästövähennystutkimuksen vahvistamiseen, mikä tukee hallitusohjelman tavoitteita kestävä maatalouden vahvistamiseksi. Lisäksi osoitetaan miljoona euroa maatalouden tutkimusympäristöjen uudistamiseen. Hallitus haluaa tukea myös Suomen valkuaisomavaraisuutta, soijatonta Suomea. Ilmastoystävällisempien rehujen kehitykseen ja tutkimukseen ja tarvittaviin selvityksiin osoitetaan ensi vuoden budjetissa 0,7 miljoonaa euroa. Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaa jatketaan ja sille ohjataan miljoona euroa lisärahoituksena. Kierrätyslannoitteiden kokeilua ja käyttöönottoa edistetään kannusteiden ja neuvonnan avulla.

Edistämme myös digitalisaatiota monella eri tavalla, ja talousarviossa huolehditaan myös huoneistotietojärjestelmän toisen vaiheen toteutuksesta osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Tähän osoitetaan miljoonan euron määrärahaosuus Maanmittauslaitoksen toimintamomentille.

Arvoisa puhemies! Viljelijät ja metsänomistajat toimivat ilmastomuutoksen torjunnan etujoukoissa. Hallitus haluaa tukea heidän työtään kannustein. Osoitamme lisärahaa metsänkäsittelymenetelmien kehittämiseen ja joutoalueiden metsitykseen yhteensä 7 miljoonaa euroa ja tässäkin osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Joutoalueiden metsitystu-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

keen ehdotetaan määrärahaa 6 miljoonaa euroa ja valtuutta 8,2 miljoonaa euroa, missä on huomattava lisäys kuluvaan vuoteen verrattuna. Metsitystuella tavoitellaan metsäpintalan ja hiilinielujen vahvistamista. Maankäyttösektorin ilmastokestävien toimenpiteiden kokonaisrahoitus on näin ollen 30,9 miljoonaa euroa. Lisäksi osoitamme peltorakenteen kehittämistä edistäviin tilusjärjestelyihin 1,3 miljoonaa euroa, ja tähän tarkoittaa sitä, että peltorakennetta kehittämällä niin tuetaan viljelijöiden taloudellista kilpailukykyä kuin samalla huolehditaan ilmastopäästöjen vähentämisestä ja myös raivaustarpeen vähentämisestä.

Arvoisa puhemies! Hallitus tukee myös vientiä ja kasvua. Vesialan kasvua ja vientiä vauhditetaan EU:n elpymisvaroilla, jonne ehdotetaan 2 miljoonaa euroa määrärahaa. Kalatalouden edistämiseen ehdotetaan myös 2 miljoonaa euroa kuluva vuoteen enemmän. Myös saimaannorpan suojeluun panostetaan: Vesialueiden omistajille maksetaan korvausta saimaannorpan suojelusopimuksista, joilla omistajat sitoutuvat rajoittamaan kalastusta. Korvauksen suuruus nousee nyt, vihdoin viimein, 2,5 euroon hehtaarilta.

Kokonaisuutena ensi vuoden talousarvioesitys vahvistaa kokonaiskestävää ruokajärjestelmää, kokonaiskestävää metsätaloutta ja luonnonvarojen kestävä käyttöä. Annamme kannusteita vihreään siirtymään ja luomme vakautta viljelijöille ja koko luonnonvara-alan toimijoille. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Ja debatin aloittaa edustaja Kalmari.

18.04 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä ja kiitos niistä toimista, joita olette tehnyt maatalouden kannattavuuden parantamiseksi ja maatalouden ilmastoteoiksi, jotka ovat sellaisia tekoja, että ne eivät heikennä kannattavuutta vaan ovat järkeviä ja kannustavia toimenpiteitä.

Kuitenkin viljelijöitten taloudellinen tilanne, kannattavuuskriisi, on todellisuutta nyt vaikean satovuoden jälkeen ja kustannusten nousun jälkeen. Kysyisinkin ministeriltä: minäkälaisia nopeita toimia olisi tähän teillä tarjolla, ja pidemmällä aikavälillä, kun olemme elintarvikemarkkinalakia täällä ennenkin säätäneet, olisiko sinne mahdollista saada esimerkiksi sopimuskausien mittaan muutoksia ihan lainsäädäntöteitse [Puhemies koputtaa] tai sitten niin, että siellä olisi joku klausuuli, joka pakottaisi neuvottelemaan uudestaan, [Puhemies koputtaa] jos kustannuspaineita tulee, niin että markkinat toimisivat normaalisti?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

18.05 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurella osalla Pohjois- ja Itä-Suomen tuotantoaan jatkavista kotieläintiloista on niin sanottua korvauskelvotonta peltoa. Korvauskelvottomille pelloille ei makseta luonnonhaittakorvausta, ympäristökorvausta, luomutukia eikä kansallisia tukia. Arvoisa ministeri, nämä pellothan on aikoinaan tehty Suomen lainsäädäntöä noudattaen, ja nyt kun uusi ohjelmakausi alkaa, ainakin itse olen sitä mieltä, että vaikka käsitykset näiden peltujen tukioikeuksista ovat ristiriitaisia, niin ratkaisu pitäisi tehdä Suomen lakien mukaan ja perustuslain mukaan. Eivät ihmiset eivätkä varsinkaan tuottajat tiloineen voi olla erilaisessa asemassa toisiinsa nähden,

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

vaikka viljelytekniikka ja aktiiviviljelyn menetelmät ovat täysin samanlaisia. Toivoisin, ministeri, nyt kun nämä ratkaisut ovat edessä, että noudatettaisiin lainsäädäntöä ja pidettäisiin huolta myös siitä, että nämä korvauskelvottomat pellot saavat niille kuuluvan tuen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

18.06 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiittän ministeriä esittelystä ja ennen kaikkea tämän huoltovarmuuden esille nostamisesta. Tämmöisen kuivan kesän jälkeen, kun meidän sato on kärsinyt siitä, ainakin näillä vierailuilla on tullut esille, että turvepellot ovat olleet hyvin merkityksellisiä siinä mielessä, että ne ovat pitäneet kosteutta ja tuottavat satoa. Elikkä tämä turpeen rooli maataloudessa on vähän niin kuin kaksitahoinen.

Sitten en voi olla kysymättä asiaa, mikä liittyy suden kannanhoidolliseen metsästykseseen. Viimeksi nyt tänään sain videon: navetan nurkalla on viety vasikan raatoja, ja susilauma on nyt sitten syömässä siinä ja tällä tavalla tottuu ihmisiin. Tämä on kyllä minusta edesvastuutonta. Kysynkin: millä tavalla etenee tämä kannanhoidollinen metsästys?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja edustaja Elomaa.

18.07 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Suhteellisen kilpailukykyyn säilyttäminen edellyttää, että maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitys on vähintään yhtä nopeaa kuin keskeisissä kilpailijamaissa.” Muun muassa näin sanoo talousarvioletus maatalouden kehittämisestä. Ministeri Mikkonen on ehdottanut maataloustuottajien ilmastotiekartan pohjalta, että maatalouden päästövähennystavoitteeksi pitäisi asettaa vähentää maatalouden päästöjä 29 prosenttia vuoteen 2035 mennessä vuoden 2005 tasosta. Jo nyt viljelijät ovat vaikeuksissa tiukan ilmastopolitiikan seurauksena, ja lisää on tulossa. Kysynkin ministeri Leppä: miten täällä pohjoisissa olosuhteissa voi menestyä maataloustuottajana, jos päästötavoitteita kiristetään tätä tahtia? Tiedän, että ministeri Leppä piittaa Suomen maaseudusta, mutta näyttää siltä, että vihreät ajavat yli.

Ja vielä toinen kysymys: lasketaanko Suomessa jo tehdyt ilmastotoimet Suomen hyväksi? Moni maa on valovuoden päässä Suomesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

18.09 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki haluamme syödä kotimaista ruokaa ja haluamme syödä sitä hyvällä omallatunnolla ja haluamme, että suomalainen maaseutu on elävä. Mutta tässä ajassa on tarpeita, joita ei ole otettu huomioon silloin, kun maatalouspolitiikan rakenteita on muutettu. On kestämaton tilanne, että koko Suomi on päästöhuippuvuodesta vähentänyt päästöjä noin 40 prosentilla, energia-ala yli 70 prosentilla, mutta 2000-luvulla maatalouden ilmastopäästöt eivät ole laskeneet. Nyt pyytäisin ministeri Leppää, kun MTK:kin on julkaissut maatalouden ilmastotiekartan, kertoamaan, tukeeko maa- ja metsätalousministeriössä valmisteltu maataloustukiratkaisu niitä toimia, joita MTK on itse haarukoinut [Puhemies koputtaa] maatalouden ilmastotoimiksi. Kannustaako se niihin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

18.10 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailman tuulissa variksenpoikakin oppii jopa lentämään. Kun olen seurannut tätä keskustelua nyt kotimaassa, niin monta kertaa miettii, että me unohdamme sanat ruokaturva, huoltovarmuus, omavaraisuus ja positiivinen lähestymiskulma. Ei kukaan yrittäjä halua kuulla olevansa taakka, rasite, painolasti, ylimääräinen kuorma. [Mikko Savola: Juuri näin!] Jokainen haluaisi olla mahdollistaja, mahdollisuusrakentaja, tulevaisuudentekijä. Ja minä toivon, että silloin kun me keskustellaan ilmasto- ja luonnon monimuotoisuuskysymyksistä, niin yritettäisiin löytää sellaiset tavat rakentaa ja lähestyä näitä asioita, että meidän ei myöskään tarvitse kasvattaa kenenkään valtavaa ahdistusta omasta tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Ja minä uskon, [Puhemies koputtaa] että meidän maataloutemme on mahdollistaja ja myöskin ilmastopolitiikan työkalu. Me halutaan se yhdessä rakentaa ja tehdä. — Kiitos. [Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ollikainen.

18.11 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensiksi kiittää edustajakollega Kyllöstä hyvästä puheenvuorosta, ja myös haluan kiittää ministeri Leppää siitä, että huomioitte maaseudun ja ruoantuottajien hätähuodon ruoan tuottajahintojen laskusta. Olemme voineet viime päivinä lukea Ison-Britannian kauhuesimerkeistä, jolloin ruoan saatavuudessa on ollut suuriakin vaikeuksia. Tiedän ja luotan, että välitöntä vaaraa samanlaiselle skenaariolle ei ole maassamme. On kuitenkin tärkeä tiedostaa, että pelkällä pyhällä hengellä ja tahdolla ei ruokaa jatkossa tuoteta maassamme.

Ministerille kuuluvat myös ammattikalastukseen liittyvät asiat. Haluan tähän liittyen kysyä, missä tällä hetkellä mennään merimetsoihin liittyvän ongelman ratkaisemisessa. Miten ministeriössä varmistetaan, että ammattikalastajille maksetaan heille kuuluvat merimetsojen aiheuttamat haitat, ja miten jatkossa poikkeuslupien käsittelyaikoja pystytään lyhentämään niin, [Puhemies koputtaa] että tuhot pienenisivät?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

18.12 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämä talousarvio on hyvin tasapainoinen kokonaisuus ja myös tavoitteellinen ilmastoasioitten tiimoilta. Täällä on hyviä pieniä asioita. Vaelluskalaohjelma jatkuu, metsitysten istutustuki jatkuu, ja sitten tuon vesiosaamisen nostaminen, missä on potentiaalia, on hieno uusi avaus, mutta niin kuin valiokunnan puheenjohtajamme totesi, se huoli on varmaan meillä kaikilla suomalaisen maatalouden kannattavuudesta, tulevaisuudesta, suomalaisen elintarviketeollisuuden kilpailukyvystä ja erityisesti myös sitten kyvystä investoida. Maatalousyrittäjillä on huikea joukko investointisuunnitelmia erityisesti tällä energiatalouden puolella, jossa olisi sitten myös sen maatalouden kilpailukyvyn kannalta mahdollisuus parantaa tilannetta, mutta tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] pankeissa ovat rahahanat kiinni, ja tarvittaisiin joitakin uusia elementtejä lisää [Puhemies koputtaa] rahoittamiseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pylväs.

18.13 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensinnäkin ministerille maatalouden puolustamisesta varsinkin näin erittäin vaikean ja kuivan kesän

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

jälkeen, kun sato on ollut aika heikkoa ja moni yrittäjä tuskailee nyt kannattavuusongelmien kanssa tämän huonon kesän jälkeen. Turvepelloilta on moni karjatila saanut viime kesän aikana oikeastaan ainoan pelastuksen kotieläinten talven rehuksi. Maaseudun Tulevaisuuden pääkirjoituksessa viime viikolla on kirjoitettu, että ilmasto- ja ympäristöministeri on perustellut turvepeltojen päästöjen vähentämistarvetta niin sanotulla yleisellä totuudella. Sen mukaan turvemaat ovat Suomen viljelysalasta noin 10 prosenttia, mutta ne tuovat yli puolet maatalouden päästöistä. Tähän liittyen kysyisinkin ministeriltä, perustetaanko maatalouden ilmastovelvoitteet tutkittuun tietoon vai niin sanottuun yleiseen totuuteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

18.15 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todelakin tuoreet tiedot siitä, mikä on sato ja maatalouden kannattavuuskehitys tänä vuonna, ovat äärimmäisen vakavia. Ne ovat tietysti nyt lyhytaikaisia, toivottavasti lyhytaikaisia, mutta kyllä tämä kehitys on jatkunut useita vuosia. Tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä, että saadaan suunta käännettyä. Te, ministeri Leppä, asetitte aikanaan Reijo Karhisen tekemään tällaisen toimenpideohjelman. Ymmärtääkseni siitä jotakin on toteutettu, mutta aika paljon taitaa olla toteuttamatta. Kysynkin: Mikä on tällä hetkellä tilanne? Mitkä toimenpiteet ovat valmistelussa, ja mitkä saattavat sitten jäädä toteutumatta? Saadaanko suunnanmuutos tähän maatalouden ja maaseudun kurjistavaan kehityssuuntaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

18.16 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen maatalous on monella tavalla edelläkävijä, ja voimme hyvällä omallatunnolla todellakin sanoa, että suomalainen ruoka on maailman puhtaimmasta ja eettisimmästä päästä.

Suomalaisen maatalouden on mahdollista olla edelläkävijä myös ilmastomuutoksen torjunnassa. Moni maanviljelijä haluaa toimia ilmaston ja luonnon puolesta, olla se ratkaisija, joista edustaja Kyllönen puhui. Tällä hetkellä maatalouden tukirakenne ei kuitenkaan tätä toivetta tue. Ilmastotoimet on tehtävä omasta pussista.

No, meillä on käsittelyssä — ei täällä eduskunnassa, mutta hallituksessa käsitellään — CAP-uudistus. Se on lausunnolla, ja arvioinnin kohteena ovat olleet muun muassa tämän tukijärjestelmän ilmastovaikutukset, ja ne on arvioitu vähäisiksi. Ilmastopolitiikan on perustuttava tutkittuun tietoon, ja tämä viesti on todellakin otettava vakavasti. Meillä on paljon tietoa jo nyt, ja me tarvitsemme sitä lisää. Haluankin kiittää muun muassa Ruukin tutkimusyksiköstä näiden turvepeltojen puolesta. [Puhemies koputtaa] Tiedon keskeneräisyys ei kuitenkaan saa olla syy olla tekemättä toimia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

18.17 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuus on jo valmiiksi heikko, ja tänä kesänä koettiin 1880-luvulta jatkuneen säänmittaushistorian kuumiin ja kuiviin kesä—heinäkuu. Lounais- ja eteläisessä Suomessa satotilanne oli katastrofaalinen. Kevätkylvöisten kasvien, vilja-, öljy- ja palkokasvien, tulos on käytännössä negatiivinen.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Nyt siellä on odotuksia tietysti, että valtiovalta jotain tekisi tässä tilanteessa, ja tietysti katseet kääntyvät sinne vuorineuvos Reijo Karhisen yhteiseen ruokapöytään, jossa te lähi-aikoina istutte.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eloranta.

18.18 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus keväällä päätti tavoitteekseen saada Saaristomeren valuma-alueen pois HELCOMin hotspot-listalta vuoteen 2027 mennessä.

Maatalouden rahavirtoja ja porkkanoita ja sääntöjä hallitsee EU:n yhteinen maataloustukijärjestelmä eli tämä CAP. Tänä syksynä laadittava Suomen vuosien 23—27 suunnitelma pitkälti ratkaisee, voidaanko Saaristomeren ravinnevirtoihin saada käänne tuohon vuoteen 27 mennessä vai ei. Ratkaisevaa on, löytyykö meiltä rohkeutta keskittää vesiensuojelun ja ravinnekierron tukitoimet Saaristomeren kannalta kaikkein olennaisimpiin ja valumariskiltään suurimpiin kohteisiin. Ravinnekierron alkupäässä keskeistä on saada tehokkaan käsittelyn piiriin Vakka-Suomeen keskittyneiden sika- ja siipikarjatilojen lanta, joka kattaa 80 prosenttia alueen lantafosforista. Pelloilla keskeistä on sitoa sinne jo kertyneet ravinteet pitkäaikaisesti maahan. Meidän on opittava pysäyttämään ravinteita valumasta jokiin, jos haluamme nähdä muutosta merellä jo meidän aikanamme.

Kysynkin ministeriltä: miten Saaristomeren tilanne otetaan Suomen CAP-suunnitelmasa ja ensi vuoden talousarviossa huomioon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Simula.

18.19 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin huolissani siitä, miten media ja myös osa politiikoista esittää jatkuvasti näkemyksiä, joilla pyritään suorastaan mustamaalaamaan ja kurmottamaan meidän maataloustuottajiamme. Maataloussektorilta vaaditaan yhä tiukempia toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi eikä nähdä lainkaan, mitä kaikkea hyvää siellä on asioiden eteen jo tehty. Hyvänä esimerkkinä mainitsen tehokkuuden. Suomi tuottaa saman määrän maitoa huomattavasti vähemmällä eläinmäärällä kuin ennen. Ylipäänsä ilmastonmuutoshurmoksessa pitäisi muistaa, ettei suomalainen märehijä suinkaan ole syypää ilmastonmuutokseen vaan voi itse asiassa olla ratkaisevassa asemassa sen torjuntatoimissa.

Kysyisin ministeriltä: voisitteko tulevana vuonna keskittyä sellaisiin toimiin, joilla palautettaisiin ruuantuottajille heidän ansaitsemansa arvo ja kunnia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä yksi edustajapuheenvuoro ja sen jälkeen ministeri — Edustaja Heikkinen, Janne.

18.20 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n taksonomia herättää aiheellista huolta suomalaisten metsänomistajien ja elinkeinoelämän parissa. Tällä hetkellä on olemassa vaara, että taksonomia tulee puuttumaan mahdollisuuteemme tehdä itsenäistä metsäpolitiikkaa. Kysymys siitä, mistä ja millä ehdoilla puuta jatkossa hankitaan, ei ole vähäpätöinen maamme lukuisten metsänomistajien näkökulmasta. Onnistuminen taksonomian järkevässä määrittelyssä tulee vaikuttamaan keskeisesti myös metsäteollisuuden investointipäätöksiin ja sitä kautta hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspoh-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

jaan. Siksi kysyn teiltä, ministeri Leppä: mitä hallitus aikoo tehdä, jottei taksonomian kriteereistä muodostu suomalaisille omistajille ja työpaikoille kohtuuttoman tiukkoja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Leppä, 3 minuuttia.

18.21 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Rouva puhemies! Kiitoksia, hyvät kollegat, hyvistä kysymyksistä ja hyvistä kommentteista. Yhteisiä asioita paljon.

Kannattavuus nousi erittäin monessa puheenvuorossa esille, ja se on tällä hetkellä poikkeuksellisen huono: jo pohjalla ollut heikko kannatus, siihen valtava kustannusten nousu, joka tällä hetkellä on menossa, ja myöskin huono satovuosi. Tämä tietää sen, että meillä entistä tärkeämmäksi muodostuu se, että meillä on vakaa toimintaympäristö tukimekanismien osalta. Sen heiluttelulle ei nyt voi antaa mahdollisuutta. Se vie pohjaa pois entisestään siitä, mikä on viljelijöiden tulevaisuudenusko ja mahdollisuudet investoida myös näihin ilmasto- ja ympäristötoimiin.

Olen sanonut monta kertaa: viljelijä ei voi tehdä ympäristö- ja ilmastotoimia, jos hänellä ei ole siihen varaa. Jos tili on punaisella, se ei onnistu, ja siksi kannattavuuden kohentaminen on keskeistä. Markkinoiden pitää toimia nykyistä paremmin, aivan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja täällä totesi. Meillä on elintarvikemarkkinalaki, tuore laki, sillä on oma elintarvikemarkkinavaltuutettu, joka muun muassa on puuttunut näihin sopimuksiin, joita teollisuuden ja kaupan välillä on. Toivon, että tässä myöskin otetaan onkeen toimijoiden osalta.

Samoin ne vuorineuvos Karhisen mietteet on viety aika pitkälle meidän hallitusohjelmaamme. Useita niistä on jo toteutettu, ja aika paljon siellä oli myöskin hänellä viestejä markkinoille ja markkinamekanismien muutokseen, jotka tukevat tätä, niin kun hän tämän maalaili, koko ruokajärjestelmän osalta. Jos yksi kulma pettää, pettää loppujen lopuksi koko järjestelmä. Minusta tämä pitää kaikkien ymmärtää, ja tämä on vakava viesti toimijoille.

Sitten muutamia muita huomioita nopeasti.

Tukikelvottomien peltujen osalta me teemme toimia, joilla me varmasti pystymme osittain tähän vastaamaan niin, että meillä tilusjärjestelyt otetaan huomioon, oikaisut, saarekkeet, peltorakenteen parantaminen ja niin edelleen. Tämä on tärkeä kysymys, ja tähän meillä täytyy ratkaisuja löytyä. Mutta me emme ole, kukaan poliittinen taho, luvanneet, että kaikki raiviot saisivat kaikki tuet. Sitä en lupaa minäkään, ja ei ole missään vaiheessa näin todettu. Mutta erilaisten vaihtojen ja muiden pitää olla nykyistä parempia ja helpompia, ja niin ne myöskin halutaan uudessa CAPissa tehdä.

Turvepellot ovat satovarmoja viljelyalustoja. Se on tärkeää meille, uudet teknologiat, kasvipeitteisyydet ja niin edelleen.

Kilpailukyvyyn säilyttäminen — todella tärkeä asia. Se on yksi niitä kysymyksiä, joita me haluamme myös esimerkkinä Suomesta viedä muualle maailmaan. Täällä useat teistä mainitsivat, että meidän tapamme toimia kestää vertailun eri puolilla Eurooppaa, eri puolilla maailmaa. Juuri näin. Jos missä tuotetaan ruokaa kestävästi, niin tässä maassa. Me toimimme esimerkkinä.

Suden kannanhoidollinen metsästys: sen valmistelu etenee, ja on tarkoitus, että se tulee voimaan ensi talvena, [Puhemies koputtaa] ensilumilla.

Ja sitten viimeinen kommentti tähän kohtaan. Edustaja Hassi kysyi, tukeeko ministeri ja maa- ja metsätalousministeriö MTK:n ilmastotiekarttaa. [Puhemies koputtaa] Kyllä. Ja sitä

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tukee myöskin myöskin budjetti, ja sitä tukee meidän koko järjestelmämme ilman muuta. Se on hyvä tiekartta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Savola.

18.25 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan yhtyä niihin kiitoksiin, mitä ministerille on osoitettu siitä, että puolustatte suomalaista tuottajaa, ja kaikille meille yhteisesti haluan todeta sen, että suomalaisen tuottajan päätehtävä on tuottaa ruokaa tähän maahan, se, että meillä on sitä ruokaa, mitä syödä, ja se, että me pystytään se meidän huoltovarmuus täällä turvaamaan kaikin puolin.

Mutta tällä kertaa asiani koskee suden kannanhoidollista metsästystä ja sen vakavuutta ja tarvetta, mikä tällä hetkellä on. Etelä-Pohjanmaalla tilanne on riistäytymässä käsistä. Kanta on liian suuri. Luottamusta ei ole, ja sen vuoksi tämä kannanhoidollinen metsästys on saatava nopeasti käyntiin. Se on niin suden etu kuin myöskin tuottajien etu. Se on kaikkien meidän ihmisten etu, että häirikköyksilöt saadaan poistettua mahdollisimman nopeasti, ja kannustankin ministeriä tässä nopeisiin toimenpiteisiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mustajärvi.

18.26 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kylön osui naulan kantaan, kun totesi, että kukaan ei halua syödä haukuttua leipää ja kaikista vähiten varmaan se, joka sen leivän tuottaa ja leipoo. Se olisi ihan hyvä kaikkien ruokapöydässä muistaa.

Mutta kaksi muuta asiaa pohjoisen näkövinkkelistä:

Eli suojelu- ja virkistysalueitten rakenteet ja reitit: määrärahoja on lisätty — tiedän sen, ja se on hyvä — mutta valitettavasti ne keskitetään matkailukeskusten lähialueille ja puistojen, muun muassa UK-puiston, erämaiset osat ovat jääneet aivan osattomiksi näistä rahoista.

Sitten metsästyksestä todetaan budjettikirjassa, että metsästys ja kalastus on kestävä, eettistä ja vastuullista. Valitettavasti näin ei ole. Metsähallitus on myöntänyt valtavan määrän pyyntivuorokausia ulkopaikkakuntalaisille valtion maille pohjoiseen kanalinna pyyntiin. Samoin hirviporukoissa monessa kunnassa on jo yli puolet ulkopaikkakuntalaisia metsästäjiä. Heidän pyyntitapansa ja pyyntikulttuurinsa ovat teollisia, [Puhemies koputtaa] mekaanisia ja paikallisille vieraita. [Puhemies koputtaa] Oletteko tietoisia näistä ongelmista?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

18.27 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Metsästys on hyvä harrastus, ja sen avulla ylläpidetään riistakantaa, ja myöskin metsästys on tietyllä tavalla ympäristönsuojelua oikealla tavalla toteutettuna, kuten Suomessa tehdään. Väki vanhenee, ja olisi hyvä saada useampia nuoria harrastuksen pariin.

Yksi olennainen osa metsästäjätkintoa on hirvi- ja karhukokeen ampuminen, ja monesti sen kokeen suorittaminen on hankalaa tai vaikeaa. Kokeita yleensä järjestetään vain syksyisin, ja jos se ei sitten aikatauluun sovi, niin voi olla niin, että sen vuoden osalta jää koe ampumatta tai sitten ainakin pitää ryhtyä erityisjärjestelyihin, että sen voisi tehdä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ajattelin kysyä ja samalla ehdottaa ministerille, voitaisiinko tätä säädöspohjaa muuttaa siten, että hirvi- ja karhukokeen voisi ampua sisäämpumaradalla vastaisuudessa. Meillä on kuitenkin tässä maassa tällaisia ampumaratoja, missä se voitaisiin turvallisesti tehdä samalla vaatimustasolla kuin ulkoampumakoe ja näin tuoda uusia mahdollisuuksia [Puhemies koputtaa] metsästäjille suorittaa tämä koe, [Puhemies koputtaa] jotta mahdollisesti yhä useampi voisi sitten harrastusta häiriöttä jatkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heikkinen, Hannakaisa.

18.28 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolme asiaa, mistä haluaisin kysyä ministeriltä:

Te mainitsitte tuossa hyvässä alkupuheenvuorossanne viennin ja siihen osoitetun määrärahan. Haluaisin kuitenkin kysyä, mitä konkreettista ensi vuonna tulee viennin osalta olemaan ja mitenkä ylipäätänsä te näette valtion roolin kehittyneen suomalaisten maataloustuotteiden viennissä.

Toinen kysymys, jota täällä on jo sivuttu: On totta, että viime kuukausien aikana erityisesti sosiaalisessa mediassa yleinen tunnelma viljelijöitten osalta on todella kriisiytynyt. Mitä te voitte todeta viljelijöille? Miksi vielä kannattaa jaksaa jatkaa ja nähdä valoa tulevaisuudessa?

Sitten kolmanneksi kysymys turvepelloista. Näettekö, että tuo turvepelto-sana [Puhemies koputtaa] on ainut oikea nimitys niille kaikille turvetaustaisille pelloille? [Puhemies koputtaa] Voisiko ajatella, että joku muu nimi olisi oikeampi, jotta ymmärrystä siitä maalajista [Puhemies: Aika!] ja sen merkityksestä suomalaisille ruoantuotannolle saataisiin ihmisten joukkoon? [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Minä edelleenkin sanon sen, että ruvetkaa lopettelemaan sitä puheenvuoroa, kun 50 sekuntia on täynnä, eikä vasta minuutin jälkeen. Ja tämä kaikella ystävyydellä. — Ja nyt sitten seuraavaksi edustaja Elo.

18.30 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On suomalaisen ruoantuotannon etu, että me saadaan maatalouden ilmastopäästöt vähenemään. Tukijärjestelmien on oltava sellaisia, että ne kannustavat tekemään vaikuttavia päästövähennyksiä ja uusia kestäväen maatalouden innovaatioita. Talousarviosta löytyykin toimia muun muassa kosteikkoviljelyn edistämiseen ja ilmastoystävällisen rehun käyttöön.

Kotimainen ruoka ja sen tuotantoedellytykset myös tulevaisuudessa ovat varmasti meille kaikille tärkeitä. On todella tärkeää, että hallitus tukee kotimaista valkuaisomavaraisuutta. Kestävä ruokamurros edellyttää siirtymää kohti aiempaa laajempaa kasvipohjaista ruoantuotantoa, ja se edellyttää, että koko arvoketju raaka-aineiden tuotannosta lopputuotteisiin saadaan kuntoon. Kysynkin ministeriltä: millaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt kotimaisten kasviproteiinien arvoketjujen kuntoon laittamiseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

18.31 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo edustaja Elon mainitsema ympäristöystävällinen rehu: suomalainen kaikki viherrehu on varmasti ympäristöystävällistä, maailman puhtainta, ei kannata nyt ehkä käsitteitä sotkea.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Tuli nimittäin mielenkiintoinen tieto täältä. Luonnonvarakeskuksen mittari-insinöörit ja tutkijat ovat tutkineet näitä turvepeltoja — edustaja Eestilä äsken meitä hyvin sivisti, että ne on multapeltoja, kiitoksia edustaja Eestilälle. Nyt on tehty tarkat tutkimukset, tieteelliset mittaukset, viime kesän aikana, ja tuloksena on verrattu kivennäismaan peltoja ja turvepeltoja eli multapeltoja, niin kuin edustaja Eestilä totesi. Tässä on suora lainaus yhden tutkimusinsinöörin kannanotosta: ”Meillä on ollut vertailua kasvipeitteisillä nurmipelloilla, eloperäisillä ja kivennäismailla. Ei ole havaittu mitään suuria eroavaisuuksia hiilivuon arvoissa, mitä on vuorokauden keskiarvona saatu.” Elikkä tämä todistaa sen, että mitään semmoista eroa ei ole. Edustaja Pitko tässä kaipailee tutkittua tietoa. Tämä pitää tutkia ennen kuin mitään päätöksiä tehdään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

18.32 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että suomalaisesta, puhtaasta maataloudesta pidetään kiinni ja meidän tuottajista pidetään hyvää huolta ja me annetaan täältä se viesti, että he tekevät arvokasta työtä. Huoltovarmuus ennen kaikkea on meille kaikille tosi tärkeää, ja on hyvä, että tämä Vesi on meidän -kansalaisaloitekin meni läpi, koska tietenkään vesi ei voi olla myytävänä.

Olisin kysynyt myös tästä susien kannanhoidollisesta metsästyksestä, mutta siihen me saatiinkin vastaus — kiitoksia.

Sitten yksi kysymys liittyy valkoposkikihanhien häätämiseen esimerkiksi lasten uimarannoilta: onko tiedossa, minkälaisia keinoja voitaisiin käyttää? Ovat olleet aika suureksi häiriöksi jo tuolla pohjoisessakin.

Ja sitten olisin kysynyt korvauksista merimetsojen aiheuttamista vahingoista ammattikalastajille, mistä kysyttiinkin tässä jo aikaisemmin, mutta emme vielä saaneet vastausta.

Ja kiitoksia siitä, että te olette erittäin myönteisesti suhtautuneet kylätoiminnan ja maa-seudun elinvoimaisuuden kehittämiseen. Ja nostetaanhan Leader-rahoituksen osuus 5 prosentista 10 prosenttiin? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt annan vielä tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Pirttilahti ja Kalmari, ja heidän jälkeensä ministeri. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

18.33 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kyllä edustaja Kyllöselle hyvästä puheenvuorosta. Se on juuri näin, että kyllä maanviljelijät ja metsänomistajat ovat ilmastosankareita ja tekevät arvokasta työtä myös ilmaston eteen, mutta tärkeintä on, mitä ministeri ja myös edustaja Savola sanoivat, ruoantuotanto. Olen yhtä huolissani tästä ruoantuotannon kannattavuudesta. Olisiko nyt syytä sitten asettaa Suomessakin ruokahuollon hätätila — tai elonkorjuukapina tai eväskapina tuohon kadulle mieluummin kuin se, mitä tällä hetkellä siellä on?

Tässä meillä on paljon tekemistä, että teemme myös niin, että ei syyllistetä vaan mietitään myös ilmastotekoja niin sanotusti taloudellisesta lähtökohdasta, sosiaalisesta mutta myös ekologisesta lähtökohdasta ja mieluummin myötävirtaan kuin vastavirtaan esittäen.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi asia: Täältä on taas ruksittu pois 4H:lta ja kylätoiminnalta. Täällä lukee, suora lainaus kirjasta, että ”kertaluontoinen lisäyksen poisto, 4H-toimin-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ta”, ja ”EK” on perässä. [Puhemies koputtaa] Todennäköisesti se tarkoittaa eduskunnan tuen karsimista. Eikö sitä voitaisi jättää sinne jo pysyvästi? [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.35 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Otan vielä osaa hiukan tähän eloperäisten maitten keskusteluun: Todellakin uudet tutkimustulokset ovat näyttäneet, että näillä nykymenetelmillä olemme jo pystyneet vähentämään päästöjä, ja kun niitä ei olla missään mitattu, niin nehan eivät koidu meidän suomalaisten viljelijöiden hyödyksi. Miten saamme ne jo tehdyt teot laskettua niin, että voimme niistäkin olla kiitollisia? Pelkona on tietysti, että jos myöskään niitä tekoja, mitä tulevaisuudessa tehdään, kukaan ei huomioi, niin viljelijä on joittenkin mielestä aina vain syyllisten penkillä.

Sen sijaan olen todella kiitollinen siitä keskustelusta, missä täällä tuli ymmärrystä siitä, että rahavaikeuksissa olevat viljelijät silti koettavat parhaansa. Kun Suomessa tehdään puhtainta ruokaa maailmassa, niin kysyisin vielä ministeriltä: miten hoidamme sen, [Puhemies koputtaa] että uusissa kuntastrategioissa tämä näkyy julkisissa hankinnoissa, että hankittaisiin kotimaista?

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt ministeri Leppä, 3 minuuttia.

18.36 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Mennään vastauksissa niin pitkälle kuin päästään. Edelliseltä kierrokselta jäi vastaamatta muutamaa:

Rahoitus on tosi tärkeä asia, ja on selvästi ollut havaittavissa, että myös markkinarahoituksen osalta on ongelmia, ja myös siksi olen kutsunut viikon päästä perjantaina palaveriin koko ruokajärjestelmän eri tahot miettimään ja tekemään toimenpiteitä, millä tästä kannattavuusongelmasta markkinoilla päästään. Rahoitus on siinä erittäin tärkeä asia.

Sitten se, menemmekö yleisen totuuden vai menemmekö tutkitun tiedon pohjalta: tutkitun tiedon. [Anne Kalmari: Hyvä!] Me emme pysty emmekä voi emmekä saa tehdä isoja päätöksiä muuhun kuin tutkittuun tietoon perustuen, ja siksi totesin tuossa alkupuheenvuorossani, että tutkimukseen hallitus on lisännyt rahoja, ja niin pitää olla. Se on ihan päivän selvä asia.

Arvio tuon CAP-uudistuksen, joka lausunnolla oli, päästövaikutuksista nykyiseen kauden verrattuna on miljoona ekvivalenttitonnia vähemmän. Ei ole ihan pieni vähennys tämä. Mielestäni se on merkittävä.

Saaristomereen kohdistetaan erityistoimenpiteitä ja nimenomaan kohdennettuja toimenpiteitä. Me haluamme sen pois sieltä hotspot-listalta, ja siksi näitä toimenpiteitä tarvitaan.

Taksonomia tuli esille: olen samaa mieltä kysyjän kanssa siitä, että se on ongelmallinen esitetyllä tavalla metsänomistajille, ja sellaisena sitä Suomi ei voi hyväksyä.

Ruoantuottajien kunnianpalautusta teistä moni halusi — niin haluan minäkin. Ruoantuottajat eivät ansaitse sitä syyllistymistä ja syyllistämistä, mitä tällä hetkellä on, ja meidän kaikkien tehtävä on se, että me emme tätä tee. [Toimi Kankaanniemi: Samaa mieltä!]

Ulkopaikkakuntalaisten metsästysmallit: Olen tästä saanut viestejä, ja arvioidaan niitä. Se tuli täällä esille.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Sitten hirvi- ja karhukokeiden sisäradalla ampumiset: pidän tätä erittäin mielenkiintoisena asiana, ja tästä edustaja Kopran kanssa on käyty keskusteluja, ja tämä asia selvitetään myöskin.

Sitten kysyttiin vienninedistämisestä, miten sitä tehdään: niin, että se palvelee entistä enemmän ja räätälöidymmin yrityksiä siinä niiden omassa vientityössä. Se on se lähtökohhta, mitä me haluamme tehdä. Tämä on ehkä nykyisellään vielä vähän liian yleispiirteistä, ja nyt sitä pitää viedä enemmän räätälöityyn suuntaan.

Turvepellot ja runsasmultaiset pellot tulivat täällä hyvin käsiteltyä. Yhdyn siihen, että siellä on aika moni runsasmultainen näistä pelloista.

Kasvipohjaista ruokaa: Ruokatottumukset muuttuvat, ja tuottajat haluavat tuottaa sellaista ruokaa, mikä markkinoilla kaupaksi käy. Se on ihan selvä asia. Siihen kuuluvat kasviperäiset tuotteet, ja siihen kuuluvat eläinperäiset tuotteet. Meillä on aivan erityisiä mahdollisuuksia ja vetovoimatekijöitä eläintuotannon osalta, vaikkapa sen veden osalta, ja me osaamme nurmituotannon, ja niin edelleen. Me olemme siinä kilpailukykyisiä. [Puhemies koputtaa]

Vielä viimeinen asia, puhemies: Merimetsokorvaukset pitää tietenkin rannikkokalastajille hoitaa ja maksaa. Se on ihan selvä asia. Ei muuten voida pitää huolta meidän kalastamme [Puhemies koputtaa] ja siitä, että meillä on kotimaista kalaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Kiviranta.

18.40 **Esko Kiviranta kesk:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt ei ole teillä vielä mikrofoni päällä.

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä maataloudesta.

Tässäkin salissa vielä silloin tällöin kuulee sellaisen menneiden vuosikymmenien maatalouspolitiikan käsitteen kuin ”päätoiminen viljelijä”. Jos selvitetäisiin, niin ei heitä varmaan kovin monta enää ole. Moni tietenkin haluaisi olla päätoiminen viljelijä, mutta se ei ole taloudellisesti mahdollista. Ja vielä harvinaisempi on varmaan sellainen viljelijä, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa maataloudesta, ja moni haluaisi saada sen maataloudesta tai ainakin maa- ja metsätaloudesta.

Oli hyvä, että ministeri viittasi tuohon tutkittuun tietoon maatalouspolitiikan suunnittelun perusteena. Sitä tässä tarvittaisiin enemmän. Yksi sellainen asia, josta ei oikeastaan ole tarkkaa tietoa, on maatalouden velkaantuneisuus. Aina vain sanotaan, että viljelijät eivät ole keskimäärin huolestuttavasti velkaantuneita, mutta jos selvitetäisiin sen velkaantuneisuuden keskittymistä, niin ilmeisesti tilanne on aika huolestuttava. Toivoisin, että tällaisenkin tutkimus ja selvitys voitaisiin tehdä — se ei voi olla mahdotonta. Totta kai siinä tutkijat joutuisivat sitoutumaan vaitioloon ja jouduttaisiin käyttämään rahoituslaitosten tietoja, mutta mahdollista olisi tehdä kunnollinen selvitys tästäkin asiasta. Siinä tietysti pitäisi ottaa huomioon kaikki kauppaluotot ja myös muut kuin pankki- ja rahoituslaitosluotot.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

18.42 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt mennään puhujalistaa eteenpäin, käytän vähän yleispuheenvuoroa ylipäätään, mutta palaan sitten maatalouden ja metsäsektorin aiheisiin.

Ensinnäkin, kun eilen keskusteltiin siitä, onko työllisyystoimia tehty tarpeeksi, niin haluan korostaa sitä, että me olemme päässeet lähelle sitä 75 prosentin tavoitetta, mitä esimerkiksi oppositio piti aivan utopistisena silloin kauden alussa, ja yhtä utopistisena he pitivät nyt sitä seuraavaa 78 prosentin tavoitetta. Mutta luulen, että kun saimme näinkin hyvin selvitettyä yrittäjät tämän kriisin yli, sillä oli ensiarvoisen tärkeä merkitys. Yrityksethän sen työllistämisen tekevät, ja sitten me voimme niillä vähän kovemmillä kannusteilla ja keveämmillä kannusteilla olla mukana siinä. Kyllä tämä hallitus ihan valtiovarainministeriön arvionkin mukaan on tehnyt erittäin mittavat työllisyystoimet.

Toinen asia: velkaantuuko Suomi liikaa? On aika kova teko puolittaa korona-ajan elvytyspaketti puoleen jo ensimmäisenä vuonna. On selvää, että taloustoimia pitää tehdä ja meidän pitää kohti sitä totuttua kehyslinjaa päästä, mutta ei kannata tehdä niitä virheitä, mitä tehtiin esimerkiksi silloin 90-luvun kriisien jälkeen tai ylipäätään ehkä nyt viimeisen finanssikriisin jälkeenkin. Talous elpyy paremmin, kun otamme aikaa ja teemme sitä kovemman kurin politiikkaa sitten ajassa. Jälkeenpäin vasta voimme arvioida, mikä menetelmä on onnistunein, mutta mielestäni tämä on järkipolitiikkaa, ja itse asiassa valtaosa muistakin maista juuri näin toimii.

Nostan muutamia positiivisia asioita maatalouden kannalta, mitä tässä ei vielä edes tullut mainittua, esimerkiksi sen, että rekrytointikokeilu koskee myös maataloutta. Tällä kertaa ei eritelty erilaisia yrittäjiä eri kategorioihin. Mielestäni se on hieno asia. On todella tärkeää, että energiaveron palautukset tässä tilanteessa säilyivät. Olen ylpeä siitä, että keskustan ryhmästä tätä niin voimakkaasti nostettiin ja viljelijöiden tulotaso näin saatiin turvattua. Mutta ehkä kaiken pohjalla siellä on se, että pääministeriä myöten sitouduttiin silloin alkukaudesta siihen, että tämä CAPin rahoitusratkaisu pitää saada sille tolalle, että pystymme tekemään seuraavan kehyskauden ratkaisut sellaisiksi, että viljelijät pärjäävät. Olen kiitollinen siitä, että näin hyvään tulokseen päästiin ja viljelijän tukitaso nousee.

Se jo tuli moneen otteeseen mainittuakin, että on hyvä, että tutkimukseen tulee rahaa, mutta ennen kaikkea se on sen takia tärkeää, että voisimme lopettaa mutu-keskustelun ja ehkä mennä entistä enemmän sille puolelle, että etsimme yhdessä ratkaisuja, kannustamme, luomme viljelijöille arvostusta ja voimaa jaksaa tässä työssä. Jos meillä ei ole tutkimustuloksia siitä, mistä vesistöpäästöt tai ilmastopäästöt todellisuudessa syntyvät, niin on mielestäni todella väärin heitellä ilmaan oletuksia ja sillä tavalla sitten saada koko sektori näyttämään huonolta.

Vielä palaan lopuksi siihen metsäteemaan. Myös metsän osalta toivoisin vähemmän vastakkainasettelua ja enemmän yhteisiä ratkaisuja ja yhteisiä polkuja siinä, miten voimme kestävästi hyödyntää Suomen metsäsektoria niin, että tulevaisuudessakin saisimme lisää tällaisia lisäarvoinvestointeja, mitä juuri nyt Suomessa tehdään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme siirtyneet jo yleiskeskusteluun, mutta ministeri Leppä on pyytänyt puheenvuoroa. — Annan ministerille Lepälle 2 minuutin puheenvuoron.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

18.47 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Kiitoksia paljon joustavuudesta, arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa jäi vielä vastaamatta, ja hyvä, että sain mahdollisuuden siihen.

Valkoposkihanhiiden osalta pidän tätä nykyistä tilannetta kestävämmänä. Siksi haluan, että se siirtyy liitteestä toiseen, jolloinkin me pystymme hallitsemaan metsästämisellä kannan kokoa ja vahinkoja, jotka ovat ihan kohtuuttomia viljelijöille. En pidä tätä nykyistä järjestelmää hyvänä. Samoin sitten pystymme tämän myötä myös hyödyntämään tuon saaliina saadun linnun ruokana, mikä on myös kestävyyttä ja kestävää metsästystä.

Sitten täällä valiokunnan puheenjohtaja käytti erinomaisen puheenvuoron, niin kuin kaikki te olette käyttäneet hyviä puheenvuoroja, mutta hän kysyi, voidaanko uudistaa laskentaa, jolla maatalouden päästöjä luonnehditaan ja niitä mitataan. Mielestäni tämä on tarpeellinen kysymys, ja myös itse esitän tämän saman kysymyksen tutkijoille. Onko oikein, että maatalouteen liittyvät päästöt, jotka maatalous ostaa sinne tilalle hoitaakseen ruuan tuotantoa, harjoittaakseen ruoantuotantoa? Ja ne kaikki, jotka tilalla syntyvät niin pellosta, maankäytöstä kuin kotieläimistä, kuuluvat maatalouden piikkiin ja myöskin vielä se sato, jonka viljelijä tuottaa. Kaikki nämä ovat maatalouden päästöjä. Eikö niin, että se on esimerkiksi kuluttamisen päästöä se, kun tilalta siirtyy se ruoka kaupan hyllylle? Mutta nyt se on edelleenkin siellä maatalouden päästöissä. Eli tässä olen samaa mieltä kuin valiokunnan puheenjohtaja, tämä olisi mielestäni tarpeellista ja arvokasta, että tutkijat tästä kopia ottaisivat.

Sitten edustaja Kiviranta täällä puhui tästä velkaantumisasteen selvittämisestä. Kannatan myös tätä, että selvitetään aidosti, minkälaiset ovat ne velkaantumisasheet, joita viljelijöillä tällä hetkellä on. Siellä on varmasti myöskin huolestuttavia piirteitä.

Mutta, arvoisa puhemies, tärkein tehtävä meillä on pitää se yksimielisyys, mikä täällä nyt on, suomalaisen ruoantuotannon, huoltovarmuuden, elintarviketalouden, talouden kannattavuuden [Puhemies koputtaa] osalta. Olen huolestunut niistä äänenpainoista, joita on julkisessa keskustelussa ollut. Toivottavasti ne loppuvat. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Puhujalistaan, ja edustaja Hoskonen.

18.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka lienee Suomen kannalta se tärkein pääluokka, koska jos ei ole pöydässä kotimaista ruokaa, niin asiat ovat paljon huonommin. Olen hyvin järkyttyneenä seurannut tätä maatalouden ympärillä nimenomaan turvepelloista käytyä keskustelua, jota varsinkin vihreät pitävät jatkuvasti yllä, ikään kuin turvepellot ja turve olisivat tässä maassa se kaiken pahan alku ja juuri. Tuo äsken lukemani Luonnonvarakeskuksen tutkimus turvepelloilta on tarkka mittaustulos — ei mikään arvaus, vaan tarkka, pitkä mittaustulos viime kesän ajalta. Päästöt lähes samoja kuin kivennäismaan pelloilla, ja silti täällä huudetaan kurkku suorana, että turvepellot tuottavat puolet maatalouden päästöistä. Olisikohan jonain päivänä tässäkin talossa hyvä ottaa järki käteen ja puhua siitä, mikä oikeasti on totta?

Ja toinen asia turvepelloista: Kun tuolla Pohjanmaalla kiertää — kävin siellä muun muassa viime kesänä parikin kertaa — siellä on toista sataa vuotta vanhoja turvepeltoja, jotka eivät ole enää mitään turvepeltoja. Ne ovat multapeltoja. Silti niille lasketaan maksimipäästöt. Ja täällä nimenomaan moni vihreä kansanedustaja on puhunut siitä, että päätösten pitäisi perustua todelliseen tutkittuun tietoon. No, tähän tiedetään. Miksi se ei teille välttä? Tiedetään tasan tarkkaan ne sadattuhannet hehtaarit turvepeltoja, jotka ovat muuttu-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

neet ajat sitten multapelloiksi, ei tule päästöjä mitään. Mutta kun tämä on poliittinen lyömäase, niin sitä on helppo hehkuttaa ja sillä saadaan ehkä joku innostumaan asiasta Suomen maataloutta vastaan. Siellä on takana yli 300 000 suomalaista työpaikkaa. Siellä on meidän huoltovarmuus. Ei niin köyhää valtiota voi olla, joka ei pysty omia eväitään järjestämään. Ja sitten, kun näitä turvepeltoja ja yleensä turvemaita vihataan, niin minkä takia tähän maahan ennallistetaan soita? Ne tuottavat sitten ilmakehään valtavat määrät metaania, joka on 40 kertaa pahempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi. Eihän tässä politiikassa ole mitään logiikkaa enää. Tehdään valtavaa vahinkoa ja syytetään siitä toisia. Olisiko joskus hyvä, että jos ei muuta voisi tehdä, niin voisi käydä alekaupasta ostamassa taskupeilin. Se helpottaisi pikkuisen sitä tuskaa.

Ja metsäpuolella sitten, arvoisa puhemies, olen ihmetellyt tätä: Metsiä hakataan ja niitä hoidetaan. Jotta me saamme tämän ilmastopolitiikan toimimaan ja hiilinielut toimimaan, meidän on hoidettava metsiä, mutta samaan aikaan kuuluu väite, että meidän pitää suojella metsiä, millä siis tuhotaan hiilinielut. Eihän tässä meidän hommassa ole enää päättä eikä häntää, tuhotaan hiilinielut ilmastopolitiikan aikana. Haloo! Järki hoi, onko äly jättänyt, lauloi eräs lauluntekijä aikoinaan. Taisi olla Juice Leskinen. Joka tapauksessa eikö tässä pitäisi pikkuhiljaa ottaa järki kauniiseen käteen ja sanoa asiat niin kuin ne ovat? Jos me haluamme ilmastopolitiikkaa tässä maassa tehdä, niin meillä on kolme hiilinielua: metsät, pellot ja suot. Ja sitten kun soiden ilmastopolitiikkaa on haukuttu maailman sivu, että ne ovat kaiken pahan alku ja juuri, niin suotkin sitovat valtavasti hiilidioksidia. Se muuttuu sammaleeksi ja siitä pikkuhiljaa turpeeksi. Noin 4 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuodessa nämä niin sanotut koskemattomat suot sitovat ilmakehästä hiilidioksidia. Sitä ei lasketa minnekään mukaan.

Pitääkö meidän suomalaisten aina olla uhreja joka keskustelussa ja kukkaro auki menossa maailmalle? Kyllä minua pikkuisen hirvittää, kun meillä on yli 200 000 työtöntä ja alkaa olla 146 miljardia valtionvelkaa ja työpaikkoja pistetään matalaksi ja tuntuu siltä, että pitää lopettaa loppu metsäteollisuus näillä ehdoilla. Pitääkö lopettaa myös koko metsäteollisuus, kun ehdot tiukkenevat koko ajan? Ei saisi hakata enää metsiä, tulee avohakkuukiellet päälle teidän mielestänne ja monta muuta murhetta. Lopetetaan sitten tämä koko homma, pudotetaan rukkaset ja ruvetaan ihmettelemään. Silläkö tämä maailma paranee? Ei varmasti parane, ja kannattaa muistaa, kun siellä on meillä nuorta polvea kasvamassa ja ehkä heitä tuolla kaduillakin kohta on: heidänkin eläkkeensä pitää jonkun maksaa, heidän terveydenhuoltonsa pitää maksaa, koulutus pitää maksaa, vanhukset pitää hoitaa, lapset pitää hoitaa, sairaista on pidettävä huolta.

Kyllä minä pikkuisen ihmettelen, kun tätä keskustelua olen tässä talossa kuunnellut, mihin tämä Suomi on menossa. Sydämeen sattuu oikein, kun syyllistetään niitä ihmisiä, jotka tekevät työtä suomalaisen tulevaisuuden hyväksi hoitamalla metsiään, hoitamalla peltojaan, hoitamalla suomalaista maaseutua, pitämällä kulttuurimaisemat pystyssä ja tukemalla suomalaista kulttuuria, mikä on aina perustunut siihen, että meillä on elävät maakunnat eri puolilla Suomea. Tällä keinoin ne onnistutaan kyllä tuhoamaan.

Hyvin pahoillani tätä sanon, mitä nyt sanon, mutta joka aamu sydämeen sattuu, kun lukee lehdestä, että taas ovat maanviljelijät pilanneet sitä tai tätä. Sitten pitää mennä, ja ostetaan Saksasta niitä leipiä ja eväitä ja juustoja. Sieltähän saapi sivutuotteena sekä raskasmetalleja että antibioottijäämiä. Tietenkin säästää apteekkilaskussa, kun ei tarvitse niitä antibiootteja täältä niin paljon ostaa, kun ne tulevat juuston mukana. [Naurua]

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

18.55 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Suomalaisen maatalouden ympäristövaikutuksia koskeva keskustelu tuo mieleeni sen keskustelun, mitä teollisuuden ja energian päästöistä käytiin noin 20 vuotta sitten. Silloin, kun puhuttiin siitä, että päästöjä pitää vähentää, oli tällaisia reaktioita, että maakuoppiinko pitäisi muuttaa ja kynttilän valossako pitäisi rissumajoissa värjötellä. No, tänä päivänä suomalainen energia-ala ylpeänä kertoo päästövähennyksistään, jotka tällä hetkellä todella huippuvuoteen verrattuna ovat 72 prosenttia. Se ei ole tarkoittanut sitä, että meidän olisi tarvinnut värjötellä kylmässä, pimeässä.

Aivan vastaavalla tavalla jokaisella alalla on mahdollista ja pitää löytyä ilmastoratkaisuja, sellaisia, jotka ovat kannattavia niille ihmisille, jotka sitä käytännön työtä tekevät. Ja yhteiskunnan politiikalla pitää luoda kannusteet, joilla tehdään nämä toimet kannattaviksi. Olen ministeri Lepän kanssa aivan samaa mieltä siitä, kun hän sanoi, että jos viljelijän tili on punaisella, niin ei hän tee ilmastotoimia. Ei todellakaan tee, jos ne täytyy omasta pussista maksaa. Kysymys onkin siitä, kannustammeko ja tuemmeko me suomalaisella maatalous- ja tukipolitiikalla näihin ratkaisuihin. Maataloustuet ovat kuitenkin noin 2 miljardia euroa vuodessa — kyllä niiden käytölle pitää voida asettaa myöskin niitä tavoitteita, jotka ovat yhteiskunnalle tärkeitä, eikä tietysti kyse ole pelkästään ilmastonsuojelusta vaan myöskin vesistönsuojelusta. Kun teollisuuden ja yhdyskuntien päästöt vesistöihin ovat laskeneet, niin maatalous on se kaikkein suurin typen ja fosforin päästäjä vesistöihin: fosforin osalta yli 62 ja typen osalta yli 50 prosenttia.

Kyse on nimenomaan siitä, että meidän pitää löytää sellaisia ratkaisuja, joilla edistämme maaseudun elinvoimaa, edistämme viljelijöiden toimeentuloa ja edistämme sitä, että on olemassa kotimaista puhdasta ruokaa, jota voi syödä hyvällä omallatunnolla. On paljon viljelijöitä, jotka tekevät tätä jo nyt. Esimerkiksi Carbon Action -hankkeessa on viljelijöitä, jotka ovat todenneet, että kun he ottavat käyttöön uusia menetelmiä, joilla lisätään maaperän hiilipitoisuutta ja sitä kautta autetaan ilmastotoimia, niin myöskin sadot paranevat [Puhemies koputtaa] ja vesistöpäästöt pienenevät. Tätä kaikkea myös maatalouspolitiikan pitäisi tukea [Puhemies koputtaa] eikä jättää sitä viljelijöiden omaatoimisuuden ja oman pussin varaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Nyt siirrymme jälleen yksittäisen pääluokan käsittelyyn ja ympäristöministeriön pääluokkaan tässä. — Ja ministeri Mikkonen, esittelypuheenvuoro, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.58 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää iltaa kaikille! Esittelen tosiaan seuraavaksi ympäristöministeriön pääluokan ja nostan ilmastoministerin roolissa lyhyesti myös budjettiin sisältyviä ilmastotoimia.

Elokuussa julkaistu hallitustenvälisen ilmastopaneelin uusin raportti oli hälyttävää luetavaa. Tiedeyhteisön viesti on selkeä ja vakavampi kuin koskaan aiemmin: muutokset ilmastossa ovat ennennäkemättömän laajoja ja nopeita. Hallitus ottaa ilmastokriisin torjumisen vakavasti. Ensi vuoden budjetilla laitamme liikkeelle Suomen kestävä kasvun ohjelmasta lähes puolen miljardin euron edestä uutta ilmastorahoitusta ja myöntövaltuuksia. Näillä vihreillä investoinneilla tuemme vihreää taloutta ja elinkeinoelämäämme sekä pidämme huolen siitä, että muutos on kaikkien ihmisten kannalta reilu. Yhteensä budjetissa

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

edistetään hiilineutraaliutta 2,3 miljardilla eurolla. Luonnonsuojelun rahoitus on nostettu historiallisen korkealle tällä kaudella, ja hallituksen ensi vuoden budjettiin esittämällä luonnonsuojelun rahoituksella ollaan polulla, jolla suojeluun satsataan vuosina 2020—2023 yhteensä 400 miljoonaa euroa viime hallituskautta enemmän.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksen luonnonsuojelun resurssit säilyvät hyvällä tasolla, kuten äsken mainitsin. Tarvetta todella myös on, sillä olemme sitoutuneet pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikentymisen. Valtioneuvosto teki kesän kynnyksellä periaatepäätöksen Helmi-elinympäristöohjelmasta vuosille 21—30. Ohjelma vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemi-palveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Ohjelman toimeenpanoa voidaan jatkaa tulevana budjettivuonna täysimääräisesti. Ohjelmalla suojellaan, kunnostetaan ja hoidetaan etenkin soiden, lintukosteikkojen, perinnebiotooppien, pienvesien, rantojen ja metsäisten elinympäristöjen heikentyneitä kohteita.

Helmi-ohjelman lisäksi jatkamme jo vahvan tunnettavuuden saavuttanutta Metso-ohjelmaa eteläisen Suomen metsien suojelemiseksi. Voin sanoa, että suojeluintoa riittää ja kohteita tarjotaan suojeluun. Suoraan tähän budjettiesitykseen liittymättömänä totean, että hallitus on laajentanut metsiensuojelun tällä hallituskaudella myös pohjoiseen Suomeen erillismäärärahalta — upeita kohteita on saatu suojeluun, ja niitä voi yhä tarjota.

Iso kokonaisuus on luonnonsuojelualueiden rakenteiden korjaaminen ja kunnostaminen. Rakenteisiin kertynyt korjausvelka saadaankin suurelta osin hoidettua hallituskauden aikana. Sillä on iso merkitys erityisesti nyt, kun alueiden kävijämäärät ovat lisääntyneet roimasti. Sillä on myös iso merkitys aluetaloudelle ja luontomatkailun edistämiseksi.

Vesiensuojelun tehostamisohjelmaa jatketaan myös vuoden 22 aikana. Ohjelman tavoitteena on parantaa vesien tilaa. Ohjelman toimilla vähennetään erityisesti maatalouden ravinnepäästöjä Saaristomeren valuma-alueella. Suomen kestävä kasvun ohjelman vihreän siirtymän rahoituksella vähennetään vesistöihin pääseviä ravinteita laajentamalla peltojen kipsikäsittelyä koko maahan ja käynnistämällä uusia ravinteiden kierrätystä tukevia hankkeita.

Arvoisa puhemies! Viime keväänä valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kiertotalouden strategisesta edistämisohjelmasta. Siinä ensimmäistä kertaa asetimme tavoitteen luonnonvarojen kokonaiskäytön taittamiselle. Luonnonvarojen ylikulutus on niin ilmastokriisin kuin luontokadon juurisyy. Vuoden 22 budjetissa olemme varanneet 4,5 miljoonaa euroa ohjelman toteuttamiseen ympäristöministeriön hallinnonalalla. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on tähän oma määrärahansa. Osana työtä tulemmes esimerkiksi solmimaan vähähiilisiä kiertotaloussopimuksia niistä kiinnostuneiden kuntien, maakuntien, toimialajärjestöjen ja yritysten sekä eri organisaatioiden kanssa.

Hallituksen ilmastotavoitteita edistetään myös rakennetun ympäristön tuilla: asuinrakennusten energiakorjauksiin esitetään myönnettäväksi energia-avustuksia 40 miljoonalla, erittäin suosittua öljylämmityksestä luopumisen tukea jatketaan kestävä kasvun ohjelman rahoituksella, ja ohjelman rahoitusta käytetään myös sähköautojen latausinfrahankkeisiin.

Kasvukeskuksien asuntotarjonnan lisäämiseksi ja asumisen kohtuuhintaisuuden edistämiseksi toteutetaan MAL-sopimuksia Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun, Jyväskylän, Kuopion ja Lahden seuduilla. MAL-sopimuksiin liittyen esitetään myönnettäväksi kohtuuhintaiseen asuntorakentamiseen käynnistysavustuksia 31 miljoonalla eurolla. Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukivaltuutta esitetään nostettavaksi 1,95 miljardiin euroon.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Sipilä.

19.04 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä. Täällä on monia yksityiskohtia, joille lämmin tuki, esimerkiksi tämä öljylämmityksestä luopumisen tuki, josta on tullut hyvin suosittu.

Me ollaan monta kertaa sanottu tässäkin salissa, että Suomella on mahdollisuus olla ilmastomuutoksen torjunnassa kokoaan suurempi toimija. Itse katson sitä sillä tavalla, että sillä, milloin me olemme hiilineutraaleja, mikä on se täsmällinen vuosi, tai mitkä ovat päästövähennyksemme desimaalien paikat, ei ole niin suurta merkitystä kuin sillä, kuinka olemme tämän teknologiamuutoksen kärjessä, kun puhutaan synteettisistä polttoaineista, puhtaasta sähköstä, vetytaloudesta ja niin edelleen. Tämä vaatisi rohkeita teknologian rajoja ja ehkä vähän EU:n perinteisen ajattelun rajojakin kolkuttavia pilotteja. Näihin pilotteihin liittyen olisin kysynyt ministeriltä: onko tämäntyyppisiin rohkeisiin pilotteihin, esimerkiksi [Puhemies koputtaa] synteettisten polttoaineiden valmistukseen, meillä nyt tässä [Puhemies koputtaa] budjetissa rahoja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

19.05 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tällä talousarviolla viedään ilmastotoimia eteenpäin ja jatketaan historiallisia satsauksia luonnon-suojeluun. Myös panokset vesistönsuojeluun ovat todella tärkeitä.

Ilmastokriisin torjuminen ja luontokadon pysäyttäminen edellyttävät luonnonvarojen kulutuksen laskemista kestäväälle tasolle eli kiertotalouteen siirtymistä, ja siksi on tärkeää, että kiertotalousohjelmaan osoitetaan nyt rahoitusta. On myös todella tärkeää, että tässä ohjelmassa asetetaan ensimmäistä kertaa tavoite luonnonvarojen käytön ylikulutuksen taittamiselle. Tässä valtion koordinaatio ja vetovastuu on välttämätöntä, mutta kuten ministerikin totesi, me tarvitaan yritykset, kunnat ja järjestöt tähän työhön mukaan ja juuri sitä edelläkävijyyttä, mitä edustaja Sipiläkin tässä peräänkuulutti. Esimerkiksi tekstiilien kierätyks on yksi asia, missä voitaisiin olla vieläkin nopeammin edelläkävijöiden joukossa. Kysynkin nyt vielä ministeriltä: mitkä ovat ne seuraavat konkreettiset askeleet, joilla me päästään eteenpäin kiertotalouden edistämisessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

19.06 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään eduskuntaan on saapunut kansalaisaloite ”Turve uusiutuvaksi”. Ministeri, kysyisin teiltä: kun tässä talossa aikoinaan kolikolla heitettiin se, että suomalainen turve ei ole uusiutuvaa — naapurimaissa se on, ja tästä johtuen meillä on erittäin heikko tilanne siinä mielessä, että meidän 4,2:ta miljoonaa hehtaaria soita ei hyväksytty hiilinieluosuudeksi, mikä taas aiheuttaa meille ongelmia, kuten tiedätte — pidätkö te ideologisesti mahdottomana, että me hyväksyttäisiin se biologinen fakta ja heitettäisiin se kolikko uudelleen, jolloin syntyisi win-win-tilanne, saataisiin nieluja lisää? Luulisi, että se kelpaisi myöskin vihreälle liikkeelle.

Lisäksi kysyn ministeriltä: nyt kun käsittelemme tämän hallinnonalan budjettia tässä ja samaan aikaan tuolla ulkona hilluu nimenomaan ilmastopolitiikan takia kansalaisia, niin hyväksyttekö te tämän liikenteen häirinnän? — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Taimela.

19.07 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäristöministeriön hallinnonalaä käsiteltäessä on syytä kiittää hallitusta niistä lukuisista toimenpiteistä myös budjetin yhteydessä, joilla siirrymme kohti hiilineutraalia ja kestävää hyvinvointiyhteiskuntaa vuoteen 2035 mennessä. Ilmastotavoitteet mahdollistavat uusia investointeja ja työpaikkoja. Muun muassa elinkeinoelämä, teollisuus ja vienti tarvitsevat niitä lukuisia mahdollisuuksia, joita aktiivinen ilmastopolitiikka mahdollistaa. Ensi vuoden talousarviossa on panostuksia muun muassa energiainvestointeihin, teollisuuden prosessien sähköistymiseen, vedyn ja hiilidioksidin talteenottoon. Yleistyvät sähköautot tarvitsevat myös akkuja, joita kehitetään Suomessa. Siksi edistämme sähköistymistä ja järjestelmäintegraatiota, vetyä ja sähköpolttoaineita ja tulevaisuuden lämpöjärjestelmiä. Sähköistymisen on tulevaisuutta, ja siihen tarvitaan ympäristöystävällistä energiaa.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun sananen vesistöistä. Kaikki muutkin vesistöt ovat tärkeitä, mutta yhteinen Saaristomeri vaatii panostuksia enemmän kuin mitä budjetista löytyy, ja kysynkin ministeriltä: mitä jatkotoimenpiteitä on mahdollista vielä hallituksessa [Puhemies koputtaa] tähän hoitaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sirén.

19.09 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetti on tietenkin meidän poliitikkojen paras mahdollisuus tuoda todeksi tavoitteita ja kauniita puheita, mitä pidetään. Hallituksen suunnalta on kuultu paljon keskustelua ja tavoiteasetantaa liittyen ilmastomuutokseen, mutta asiantuntijat tuoreeltaan totesivat, että ne tässä yhteydessä esiin tuodut toimet eivät ole riittäviä sillä hallituksen tavoiteasetannalla. Luonnon-suojelun osalta rahoitusta on lisätty, mutta siltäkin osin kysymys on ollut paljolti kertaluonteisista lisäyksistä.

Olisin itsekin nostanut esille tätä vesistöjensuojelunäkökulmaa ja kysynyt: millä konkreettisella tavalla hallitus aikoo kohdentaa rahoitusta nimenomaan tänne Saaristomeren alueelle, kun siihen on yhteisesti todettu tarve? Lisäksi olisin kysynyt: miten hallitus on tämän budjetin laadinnassa kehittänyt kestäväen kehityksen budjetoinnin ajatusta, joka viime kaudella valtiovarainministeri Orpon toimesta käynnistettiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ollikainen.

19.10 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Denna regering har gjort och gör många fina satsningar på klimatet och naturens mångfald och den gröna omställningen, och det märks också i den här budgeten. Det här kan skapa goda förutsättningar för sysselsättningen, väldigt bra så.

Tässä on puhuttu monta hyvää puheenvuoroa nytten tästä budjetista, joten kysyn merimetsoista, joiden aiheuttamat vahingot voivat olla paikallisesti todella suuria: ne muun muassa aiheuttavat suurta haittaa ammattikalastajille ja rannikkoasukkaiden viihtyvyydelle. Merimetsoasioiden käsittely kokonaisuudessaan huolestuttaa. Prosessia tulee sujuvoittaa, ja poikkeuslupien käsittelyajat ovat pitkät, pitemmät ruotsiksi kuin suomeksi. Rannikkoseudulla luottamus ympäristöviranomaisiin on jo valitettavasti murentumassa. Kysynkin: Mi-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ten jatkossa poikkeuslupien käsittelyaikoja aiotaan lyhentää sekä kohdella eri kieliryhmiä tasavertaisesti? Ja mitä ympäristöministeriö aikoo tehdä merimetsotuhojen ennaltaehkäisemiseksi [Puhemies koputtaa] ja tapahtuneiden tuhojen korvaamiseksi? Tieteellistä näyttöä löytyy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

19.11 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että hallitus vastaa ensi vuoden budjetissa voimakkaasti asumisen kallistumiseen. Kohtuuhintaisen asumisen korkotukivaltuuden kaikkien aikojen ennätystaso, lähes 2 miljardia euroa, on hieno saavutus. Nyt päätetty taso mahdollistaa hallitusohjelman mukaisen noin 10 000 uuden kohtuuhintaisen asunnon rakentamisen vuosittain. Työ hiilineutraalien kaupunkiseutujen rakentamiseksi jatkuu, ja on hieno juttu, että myös öljylämmityksestä luopumisen tuki kolminkertaistuu. Tämä on oikea suunta.

Luonnonsuojelumäärärahat pidetään historiallisen korkealla tasolla, mikä on myös hieno asia.

Kysymykseni liittyy nyt vesiensuojelun tehostamisohjelmaan, jossa päivitetyn vesien- ja merenhoidon suunnitelman toimeenpano vuosille 22—27 herättää itselleni kysymyksen: mitä konkreettista on luvassa Etelä-Suomen jokien ja järvien ja Suomenlahden hyväksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

19.12 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on jo täällä, ja se on tulossa meille kaikille erittäin kalliiksi. Kuluneena kesänä koetut tulvat, maastopalot ja lämpöennätykset ovat vain esimakua siitä, millaiseksi maailma ilmaston lämmetessä muuttuu. Vaikutukset näkyvät jo nyt Suomessa ja tulevat voimistumaan tulevina vuosina. Esimerkiksi ilmastonmuutoksesta johtuva sadannan lisääntyminen aiheuttaa Helsingin ja Espoon alueella tällä hetkellä arviolta 4 miljoonan euron vahingot vuosittain, ja ilman sopeutustoimia vahinkojen kasvu voi olla jopa 120 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Myöskin Lapissa lisääntyvä sadanta vaikeuttaa alueen elintärkeää elinkeinoa, poronhoitoa. Paliskuntain liitto arvioi, että poikkeuslumien talvi vuosina 19—20 aiheutti 23 miljoonan euron tappiot. Tuhot ovat niin mittavia, että valtio maksoi ensimmäistä kertaa koskaan korvauksia poronhoitajille.

Nämäkin ovat valitettavasti vain yksittäisiä esimerkkejä ja summiltaan sieltä pienimmästä päästä. Pahimmillaan toimimattomuus leikkaa Euroopan keskuspankin mukaan EU:n bruttokansantuotteesta [Puhemies koputtaa] tämän vuosisadan loppuun mennessä 10 prosenttia. Mitkä ovat pitkän aikavälin suunnitelmat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

19.13 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että riippuvuutemme ulkomaisesta energiasta vähenee. Se on hyvä päämäärä. Kotimaiset bio- ja synteettiset polttoaineet voivat olla iso mahdollisuus myös Suomelle, kuten edustaja Sipilä hyvin omassa puheenvuorossaan toi esille.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Asuntotuotanto ja asuntorakentaminen — se on iso kysymys. Ja tosiasia on, että hinnat asuntorakentamisessakin ovat rajussa nousussa. Arvoisa ministeri, miten te itse näette tämän tilanteen, ja pystytäänkö ensi vuonna toteuttamaan ne tavoitteet, mitä on asetettu?

Kun puhutaan ympäristöasioista ja vaikkapa vesistöjen suojelusta, niin silloin puhutaan yleensä Itämeren suojelusta. Kuitenkin sisävesistömme ja sisävesiemme tila on erittäin haasteellinen, ja myöskin siellä tarvitaan parannuksia. Arvoisa ministeri, löytyyhän esimerkiksi näihin tärkeisiin hankkeisiin — esimerkiksi vaikkapa kosteikkojen rakentamiseen — myös Sisä-Suomessa [Puhemies koputtaa] rahoitus?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laakso.

19.15 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä voi olla historiallinen tilanne, koska oikeasti tämä hallitus on todellakin satsannut luonnonsuojeluun ja kaikkeen muuhun tällaiseen asiaan, mikä sinällään on hyvä. Mutta on käsittämätöntä, että samaan aikaan porukka osoittaa mieltään tuolla Mannerheimintienellä. [Ari Torniaisen: Poliisi purkaa sitä!] Oletteko te mahdollisesti unohtaneet kertoa heille, kuinka hienosti te olette asian hoitaneet, vai mitä he siellä osoittavat mieltään? Tuntuu vähän käsittämättömältä asialta.

Mutta sitten toinen, asiaan enemmän liittyvä juttu on sellainen — en tiedä, mihin momenttiin osuisi tällainen juttu — että on ympäristönsuojelutarvetta yrityksillä, mutta tällä hetkelläkin moni pk-sektorin yrittäjä, jos haluaa tehdä vaikka öljyä läpäisemätöntä asfaltointia tai vastaavaa, joutuu laittamaan oman kivitalonsa tai rintamamiestalonsa tai vastaavan vakuudeksi niistä. [Puhemies koputtaa] Löytyisikö sellaista rahoitusta, mikä olisi vakuudetonta [Puhemies koputtaa] ja mikä olisi ympäristönsuojeluun tähtäävää rahoitusta? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

19.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ilmastokeskustelu on kyllä todella vaikeata, kun tässä pitäisi olla täysillä puolesta tai sitten täysillä vastaan. Jos on välimaastossa ja esittää jonkunmoista arviointia tai kritiikkiä, niin joutuu leimatuksi ikään kuin jarrumieheksi ja ikään kuin ei ymmärtäisi, mitä maailmassa on tapahtumassa. Oman käsitykseni mukaan kuitenkin pitäisi huolehtia muistakin tavoitteista. Meillä on taloudellinen kestävyys, ekologinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys, joka tarkoittaa alueellista kestävyyttä.

Itse kyllä ajattelen vähän samalla tavalla kuin edustaja Laakso, että kun meillä on tuomoinen porukka tuolla — jota muuten ei kyllä helposti saa hajotettua, vaikka se olisi kuinka lainvastaista — niin ollaanko me nyt tällä yli-innokkaalla ilmastokeskustelulla vähän koohotettu kansaa ikään kuin vaatimaan pieneltä Suomelta mahdottomia, kun kyseessä kuitenkin on globaali ongelma. Me tiedämme, että aktiivihiilen tuotanto on siirtynyt Amerikkaan, sitä tehdään kivihiilestä. Öljynjalostus siirtyy Euroopan ulkopuolelle, koska päästöoikeuden hinta on 60 euroa per tonni tai ylikin. Pitäisikö meidän vähän analysoida riskejä ja mahdollisuuksia eikä puhua vaan [Puhemies koputtaa] hurmosmielessä jostakin mahdollisuudesta?

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä yksi vastauspuheenvuoro ja tämän jälkeen sitten ministeri. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

19.17 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on paljon hyvää, ja niin juuri tässä pääkohdassakin. Iso kiitos ministerille.

Aion puhua ja kysyä sähköstä. Vihreään siirtymiseen tarvitsemme lisää sähköä ja paljon, se on ehdoton edellytys. Tämän Sitran tuoreen selvityksen mukaan kustannustehokkainta on tuottaa enemmän sähköä maatuulivoimaloilla, ja tarvittava määrä on äärimmäisen iso. Tässä talousarvioesityksessä suurimmat vihreään siirtymään liittyvät panostukset kohdistuvat juuri energiainfrastruktuuri-investointeihin ja sen lisäksi investointeihin uuteen energiateknologiaan ja vähähiiliseen vetyyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen. Näitä varten energiatuen myöntövaltuuteen ehdotetaan yhteensä yli 450 miljoonan euron lisäystä. Se on käsitykseni mukaan se suurin satsaus tässä ilmastokontekstissa, ja kysynkin ministeriltä: mitä kaikkia toimenpiteitä tehdään, jotta sähköntuotannon riittävä kasvu toteutuu? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen, ja 3 minuuttia.

19.18 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Kiitoksia, puhemies! Ja kiitos hyvistä kysymyksistä. Alan niihin nyt vastaamaan, ja katsotaan, kuinka pitkälle tässä puheenvuorossa päästään, ja jatketaan sitten myöhemmin.

Edustaja Sipilä kysyi näistä mahdollisista piloteista, voisimmeko rahoittaa niitä. Tässä kestäväen kasvun ohjelmassahan nimenomaan on yhtenä ajatuksena myös rahoittaa tällaisia pilotti- ja uusia puhtaita ratkaisuja ja sitä kautta tietenkin luoda mahdollisuuksia ja edellytyksiä sitten niiden laajempaankin leviämiseen ja erilaisiin kokeiluihinkin. Tämä on äärimmäisen tärkeä huomio.

Edustaja Elo kysyi kiertotaloudesta ja siitä, mitä nyt sitten lähtee liikkeelle. Meillä tosiaan on tarkoitus, että ensimmäisenä näillä kiertotaloussopimuksilla kuntien ja muiden toimijoiden kanssa lähdetään eteenpäin. Siihen liittyy myös semmoinen alueellinen selvytys siitä, mitkä milläkin alueella ovat ne parhaimmat toimet ja mitä siellä toisaalta on niitä pullonkauloja, mitkä pitää yrittää poistaa. Tekstiilin kierrätykseen liittyenhan Suomi lähtee nyt kierrättämään tekstiilejä EU-direktiiviä nopeammin, ja itse asiassa olen menossa pian Paimioon avaamaan tällaisista tekstiilinkierrätystehdasta, niin että tässä me etenemme myös.

Edustaja Peltokankaalle voin sanoa, että turpeen luokittelu ei sinänsä vaikuta millään tavalla sen hintaan päästökaupassa, vaikka se Ruotsissa... Se ei ole sielläkään uusiutuvaksi luokiteltu, vaan se on tällainen oma luokkansa, mutta se on ihan yhtä lailla päästökaupan piirissä. Sitten tässä ilmastolaskennassahan otetaan nimenomaan huomioon ihmistoi-
mien aiheuttamat muutokset, ja sen takia luonnonsoita ei siihen lasketa. Ei myöskään päästöiksi lasketa esimerkiksi tulivuorenpurkausta, joka juuri äsken myös tapahtui — se ei silti Espanjan päästöjä lisää.

Edustaja Sirénille rahoitukseen liittyen: Nimenomaan kestäväen kasvun ohjelma laite-
taan nyt liikkeelle — 0,5 miljardia erilaisiin ilmastotoimiin. Se on iso satsaus, varsinkin kun se raha on myös pääosin vivuttavaa, eli siihen tulee päälle vielä lisää rahaa yksityiseltä sektorilta. [Puhemies koputtaa] Joten meillä on merkittävä panostus ilmastotoimiin tämän ohjelman kautta.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Jatkamme vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Talvitie.

19.21 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tavoitteet ilmastomuutoksen hillinnässä ja luontokadon pysäyttämässä ovat yhteisiä. Keinot sitten saattavat olla hieman erilaisia, ja siinä astuu mukaan myöskin politiikka.

Tässä oli valiokuntamme puheenjohtajalta hyvä kysymys synteettisistä polttoaineista ja varapuheenjohtajalta itse asiassa kysymys tekstiilien kierrätyksestä ja kiertotaloudesta, joi-
ta olin itsekkin ajatellut.

Avustukset öljylämmityksestä luopumiseen jatkuvat. Kokoomus esitti jo pari vuotta sit-
ten, että kotitalousvähennyksen käyttötarkoituksen laajentamisella ja tuplaamisella olisi
voitu saada samat toimenpiteet ilman tällaista raskasta avustusjärjestelmää. Toivoisin, että
sitä edelleen hallitus pitäisi esillä.

Ilmastovuosikertomuksessa todettiin, että päästökauppasektorin päästöt ovat alentuneet
mutta taakanjakosektorilla on sen sijaan haastavaa, ei ole ihan samalla lailla tavoitteita saa-
vutettu. Ja hallitus on luvannut tässä syksyllä 21 arvioida ja päättää [Puhemies koputtaa]
mahdollisesta kansallisten lisätoimien tarpeesta koskien liikennettä. [Puhemies koputtaa]
Milloin nämä ovat tulossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

19.22 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailma
muuttuu, ja ilmasto muuttuu. Koko energiajärjestelmämme toiminta ja vaatimukset muut-
tavat. Fossiilisesta tullaan koko maailmassa siirtymään uusiutuvaan, lineaarisesta talou-
desta kiertotalouteen. Edustaja Malm otti hyvin esiin sopeuttamistoimien tarpeellisuuden
ilmastomuutoksen takia.

Meillä on hallituksella hyvä tavoite olla vuonna 2035 hiilineutraali maa, ja siihen bud-
jettikirjassa on lukuisia toimia. Tällä vauhditetaan muutosta, jotta olemme Suomea tule-
vaisuuden suhteen oikealla puolella. Niiden valtioiden, jotka karttavat ilmastovastuutaan,
raaka-aineiden saatavuus tulee heikkenemään, ja saastuttaminen on jo kallista — ja tulee
vielä kallistumaan. Konkreettisina toimina on muun muassa öljylämmityksestä luopumi-
nen sekä vähähiilisen korjausrakentamisen ja rakentamisen toimia. Rakennetun ympäris-
tön päästöt ovat yhteensä 4 prosenttia kaikista päästöistä, ja on tärkeää, että tämä perustuu
elinkaarimalliajatteluun. Kysynkin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] miltä rakennusten
hiilijalanjäljen elinkaarimallin [Puhemies koputtaa] valmistelu näyttää?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

19.23 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:ssa on valmis-
telussa unionin ja Suomen päästövähennysten kannalta kriittinen kestävä rahoituksen tak-
sonomia. Siinähan päätetään, mitkä investointi- ja rahoituskohteet määritellään ilmaston
kannalta kestäviksi, ja tämä tulee vaikuttamaan ratkaisevasti sekä julkisen että yksityisen
rahoituksen saantiin eri investointeihin.

Komissio jätti ydinvoiman ensimmäisen kriteereistön ulkopuolelle keväällä, ja täyden-
tävän esityksen, johon ydinvoiman piti sisältyä, antaminen on viivästynyt. Komissiohan on
sanonut julkisesti harkitsevansa ydinvoiman jättämistä taksonomian ulkopuolelle. Tämä
veisi pohjan sähköistyvän Suomen ilmastotavoitteilta. Esimerkiksi Fortum on tuonut jul-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

kisesti esille, että Loviisan reaktoreiden jatkon kannalta taksonomia on merkityksellinen. Valitettavasti Suomen hallitus on näyttänyt täysin passiiviselta ydinvoiman aseman edistämässä. Esimerkiksi hallitus ei ollut mukana Ranskan johdolla tehdyssä seitsemän jäsenvaltion kirjeessä komissiolle keväällä. Olen kysynyt tätä teiltä, ministeri, aiemminkin ja kysyn uudelleen: aiotteko osaltanne aktiivisesti vaikuttaa, jotta ydinvoima tulee osaksi EU:n kestävästä rahoituksen [Puhemies koputtaa] taksonomiaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

19.25 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että hallitus teki historialliset ilmastopäätökset budjettiriihen yhteydessä. Olemme maailmallakin edelläkävijä, kun etenemme nyt tavoitteellisesti kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota. Suomi on sitoutunut osallistumaan aktiivisesti EU:n ilmasto- ja energiapaketin uudistamiseen ja toimeenpanoon, jolla varmistetaan 1,5 asteen tavoitteen mukaiset päästövähennykset. Näin pitääkin olla, sillä osana Euroopan yhteisöä Suomi on parhaimmillaan osa ilmastajohtajuuden joukkoa.

Ilmastolain uudistamisella varmistetaan kansallisesti riittävän kunnianhimoiset tavoitteet ja ilmastopolitiikan ennakoitavuus. Kansalaisille kuuluu lakisääteinen oikeus siihen, että hallituksen ilmastopolitiikka on riittävää. Luonnonsuojelun määrärahat pidetään historiallisen korkealla tasolla, mikä on oikein, sillä Suomen pitää pysäyttää oman luontonsa monimuotoisuuden hupeneminen.

Täällä on viitattu Eduskuntatalon ulkopuolella olevaan mielenilmaukseen, ja kysyisinkin ministeriltä: miten [Puhemies koputtaa] edistätte vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa ilmastotyössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huttunen.

19.26 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmastomuutos haastaa myös ruoantuotantoa, ja Suomen merkitys ruoantuottajana kasvaa varmasti samalla, kun kuivuus lisääntyy merkittävästi ruoantuotantoalueilla muualla maailmassa.

Meillä on kuitenkin muita, aivan omia haasteita täällä Suomessa. Edustaja Ollikainen otti äsken esille merimetsot, ja meillä Pohjois-Karjalassa on ongelmana valkoposkikhanhet. Tästä ongelmasta on puhuttu vuosikautia, ja nythän kasattiin jokin aika sitten tämmöinen hanhinyrkki, missä on eri toimijoita pohtimassa tätä ongelmaa, kuinka tämä ongelma saataisiin ratkaistua. Yksi hanhinyrkin esitys oli se, että nämä karkotuspäätökset siirrettäisiin Varsinais-Suomen elyistä Pohjois-Karjalaan elikkä sinne, missä tämä ongelma on ja missä on paras tietämys alueesta, ympäristöstä ja niistä ihmisistä, jotka painivat tämän ongelman kanssa. Nyt haluaisin kysyä ministeri Mikkoselta — tunnette varsin hyvin Pohjois-Karjalan tilanteen — mitä mieltä te olette tästä, että siirrettäisiin päätöksenteko sieltä Varsinais-Suomesta Pohjois-Karjalaan. [Mauri Peltokangas: Erinomainen kysymys! — Markku Eestilä: Erinomainen kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

19.27 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Jatkan tuosta hanhiasiasta. Kun saimme kuulla, että se on vain virkamiehen päätöksen takana, voidaanko hanhi käyttää ravinnoksi ja näin vähentää ruokahävikkiä ja olla ekologis — sitä ei estä EU eikä mikään muu kuin tahto — niin voisitteko te vaikuttaa siihen, että jatkossa hanhet voitaisiin käyttää hyväksi?

Sitten kysyisin näistä kansallispuistojen korjausvelkarahoituksista. On hienoa, että saamme uuden kansallispuiston, ja niitähän on hallitusohjelman mukaisesti jo korjattukin, mutta hoituuhan tämä jatkossakin?

Haluaisin kysyä myös kaupunkien ja taajamien vesistöpäästöistä. Nyt uuden tutkimuksen mukaan kymmenen vuotta on seurattu Helsingin ja Lahden päästöjä, ja ne on todettu yhtä suuriksi kuin peltojen päästöt. Näille hulevesille ei oikeastaan ole vielä tehty juuri muuta kuin [Puhemies koputtaa] Lahdessa kaivettu kuoppa, että sinne enin menisi. Mitä näille tehdään, ja rahoitatteko myös jätevesipuhdistamojen [Puhemies: Aika!] investointeja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eloranta.

19.28 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on kymmeniätuhansia huonosta sisäilmasta oireilevia ja sairastuneita. Päivittäin home- ja kosteusvaurioille altistuu jopa 800 000 ihmistä, joista suuri osa on lapsia ja nuoria. Joidenkin arvioiden mukaan kolmasosassa kouluja ja päiväkoteja on sisäilmaongelmia. Sisäilmaongelmia on myös kodeissa. Moni on menettänyt terveytensä lisäksi myös hometaloksi paljastuneen kotinsa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu useita tärkeitä sisäilmaan liittyviä tavoitteita, itse asiassa 15 erilaista kohtaa, liittyen muun muassa osaamiskeskusten perustamiseen, rakentamisen laadun parantamiseen, rakennusvirheiden korjaamiseen, rakentamisen vastuukysymyksiin ja kuntotarkastuksiin. Usein on esimerkiksi niin, että sisäilmaongelmaisen kodin ostanut perhe yksin kantaa vastuun esimerkiksi rakennusvirheestä, koska rakentajan vastuu rakennusvirheestä on varsin heikko. Arvoisa ministeri, milloin tuotte näitä esityksiä eduskuntaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, ja näiden jälkeen sitten ministeri. Eli vastauspuheenvuorot edustajille Hoskonen, Kettunen, Sipilä. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

19.29 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa kaikkien tätä ilmastopolitiikkaa tekevien ihmisten muistaa se perustotuus, että Suomen ilmastopäästöt ovat maailman ilmastopäästöistä 1 promille. Vaikka me lopettaisimme tänä päivänä hengittämisen, sammuttaisimme kaikki valot ja tulet ja autot, panisimme talot kylmiksi, niin maailman hiilidioksidiviisari ei edes värähdä. Se ei ole edes mitattavissa oleva suure sen jälkeen.

Kun tässä kiihkoillaan ja tuntuu, että koko teollisuus pitää lopettaa, kaivokset panna kiinni ja metsät rauhoittaa, niin kysynkin nyt ministeri Mikkoselta, kun te perustelette aina, että meidän pitää saada ilmastopolitiikkaan terävyyttä ja suojella metsät: Jos metsät suojellaan, sehän käytännössä Suomessa tarkoittaa, että kaikki taloustoiminta metsissä loppuu. Metsienhoito loppuu, uudistaminen loppuu, kaikki loppuu. Noin 30—40 vuoden kuluessa metsästä ei tule hiilinielu vaan valtava päästö, kun se ei enää kasva vaan se lahoaa

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

pystyyn. Miten te tätä perustelette? Jokaisessa puheenvuorossanne te olette perustellut, että syntyy ilmastopolitiikkaa, kun metsät suojellaan. Mihin totuuteen te perustatte tämän? Kun te olette monessa puheenvuorossa vaatinut, [Puhemies koputtaa] että pitää perustua tieteeliseen totuuteen, niin haluan kuulla, mihin totuuteen teidän totuutenne perustuu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen.

19.31 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tärkeintään on, että tehtävät ilmastotoimet ovat sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia. Tyytyväinen voin olla siihen, että hallitus luo kannusteita siirtyä ilmaston kannalta parempiin lämmitysmuotoihin. Hallituksen esittelemässä budjetissa panostetaan öljylämmityksen vaihtajalle osoitettuihin tukiin, jotka pienentävät hiilijalanjälkeämme ja samalla luovat työtä erityisesti lvi-alan yrityksissä. Tälle tukimuodolle on suuri kysyntä, ja siitä tulee myös kiitosta jo tällä hetkellä, ja samalla se kyllä luo työtä maakunnissa ympäri Suomen.

Puhemies! Kysyn vielä — tulee nimittäin kyselyjä MY-dieselistä ja sataprosenttisesti uusiutuvasta dieselistä, kun se tällä hetkellä pumpulla on kalliimpaa kuin fossiiliset polttoaineet. Etenkin nuoret kuljettajat kyselevät, miksi tämä, siis uusiutuva polttoaine, on kalliimpaa kuin fossiilinen polttoaine. Onko tähän tulossa tiettyä verovapautta, onko tästä selvitystä?

Sitten toinen kysymys: kait se biokaasukin [Puhemies koputtaa] nyt viedään eteenpäin nopeilla investoinneilla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Valiokunnan puheenjohtaja Sipilä.

19.32 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän jo salissa nousseeseen sähkökeskusteluun. Sitra tosiaan esitti eilen hyvän raportin tästä. Puhdas, riittävän edullinen sähkö on tosiaan avain sekä päästöjen vähentämiseen että myös tietyiltä osin hiilen sitomiseen, kaappaamiseen. Vetytalouteen siirtyminen palvelee ensimmäisessä aallossa teollisuuden etuja mutta voi myöhemmässä vaiheessa olla myöskin suoraan liikenteen polttoaineisiin ratkaisu, ja silloin kun otetaan vety vedestä ja lisätään se hiilidioksidi, joka otetaan tehtaan piipusta, niin siitä voidaan tehdä muovien raaka-aineita, palavia kaasuja tai jopa nestemäisiä polttoaineita.

Tuon Sitran selvityksen mukaan vuonna 2035 tarvittaisiin 20 prosenttia lisää puhdasta sähköä ja vuoteen 2050 mennessä jopa 100 prosenttia. Tuulivoimalla on monenlaisia esiteitä, [Puhemies koputtaa] ja me tarvittaisiin tähän nyt hyvä tiekartta, miten tähän tavoitteeseen päästään. Onko tällainen tiekartta valmisteilla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

19.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on tullut todella hyviä kysymyksiä ja paljon keskustelua. Jatkan taas tätä listaa, mihin äsken jäin.

Sekä edustaja Taimela että edustaja Sirén ottivat esille Saaristomeren, ja itse asiassa muutkin edustajat nostivat esille tämän vesiensuojelukysymyksen. Mehän jatkamme siis vesiensuojelun tehostamisohjelmaa ja pystymme sillä vaikuttamaan. Toisaalta meillä on painotus siellä Saaristomeren alueella, koska haluamme tämän viimeisen Suomen alueella

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

olevan HELCOMin määrittelemään hotspotin elikkä erityisen Itämerta saastuttavan pisteen pois, joka on tämä Saaristomeren valuma-alue. Esimerkiksi tätä kipsikäsitteilyä on nyt paljon suunnattu sinne, ja se on ollut varsin tehokasta. Mutta samanaikaisesti me halutaan huomioida tämä vesistönsuojelu ihan kaikkialla Suomessa. Esimerkiksi rahoitusta kosteikkojen ennallistamiseen tai myös vesiensuojeluun muualla Suomessa on kyllä haettavissa. Ja tietysti kannustan kovasti toimijoita sitä hakemaan. Nehän ovat usein myös tällaisia paikallisia yhdistyksiä tai kuntia, jotka voivat olla siinä aktiivisia.

Sitten tuli esille edustaja Malmin puheenvuorossa tämä sopeutuminen. Se on äärimmäisen tärkeä kysymys. Me nyt jo nähdään, että ei tarvita vain ilmastonmuutoksen hillintää vaan rinnalle myös sopeutumista. Maa- ja metsätalousministeriössä on paraikaa valmistella meidän kansallinen sopeutumissuunnitelma, ja jatkossa myös ilmastolain myötä tullaan joka toinen vuosi tekemään sopeutumissuunnitelma. Se tietysti koskee kaikkia hallinnonaloja laajasti, ei pelkästään maa- ja metsätaloutta, mutta siellä ehkä nämä vaikutukset näkyvät kaikkein rajuimmin ja jo ensimmäisenä mutta — aivan kuten edustaja Malm nosti — myös esimerkiksi poronhoidossa. Myös meidän lainsäädännössä on sopeutuminen entistä vahvemmin otettu huomioon, esimerkiksi nyt tässä uudessa kaavoitus- ja rakennuslaissa ja myös luonnonsuojelulaissa.

Sitten edustaja Laakso kysyi tästä rahoituksesta: onko myös yrityksille mahdollista saada erilaista rahoitusta ilmastotoimiin tai kiertotalousratkaisuihin tai muihin tämäntyyppisiin ratkaisuihin. Meillä on olemassa sellaisia tukivälineitä, esimerkiksi nyt kun nämä rakennerahastokaudet lähtevät liikkeelle, että siellä on tämä ilmastopainotus vahvasti mukana. Ja meillä on myös InvestEU-ohjelma, jonka kautta pystyvät myös yritykset hakemaan rahoitusta. Tämä on semmoinen instrumentti, mitä siinä voidaan hyödyntää.

Täällä tuli parissakin puheenvuorossa esille se, että ilmastotoimia tehdään ja silti esimerkiksi tällä hetkellä taitaa vielä olla mielenosoittajia tuolla ulkopuolella vaatimassa enemmän. No, se on tietysti ihan ymmärrettävää, kun juuri tuo IPCC:n raporttikin osoitti, että näillä ilmastotoimilla on kiire. Jokainen asteen desimaali, jokainen vuosi on merkitsevä. Ja vaikka me olemme hallituksessa päässeet hyvin etenemään ilmastotoimissa ja olemme esimerkiksi keväällä tehdyn arvion mukaan siinä 2035-polulla, niin on selvää, että toimia tarvitaan edelleen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Eestilä. [Markku Eestilä: Arvoisa puhemies, onko tämä yleiskeskustelua?] — Tämä on yleiskeskustelua, ja saa myös ilman maskia puhua täältä puhujakorokkeelta, mutta vapaa valinta. Ja 5 minuuttia on suositus.

19.37 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tähänkin keskusteluun liittyen totean vain, että kyllä tämä ilmastokeskustelu on erinomaisen vaikeaa. Nimittäin vaikka me olemme samaa mieltä, niin nyt kuitenkin kansanedustajana joutuu toteamaan, että kyllä me suomalaiset olemme nyt maatalouden ja metsätalouden osalta vähän lottokoneeseen joutuneet, kun me joudumme ikään kuin alistumaan sille päätöksenteolle, mitä Euroopan muut valtiot erinäköisillä liittoutumilla tekevät. Tämmöinen peruslähtökohta, että Suomen metsät kasvavat koko ajan enemmän ja enemmän, ei tunnu riittävän, vaan jonkunmoista ulkopuolista sääntelyä meidän perinteiseen metsätalouteen ollaan nyt tekemässä.

Sen takia täälläkin ovat esille nousseet juuri nämä seikat, arvoisa puhemies, kuten nämä kestävä rahoituksen kriteerit eli taksonomia, joka saattaa tehdä suomalaisesta kestävästä

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

metsätaloudesta ei-kestävää — sitä on vaikea ymmärtää kansanedustajana — ja samaten se saattaa tehdä ydinvoimasta ei-kestävää. Näillä kaikilla ratkaisuilla saattaa olla merkittävä vaikutus Suomen kilpailukykyyn, metsäteollisuuden investointeihin ja työpaikkoihin, ja sen takia tämä ei ole aivan yhdenmukaista. Ja kun kuuntelee kansalaisia, jotka kuitenkin omistavat tämän prosessin — ja itse asiassa heidän edustajiaanhan me täällä olemme — niin kyllä aika moni ainakin siitä viiteryhmästä, jota itse tapaan, toteaa, että tämä ilmastonaäkökulma on mennyt hieman yli myös Euroopan unionin päätöksenteossa. Eikä se koske pelkästään näitä kestävän rahoituksen kriteerejä, vaan siellä on ilmastolaki, siellä on LULUCF, joka käsittelee maankäyttöä, maankäytön muutosta, ja siellä on uusiutuvan energian direktiivi. Kun ne on saatu jo Euroopan unionissa ison väännön jälkeen sovittua, niin alkaa se sama uudelleen. Tämä kyllä herättää kysymyksiä, kuinka tarpeellista tämä on ja miten Suomi voi jatkuvalla puolustuskannalla olemisella sitten saavuttaa niitä omia tavoitteitaan maataloudessa, joka kuitenkin on ensiarvoisen tärkeää huoltovarmuuden kannalta — säilytetään oma ruoantuotanto — ja sitten on metsätalous, joka vastaa suhteellisesti ottaen samanlaista viipaletta kansantaloudessa kuin Saksan autoteollisuus. Kyllä joutuu sanomaan, että ehkä Euroopan unionissakin jouduttaisiin pikkuisen jarrua painamaan, että liian kova on vauhti. Ja uskon, että tätä kokonaisuutta, kun erinäköiset asetukset ja direktiivit sääntelevät, ei hallitse Suomessa kukaan eikä pysty arvioimaan, mitkä ovat nämä meidän taloudelliset mahdollisuudet selvittää elvytyspaketin veloista ja niin pois päin. Eli kyllä minä tämän huolen kuitenkin haluan tuoda, ja sen takia tuon myös, arvoisa puheemies, jonkun verran kriittistä näkemystä, että kysymys on puhtaasti siitä, onko vauhti liian kova.

Tähän liittyen totean, että me jätimme myös maa- ja metsätalousvaliokunnassa eriävän mielipiteen, johon kaikki oppositiopuolueet yhtyivät:

”Suomen hallituksen on huomattavasti nykyistä vahvemmin vaikutettava siihen, että Euroopan unioni muuttaa strategiaansa ilmastomuutoksen hillitsemisen suhteen.

Unionin uusi, talouden realiteetit unohtava ilmastopolitiikka perustuu liian paljon monimutkaiseen ja yksityiskohtaiseen sääntelyyn, jonka kokonaisvaikutuksia on mahdotonta luotettavasti arvioida.

Sen vuoksi oppositiopuolueitten valiokuntaryhmien mielestä Suomen hallituksen on määrätietoisesti edistettävä linjaa, joka nykyistä enemmän korostaa teknologisen kehityksen merkitystä globaalin ilmastomuutoksen torjunnassa.

Nykyinen yksityiskohtaiseen sääntelyyn ja byrokratian lisäämiseen perustuva unionin ilmastopolitiikka saattaa todellisuudessa johtaa jopa päinvastaiseen lopputulokseen ilmastokannalta eli tuotannon karkaamiseen Euroopan ulkopuolelle. Hiilivuoto on ilmiö, jonka vakavuuteen komissio ei näytä edes Aasian vahvan talouskasvun edessä kiinnittävän riittävää huomiota.

Unionin halu puuttua monella eri tavalla Suomen metsätalouden ja metsänhoidon yksityiskohtiin on strateginen virhevalinta, joka ei edistä ilmastomuutokseen sopeutumista. Suomen pitkäjänteiseen metsäpolitiikkaan puuttuminen käytännöstä vieraantuneilla määräyksillä heikentää pahimmillaan Suomen metsien kasvua ja sitä kautta myös hiilivarastojen lisääntymistä Suomen metsissä.

Suomalainen metsäosaaminen on vahvaa. Metsien uudistaminen sekä metsien hyvä terveys ja kasvukunto ovat tärkeitä tavoitteita, joita Suomen tulee tuoda esille nykyistä painokkaammin. Kestävästä metsätaloudesta on opittu kuluneen vuosisadan aikana paljon, ja

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

jo nyt maa- ja metsätaloudessa otetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet hyvin huomioon.

Suomen hallituksen on pikaisesti käynnistettävä neuvottelut komission kanssa, jotta suomalainen ilmastonmuutosta hidastava metsäpolitiikka tulee paremmin otetuksi huomioon sekä energia- että ilmastopolitiikassa. Keski-Euroopan puistometsäpolitiikka ei lainkaan sovi Suomen vastuulliseen, pitkäjänteiseen metsänhoitokulttuuriin. EU:n yksityiskohtainen, kieltoperusteinen sääntely myös on ristiriidassa Suomen perustuslakiin pulattujen perusoikeuksien kanssa (omaisuudensuoja, elinkeinovapaus).” [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

19.43 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Äsken jäi vielä mainitsematta niin paljon koko elämänsä aikana kantavia positiivisia asioita, mitä tämä hallitus on saanut aikaan, että ajattelin, että käytän vielä yhden lyhyen puheenvuoron niistä.

Onhan se aivan upeaa, että me kannustamme perheitä, rohkaisemme tekemään lapsia perhevapaauudistuksella, joka ei leikkaa keneltäkään vaan antaa isille mahdollisuuksia entistä enemmän olla lapsen kanssa.

Me kannamme nuorta ihmistä peruskoulun jälkeen niin, että ammattikoulu tai muu toisen asteen koulu lähtee kunnolla käyntiin. Luulen, että vuosien päästä, kun katsotaan tätä uudistusta, kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että se on ollut hyvä uudistus — nekin, jotka oppositiossa sitä nyt vastustavat.

Opiskelijoiden tulorajat nousevat. Tämä on pitkään toivottu uudistus. Ahkerat ihmiset ovat monesti joutuneet palauttamaan opintorahaa takaisin, mutta jos suorittaa samat opinnot kuin toinen ja jaksaa silti käydä töissä, niin meidän tulee siihen kannustaa.

Kotitalousvähennys auttaa tekemään ympäristöystävällisempää Suomea ja auttaa monia kansalaisia huolehtimaan esimerkiksi omista vanhuksistaan, jotka ovat kauempana kotoa, kun omat kädet ja voimat eivät sinne paikkakunnalle riitä. Tämä on todella hieno uudistus.

Myöskin kannustamme ihmisiä eläköityessä työntekoon eläkevähennyksellä — kunhan se asia nyt perustuslaillisesti katsotaan loppuun asti. Luulen, että todella moni eläkkeelle päässyt ilahtuu tästä ja innostuu entistä enemmän ottamaan töitä vastaan. Ja todellakin sitten, kun sitä hoivan tarvetta on, sitä saa paremmin, kun meillä on hoitotakuukin tiedossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sipilä.

19.45 Juha Sipilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, vuoden 2022 talousarvio sisältää monia hyviä yksityiskohtia. Sallan kansallispuisto on meillä täällä eduskunnan käsittelyssä, ja se todennäköisesti syntyykin tämän hallituskauden aikana. Öljylämmityksestä luopumisen tuki on saanut tässäkin salissa nyt kiitosta, ja se auttaa meitä myöskin päästötavoitteiden saavuttamisissa ja on hyvä esimerkki siitä, että hiilineutraaliin yhteiskuntaan voidaan siirtyä työkaluilla, jotka ovat sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia. Tämä tuki on saanut myöskin talouden rattaita pyörimään.

Valiokunnan varapuheenjohtaja Elo nosti hyvin kiertotalouden merkityksen ja edustaja Taimela vesien- ja mertenhoidon käytännön toimenpiteiden toteuttamisen. Niihin on varattu noin 9 miljoonaa euroa budjetissa.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Sähköasiaan palaan vielä sen verran, että tämä on asiakokonaisuus, johon kyllä eduskunnan pitäisi palata. Siihen varmaan palataan vielä TEMin pääluokkaa käsiteltäessä, mutta tämä tiekartta kyllä pitää saada syntymään. Tämä on aivan avain siihen, että päästään päästövähennystavoitteisiin ja päästään myöskin teknologiajohtajaksi. Suomi on vetytaloudessa nyt jäänyt pahasti jälkeen esimerkiksi Tanskasta, Ruotsista ja Norjasta.

Arvoisa puhemies! Tuossa puhuin piloteista, ja nostan kaksi esimerkkiä, mitä nämä pilotit voisivat olla, minkätyyppisiä on noussut tuolla valiokunnankin kuulemisissa. Me kävimme valiokuntana tutustumassa Lappeenrannan yliopistoon. Lappeenrannan yliopisto on kehittänyt hyvin pitkälle synteettisten polttoaineiden valmistusta. Nehän tehdään vedestä ja hiilidioksidista. Vesi hajotetaan vedyksi ja hapeksi, ja synteettilaitoksen pilotti olisi tarkoitus tehdä Joutsenoon. Jos me pystyisimme joustamaan sillä tavalla, että teolliset toimijat saisivat sekoitevelvoitteestaan hyvin pienen osan hyödyntää tähän polttoaineeseen, niin siihen tulisi kaupallisesti järkevä pilotti. Siinä käytetään teollisuuden ylijäämävetyä ja viereisessä teollisuuslaitoksessa syntyvää hiilidioksidia, ja niistä tehtäisiin nestemäistä polttoainetta. Jos se voitaisiin laskea poikkeuspilottina sekoitevelvoitteen piiriin, niin siihen ei muuta yhteiskunnan tukea tarvittaisi kuin tämä päätös. Muistaakseni tämän laitoksen kapasiteetti oli 25 000 tonnia, mikä on pisara meressä, kun puhutaan Suomenkin mitakaavassa polttoaineiden valmistuksesta.

No, sitten toinen pilotti: Me ollaan paljon puhuttu täälläkin turvepelloista, turvemaista, ja me tuossa kuultiin pienellä kansanedustajaryhmällä Sitraa juuri tänä päivänä. Nämä ovat vielä tarkistamattomia lukemia, mutta turvepeltojen päästöksi esitettiin tässä esityksessä 8 miljoonaa tonnia. Kysyin, paljonko niitä turvepeltoja on. Niitä on 10 prosenttia Suomen peltopinta-alasta, joka on 2,3 miljoonaa hehtaaria — 10 prosenttia on 230 000 hehtaaria. Ei voi olla totta, että 35 tonnia hehtaarilta nämä turvepellot päästäisivät. [Hannu Hoskonen: Täysin mahdotonta!] Ajatelkaapa, jos me perustettaisiin tällainen pilotti, että tästä samasta sekoitevelvoitepotista otettaisiin pilottina siihen, että viljelijälle maksettaisiin vaikka tämän biokomponenttihinta, joka on joku 300—400 euroa per tonni. Jos maksetaan kolmesataaviisikymppiä viljelijälle, niin viljelijä saisi 12 000 euroa per hehtaari per vuosi tässä pilotissa siitä, että hän muuttaisi viljelytottumuksensa toiseksi. Tai jos hänelle maksettaisiin päästöoikeuden hinta, joka liikkuu siellä 50—60:ssä, niin siltikin maksettaisiin yli 2 000 per hehtaari. Rupeaa kuulkaa tapahtumaan tällä puolella, jos me ruvetaan puhumaan asioista oikeilla nimillä ja oikeilla rahasummilla. Kyllä viljelijä rupeaa tekemään näillä rahoilla jo ihmeitä, ja rupeavat muuten turvepeltojen päästöt vähenemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

19.50 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Sipilälle aivan erinomaisesta numeroanalyysistä. Tätähän tämä meidän ympäristöpolitiikka on, arvoisat vihereät — joita ei taida täällä paikalla olla. Minnehän he menivät? Ja ministerikään ei vaivautunut vastaamaan minun kysymykseeni siitä, millä se hiilinielu kasvaa, kun metsät rauhoitetaan, kun sehän tuhoaa hiilinielun. Ympäristövaliokunnan puheenjohtajan Juha Sipilän äskeinen numeroesimerkki turvepeltojen päästöistä, 8 miljoonaa hiilidioksiditonnia 210 000 hehtaarin alueelle... — Vai oliko 230 000 hehtaaria, kumpi se oli? No kuitenkin, jos on vähän yli 200 000 hehtaaria turvepeltoja, [Juha Sipilän välihuuto] niin sehän on täysin mahdotonta.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ja Sitra on tämän kaiken pahan alku ja juuri. Vaikka se alun perin oli hyvää tarkoittava firma, niin nythän siitä on tullut trollitehdas. Meillä aina ihmetellään, että muka tuolla Pietarissa [Naurua] on joku trollitehdas, mutta näitä löytyy lähempääkin, ei tarvitse Pietariin mennä. Siis miten on mahdollista, että eilissä iltana iltauutisissa Suomen itsenäisyyden juhluvuoden rahaston kaveri todistaa, että 70 prosenttia Suomen tulevasta sähköstä tehdään maatuulivoimalla? Sähköopin perustotuus on se, että jos me tuulivoimaa tehdään, meillä pitää olla sitten se perustuotanto ja säätövoima tallessa jo ennen sitä. Eihän mikään poliittisen päätöksenteon perusta voi olla hyvissä toiveissa ja päiväunissa. Sitähän tämä on, arvoisa puhemies, aivan täydellistä taivastelua.

Aiotaanko tässä talossa ajaa Suomen teollisuus alas? Jo viime vuonna, viime talvena, kun olin Ruotsissa — oli kova pakkanen niin kuin täälläkin — paperikoneita pantiin kiinni. Minkä takia? Sähkö maksoi niin valtavan paljon. Äsken katsoin tuosta Fingridin sähköjärjestelmän tilasta, että 173 euroa oli spottihinta eli pörssin vuorokausihinta tällä hetkellä, 173 euroa megawattitunnilta. [Juha Sipilä: Tänä päivänä?] — Tämän äsken katsoin, noin 5 minuuttia sitten. — Tämä eduskunnan työskentelyhän alkaa muistuttaa päiväkerhoa, jossa pojat kertovat hiekkalaatikolla toisille hirveitä juttuja ja toiset vähän lisäälevät. Voi hyvän aika! Minä luulin, että tätä päivää minun ei tarvitse nähdä, mutta nyt se on sitten nähty.

Ministeri ei vastaa kysymyksiin. Mennään semmoisilla tiedoilla, jotka eivät pidä paikkaansa, ja tuolla kadulla riehuu Elokapiina, jossa kiihotetaan virkavaltaa vastaan, suomalaista poliisia vastaan. Ihmiset huutavat siellä, ja tiet ovat poikki, ja meteli on hirvittävä. Jos minä tuommoista tekisin Ilomantsin Kalevalantiellä, niin seuraava yö olisi varmasti aika kovalla patjalla ja olisi huono aamupuuro — toivon mukaan kaurapuuroa kuitenkin — Joensuun poliisiputkassa odottamassa. Kyllähän tämä maa on mennyt aivan sekaisin, hyvät ystävät.

Samaan aikaan puhutaan, että meidän pitää tehdä uusiutuvaa energiaa. Millä me se tehdään? Metsiä ei saa hakata, kaivoksia ei saisi muka olla. Millä me tehdään sitten ne akut? Siihen tarvitaan kobolttia, sinkkiä, nikkeliä ja hieman grafiittiäkin sekaan — ja sitten litiumia tietenkin erään toisen mallin tekemiseen. Eivät ne Kongon lapset jaksa sitä kobolttia loputtomiin verisillä sormilla nyhtää sieltä maaperästä. Mutta Suomeen ei saisi kaivoksia tehdä.

Jo nyt on aikoihin eletty — pitääkö meidän tässä maassa ruveta todella retkeilemään ja taivastelemaan, tuolla taivasalla syömään näkkileipää ja olemaan onnellisia? 146 miljardia on ensi vuoden jälkeen meillä velkaa — 146 miljardia — ja 250 000 työtöntä. Siis millä me tämä orkesteri pyöritetään? Ei se ole enää mahdollista. Ja hyvät ystävät, en sano tätä vihamielisesti enkä mitenkään negatiivisessa sävyssä, mutta muistakaa se päivä, kun meidän luottoluokittajat tuolla Euroopassa antavat Suomen luotoista negatiivisen lausunnon: kun korko hyppää vaikka 3 prosenttiin, niin 3 prosentin koron korotuksella menee koko puolustusministeriön pääluokka kerralla. 150 miljardia kertaa 3 prosenttia — siitä tulee pitkälti yli 4 miljardia korkoa per vuosi, nykyisen lisäksi. Ja me täällä taivastelemme kaikkia juttuja, joilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa.

Kysyn vain vielä ministeriltä tästä luonnonsuojeluasiasta, kun metsät pitää suojella, että torjutaan ilmastonmuutosta. Toivon, että ministeri vastaa minulle. Eihän tämä näin voi mennä. Tiedän, että hän ei vastaa, mutta näin julkisesti eduskunnan puhujapöytästä kun sanon, niin toivon, että jostakin kautta sen tiedon saan — tiedän, että sitä päivää minä en koskaan tule näkemään. Mutta kyllä minua ottaa sydäimestä tämä kaiken maailman jonkinjoutavien puhuminen. Olisi ihmisillä tärkeämpääkin tekemistä kuin kuunnella tällaisia puo-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

litoituksia, joita en ole ikinä ennen kuullut. Ja onhan se melkoinen loukkaus niitäkin edustajia vastaan, jotka tietävät numerot, kuten Juha Sipilä, edustaja Sipilä, korkeasti arvostamani matemaatikko ja tutkija ja vaikka mitä, yrittäjä. Hän tuntee numerot, ja kun ministeri olankohautuksella ohittaa nekin, niin pikkuisen ihmettelen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

19.56 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Ilmastonmuutos iskee vakavasti suomalaiseseen maa- ja metsätalouteen, kuten debatissa jo totesin. Vielä näitä esimerkkejä: Yle uutisoi hiljattain esimerkiksi Kilpiän tilasta, joka menetti vuonna 2020 oman arvionsa mukaan neljänneksen perheen vuosituloista sääolojen vuoksi. Suomen metsät ilmastonmuutos altistaa tuholaisille. Evira on laskenut, että yhden mäntyankeroisesiintymän hävittäminen aiheuttaa 5—19 miljoonan euron kulut. Nämäkin ovat niitä esimerkkejä, yksittäisiä sellaisia, mutta toivoa kuitenkin on. Mitä aikaisemmin toimimme, sitä pienemmäksi taloudelliset ja inhimilliset kustannukset jäävät. Koko hallitus on sitoutunut riittävään ilmastopolitiikkaan jo hallitusneuvotteluissa, minkä myötä hallitus teki budjettiriihessä odotettuja ilmastopäätöksiä. Tuloksia saatiin tälläkin kertaa kuuntelemalla ja sopimalla.

SDP seisoo sen takana, että päästövähennysten täytyy olla vaikuttavia. Ilmasto ja luonnon monimuotoisuuskriisi eivät kestä viivyttelyä. Luontokatoon vastaaminen on yhtä tärkeää kuin ilmastonmuutokseen, minkä vuoksi on hienoa, että tässä budjetissa luonnonsuojelun rahoitusta jatketaan Metso- ja Helmi-elinympäristöohjelmien kautta.

Ilmastopäätösten keskiössä SDP:n mielestä on oltava sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ihmisten hyvinvointi. Tavallisen suomalaisen syyllistäminen puolestaan on turhaa ja väärin. Kysymys ei ole yksilön tekemistä valinnoista vaan yhteiskunnan rakenteiden muuttamisesta vähäpäästöisiksi siten, että ilmastoystävällinen elämä on mahdollista kaikille asuinpaikkaan ja taloudelliseen tilanteeseen katsomatta sekä ilman arjen tarpeetonta hankaloitumista. Koska siirtymä hiilineutraaliin hyvinvointivaltioon on välttämätön, valtion on tehtävä siitä tavallisille kansalaisille mahdollisimman helppo sekä kompensoitava kustannuksia pienituloisille. Vuoden 2022 budjettiesityksessä kotitalouksia autetaan muutoksessa esimerkiksi tukemalla öljylämmityksen korvaamista.

SDP haluaa myös korostaa ilmastotoimien kiireellisyyden lisäksi niitä mahdollisuuksia, joita ilmastonmuutoksen torjunta luo suomalaiselle elinkeinoelämälle, teollisuudelle ja viennille. Tekemällä aktiivista ja vaikuttavaa ilmastopolitiikkaa Suomi varmistaa kilpailukykynsä ja yritystensä menestyksen tulevaisuudessa. Esimerkiksi suomalainen puhdas teollisuus on vientivaltti, ja siksi myös energiapolitiikalla on iso rooli kokonaisuudessa. Toisaalta on ratkaistava ilmeisiä ristiriitoja, kuten se, että samalla kun vaaditaan teollisuuden sähköistämistä, energian hintaa halutaan nostaa käytön vähentämiseksi. Sähköistymiseen tarvitaan energiaa, joka on ympäristöystävällistä.

Päästöjen leikkaaminen ja hyvinvoinnin lisääminen eivät ole ristiriidassa. Päinvastoin, ilmastotoimet eivät estä sinua ja perhettäsi elämästä omannäköistäsi ja laadukasta elämää, ilmastonmuutos estää. Ilmastotoimet eivät tuhoa suomalaista maa- ja metsätaloutta, teollisuutta tai kilpailukykyä, ilmastonmuutos tuhoaa. Ilmastotoimet eivät tule kalliiksi, ilmastonmuutos tulee.

Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta. Tämä tavoite on hallituksen [Puhemies koputtaa] budjettiesityksen myötä taas askeleen lähempänä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

19.59 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Suuri kuva tästä hallituksen talousarvioesityksestä on se, että kun me nyt elämme keskellä nousukautta, jota ei ole ennakoitu kovin pitkäaikaiseksi iloksi, niin samaan aikaan hallitus tuo lähes 7 miljardia alijäämäisen budjetin ja jättää tekemättä sellaisia välttämättömiä reformeja, joita Suomi kestävän tulevaisuuden kannalta tarvitsisi.

Tuossa äskeisessä ympäristöministeriön pääluokassa keskustelu jäi hieman lyhyeksi, ja monista asioista olisi ollut hyvä ministerin kanssa päästä vielä keskustelemaan ja niitä selkeyttämään:

Yksi asia on kauaskantoisuus ja hallituskaudet ylittävä yhteistyö: Viime kaudellahan tosiaan Petteri Orpon johdolla käynnistettiin kestävän kehityksen budjetointi, nimenomaan sillä ajatuksella, että talousarvio on se paikka, jossa kestävää kehitystä tehdään todeksi ja konkretisoidaan. Nyt on jäänyt hieman epäselväksi, onko hallitus jatkanut tätä hyvää ja kiiteltävää kestävän kehityksen budjetointikäytäntöä. Siinähan oli ajatuksena, että tätä tapaa edistetään ja kehitetään edelleen.

Toinen tällainen pitkäjänteistä politiikkaa ja hallituskaudet ylittävää yhteistyötä edistävä aloite on liittynyt ilmastopolitiikkaan: On helppo olla samaa mieltä siitä, että ilmastopolitiikassa jos jossain kaikki tarvittaisiin mukaan ja toiminnan pitäisi olla suunnitelmallista, koska ilmastomuutosta jos jotakin ei ratkaista yhden hallituskauden aikana. Sen takia onkin ollut pettymys, että hallitus ei ole jatkanut sitä kahdeksan puolueen hyvää yhteistyötä, joka viime kaudella Sipilän hallituksen ja pääministeri Sipilän toimesta käynnistettiin. Nyt saimme sentään hyvän uutisen, että hallitus olisi käynnistämässä tällaista parlamentaarista seurantaryhmää ilmastopolitiikalle. Siitäkin olisi ollut kiinnostavaa kuulla tarkemmin, kun se tuossa budjettiriihen yhteydessä tuotiin esille.

Ympäristöministeriön pääluokassa olisi mielellään nostettu esille myös tämä Metso-ohjelma. Kokoomushan on ajanut Metso-ohjelman laajentamista muihin luontotyyppeihin, ja tämä on hyvä asia, että hallitus on tätä toimivaksi osoitettua ohjelmaa nyt laajentanut. Hehtaarimääräinen toteuma on kuitenkin lasku-uralla, mikä ei ole toivottavaa. Kokoomus on ajanut tämäntyyppisiä luonnonsuojelutoimia, ja mielellämme oltaisiin niitä nytkin edistetty.

Tässä hallituksen budjettiesityksessä on muutamia selkeitä epäkohtia, joissa hallituksen toimet ovat ristiriitaisia hallituksen oman ohjelman kanssa. Nyt otetaan todellakin miljardiluokassa uutta velkaa, ja ne tarvittavat uudistukset, reformit, puuttuvat, mutta hallitus tekee kuitenkin leikkauksia, ja leikkauskohteet ovat ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa:

Yksi esimerkki ovat kehitysyhteistyömäärärahat ja polku siihen 0,7 prosentin bktl-osuuden tavoitteeseen, josta tuossa ulkoministeriön pääluokassa puhuttiin pidemminkin.

Toinen esimerkki on, miten vastoin hallituksen omia tavoitteita valtio on leikkaamassa urheiluun ja liikuntaan myönnettävää rahoitusta ensi vuodelle lähes 20 miljoonaa, mikä on siis yli 12 prosenttia, ja huolestuttavaa on, että tämä leikkaus osuu esimerkiksi lähiliikuntapaikkainvestointeihin ja korjausvelka tältäkin osin kasvaa.

No, kolmas esimerkki ovat nämä ilmastotoimet, joita tuossa jo sivuttiinkin. Budjetti jos jokin on paikka tehdä päätöksiä ja olla niitten tavoitteiden edistämisen kannalla, mutta asiantuntijat ovat todenneet, että nämä toimet, joista hallitus ja ministeri täällä puhuivat, eivät ole riittäviä eikä olla sillä uralla, johon hallitus on sitoutunut.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Vaikka kunnianhimoisia tavoitteita on esitetty, hallitus leikkaa kävelyn ja pyöräilyn edistämisen määrärahan melkein kokonaan pois, 28,5 miljoonasta 4 miljoonaan. Mitähän hallitus meinaa tällä 4 miljoonalla saada aikaan? [Puhemies koputtaa] Monet kunnat pistävät paljon enemmän peliin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

20.04 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Meillä oli tosiaan nyt keskustelu ympäristöministeriön pääluokasta, ja vähän yllättäen edustajien osalta — myöskin ministeri itse yllättyi — se päättyi jo puoleen tuntiin. Useat kysymykset jäivät vaille vastausta, ja useat kysymykset jäivät myöskin kysymättä, ja sen takia keskityn nyt tässä puheenvuorossani yleisesti ottaen enemmän tähän ympäristöministeriön hallinnonalaan — vaikka täytyy kyllä sanoa tämänkin osalta, että on surullista, että hallitus jatkaa tätä velkaantumisen tietä, vaikka meillä on nousukausi ollut tänä vuonna ja nousua vielä ensi vuodellekin edessä.

Yksi asia, mitä on odotettu eduskunnan käsittelyyn koko tämä vuosi, ovat pitkän aikavälin asuntopoliittiset kehittämislinjaukset ja selonteko. Meillä oli viime syksynä parlamentaarinen työryhmä, ja me kiireellä sen työskentelyn saimme valmiiksi joulukuun alussa, jotta sitten eduskunta voi lähteä käsittelemään tätä asuntopoliittikkaa kevätkaudella. Nyt eletään syys—lokakuun vaihdetta, ja olisinkin kysynyt ministeriltä, milloin tämä tulee. Toivotaan, että hallituksessa on sopu syntynyt näistä pitkän aikavälin asuntopoliittisista linjauksista ja saamme sen sitten lokakuussa kymmenen kuukauden odotuksen jälkeen tänne eduskuntaan.

Edustaja Sirén kysyi tästä kestävästä kehityksen budjetoinnista. Samalla tavalla kuin energia- ja ilmastoasioissa on tärkeitä, että meillä on vaikuttavia, ennakoivia ja kannustavia toimia, ja sitä pitkäjänteisyyttä tarvitaan. Samaten toivoisin, että tätä puolueiden välistä yhteistyötä pystyttäisiin jatkamaan. Kiitos ympäristövaliokunnan puheenjohtajalle Sipilälle siitä, että ehdotus tuli nyt tässä kehysriihen alla, että pystytään jatkamaan sitä parlamentaarista yhteistyötä, mikä jo viime kaudella silloisen pääministeri Sipilän aikaan aloitettiin.

Sitten muutama asia vielä: Hyvää on muun muassa se, että Metsähallitukseen laitetaan edelleen satsauksia. Korona-aikana suomalaiset ovat vielä vahvemmin löytäneet luonnon, ja tiedämme, että vaikka pitkospuita on uusittu ja sitä korjausvelkaa on sieltä paljon pystytty viime vuosina vähentämään, niin sitä siellä jonkin verran vielä on. Toisaalta sitten taas kovat käyttömäärät ja myöskin se, että pyöräilijät ovat löytäneet meidän kansallispuistot, kuluttavat siellä luontoa ihan eri lailla kuin pelkästään kävelytoiminta.

Kokoomus haluaa, että Suomi tekee oman osansa siitä, että me siirrytään kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2030-luvun kuluessa. [Puhemies koputtaa] Siinä mielessä tarvitaan niitä toimivia ja tehokkaita ratkaisuja ja mahdollisuuksia myös luoda hiilikädenjälkeä kansainvälisesti, [Puhemies: Kiitoksia!] ja tästä oli ympäristövaliokunnan puheenjohtajalla Sipilällä erinomainen puheenvuoro — kiitos vielä siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.07 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Mitä pidemmälle ilta menee, sitä parempia puheenvuoroja tulee. En tietenkään lähde sanomaan, etteikö koko päivän ajan olisi

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

ollut hyviä puheenvuoroja, mutta nyt kun ollaan keskusteltu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalasta ja myös ympäristöministeriön hallinnonalasta ja turvepelloista, niin ajattelin myös niistä vielä muutamana sanana sanoa. Nimittäin maankäyttösektoriin liittyvillä ratkaisulla ja ennen kaikkea oikealla tilannekuvalla on maamme turvepeltoja koskevassa päätöksenteossa todella tärkeä rooli. Uskon ja tiedän, että myös meidän ministereillä ja maa- ja metsätalousministerillä on tilannekuva ajan tasalla. Siksi onkin hienoa, että hallitus panostaa reilut miljoona euroa turvepeltojen päästövähennystutkimukseen. Se näköjään on ihan ajankohtaista, kun tätäkin keskustelua on kuultu. Panostamme suomalaiseen ruoantuotantoon ja ruokatutkimukseen, jotta suomalaisille voidaan jatkossakin tarjota maailman laadukkaimpia elintarvikkeita ja puhtainta ruokaa.

Puhemies! Suomi on Euroopan maaseutumaisin maa. Suomen pinta-alasta valtaosa on maaseutua. Maaseudulla asuu vakinaisesti noin kolmannes väestöstä, ja hallitus on kyllä pitänyt huolta, että tulevan EU:n ohjelmakauden rahoitus maataloudelle ja maaseudun kehittämiseen on turvattu. Ratkaisu tuo pitkäjänteisyyttä ja luottoa alan toimijoille.

Tästä maaseudun kehittämisestä: Maaseudun kehittämisen määrärahat tulevat lisääntymään 69 miljoonalla eurolla 491 miljoonaan euroon. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

20.09 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kun tänään on näitä keskusteluja kuunnellut, niin on tullut se käsitys, että kaikki ovat varsin yksimielisiä siitä, että Suomi on ilmastomuutoksen torjunnassa edelläkävijä. Olemme tehneet todella paljon niin sanottuja ilmastotoimia. Suomi on maailman johtava valtio siinä, ja siinä mielessä jos ajattelen näitä Mannerheimintien istuskelijoita, niin ehkä heidän kannattaisi kohdistaa se kritiikkinsä jonnekin muualle kuin Suomen ilmastotoimiin, koska täällä ollaan edelläkävijöitä ja tehdään jo todella paljon.

Oppositioista taas on kuulunut sitä, että tämä hallitus tällä ilmastopolitiikalla vie investoinnit pois Suomesta. Kuitenkin kun tosiseikkoja katsoo, niin tämä ei millään tasolla pidä paikkaansa, vaan suomalainen yritys- ja teollisuus ovat itse ottaneet ilmastomuutoksen torjunnassa ratkaisijan ja edelläkävijän roolin. Teollisuuden investoinnit ovat EK:n tiedustelun mukaan tänä vuonna historiallisen korkeat Suomessa, jopa 5,2 miljardia, eli kasvua on noin 19 prosenttia. Itse tulon tuolta Pohjois-Suomesta, ja meillä Suomessa teollisuuden luonnonvaroihin perustuvista uusista investoinneista noin 70 prosenttia on tulossa juuri Pohjois-Suomeen. Meillä on valtavat mahdollisuudet meidän uusiutuvissa luonnonvaroissamme, aivan erityisesti jos ajatellaan meidän metsiämme. Niiden merkitys on todella suuri. Esimerkiksi biotuotetehdas on tulossa Kemiin ja biosellutehdas on suunnitteilla Kemijärvelle.

Metsissä on ratkaisun avaimia niin ilmastomuutoksen torjunnan kuin talouden ja hyvinvoinnin perustan vahvistamiseen. Toki meillä on vielä paljon kehitettävää. Vierailin nyt maanantaina Pudasjärvellä Kontion hirsitalotehtaalla ja sain siellä nähdä, miten hyvää työtä siellä tehdään puurakentamisen eteen. Hallitushan on linjannut, että puurakentaminen pyritään tuplaamaan, ja se on hyvä ja tärkeä tavoite. Siellä Pudasjärvellä ovat nyt valmis-tuneet ensimmäiset hirsikerrostalot, ja siinä voi olla tärkeä vientituote meille tulevaisuu-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

nessa. Ylipäättään meillä kannattaa metsien- ja puunkäytön suhteen kehittää ja edistää sitä, että tekisimme täällä Suomessa mahdollisimman korkean jalostusasteen tuotteita, joita sitten viemme ulkomaille. Jokainen puutuotehan on hiilinielu: kun puusta teemme, niin se on sitten hiilinielu, ja tällä tavalla puunkäyttöä kannattaa edistää.

Tietysti teollisuudelle tärkeä kysymys on myös se, että väylien pitää olla kunnossa koko Suomessa. Myös tuolla pohjoisessa täytyy ottaa huomioon, että kun niin radat kuin maantiet ja alempiasteinen tieverkko, [Puhemies koputtaa] lentoväylät ja meriväylät ovat kunnossa, niin siitä hyötyy teollisuus — ja se on myös ilmastolle hyvä, kun täällä Suomessa [Puhemies: Kiitoksia!] tehdään ilmastokestäviä tuotteita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

20.13 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suomessa on vallassa uusvasemmistolainen talouspolitiikka, jossa otetaan velkaa, lisää velkaa ja senkin päälle vielä velkaa. Hallituksen mainostama aktiivinen finanssipolitiikka tarkoittaa aktiivista velanottoa suhdanteesta riippumatta. Suomi velkaantuu ensi vuonna 7 000 miljoonaa euroa, vaikka ennusteiden mukaan olemme talouskasvun aallonharjalla. Porvarihallituksen viimeisestä vuodesta velanotto on kasvanut karmaisevat 300 prosenttia. Valtion menot ovat kasvaneet Rinteen—Marinin hallituksen aikana 17 prosenttia. Uskooko joku, että 9 200 miljoonan euron menolisäys johtuu vain koronakriisistä? Ei, se johtuu holtittomuudesta. Veronmaksajan lompakkoa hallitus ei kuitenkaan ole elvyttänyt. Hallitus ei ole koko kautensa aikana helpottanut yrittäjän tai palkansaajan verotaakkaa. Veronkevennysten sijaan palkansaajan verotaakan on annettu kasvaa sova-maksukorotusten myötä. Osittainen kompensointi työntekijän maksujen korotuksiin julistettiin täällä veronkevennykseksi, vaikka todellisuudessa palkansaajan veronmaksutaakka vain kasvoi.

Arvoisa puhemies! Julkisen sektorin paisuttaminen on vasemmistohallituksen ideologinen valinta. Se ottaa päätösvaltaa pois ihmisiltä omiin käsiinsä, velka kun tarkoittaa tulevia veronkorotuksia. Hallitus olisi voinut ja sen tulisi valita toisin. Verotusta keventämällä ihmisten tulee antaa laajemmin päättää siitä, miten omia rahojaan haluavat käyttää. Työn verotusta voi ja pitää keventää Suomessa myös nousukaudella, jotta hyvä talouskehitys saadaan jatkumaan, korkea verotus kun on Suomen rakenteellinen, ei suhdanneongelma.

Hallitus olisi voinut valita kuten Ruotsissa, jossa on ymmärretty työn kannusteiden tärkeys. Siellä keskituloisen verotus on ollut jo valmiiksi yli 2 000 euroa vuodessa kevyempää kuin Suomessa. Lisäksi demarihallitus sitoutui vuosi sitten keventämään keskituloisen verotusta noin 300 eurolla vuodessa vaalikauden aikana. Ruotsin demarihallitus myös poisti hyvätuloisten epäsolidaarisuusveron, värnskattin, koska verotuotot eivät veronkevennyksen vuoksi laske. Nämä veronkevennykset tehtiin muuten Ruotsin hallituksen tukipuolueiden, keskustapuolueen ja liberaalipuolueen, vaatimuksista. Hyvä, Ruotsin kepu! Miksi Suomessa veronkevennykset eivät etene keskustaministerien juhlapuheita pidemmälle?

Arvoisa puhemies! Nousukaudella on kova kysyntä työvoimalle. Kuitenkin kohtaantongelmat estävät Suomessa työllisyyden kasvua. Työttömien työnhakijoiden määrä on edelleen yli 250 000, ja yrityksissä on työvoimapulaa. Aivan liian moni suomalainen jää jumiin yhteiskunnan tukiverkkoon sen varaan tippuessaan. Hallitus on siirtänyt työllisyyspäätöksiä lukemattomia kertoja — olen tippunut jo laskuista. Silti hallitus mainostaa työllisyyspolitiikkansa toimivan. Ilmeisesti työllisyyspolitiikka on niin taianomaista, että se

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

vaikuttaa jo ennen kuin lakiesityksiä on annettu eduskunnalle. Todellisuudessaan työllisyys on Suomessa kohentunut maailmantalouden nousun vuoksi, ei hallituksen olemattomien päätösten vuoksi.

Suomea riivaava rakenteellinen ongelma on, että työttömyys- ja sosiaaliturva eivät kannusta työhön. Kannustinloukut latistavat ja passivoivat. Työmarkkinat eivät myöskään riittävästi jousta. Työkykyiset on kannustettava ja patistettava pois kortistosta työpaikoille, joissa he voivat toteuttaa itseään ja saavat ansaitsemaansa osallisuutta ja merkityksen tuntea. Työ tekijäänsä kiittää. Työttömyys- ja sosiaaliturvan kannusteiden korjaaminen sekä paikallisen sopimisen lisääminen ovat välttämättömiä ja niitä uudistuksia, joita kokoomus on koko kauden esittänyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

20.17 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ainakin kotitalouksissa tulojen ja menojen pitäisi olla tasapainossa, ja jos otetaan velkaa, niin eihän se sinänsä vaarallista ole, jos tulot riittävät korkojen ja lyhennysten hoitoon. Mutta siitä minä en ole aivan varma, mitenkä valtion käy. Kun katsoo tuota kulurakennetta täällä olevan entisen pääministeri Sipilän viimeiseen vuoteen verrattuna, kuten täällä monta kertaa on todettu, niin määrärahat ovat nousseet 9,2 miljardia. Minä itse kuulun siihen kansanedustajien joukkoon, joka ei kyllä usko, että kaikki olisi koronan takia noussut, vaan kyllä me olemme lisänneet julkista sektoria ja monenlaista toimintaa näillä määrärahoilla. Korona ilmeisesti aukaisi jonkunmoiset patoutuneet toiveet, muuten ei voi selittää sitä 9,2 miljardin kulurakenteen nousua. Se on 17 prosenttia Sipilän hallituksen viimeisestä vuodesta, ja siinä maksamisessa kyllä nyt on aika pitkälle töitä.

Ehkä siihen perustuu juuri tämä huoli, että jos me ilmastopolitiikan varjolla vain ajamme yhtä tavoitetta eli ilmastomuutoksen estämistä — ja eihän se tietenkään Suomen voimin kovinkaan paljon onnistu — ja emme huolehdi talouden kestävydestä ja tuloista, erityisesti metsätaloudesta, niin se tuottaa meille ongelmia. Täällä oppositiota moitittiin, ja oman käsitykseni mukaan meidän esittämämme huoli kestävän rahoituksen kriteereistä on täysin sama kuin mikä maa- ja metsätalousministerillä oli täällä, niin että kyllä meillä nyt kanta yhtyy oppositiossa ja ainakin osalla hallituspuolueista. Sitä minä en tiedä, onko hallitus yhtenäinen ja yhdessä Ruotsin kanssa vastustamassa tämän esitetyn taksonomian voimaansaattamista. Ilman muuta pitäisi vastustaa, koska se on epäedullinen meidän metsäteollisuudelle ja sen mahdollisille tuleville investoinneille ja työpaikoille.

Arvoisa puhemies! Jäi hieman kesken keskustelu maa- ja metsätalousministeriön toimialasta. Täällä nostettiin metsästys esille, ja se aika nopeasti ohitettiin. Hallitusohjelmassa — minä en nyt ihan tarkkaan ole siitä joka kohtaa lukenut, mutta muistaakseni siellä oli näin — metsästysmahdollisuudet turvataan. Siellä lukee semmoinen, mutta esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, joka on omaa vaalipiiriäni, valtioneuvosto viime keväänä yhdessä ympäristöministeriön kanssa on muodostanut 47 000 hehtaaria luonnonsuojelualueita, joilla luonnonsuojelulain mukaan lähtökohtaisesti metsästys on kielletty. Ei se kyllä kovin paljon paikallisen väestön metsästysmahdollisuuksia ole lisännyt.

Täällä nostettiin huoli siitä, että kun Metsähallitus myy omille, hallinnoimilleen maille — siis meidän kaikkien omistamille maille — metsästyslupia, niin siellä paikalliset ovat nähneet sen negatiivisena ilmiönä. Metsästysmatkailu ja kalastusmatkailu kaikkienensa pyörittävät noin 300 miljoonan rahapottia, ja tässä tullaan kyllä jonkunmoisiin ongelmiin,

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

jos me tällä tavalla ruvetaan toimimaan, että on paikallinen väestö, joka metsästyslain 8 §:n perusteella saa ilmaiseksi metsästää valtion mailla, ja täältä tullaan sitten metsästämään, koska täällä ei ole metsästysmahdollisuuksia, koska niitä kavennetaan — siitä tulee nyt tällainen vastakkainasettelu, ja se on kyllä todella vaarallista puhetta. En kyllä yhdy tuohon lainkaan. Täällä edustaja Sipilä nosti Sallan kansallispuiston esiin, ja ei minulla ole mitään sitä vastaan, mutta se menee jälleen Metsähallituksen Vilma-Savina-maille, joille myydään ulkopaikkakuntalaisille lupia. Nyt tällainen on—off-ajattelu — mitä itse en pidä järkevänä — johtaa juuri siihen, että kielletään ulkopaikkakuntalaisilta metsästys. Minun mielestäni pitäisi tehdä niin, että jos syksyllä ei metsästetä, niin metsästetään sitten metsäkanalintuja tammikuussa. Eihän siellä tammikuussa, 50—80 senttimetrin hangessa, kovin paljon minun mielestäni ole retkeilijöitä. Ja jos pelätään, että jotakin tapahtuu, niin käytetään sitten pienempiä luoteja, .222 Rem, niin ei varmasti tule mitään vahinkoja, koska ne ammutaan yläviistoon eikä siellä ihmisiä ole. Juuri tällainen ajattelu, että me sovitettaisiin näitä eri väestöryhmien ja ihmisryhmien intressejä yhteen, olisi minun mielestäni järkevää politiikkaa.

Mitä tulee valkoposkikaniin, niin se on kyllä niin surullinen tarina, ettei viitsisi enää siitä oikein jutella. Mutta kyllähän siihen ratkaisu olisi olemassa: jos kaksi ministeriötä ja kaksi ministeriä pääsisivät sopuun, niin se olisi saman tien ratkaistavissa. Ja kyllä hieman ihmettelen, että tämä ikään kuin jäätynyt konflikti sallitaan, koska ihmiset tätä kautta menettävät helposti luottamuksen koko päätöksentekoon, [Puhemies koputtaa] ja sitä ei pitäisi hevillä antaa tapahtua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

20.22 Juha Sipilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensin menen kahteen edelliseen puheenvuoroon:

Edustaja Vestmanille: Olen lämpimästi ansiotulojen verotuksen keventämisen kannattaja, mutta kyllä olen samaa mieltä hallituksen kanssa siinä, että nyt kun meillä on tällainen nousupyrähdys, kahden vuoden nousupyrähdys, niin kyllä se ajoitus esimerkiksi nyt tähän syksyyn olisi väärä. Mutta seuraavassa budjetissa se ajoitus voi olla ihan kohdallaan, koska ennustetaan, että kasvu hyttyy sitten vuodelle 2023.

Edustaja Eestilälle Sallan kansallispuistosta: Kansallispuistojen alueellahan metsästys on lähtökohtaisesti kielletty, siis laissa se on kielletty, mutta Sallan kansallispuiston osalta minusta on kuunneltu erittäin hyvin metsästäjiä, ja siellä sallitaan Sallan rekisteröityjen metsäystseurojen metsästys tällä kansallispuiston alueella, ja siellä on ihan mielettömän suuret erämaat sitten vieraileville metsästäjille metsästää. Minusta tässä on otettu poikkeuksellisen hyvin huomioon myöskin metsästäjän näkökulma.

Palaan vielä ympäristöministeriön toimialaan ja tähän päästö- ja hiilensidonta-, hiilineutraalisuuskeskusteluun. Olen ehdottomasti kannattamassa sitä, että Suomi tavoittelee hiilineutraalisuutta jo EU:n tavoitetta aikaisemmin, mutta kyllähän se on selvä asia, että nämä Suomen toimet ovat tällaisen hiiren metaanirupsun arvoisia, suurin piirtein, tässä globaalissa yhteisössä, eli meidän ei pidä näitä omia toimia liikaa korostaa sen yli, mitä me täällä kehitämme samanaikaisesti sellaisia teknologisia ja konseptuaalisia ratkaisuja, joilla voidaan sitten globaaliyhteisössä päästä hiilineutraalisuuteen.

Palaan vielä näihin pilottiehdotuksiin. Ehkä jäi vähän epäselväksi tämä sekoitevelvoitteen käyttäminen. Meillä on erittäin hyvin toimiva biopolttoaineen sekoitevelvoite poltto-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

aineissa, mutta kyllä nyt on tullut selväksi tämä biokomponentin osuus tässä polttoaineen hinnassa, kun se sekoitetaan sinne — se hinta nousee kovaksi. Kohta näiden öljy-yhtiöiden on halvempaa maksaa sakkoja kuin pistää sitä biokomponenttia sinne mukaan. Puhutaan 400 eurosta, Saksassa sakkoraja voi nousta jonnekin 600 euroon, ja se tarkoittaa kyllä silloin sitä, että biokomponentin hinta nousee lähelle sitä Saksan sakkorajaa.

Sen takia minusta meillä, kun me täytetään nämä EU:n sekoitevelvoiteasetukset reilusti ja me ollaan menty niitten yli kotimaisella sääntelyllä, me voitaisiin ottaa pieni osa tästä sekoitevelvoitteesta ja tehdä kaksi asiaa:

Pistää meidän synteettisten polttoaineiden valmistus kuntoon. Tosiaan tuolla Joutsenos- sa on valmis pilottiympäristö, jossa — tosin fossiilisesta lähteestä tuleva — vety ja sitten hiilidioksidi pistetään yhteen, ja siitä saataisiin sitten sekoitevelvoitteen täyttävää komponenttia. Minusta tämmöinen poikkeus meidän kannattaisi tehdä ja kehittää Suomeen syntetisointiosaaminen ja pilottilaitteisto, että sitten voidaan tehdä vedestä puhdasta energiaa hajottamalla sitä vetykomponenttia. Se on tunnettua teknologiaa.

Toinen, jossa tätä ihan samaa periaatetta voitaisiin noudattaa, on sitten nämä paljon puhutut maatalouden päästöt. Eli sekoitevelvoitetta hyväksyttäisiin osittain, pieneltä osilta, vaikkapa 0,2 prosenttia, kompensoitavaksi vaikkapa turvepeltojen viljelytavan muutoksilla saatavilla päästöjen pienentämisillä. Siitä viljelytavan muuttamisesta voisivat nämä öljy-yhtiöt sitten maksaa, ja tässä rinnalla valtion osuus voisi olla vaikkapa se, että tässä olisi tieteellinen tutkimus, jolla tutkitaan, mitä ne päästöt olivat ennen sitä toimenpidettä ja miten nämä pellot saatiin sitten sitomaan hiiltä.

Jos me näissä kahdessa edettäisiin tämän hallituskauden aikana, Suomi ottaisi kiinni sitä etumatkaa, mitä meidän naapurit Ruotsi, Norja, Tanska ovat vetytaloudessa saavuttaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.27 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tästä edustaja Sipilän puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Kun puhutaan ilmastomuutoksesta ja ilmastopäästöistä ja ilmastopäästöjen vähentämisestä, niin kyllähän se vaatii rakentavaa ja ratkaisukeskeistä keskustelua ja käytännöllisiä toimenpiteitä, ja tässä juuri edellisessä puheenvuorossa edustaja Sipilä, valiokunnan puheenjohtaja, näitä toi esille.

Mitäpä tulee viljelijöihin, niin viljelijäthän ovat sitoutuneita näihin ilmastotoimiin ja tekevät kyllä jo tällä hetkellä oman osansa Suomen hiilineutraalisuustavoitteesta. Heidän työnsä tueksi on huolehdittava ruoantuotannon kannattavuudesta. Kestävän kehityksen puolueena Suomen Keskusta on viemässä tätä muutosta kyllä tasapainoisesti eteenpäin.

Puhemies! Ruoantuotannon päästövähennyksiä on tehtävä kannusteiden kautta ja kannattavuudesta huolehtien. Tähän myös hallitus budjetissaan vastaa. En aina itse ymmärrä, kun puhutaan joidenkin suulla, että viljelijöille tarjotaan lähinnä keppiä ilmastomuutoksen torjunnassa. Tärkeintä on nyt pitää huolta, että maatalous pysyy elinvoimaisena Suomessa, jolloin voimme itse vaikuttaa kuluttamamme ruoan hiilijalanjälkeen ja tuotantoeläinten hyvinvointiin.

Olen, puhemies, aikaisemmissa puheenvuoroissa tuonut esille sen, että tätä tulevaa budjettia voidaan pitää Suomen maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden voittona, ja tähän pohjaan vielä sen, että maaseudun kehittämisen rahat ovat lisääntymässä.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

20.29 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edustaja Sipilän ja edustaja Kettusen ratkaisukeskeisiin puheenvuoroihin. Juuri tällaista henkeä me tarvitsemme, kun ratkaisemme ihmiskunnan suurta kysymystä, ilmastonmuutosta, ja kun muutoinkin pyrimme suojelemaan ympäristöä.

On aivan totta myös se — mikä tässä keskustelussa on näin illallakin tullut esille — että valtion velanotto huolettaa niin monia kansalaisia kuin meitä keskustalaisiakin. Velkaa otettiin korona-aikana, jotta yritykset eivät kaadu ja jotta työttömyys ei räjähdä pysyvästi käsiin. Myös kuntien terveyspalveluita ja koulutusta kyettiin varmistamaan. Suomi on monin tavoin korona-ajasta selviytynyt erittäin hyvin, kun verrataan kansainvälisesti, niin terveyden kuin talouden ja monien muidenkin näkökulmien kohdalla. Nyt kun epidemia on taantumassa, velkaantuminen myös pienenee.

Nythän meillä on se tilanne, mikä on jo tuotukin esiin, että talouskasvu on pääsemässä hyvään vauhtiin, ja se tarkoittaa sitä, että nyt sitä ei pidä tukahduttaa liian suurilla leikkauksilla tai veronkorotuksilla, kuten tehtiin finanssikriisin jälkeen. Velkaantumisen pysäyttäminen vuonna 2022 edellyttäisi 6,7 miljardin euron sopeutusta. On selvää, että näin suuri sopeutus jarruttaisi talouskasvua, ja mielenkiinnolla tietysti itsekkin odotan opposition vaihtoehtobudjettia, sitä mistä he nyt leikkaisivat, kun tänään olen kuullut enemmänkin erilaisia rahanlisäystoiveita. Eräs kokoomuksen edustaja sanoi, että ottakaa vaikka pikkuisen vielä lisää velkaa, että saatte noita teitä parempaan kuntoon. Talous voidaan tasapainottaa ja velka voidaan kääntää laskuun, jos talouskasvu saadaan tuplattua noin 2 prosenttiin nykyisen 1 prosentin sijaan, ja siinä meillä on tehtävää, että nyt tehdään sellaisia toimia, että turvataan tämä talouden kasvu.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin velkaantumiseen liittyen myös sen, että haluan kiittää hallitusta siitä, että se on tehnyt ja tekemässä erittäin hyviä ja tarpeellisia toimia kotitalouksien ylivelkaantuneisuuden vähentämiseksi ja ylivelkaantuneiden tilanteen parantamiseksi. On aivan erinomaista, että esimerkiksi maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojaa ollaan lyhentämässä ja tehdään myöskin muutoksia velkajärjestelyihin ja yrityssaneerauksesta annettuihin lakeihin. On tärkeää, että kansalaiset pystyvät hoitamaan oman taloutensa, ja siksi pidän hyvänä, että myöskin näihin talousasioihin on tulossa erilaisia toimia, jotta kotitaloudet kykenevät hoitamaan oman taloutensa ja sitä kautta myöskin rakentuu sitten meidän koko yhteiskuntamme hyvinvointi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

20.32 Markku Eestilä kok: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täytyy vastata ympäristövaliokunnan puheenjohtajan näkemykseen tästä Sallan kansallispuistosta ja siellä olevista metsästysmahdollisuuksista. Sen toki ymmärrän, että kansallispuistoissa metsästys on kielletty, niin kuin se on kielletty lähtökohtaisesti luonnonsuojelualueilla, mutta halusin viitata hallitusohjelmaan, jossa todetaan, että metsästysmahdollisuudet turvataan. Pohjois-Karjalassa valtioneuvosto on yhdessä ympäristöministeriön kanssa muodostanut 47 000 hehtaaria luonnonsuojelualueita, joilla lain mukaan ei saa metsästä. Toki siellä voi joitakin poikkeuksia olla.

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

Sallan kansallispuisto perustetaan valtion maille, eli se perustetaan meidän kaikkien omistamille metsämaille. Minun on vaikea kyllä oman näkemykseni kautta ymmärtää, miksi se kielletään täysin esimerkiksi niiltä metsästysseuran jäseniltä, jotka ovat paikallisissa metsästysseuroissa ja ovat muualta kotoisin, niin että he eivät saisi metsästää, mutta paikalliset metsästysseuran jäsenet saisivat metsästää. Minun käsitykseni mukaan Suomen perustuslaissa ei voida asuinpaikkakunnan perusteella ruveta antamaan ihmisille erioikeuksia. Tästä on juuri kysymys. Tämä on periaatteellinen kysymys. Ymmärtäisin tämän Sallan kansallispuiston perustamisen paremmin, jos siellä saisivat metsästysseurat metsästää riippumatta siitä, mistä ne jäsenet tulevat. Se olisi jo jotenkin enemmän, mutta nyt kielletään joiltakin omistajilta täysin metsästys ja joillekin omistajille se sallitaan, ja tällainen kansallispuiston ideologian varaan rakennettu, ikään kuin väärällä rahalla ostettu oikeus ei sovi minun ajatusmaailmaani siitä, mitä tämä omistaminen tarkoittaa.

Edelleen ehdotin ympäristövaliokunnan puheenjohtajalle, että koska sehän on Vilma-Savinan alue, joka on tällä hetkellä ulkopaikkakuntalaisten käytössä, niin tehtäisiin niin kuin muualla maailmassa kansallispuistoissa tehdään, että siellä on tiettyyn tarkoitukseen tietyssä vuodenaikana tämä kansallispuisto. Esimerkiksi nyt jos ulkopaikkakuntalaiset eivät siellä voisi metsästää syksyllä metsäkanalintuja, niin silloin se metsästys tapahtuisi tammikuussa. Se ei millään tavalla näitä luontoarvoja heikennä, mutta se kuitenkin antaisi niille ihmisille mahdollisuuden metsästää, joilla ne metsästysmahdollisuudet täällä supistuvassa Ruuhka-Suomessa ovat pienet.

Että minun mielestäni tässä on tavallaan ihan kysymys siitä, mitenkä me ajatellaan asioita. Ulkomailla eri ihmisryhmien intressit pannaan yhteen, mutta meillä kategorisesti kielletään, ollaan tässä on—off-ajattelussa.

Tämän halusin, arvoisa puhemies, näin viimeisenä puheenvuorona tänä iltana todeta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.35 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Kiitoksia edustaja Eestilälle, että olette edustajana kuuntelemassa tätä todennäköisesti illan viimeistä puhetta. [Markku Eestilä: Ei sitä tiedä!] — Ei tiedä, että ette ota sitten vielä puheenvuoroa tähän päälle.

Puhemies! Kun puolustusministeriön hallinnonalasta on tänään keskusteltu, niin siihen liittyen: Puolustusvaliokunnan jäsenenä olen tyytyväinen Suomen maanpuolustuksen linjauksiin. Voi sanoa, että Suomessa on maanpuolustushenkisin hallitus vuosiin. Puolustukseen on satsattu ennennäkemättömän paljon rahaa ja resursseja. Kiitos siitä kuuluu hallitukselle.

Maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin ja kansainvälisiin suhteisiin, vahvaan vaikuttamiseen EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, monenkeskiseen yhteistyöhön ja uskottavaan maanpuolustukseen. Tämän vuoksi myös uudet hankinnat ovat välttämättömiä. Ilma- ja merivoimien suorituskyky saadaan turvattu HX-hankkeella ja Laivue 2020 -hankkeella. Puolustus ei toimi ilman välttämättömiä hankintoja. Onkin maanpuolustuksen kannalta elintärkeää, että ensi vuoden materiaalihankintoihin on varattu 2,7 miljardia euroa. Näillä rahoilla saadaan varmistettua tarvittavat materiaalihankinnat, joukkojen varustaminen ja myös se, että kalusto saadaan pidettyä kunnossa.

On Suomen edun mukaista, kun pystymme varautumaan mahdollisiin sotilaallisiin uhkiin niin maalla, merellä kuin ilmassakin. Maamme puolustus rakentuu vahvaan ja uskot-

Punkt i protokollet PR 106/2021 rd

tavaan kansalliseen puolustuskykyyn, josta emme saa tinkiä yhtään. Koko maata pitää puolustaa Hangosta Nuorgamiin, ja talousarvioon varatut rahat auttavat siinä. Tämä on historiallinen puolustusbudjetti — 5,1 miljardia euroa — ja siitä voimme olla tyytyväisiä.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.